RADU TEODORESCU

NONVIOLENŢA: FORMĂ DE EXPRIMARE A DUHOVNICIEI CREŞTIN ORTODOXE

Cugir 2017

Cuprins

INTRODUCERE

Violenţa este o temă dificilă fiindcă omul care are un comportament violent consideră că aşa este cel mai bine să se comporte şi să se manifeste. În lumea de azi sunt foarte multe persoane care recurg la violenţă şi evident că acest fapt este trist. Omul violent este un om care consideră că atunci când recurge la violenţă este puternic. Prin urmare violenţa este o manifestare a puterii. Realitatea tristă este că sunt multe persoane care consideră că problemele acestei vieţi se rezolvă prin violenţă. Acesta este şi motivul pentru care am ales să scriem despre ceea ce este opusul violneţei: nonviolenţa. Deşi cel care practică un comportament violent şi agresiv consideră că în acest mod îşi arată şi demonsterază puterea, în cele din urmă ceea ce vom vedea este că violenţa este o dovadă de slabiciune sau mai bine zis numai un om slab practică violenţa. Acestea este unul dintre principalele motive pentru care omul violent trebuie să ştim că este nevoie să se vindece sau mai bine zis el are nevoie de terapie. Trăim vremuri în care violenţa şi comportamentul agresiv au devenit pentru unii o modă. Este la modă să te manifeşti violent şi să îi loveşti pe cei din jurul tău cu rost şi uneori fără de rost. Iată de ce violenţa şi agresivitatea sunt studiate sistematic de mai multe discipline ştiinţifice ale timpurilor noastre. Devine evident că trebuie să luăm nişte măsuri împotriva violenţei atunci când avem de a face cu ea. Nimeni nu doreşte să aibă de a face cu oameni violenţi dar uneori îi întâlnim şi atunci ceea ce putem vedea este că aceştia ajung să ne facă să ne fie frică de ceea ce ar putea să ne facă. Prin urmare este adevărat că mentalitatea violenţei se leagă foarte mult de frică sau mai bine spus de faptul de a induce frică celui vizat.[1]

Adevărul este că ceea ce se ascunde în spatele violenţei este dorinţa de a domina sau de ce nu dorinţa de putere. Omul violent ajunge să aplice violenţa când simte că doreşte să atingă un scop pe care cei din jurul lui nu sunt de acord cu el. Iată prin urmare de ce violenţa este un lucru care în general are o motivaţie. Sunt însă şi cazuri în care violenţa nu este motivată de un anumit scop. Aceasta fiindcă pentru unii a practica violenţa este o plăcere. În acest sens vom da numai un exmeplu: în mai multe dintre ţările asiatice artele mariţiale sunt practicate de la scară majoră. S-a ajuns la stadiul în care se fac mai multe filme despre artele marţiale în care un protagonist sau mai mulţi ajung să îşi dispute supremaţia fizică. Pentru cei care fac arte marţiale a lupta şi a lua mentalitatea războinicului este un lucru care aduce o satisfaţie iniminentă. Violenţa este o realitatea a artelor marţiale ale Asiei. Aceasta nu poate să fie negată de nimeni. Este adevărat că cei care practică artele marţiale ne spun că fac acest lucru din apărare dar sunt multe cazuri în care artele marţiale sunt practicate pentru a face rău celor din jur.[2]

1 Steven Pinker, *The better angels of our nature: why violence has declined* (Penguine books, 2012).

2 Violenţa ajunge să trădeze setea omului de putere. Omul doreşte să aibă putere asupra semenilor lui şi atunci când nu beneficiază de acest fapt ajunge să se manifeste violent. Sunt mai mulţi care ar susţine că violenţa se leagă mai mult de bani fiindcă oamenii ajung să îşi agreseze semenii lor pentru a le lua banii. Acest lucru poate să fie cât se poate de fals. Banii nu

Violenţa este un lucru care nu se bazează pe gândire sau mai bine zis pe minte. Acest fapt fiindcă omul violent consideră că dă dovadă de multă putere şi de o motivaţie cât se poate de deplină atunci când devine violent. Iată de ce trebuie să evităm să avem de a face cu oamenii violenţi. Acest lucru pentru faptul că în cele din urmă şi noi putem să ajungem victime. Sunt mulţi în zilele noastre care ajung să se împrietenească cu oamenii violenţi şi prin urmare consideră că ei nu vor fi niciodată victima violenţilor. Acest lucru este fals. Omul violent este un om care nu judecă şi se poate întoarce foarte uşor cu acte de violenţă împotriva prietenilor lui. Omul violent este un om care nu este condus de minte ci mai mult de instinct. Este bine să ştim că violentul merge pe instinct. El nu stă să se gândească, nu stă să judece lucrurile la rece ci se porneşte dintr-o dată cu violenţă împotriva celor care consideră ei că se opun planurilor şi voinţei lor. Prin urmare omul violent consideră că puterea minţii nu îl poate în nici un fel ajuta şi că mintea trebuie să fie înlocuită cu forţa fizică. Iată de ce trebuie să fim atenţi şi precauţi cu ceea ce înseamnă comportamentul violent. Aceasta fiindcă fără doar şi poate violenţa nu este în nici un fel o rezolvare a unei probleme cu care ne confruntăm. Este bine să ne opunem violenţei şi să vedem acest lucru ca o modalitate de a exista. La fel de bine trebuie să ştim că violenţa nu este în nici un caz o rezolvare a probelemelor noastre. Ea este numai o rezolvare de faţadă sau mai bine spus de scurtă durată. Acest lucru fiindcă violenţa este cea care îl transformă pe om dintr-o fiinţă înzestrată cu minte şi cu gândire într-o persoană fără de nici un fel de minte. Este trist când omul nu mai ajunge să îşi folosească mintea ci pumnul şi palma. După cum vom vedea în rândurile care vor urma, violenţa ajunge să afecteze una dintre principalele celule de bază ale societăţii noastre: famnilia. Violenţa în familie se numeşte: violenţă domestică. După cum am spus mai multe persoane consideră că îşi pot rezolva problemele cu care se confruntă prin violenţă. În acest sens omul violent ajunge să trăiască într-o lume plină de duşmani. Violentul vede la tot locul duşmani în timp ce omul paşnic vede posibili prieteni. Ce este mai bine: să îi vedem pe semenii noştrii ca potenţiali duşmani sau ca potenţiali prieteni? Pentru violent după cum am spus semenii sunt cu toţii potenţiali duşmani care trebuie să fie anihilaţi.[3]

Ceea ce mai puţini ştiu este că violentul este o persoană care are o vedere asupra existenţei îngustă. Aceasta fiidncă el consideră că el este singurul care trebuie ascultat,

---

pot aduce în nici un fel împlinirea a omului. Totuşi unii cred că ei pot face acest lucru şi pentru a ajunge să fie în posesia a cât mai multor bani ei sunt fără doar şi poate motivaţi la un comportament violent. Dacă ne vom uita în jurul nostru vom vedea că sunt destui de mulţi cei care recurg la violenţă. Pentru a situa mai bine fenomenul violeţei este bine să ştim că el face parte dintr-o subcultură. Sunt mulţi care fiind adepţii violenţei consideră că acest lucru este „un act cultural.” Este cât se poate de firesc să îşi rezolvi neînţelegererile şi problemele pe calea violenţei. Să fie lucrurile chiar aşa? În nici un caz violenţa nu poate să fie un lucru care aduce rezolvare problemelor cu care ne confruntă sau prin care trecem fiindcă omul violent nu stă să analizeze lucrurile la rece. El este cel care se lasă purtat de primele impulsuri la violenţă şi acest lucru duce prin urmare la manifestări negative. Prin urmare este adevărat că violenţa este un lucru negativ care în nici un fel nu poate să fie considerat un mod de viaţă acceptabil în sens moral.

3 Rene Girard, *Sacrul şi violenţa* (Editura Nemira: Bucureşti, 1995).

singurul care trebuie să aibă dreptate, singurul care trebuie să fie în centrul existenţei şi singurul care trebuie să beneficeze de toate drepturile sociale. Violentul după cum am spus nu trăieşte într-o lume în care semenii sunt posibili prieteni ci mai mult posibili duşmani. Există o categorie de persoane care văd duşmani la tot locul. Acest lucru trebuie să ştim că este un fapt care ne spune că omul violent este o persoană care are o viziune îngustă referitoare la viaţă şi la existenţă. Îngustimea violentului merge până acolo încât atunci când simte că îi sunt lezate interesele şi propria lui persoană ajunge să declare război. Dintr-un anume punct de vedere este adevărat că războiul este maximul de violenţă. Sunt mulţi care crează război dintr-o ură diabolică pe care o au asupra semenilor pe care în nici un caz nu doresc să îi accepte ca prietenii lor. Pentru omul violent este adevărat că noţiunea de prieten nu prea există. Acest lucru fiindcă prietenii pot să ajungă să fie opuşi intereselor violentului. Iată de ce trebuie să ştim să ne opunem violenţei. Este adevărat că în zilele noastre sunt din ce în ce mai mulţi care îşi dau seama de consecinţele nefaste ale violenţi. Violenţa a ajuns uneori să mutileze sau chiar să ucidă. Este trist acest lucru dar în nici un fel nu putem să îl prezentăm într-un alt fel de cum este el. Iată de ce trebuie să fim cât se poate de atenţi cu comportametnul violent. Adevărul este că violenţa produce în unii un fel de „plăcere diabolică." Sunt mulţi care simt că sunt cu adevărat „cineva" atunci când practică violenţa. Omul violent se consideră pe sine important şi la fel de bine el este cel care doreşte să fie mai presus de restul.[4]

Nu se poate spune că zilele noastre sunt zile în care violenţa este mai puţin prezentă decât în alte epoci ale istoriei fiindcă în mai toate aceste epoci au existat unii care au găsit plăcere în comportametul violent. În această carte vom insista mai mult asupra cauzelor şi violenţei şi de ce sunt unii care ajung să facă din violenţă un mod viaţă. Trebuie să ştim că violenţa atunci când este practicată este unul care ne aruncă într-o concepţie de viaţă inferioară pe care trebuie să o evităm. A crede că problemele pe care le are cineva se rezolvă numai prin violenţă şi prin recurgerea la ea este fără

4 Ideologia omului violent este că el este deasupra tuturor şi este mai bun decât oricine. Acest lucru fiindcă se consideră că omul violent este viitorul. Sunt multe mentalităţi bolnave care consideră că viitorul umanităţii trebuie să se bazeze pe violenţă. Cei puternici sunt meniţi să îi domine şi să îi conducă pe cei slabi. Iată de ce sunt cât se poate de mulţi adepţi ai violenţei în zilele noastre. La fel de bine ceea ce trebuie să ştim este că violenţa este un lucru care se bazează pe forţa fizică. Aşa se face că „războinicii violenţei" din zilele noastre sunt persoane care îşi bazează ideologia lor pe foţă fizică. Nu este loc aici în nici un fel pentru minte şi semntimete ci totul se reduce la puterea fizică. „Războinicii violenţei" din zilele noastre sunt de mai multe ori cei care visează la trupuri cu muşchi şi în acest sens fac mai multe ori de antrenament pe la sălile de forţă. Acest lucru ne spun ei că îl fac pentru a fi în formă dar realitatea este că îl fac pentru a putea la o adică să se impună împtriva adversarilor. Iată de ce este bine să ştim că omul violent este o persoană care reduce lumea şi relaţii cu cu ea doar nivelul puterii fizice. Acest lucru fiindcă în omul violent puterea fizică aduce un fel de satisfacţie. Această satiusfacţie nu ţine cont de faptul că ai ajuns să îţi oprimi semenii ci mai mult de faptul că ai ajuns să îşi dovedeşti supremaţia asupra lor. Violenţa este mentalitatea supremaţiei cu orice preţ asupra unor semeni care îl alte circumstanţe puteau să îşi fie prieteni. Trebuie să ne opunem violenţei atât cât putem fiindcă ea este o logică degenerată de care trebuie să fugim şi să ne ferim de ea.

doar şi poate o soluţie nepotrivită şi eronată. Violenţa nu poate să fie o rezolvare la probleme cu care ne confrutăm fiindcă ea este cea care ne reduce la legea junglei. Legea junglei este cea care ne spune că cel mai puternic fizic este cel care în cele din urmă ajunge să domine şi să conducă. Sunt mulţi care pentru sentimentul de a domina nu fac în nici un fel nici un fel de act de violenţă. În comunităţile de tip ghetou există un adevărat *cult al violenţei.* Acest lucru fiindcă se consideră că violenţa este o armă a celor puternici şi inteligenţi. Să fie lucrurile chiar aşa? Ele nu sunt deloc aşa. Acest lucru fiindcă religia creştin ortodoxă nu a susţinut niciodată violenţa. Din contră, Hristos ne-a spus că pentru a ne domina duşmanii nu trebuie să ne luăm la bătaie cu ei ci mai mult să avem puterea să îi iubim. Iubirea duşmanilor pe care o propovăduieşte creştinismul ortodox nu este în nici un fel în concordanţă cu mentalitatea violenţei pe care o susţin mai multe mentalităţi bolnave din zilele noastre. Omul violent nu v-a putea niciodată să iubească cu adevărat fiindcă el v-a considera că oricând cineva poate să atenteze la supermaţia lui la suvernaitatea lui. În acest sens există foarte multă mânie şi orgoliu din partea celor bogaţi şi acest lucru este bine să fie îneţeles de oamenii din zilele noastre. Trebuie să fim cât se poate de conştienţi de implicaţiile nefaste ale violenţei care transformă lumea noastră într-o jungă în care oamenii se vânează unii pe alţii ca animalele de pradă. Să fie o umanitatea de jungă ceea ce este cu adevărat un pas superior în evoluţia omului? În nici un caz. Omul nu trebuie să trăiască într-o junglă pentru a ajunge să se simtă superior.[5]

Se spune că un bieţel pe nume Paul a fost extrem de fascinat de telefonul pe care l-au instalat părinţii lui. Trebuia doar să spui la telefon: „vă rog la informaţii” şi totul se putea afla. Părinţii lui Paul fiindcă era mic nu îl lăsau să folosească telefonul. Paul dorea să vorbească la telefon dar căuta momentul potrivit. Într-o zi când stătea prin casă s-a lovit la deget cu un ciocan. A pus un scaun la telefon şi a format numărul de la informaţii. Ia răspuns o voce de femeie care semăna cu a mamei sale:

- Vă rog informaţiile, a spus Paul.
- Da vă ascult.
- Sunt Paul şi m-am lovit cu un ciocan.
- Aşa şi?
- Ce pot să fac?
- Ai încercat să îşi pui niştea gheaţă din frigider peste locul unde te-ai lovit?
- Nu.
- Fă acest lucru şi o să îşi trească.
- Bine. Aşa am să fac.

Paul a luat gheaţă din frigider şi a pus pe locul unde s-a lovit. Ca prin minune durerea a trecut. A doua zi Paul a văzut că i-a murit papagalul. S-a dus la telefon şi a cerut:

- Informaţiile vă rog.
- Vă ascultăm i-a răspuns aceiaşi voce.
- Sunt Paul. Mi-a murit papagalul.
- Este trist.
- Cum se poate una ca aceasta? Am iubit atât de mult acest papagal.

5 Violenta "in numele lui Dumnezeu": un raspuns crestin : Simpozion international organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxa din Alba Iulia, (Editura Reîntregirea: Alba Iulia, 2002).

- Ştii ce este? Trebuie să şti că sunt mai multe lumi mai bune în care se poate trăi.
- Vreţi să spuenţi că papagalul meu este într-o lume mai bună?
- Cu siguranţă.

Pentru Paul a devenit un obicei să spune la informaţii. Timpul a trecut şi încet el s-a dezvăţat să mai sune la informaţii. Era acum adult când se afla la un moment dat într-un oraş din apropiere şi a sunat la informaţii să afle un numărt de telefon. I-a răspuns aceiaşi voce de femeie pe care o suna în copilărie. Paul a răms uimit.

- Doamnă, sunt eu Paul cel care vă sunam când eram copil mic.
- Aaa....da îmi aduc aminte.
- Vreau să vă cunosc în persoană.
- Este posibil.
- Momentan trebuie să plec din localitate, pot să vă caut când vin?
- Cu siguranţă, doar cere că vrei să vorbeşti cu Sanda.

  După 5 săptămâni Paul s-a întors din călătorie şi a sunat nerăbdător la informaţii. I-a răspuns o altă voce.
- Pot să vorbesc cu Sanda? A întrebat Paul.
- Cine sunteţi?
- Sunt Paul.
- Din păcate Sanda a murit acum 3 săptămâni dar mi-a lăsat un mesaj pentru dumnevoastră
- Ce mesaj?
- „Trebuie să şti că sunt mai multe lumi mai bune în care se poate trăi.”

Deşi nu prea pare avem aici de a face cu un caz de nonviolenţă. Dacă telefonista de la informaţii ar fii fost o persoană violenţă probabil că ar fii creat un scandal şi poate că l-ar şi fi lovit pe micul Paul care evident că nu avea nimic de a face cu serviciile de informaţii de la telefon. Totuşi, Sanda a dorit să îşi facă un prieten decât să se manifeste violent. Sunt mulţi care consideră că violenţa este o formă de a pedeapsă cu scopul de a corecta. Realitatea tristă este că violenţa chiar dacă corectează lasă în minte amintiri urâte. Trebuie să fugim prin urmare de violenţă.[6]

6 Omul violent este un om în mare individualist care se gândeşte numai la sine şi la propriile interese. Sunt mai mulţi care recurg la violenţă pentru a se impune în faţa semenilor lor. Trebuie să fugim de acest lucru fiindcă nu este bun şi la fel de bine nu aduce cu sine nici fel de câştig moral. Morala creştină ne spune că trebuie să aplicm legea iubirii cu semenii noştrii şi prin iubirea noastră autentică şi genuin creştină să îi facem pe semenii noştri să coopereze cu noi. Omul violent nu este un om care este dormic să coopereze fiindcă în el nu există răbdare. Cu semenii noştrii de mai multe ori trebuie să avem răbdare după cum şi ei au răbdare cu noi. Acest lucru fiindcă răbdarea este cea care ne face să fim cât se poate de înţelegători. Prin urmare trebuie să ştim că răbdarea nu poate să fie în nici un fel un lucru care să ne ducă la violenţă. Mai bine să evităm persoana care ne produce neplăceri decât să ajungem să ne batem unul cu altul. A evita pe cel care îşi face probleme este o souţie mult mai potrivită decât să ajungi la lupta fizică. Acest fapt fiindcă bătaia este un lucru care defineşte pe oamenii inferiori. Trebuie să fugim de cei care sunt agresivi şi violenţi fiidncă aceste persoane sunt cât se poate de schimbătoare ecomţional şi în nici un fel nu putem să ne bazăm pe ele. Iată de ce evitarea oamenoilor violenţi este cea mai bună soluţie.

Vrem nu vrem realitatea este că violenţa îşi face simţită prezenţa în lumea noastră: fie că este vorba de reglarea de conturi dintre două clanuri interlope, fie că este vorba de o încrăierare dintre mafioţi, fie că este vorba de un furt în care am ajuns să fim prezenţi şi noi la locul fapte sau fie că este vorba de o luptă de stradă pe care se pun mai multe pariuri, violenţa este un lucru care în nici un fel nu poate să nu ajungă să ne atragă atenţia.[7]

Când am purces la scrierea acestei cărţi am dorit să facem un apel la nonviolenţă sau mai bine spus la evitarea violenţei. Nonviolenţa este ceea ce se opune violenţei şi la fel de bine ceea ce o reduce la tăcere. Trebuie să fim persoane ale nonviolenţei fiindcă violenţa este în plan creştin ortodox un lucru imoral. Este imporal să ne batem semenii atunci când nu fac ceea ce le cerm lor până la ai umple de sânge cum are loc uneori în lumea nostră. Fie că este la televizor, la cinematograf, în ziare sau pe internet putem să vedem că în lumea noastră sunt mai mulţi adepţi ai violenţei. Ce este de făcut în asemenea situaţii? Această carte îşi propune să ofere un răspuns.[8]

Realitatea tristă este că trăim într-o lume în care violenţa este un lucru care ne asaltează. Acest lucru fiindcă sunt mai multe mentalităţi bolnave în lumea noastră care susţin că conflictele nu trebuuie să se rezolve pe cale paşnică ci mai mult prin violenţă şi agresivitate. Este tristă că în unele regiuni ale lumii violenţa domestică este la ea acasă. Este adevărat că violenţa este o demonstraţie de incultură. Acest lucru fiindcă cultura şi violenţa nu sunt compatibile. Cum poţi să fi un om cult sau mai bine zis un om manierat şi la fel de bine să te manifeşti violent şi agresiv. După cum s-a spus şi cu alte ocazii agresivitatea nu este numai una de origine fizică ci la fel de bine poate să fie şi una de natură psihică. Este posibil să ajungem să îl tracsaăm pe un om prin agresivitatea verbală prin înjurătură, prin calomnii, prin strigăte şi urlete sau prin ameninţări. Sunt mulţi care dacă nu sunt violenţi fizic fără doar şi poate practică o agresivitate verablă care poate să afecteze psihicul omului. Aceste lucruri sunt cele care ne spun că trebuie să fugim de ceea ce este agresivitatea în toate planurile ei. Violenţa este un lucru care ne face multe victime. Acest lucru fiindcă motorul violenţei este rău. Răul se manifestă prin mai multe lucruri în lumea noastră şi unul dintre ele este violenţa. Trebuie să fugim de violenţă şi să ne dăm seama că violenţa ne

---

7 Mihail Lacşu, *Violenţa în societatea de tranziţie* (Tipografia central, 2003).

8 Răspunsul creştin ortodox în face violenţei şi a comportamentului agresiv este fără de nici o îndoială un lucru care se manifestă prin nonvioventă. Nonviolenţa este cea care ne spune că nu suntem cu nimic mai buni decât cel care ajunge să practice şi să aplice violenţa dacă în faţa lui şi noi răspundem cu violenţă. Acest lucru fiindcă în nici un fel nonviolenţa nu se bazează pe agresivitatea. Nonviolenţa este un fapt pe care trebuie să îl deprindem şi să ne dăm seama de ceea ce este el fiindcă acest lucru ajunge să ne facă să fim conştienţi că în această lume există o ierarhie de valori. Violenţa nu este în nici un caz în ierahie de valori a acestei lumi. Acest lucru fiindcă omul care este violent demonstrează că nu este capabil să se autocontroleze. Un om educat este un om care este capabil ca în faţa unor situaţii limită să se autocontroleze. Acest lucru nu este deloc posibil cu cel care este violent care nu numai că nu se controla dar la fel de bine se face de râs pe sine în faţa semenilor. În acest sens este adevărat că violenţa este o dovadă de slăbiciune de caracter. De fapt cu greu se poate vorbii de caracter în cazul celor care sunt violenţi.

transformă în oameni răi. Pentru a evita şi a fugii de violenţă trebuie să fim cât se poate de mult ancoraţi în spirutalitatea creştin ortodoxă care ne face să vedem lumea şi existenţa la un nivel superior sau mai bine zis la o viziune profundă a ceea ce este viaţa umană. Aceste lucruri sunt principala motivaţie pentru care am ales să scriem aceste rânduri şi să le evidenţiem. Trebuie să evităm violenţa şi mai ales pe agenii violenţei: persoanele violente. Pentru a face acest lucru trebuie să ştim foarte bine cum se manifestă violenţa şi la fel de bine cum putem să rezistăm împotriva ei. Trebuie nu numai să ne opunem violenţei ci la fel de bine să şi rezistăm împotriva ei.[9]

CAPITOLUL 1

NONVIOLENŢA, O FORMĂ DE VIAŢĂ

Trăim într-o lume liberă şi acest lucru este probabil unul dintre cele mai mari daruri pe care ni le-a făcut Dumnezeu. Dumnezeu a dorit să facă pe om liber şi în acest sens să fie cât se poate de în largul său. Dacă Dumnezeu nu ne-ar fi dar darul libertăţii probabil că omul ar fii o simplă maşină biologică ce nu poate să se manifeste pe cont propriu. Iată de ce este bine să ştim că unul dintre cele mai mari daruri pe care ni le-a făcut Dumnezeu este libertatea. Libertarea este cea care trebuie să ne ducă la concluzia că pe Dumnezeu trebuie să Îl iubim şi numai Lui trebuie să ne închinăm. Acesta este unul dintre motivele pentru care omul este liber prin urmare să opteze între bine şi rău în această lume. Sunt mai multe forme de manifestare ale binelui în această lume după cum sunt mai multe forme de manifestare a răului. Una dintre aceste forme de manifestare a răului este fără de nici o îndoială violenţa. Violenţa este vrem nu vrem o lucrare a răului care ajunge să molesteze, să distrugă, să rupă braţe sau picioare, să umple de sânge; iată care sunt numai câteva dintre manifestările violenţei. Acest lucru trebuie să ştim că iasă din libertatea omului. Fiindcă omul este o fiinţă liberă el poate alege calea violenţei sau a nonviolenţei. Iată de ce nu putem să Îl învinovăţim pe Dumnezeu pentru violenţa din lumea noastră. Sunt mai mulţi care sunt de părere că pentru violenţa din lumea noastră Dumnezeu este Cel care este vinovat şi la fel de bine responsabil. Acest lucru nu este adevărat. Dumnezeu cum am spus este Cel care ne-a creat fiinţe libere şi nu maşini care să executăm comnezi instantaneu. Prin urmare cei care doresc să afla care sunt cauzele violenţei trebuie să ştim că ea pleacă din libertatea omului. Omul fiind o fiinţă liberă poate să aleagă să facă binele sau la fel de bine poate să aleagă să practice un mod de viaţă violent.[10]

Prin urmare care sunt cauzele violenţei? De unde vine violenţa în lumea noastră? De ce sunt unii care devin adepţi ai violenţei? Aceste întrebări sunt legitime. Sunt mai mulţi dintre noi care şi le ridică şi doresc să alfe un răspuns concludent la ele. Adevărul este că violenţa nu vine din această lume. Violenţa este de origine diavolească sau demonică. În sens originar Dumnezeu nu a intenţionat ca violenţa să existe în lumea noastră. Totuşi putem vedea că ea este un lucru existent în viaţa noastră şi acest lucru nu poate în nici un fel să fie negat şi nici trecut cu vederea. Sfinţii părinţi şi Biblia ne spun că răul şi violenţa s-au născut de la cel rău sau diavolul. Prin urmare în termeni ştiinţifici violenţa are o cauză metafizică sau mai bine spus o cauză care nu ţine de

---

9 Elena Matetovici, *Şcoala nonviolenţei: îndrumar de activităţi şcolare şi extraşcolare în domeniul dezvoltării abilităţilor de viaţă ale elevilor* (Zeit, 2010).

lumea noastră. Aşa se face că în cele din urmă violenţa a ajuns să fie preluată de om de la diavol. Omul care este violent fără de nici un motiv şi sunt şi cazuri de acest fel, este un om care a fost influenţat de diavol. Acest lucru este bine să îl cunoaştem şi să ne dăm seama de el dacă suntem cu adevărat preocupaţi de originea violenţei. Faptul că diavolii sunt violenţi este un lucru care nu poate să fie în nici un fel negat. Noul Testament ne spune că mai toate persoanele demonizate sunt violente: lovesc, scuipă, scrâşnesc din dinţi sau urlă şi ameninţă. Acest lucru fiindcă prin cel posedat ajunge să se manifeste diavolul. Iată ce ne spune în acest sens Noul Testament despre un demonizat din Gadara, un ţinut din Palestina: „Când a ieşit Isus din corabie, L-a întâmpinat îndată un om care ieşea din morminte, stăpânit de un duh necurat. Omul acesta îşi avea locuinţa în morminte şi nimeni nu mai putea să-l ţină legat, nici chiar cu un lanţ. Căci de multe ori fusese legat cu picioarele în obezi şi cu cătuşe la mâini, dar rupsese cătuşele şi sfărâmase obezile, şi nimeni nu-l putea domoli. Totdeauna, zi şi noapte, stătea în morminte şi pe munţi, ţipând şi tăindu-se cu pietre.” (Marcu 5, 1-5). Prin faptul că Noul Testament ne spune că demonizaţii erau „cumpliţi” înţelegem că ei erau violenţi şi să pe cei care treceau mai aproape de ei îi atacau. De fapt cine îi atacau erau diavolii din ei fiindcă aceştia au ajuns să controleze trupul demonizaţii. La fel de bine un alt tânăr posedat de diavol ne spune că diavolul: „oriunde îl apucă îl trânteşte la pământ. Copilul face spume la gură, scrâşneşte din dinţi şi rămâne ţeăpan.” (Marcu 9, 18). Iată prin urmare o altă manifestare a diavolului: scrâşnirea dinţilor, spume la gură, violenţă.[11]

Din relatările de mai sus ceea ce putem să înţelegem şi ceea deducem logic că acolo unde avem de a face cu posesiuni diavoleşti fără doar şi poate că este prezentă şi violenţa. Cum se poate acest lucru? Acest lucru este posibil fiindcă după cum am spus primul autor al violenţei a fost diavolul. Acest lucru ni-l spune şi Apocalipsa unde se spune că: „Şi s-a făcut război în cer: Mihail şi îngerii lui au pornit război cu balaurul. Şi se războia şi balaurul şi îngerii lui. Şi n-a izbutit el, nici nu s-a mai găsit pentru ei loc în cer. Şi a fost aruncat balaurul cel mare, şarpele de demult, care se cheamă diavol şi satana, cel ce înşală pe toată lumea, aruncat a fost pe pământ şi îngerii lui au fost

---

10 Adevărul este că în faţa oamenilor violenţi trebuie să ne apărăm şi să demonstrăm că acest lucru este ceea ce ne face să ne dăm seama de implicaţiile nefaste ale violenţei. Prin urmare trebuie să fim personal convinşi că violenţa este un lucru rău fiindcă acest lucru este atestat de consecinţele ei. Sunt mai mulţi care susţin că nu poate în nici un fel explicată violenţa decât ca o stare de fapt care vine de la Dumnezeu. Acest lucru fiindcă în Biblie sunt mai multe exemple de „violenţă” care vin de la Dumnezeu. Cel mai cunoscut caz este momentul în care Dumnezeu a distrus Sodoma şi Gomora. Nu acest lucru o dovadă de violenţă? Nu este, este răspunul pe care îl oferim la această obiecţie. Dumnezeu nu este violent chiar dacă uneori acest lucru pare să fie contrar. Dumnezeu pedepseşte dar acest fapt nu trebuie să fie înţeles ca o violenţă care vine din partea lui Dumnezeu. Faţă de păcat şi de răutate Biblia şi sfinţii părinţi ne spun că Dumnezeu a avut o atitudine necruţătoare. Dumnezeu nu tolerează violenţa şi o condamnă. Toţi sfinţii care au au experimentat prezenţa lui Dumnezeu nu au experimentat acest lucru ca o manifestare violentă. Acest lucru fiindcă în Dumnezeu există numai pace, iubire fără margini şi înţelegere. Iată de ce este bine să ştim că nu poate să fie nici un fel de violenţă în Dumnezeu.

11 Antonie Stilianakis, *Vindecări ale demonizaţiilor* (Editura Egumeniţa: Galaţi, 2004).

aruncaţi cu el." (Apocalipsa 12: 7-9). Din acest lucru înţelegem că diavolul este autorul primului act de violenţă care a fost făcut împotriva îngerilor lui Dumnezeu care au ales să îi fie credincioşi lui Dumnezeu. Prin urmare violenţa şi războiul are o origine care depăşeşte această lume şi care provine din lumea de dincolo. Diavolul sau cel rău este întotdeauna pentru violenţă. Manifestările lui în cei pe care a ajuns să îi posede sunt fără doar şi poate manifestări violente care tind să facă rău celor din jur. Dacă este cineva adept absolut al violenţei acest lucru este diavolul sau cel rău. Este prin urmare adevărat că atunci când cineva devine violent din propria iniţiativă el se aseamnă diavolului care prin fire este violent. Sfântul Petru ne spunea foarte bine: „fiţi treji, privegheaţi. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită." (1 Petru 5, 8). Prin faptul că diavolul răcneşte ca un leu trebuie să înţelegem că este violent.[12]

Prin urmare am ajuns să ne dăm seama că violenţa este la oringi o realitate *extraumană*. Violenţa poate să fie sădită în om de diavol dar ea nu poate să fie constrânsă sau mai bine impusă cu forţa în om de diavol fiindcă acest lucru nu este în nici un fel o realitate pe care diavolul o stăpâneşte. Dacă nu este posedat deplin de diavol omul are libertate şi această libertate nu poate să îi fie încălcată de diavol. Prin urmare în marea majoritate a căzurilor diavolul poate doar să îi sugereze omului prin gânduri şi prin intenţii să devină violent. Omul însă are puterea de a respinge aceste sugetii şi aceste intenţii pe care le pune cel rău în om. Pentru mulţi afirmaţiile de mai sus sunt cât se poate de radicale. Cu ce să fie diavolul implicat în actele de violenţă care au loc în lumea noastră? Ca fiinţă dedicată etern răului diavolul doreşte să aducă cât mai multă violenţă în lumea noastră fiindcă aceasta este cea care îi satisface egoul. Ca fiinţă căzută diavolul se bucură când prin violenţă unii suferă. Acest lucru ne spune că în diavol nu mai este nici un fel de bunătate sau mai bine spus simţ al bunătăţii. Trebuie să fim cât se poate de siguri de acest lucru şi să nu avem nici un sentiment de îndoială. Violenţa este o formă de manifestare a răului şi prin urmare ea intră sub incidenţa

12 Prin urmare omul nu este primul care a practicat violenţa ci ea se află ca origine în diavol. Cei care slujesc voinţei din propria iniţiativă fără doar şi poate să slujesc diavolului. O asemenea afirmaţie fără doar şi poate că pare mult prea radicală dacă nu fundamentalistă. Cum poate să fie că un om care este violent slujeşte diavolului? După cum am putut vedea diavolul este autorul sau mai bine spus tatăl minciunii. Când omul este violent, când loveşte, când se bate din te miri cine ştie ce el face un lucru care este pe placul diavolului. Această afirmaţie este una care poate poate părea destul de categorică. Totuşi, ea este o afirmaţie adevărată. Diavolul este cel care doreşte ca noi să fim violenţi, să lovim, să maltratăm, să aducem injurii semenilor noştrii fiindcă aceasta este o manifestare a răului. Nu trebuie să avem nici un fel de îndoială că violenţa este o manifestare a răului. Sunt mulţi care prin violenţă se dedică răului şi din nefericire găsesc o bucurie sadică în a îi tortura şi a îi chinui pe semenii lor. Iată de ce trebuie să ştim că opriginea violenţei se găseşte în diavol. Nu poate să fie nici un fel de îndoială în acest sens. Totuşi, trebuie să ştim că un om care devine violent nu trebuie să fie posedat de diavol pentru a face acest lucru. Este adevărat că în mare toţi cei posedaţi de diavol sunt violenţi. la fel de bine trebuie să ştim că sunt mulţi care din propria iniţiativă ajung să fie violenţi. Acest lucru este un act benevol care poate să fie inspirat de diavol. Diavolul poate să inspire anumite sentimente şi gânduri în noi, dar noi avem puterea şi libertatea de a le repsinge.

diavolului. Tot ceea ce este rău se leagă într-un fel sau altul de diavol. Ce putem să facem într-o astfel de situaţie? Cu siguranţă că sunt câteva lucruri pe care le putem face pentru a nu ajunge să fim controlaţi de gândurile violenţei pe care diavolul doreşte să le sădească în noi. Unul dintre primele lucruri pe care le putem face atunci când suntem munciţi de gânduri de violenţă este să ne rugăm. Rugăciunea şi postul sunt lucruri care după cum ne spunea Domnul Iisus îl alungă pe diavol de la noi. Prin urmare cu cât ne rugăm mai mult cu atât mai mult intrăm sub incindenţa Duhului Sfânt la lui Dumnezeu şi prin urmare nu mai avem nimic de a face cu diavolul. În acest sens trebuie să ştim că sunt puţine cazuri prin care diavolii ajung să posede deplin fiinţa umană. Acest lucru fiindcă diavolul nu poate în nici un fel să ne constrângă la rău şi la răutate cu forţa.[13]

Paradoxul este că sunt multe persoane care nu sunt posedate de diavol dar care totuşi aleg să ducă un mod de viaţă violent. Iată prin urmare că se confirmă ceea ce am arătat la începutul acestei capitol în care am spus că violenţa se naşte din libertatea omului. Sunt mulţi care se autoconving să violenţa este un mod de viaţă bun şi care aduce satisfacţii. Este pentru unii o satisfacţie să inducă teroare în cei din jurul lor ştiind că el nu are nimic de ce să se teamă. Trăim într-o lume în care unii ajung să se facă agenţi ai răului şi ai diavolului din proprie iniţiativă. Este bine prin urmare să ştim că sunt în zilele noastre mai mulţi care simt o adevărată simpatie pentru diavol. Acest lucru a mers aşa de departe că unii au ajuns să compună cântece şi melodii în care este prealsăvit diavolul. Membrii trupei rock The rolling stones au şi ajuns să îşi intituleze una dintre melodiile lor: Sympathy for the devil [Simpatie pentru diavol]. Iată prin urmare că sunt mai mulţi care din proprie iniţiativă au ajuns să slujească diavolului. A slujii diavolului este un act care poate fi realizat în mai multe feluri şi unul dintre ele este acela de a cultiva violenţa. Sunt oamenii care se consideră cu adevărat elevaţi fiindcă sunt violenţi fiindcă violenţa este ceea ce îi face să fie temuţi de cei din jurul lor şi prin urmare este clar că acest lucru este ceea ce îi menţine pe un piedestal cât se poate de înalt. Aceste lucruri evident că nu pot să ne lase fără de nici un fel de replică. Sunt puţini cei care atunci când cultivă violenţa şi agresivitatea ştiu că fac un lucru pe placul diavolului. Aceasta fiindcă după cum am spus violenţa este o formă de manifestare a răului. În cele din urmă violenţa este un comportament autodistrutiv şi acest lucru fiindcă omul violent este unul care trăieşte într-o stare de ură continuă. Ura este un lucru care consumă sufletului omului şi nu îl lasă să se odihnească. De ce să nu spunem că sunt mulţi în lumea noastră care se hrănesc cu ură, cu violenţă şi cu agresivitate.[14]

Ceea ce orice om de bine ştie este că violenţa nu este compatibilă cu credinţa în Dumnezeu. Nu putem să spunem că suntem oameni credincioşi şi în acelaşi timp să avem un comportament violent. Totuşi în lumea noastră sunt şi grupări care susţin că violenţa şi un comportament violent sunt lucruri cât se poate de potrivite unul pentru altul. Aşa se face să jihadiştii musulmani sunt cei care susţin că violenţa şi credinţa în Dumnezeu nu sunt două lucruri antagonice. Jihadiştii sunt persoane care susţin că pentru Dumnezeu trebuie să fie făcute şi acte de violenţă şi la fel de bine de agresivitate. Acest lucru evident că nu este adevărat. Nu este adevărat fiindcă Dumnezeu nu are nevoie de violenţa omului. Este un grad mare de pervertire şi de decandenţă morală momentul în care omul susţine că face violenţă şi agresiune în

---

13 Denis de Rougement, *Partea diavolului* (Editura Anastasia: Bucureşti, 1994).

numele lui Dumnezeu. Nici un sfânt sau un prooroc al lui Dumnezeu nu a susţinut violenţa în numele lui Dumnezeu. Totuşi mai ales în rândul musulmanilor acest lucru este negat. Ei susţin că violenţa şi războiul trebuie să fie aplicate împotriva tuturor celor care nu se închină lui Mahomed ca unicului prooroc al lui Dumnezeu. Iată prin urmare o mentalitate bolnavă ce nu are deloc de a face cu Dumnezeu. După cum am spus, Dumnezeu şi violenţa sunt două lucruri incompatibile. Acest lucru fiindcă Dumnezeu este un Dumnezeu al păcii, al liniştii, al înţelegerii şi al reconclierii. Cei care susţin că fac violenţă în numele lui Dumnezeu nu au nimic de a face cu Dumnezeu. Trebuie să clarificăm acest lucru fiindcă violenţa şi ura jihadiştilor din zilele noastre ajung să consterneze mas media şi opinia publică. Popoarele arabe au ajuns la un asemenea grad de pervertire morală că au ajuns să considere că violenţa şi agresivitatea au o motivaţie religioasă. Acest lucru nu are nimic moral şi creştin în el. Prin urmare trebuie să ne aducem aminte de ceea ce ne spunea Domnul Iisus Hristos că: „Nu oricine-Mi zice: «Doamne, Doamne!» va intra în Împărăţia Cerurilor, ci doar acela care face voia Tatălui Meu, Care este în ceruri.” (Matei 7, 21).[15]

Se spune că în cetarea Cartaginei din Africa a trăit un soldat cu numele de Taxirot. Acesta era un om care nu voia să ştie de credinţa creştin ortodoxă şi făcea păcate mari. Văzând că sunt mulţi care mureau în cetatea sa a ajuns să se gândească ce va fi dincolo de moarte; aşa să s-a pocăit şi a devenit creştin. După ce a devenit creştin şi-a luat soţia şi s-a mutat într-un sat. Acolo a stat mai multă vreme dar în cele din urmă a ajuns să cadă în păcatul desfrânării cu soţia plugarului care muncea la el pe brazdă. După mai multe zile de când a făcut acest păcat l-a muşcat un şarpe şi a murit. În apropiere de acel sat era o mănăstire şi soţia lui i-a rugat pe călugări să o lase să îşi

14 Fără doar şi poate între ură şi violenţă există o legătură cât se poate de strânsă. Sunt din ce în ce mai mulţi care se simt satisfăcuţi când urăsc. Acest lucru fiindcă sufletul lor este bolnav. Trebuie să ştim că ura în nici un fel nu este un lucru care duce sufletul omului spre sănătate. Din contră, ura este cea care îmbolnăveşte sufletul sunt mulţi care cultivă ura şi un fel de ură faţă de tot ceea ce există în această lume. Acest gen de ură duce la nihlism, un mode viaţă în care nimic nu îl mai satisface pe om decât propriul lui ego. Trebuie să ştim că ura faţă de lume este un fapt care ajunge să îl orbească pe om fără să mai ştie ceea ce este bine şi ceea ce este rău. Oamenii care s-au obişnuit cu ura ajung să urascăî în special binele. Astfel că ura îi face să se simtă într-un fel de război cu tot ceea ce este bine şi tot ceea ce este moral din lumea noastră. Acest lucru nu este o simplă invenţie autorului ci sunt realităţi care sunt trăite de multe persoane din lumea noastră la ora actuală. Este clar că violenţa este motivată de ură fiindcă nu poate exista violenţă fără de ură dar sunt şi mai mulţi care fac acest lucru fiindcă doresc să facă cât mai multe rău în jurul lor. Aceste persoane trebuie să ştim că suferă de grave afecţiuni psihologice pe care nu le pot să se remedieze decât numai prin credinţă în Dumnezeu. Au fost epoci ale istoriei în care ura a ajuns să fie cultivată în mod sistematic. Acest lucru fiindcă se considera că una este un sentiment care îl face pe om să fie cât se poate de superior. Sunt mulţi în zilele noastre care consideră că iubirea este un sentiment inferior şi că tot ceea ce au de făcut este să cultive ura şi tot ceea ce ţine de ea.

15 John A. Turner, *Religious ideology and the roots of global jihadism: Salafi jihadism and international order* (Palgrave Macmillan; 2014).

înmormânteze soţul în mănăstire. Călugării l-au înmormântat pe la ora 12 la amiză. Pe la ora 3 călugării au putut auzi cum din mormânt Taxirot a început să strige:

- Miluiţi-mă, miluiţi-mă!

Călugării au desfăcut mormântul şi l-au scos afară de Taxirot care înviase. L-au întrebat ce este cu el dar Taxirot era înspăimântat şi nu voia să vorbească decât cu episcopul acelui loc pe nume Tarasie. Tarasie a venit şi numai după 4 zile Taxirot a pututu vorbii.

- Ce ai văzut în lumea de dincolo? A întrebat episcopul Tarasie.
- Ce să văd? După ce am murit au venit doi tineri care mi-am dat seama că sunt îngeri şi au dorit să mă ducă în rai. Când să intru în rai s-au arătat mai mulţi diavoli care au început să îmi citească păcatele pe care le-am făcut în viaţă. Îngerii l-au spus că acele păcate au fost iertate fiindcă s-a pocăit de ele. Totuşi, când diavolii au arătat păcatul săvărşit de mine cu soţia plugarului meu îngerii nu au mai avut nimic de spus şi nu au putut să mă mai apare. Aşa că am fost luat de diavoli şi dus pe nişte căi înguste în flăcările iadului. Nu este cu putinţă a spune că munci şi chinuri am văzut acolo. Atunci am început să plâng şi am putut vedea pe cei doi îngeri . Ei mi-au spus:
- Te rogi fără de nici un folos fiindcă nimeni nu poate ieşii de aici.
- Să îi mai dăm o şansă, a spus celălalt înger.
- Crezi că o să se pocăiască?
- Da, cred că da.

  Atunci îngerul mi-a spus:
- Te vei întoarce înapoi în lume şi te vei pocăi şi după acea te vom lua din nou.
- Aşa se face că dintr-o dată îngerul m-a trimis din nou în trup şi m-am trezit îngropat în momrânt.

Episcopul Tarasie a ascultat cu luare aminte. Taxirot a mai trăit 40 de zile timp în care s-a dus şi s-a spovedit de păcatul său şi a făcut mai multe călătorii pe la mănăstiri şi pe la biserici. După 40 de zile a murit din nou.[16]

Am spus întâmplarea de mai sus pentru a demonstra că dacă omul duce un comportament violent în această viaţă cu siguranţă el v-a ajunge să fie pedepsit pentru acest lucru în viaţa de apoi. Iată de ce trebuie să ne ferim de violenţă. Violenţa după cum am spus este un comportament tipic diavolului sau celui rău care prin ea ajunge să facă cât mai mult rău. A fost diavolul cel care i-a instigat pe evreii din timpul lui Iisus să îl lovească şi să îl păluiască. Să ne aducem aminte că Hristos a primit o palmă şi în

16 Avem de a face aici cu o relatare inedită care vine să ne confirme adevărul de credinţă creştin ortodox care ne spune că după moarte există o judecată particulară prin care trece orice om. Sunt mai mulţi care consideră că propriu zis nu există nici un fel de judecată particulară după ieşirea din trup a omului ci mai mult o trecere prin vămile văzduhului. Acest lucru este fără doar şi poate un lucru pe care trebuie să îl analizăm mai atent. După unii călugări ortodocşi trecerea prin vămile văzdului este judecata particulată. Totuşi, alte mărturii ne spun că există o trecere prin vămile văzduhului care ne face să fim conştienţi de toate păcatele pe care le-a făcut omul în această viaţă. Este bine să ştim acest lucru fiindcă teologia creştin ortododoxă consideră că avem de a face numai cu teologumenă. Acest lucru înseamnă că credinţa în vămile văzduhului nu este deplin acceptată de creştinismul ortodox. Ceea ce este cert de la toţi sfinţii părinţi ai ortodoxiei este că imediat după moarte există o judecată particulară pe care fiecare suflet o trece.

sinedriul evreiesc fiindcă nu a vorbit cum „trebuia” arhiereului Caiafa din acel timp. Hristos s-a confruntat cu violenţa dar nu a păşit pe calea ei. Acest lucru ne spune că drumul pe care a apucat Hristos este un drum al nonviolenţei. În mare Hristos a fost poate Cel mai mare exemplu de nonviolenţă dintre toţi oamenii care au existat de la Adam şi Eva la noi. Iată de ce este bine să ştim că dacă dorim să căutăm un model de nonviolenţă cu siguranţă că îl vom găsii la Hristos. Sunt mai mulţi care susţin că atunci când Hristos i-a izgonit pe vânzătorii şi pe comercianţii din templu El a dat dovadă de violenţă. Acest lucru este fals. Hristos a distrus numai banii câştigaţi pe nedrept ai comercianţilor care au schimbat templul dintr-un loc de rugăciune într-un loc de bişniţă. În termenii din zilele noastre comerciaţii din templul de la timpul lui Hristos erau un fel de bişniţari care nu erau interesaţi să vândă animale pentru a fi aduse jertfă lui Dumnezeu ci mai mult pentru câştig şi pentru profit.[17]

Deşi am menţionat în rândurile de mai sus că violenţa este o trăsătură a celor posedaţi de diavol în această carte nu ne vom axa pe acest tip de violenţă ci mai mult pe cei care ajung să practice şi să îndeplinească violenţa din propria lor convingere. Aceştia consideră că a fi violent este semnul unui om curajos şi a unui om care ştie de vrea de la această lume. Să fie lucrurile chiar aşa? Vom vedea că nu. De exemplu în România se ştie de un loc în care violenţa se practică dintr-un motiv cât se poate de intereasant. Localitarea Ruginoasa, judeţul Iaşi din România este o localitate în care până nu de mult avea loc o tradiţională bătaie de anul nou. Cu ocazia anului nou mai mulţi săteni din Ruginoasa se împrăţeau în două tabere care îşi disputeau supremaţia fizică. Acest lucru a avut loc timp de mai mulţi ani şi mai multe persoane au ieşit vătămate din confruntare. Mai mulţi dintre noi am fi tentaţi să credem că sătenii din Ruginoasa care în fiecare zi de anul nou se adunau cu paruri şi răngi sau alte insturmente de lovit ar fi avut un fel de motiv bine întemeiat pentru care recurgeau la violenţă. Adevărul este că bătaia din Ruginoasa era doar un fel de manifestare a întâlnirii cu noul an. În Ruginoasa de considera că anul nou trebuie să fie întâmpinat cu parul în mână şi cu o bătaie straşnică. Avem de a face aici cu un caz cât se poate de hilar dar adevărat.[18]

În zilele noastre când vorbim despre nonviolenţă de obicei lumea tinde să asocieze acest concept cu idealul lui Gandhi care a dorit în secolul al XX-lea să scoată India de sub stăpânirea coroanei britanice. Pentru acest lucru ştim că Gandhi a fost cel care a lansat idea *revoluţiei nonviolenţei*. Prin acesta el a transmis autorităţilor britanice că el doreşte o ţară eliberată de sub stăpânirea lor. Iată cum un concept care la origini a fost creştin a ajuns să se soluţioneze în hinduism. Domnul Iisus Hristos a fost cel mai mare exemplu de nonviolenţă dintre toate câte au existat pe pământ. A fost Domnul Iisus Hristos cel care S-a lăsat prins de autorităţile evreieşti de la timpul Lui, a fost Domnul Iisus Hristos cel care S-a lăsat răstignit şi a fost Domnul Iisus Hristos cel care pe cruce s-a rugat lui Dumnezeu Tatăl să le ierte lor acest păcat. Să fie Gandhi mai mare decât domnul Iisus Hristos? Cu siguranţă că nu. Ceea ce a dorit Domnul Iisus Hristos prin viaţa Lui şi mai ales prin patima Sa a fost să ne lase un model de nonviolenţă. Hristos a fost conştient că în lumea noastră există destul de multă violenţă. Mai rău, sunt unele religii care au ajuns să recurgă la violenţă pentru a îşi putea impune punctele de vedere. Ar fi suficent aici să amintim inchiziţia catolică medivească

---

17 Mihai Valentin Vladimirescu, *Viaţa de zi cu zi din vremea lui Iisus* (Editura Polirom: Iaşi, 2013).

care a ajuns să ardă pe rug mai mulţi oameni nevinovaţi care erau suspectaţi de erezie şi de vrăjitorie. Totuşi, când ne confrumtăm cu violenţa ea nu se poate să nu ne lase un gust amar. Cu toţii am avut ocazia odată sau poate şi de mai multe ori în viaţă să ne confruntăm cu violenţa şi cu oameni care ajung să îşi impună punctele de vedere nu pe cale paşnică ci prin a recurge la acte de violenţă. Gustul amar al violenţei pe care mai mulţi am ajuns să îl simţim printr-un abuz de o natură sau alta este gustul care vine din întunericul iadului în care nu mai există nici un picure de iubire ci o ură eternă. Este ura iadului cea care la un anumit nivel este responsabilă de violenţa din lumea noastră. Iadul este un loc al violenţei absolute. Nu poate să fie în nici un fel iubire în iad fiindcă acolo violenţa este un adevărat cult. De ce să nu spunem că la un anumit nivel violenţa este un cult şi în lumea noastră: vedem filme violente, citim cărţi în care violenţa este descrisă cu lux de amănunte, vedem reportaje tv în care sunt prezentate mai multe acte de violenţă sau la fel de bine citim ziare în care violenţa face pagina întâi.[19]

Prin urmare este adevărat că pentru mai mulţi violenţa este un mod de viaţă. Acest lucru nu este în nici un fel o realitate care poate să fie ignorată. Violenţa este un mod de viaţă pentru cei care fără doar şi poate sunt oameni fără de Dumnezeu. Sunt mai mulţi în lumea noastră care nu au nici un Dumnezeu sau mai bine spus nu cred în Dumnezeu. Pentru aceştia este cât se poate de adevărat că violenţa este un lucru legitim. Este aşa fiindcă fără să crezi în Dumnezeu eşti liber să faci câtă violenţă vrei. Iată de ce trebuie să ştim că violenţa este un lucru rău şi ea nu este în nici un fel compatibilă cu moralitatea creştin ortodoxă. A duce un mod de viaţă care este ancorat în violenţă este fără doar şi poate un lucru care nu are nici un fel de implicaţii în moralitate. Prin urmare sunt mulţi care practică violenţa fiindcă ei în realitate nu cred în Dumnezeu. Lipsa de credinţă în Dumnezeu dă frâu liber violenţei. Este bine să ştim că omul este liber să aleagă orice mod de viaţă doreşte dar acest lucru nu înseamnă că el nu va da răspuns în faţa lui Dumnezeu de faptele pe care le face. După cum am putut

18 Sunt mulţi care sunt persoane cât se poate de aprinse şi care este destul să spui numai un cuvânt care nu este la locul lui pentru a te putea trezi cu mai multe pălmi şi pumni fiindcă nu ai atitudinea potrivită. Aşa se face că în lumea interlopilor violenţa este la ea acasă. Când avem de a face cu interlopi trebuie să ştim că în mare lucrurile se rezolvă prin violenţă. Totuşi sunt mulţi interlopi şi acest lucru ajunge să se influenţeze viaţa noastră de zi cu zi. Pentru acest lucru trebuie să ştim să ne comportăm cu cei care sunt violenţi şi care fac uz de violenţă cu rost şi fără de rost. Devine evident în acest sens că violenţa este o metodă denegerescentă care ajunge să ne facă să fim cât se poate de pervertiţi. Sunt oameni care oferă ceea ce au ei în suflet şi în minte: violenţa. Aceşti oameni nu este bine să fie combătuţi cu violenţa ci mai mult cu nonviolenţa. Ce să înţelegem din acest lucru? Din acest lucru înţelegem că cei care se aprind repede când au de a face cu o persoană care nu le covine ajung să devină dezinteresaţi de această persoană dacă acea persoană nu răspunde cu violenţă. Prin urmare când avem de a face cu violenţa trebuie să nu răspundem cu aceiaşi măsură. Acest lucru fiindcă în nici un caz faptul în sine nu poate să soluţioneze problema noastră. Nu trebuie să reacţionăm în faţa violenţei cu violenţă fiindcă dacă facem acest lucru demonstrăm că nu suntem cu nimic mai buni decât cei care sunt violenţi. Iată de ce nonviolenţa este cea care ne face să ajungem să biruim în lupta cu violenţa.

19 Radu Teodorescu, *Trezvia duhovnicească în viaţa de zi cu zi* (Cugir, 2017).

vedea în întâmplaera de mai sus cu ostaşul Taxirot acesta a fost tras la răspundere în celaltă lume de păcatele pe care le-a făcut. Acest lucru ne spune că violenţa este fără doar şi poate un păcat împtriva lui Dumnezeu. Dumnezeu nu ne-a creat să ne batem şi să ne schinjuim unii pe alţii fiindcă El este un Dumnezeu al păcii. Pacea este un lucru care este proprie lui Dumnezeu în timp ce diavolului îi este propriu războiul.[20]

Prin urmare ce putem să opunem violenţei? Violenţei putem să îi opunem pacea. Pacea este fără doar şi poate o formă de manifestare a nonviolenţei. Pacea este nonviolentă şi este cea care ne face să nu mai luăm în seamnă diversiunea de opinii şi de crezuri cu cei de lângă noi. Prin urmare este adevărat că pacea este un lucru care ne face să fim cât se poate de linişti şi la fel de bine ea ne face să experimentăm nonviolenţa. La uin anumit nivel pacea şi nonviolenţa sunt unul şi acelaşi lucru şi este bine să ştim că între ele există mai mult o diferenţă de etică. Prin urmare pacea este cea pe care o opunem violenţei. În timp ce unii fac violenţă şi război în lumea noastră noi trebuie să facem pace şi nonviolenţă. Acest lucru fiindcă pacea este un bun mai mare decât războiul. Pacea este un lucru care lea fel ca violenţa vine din sufletul omului. Sufletul omului este un lucru care în funcţie de ce cultivă ajunge să se manifeste în exterior prin violenţă sau pace. Sunt mulţi care sunt de părere că violenţa are numai o dimensiune externă: prin faptul că loveşte, zgârie, răneşte sau distruge. Acest lucru este fals însă. Pacea este un produs al sufletului şi ea este o manifestare a ceea ce are omul în sufletul său. Acest lucru a fost afirmat şi de Sfântul Marcu Ascetul care spunea: „pacea este izbăvirea de patimi. Dar ea nu poate să fie aflată fără lucarea Duhului Sfânt." Prin urmare este bine să ştim că pacea este un lucru care vine de la Dumnezeu şi în primul rând trebuie să fie acceptată în sufletul nostru. Sunt mulţi care au îndoieli în ceea ce priveşte pacea şi nu vor să ceeze o lume a păcii ci o lume a războiului şi a violenţei. Trebuie să ne ferim de acest lucru fiindcă războiul în cele din urmă este o lucare distructivă. Războiul ajunge să disturgă şi să facă din acest lucru un scop. Trebuie să evităm să căutăm distrugerea şi să ne orientăm în spre pece şi în spre ceea ce ţine de ea. În acest sens Nicolae Iorga spunea un lucru de care trebuie să ţinem cont: „pacea nu poate venii din dorinţa de pace ci din suprimarea instinctelor de război." Sunt mulţi care sunt obsedaţi de dorinţa de a face război şi acest lucru fără doar şi poate ajunge să fie un fel de instict pentru ei. Pentru cei care fac război şi violenţă întotdeauna să găsesc mai multe scopuri: dorinţa de suveranitate, falsul

20 După cum am afirmat mai sus este cât se poate de adevărat că culminarea violenţei este războiul. Sunt mai multe mentalităţi diabolice care se bucură atunci când crează război şi susţin războiul. Acest lucru fiindcă în ei există o poftă după rău şi după comiterea răului. Pentru tiranii şi dictatori comiterea răului în masă este un lucru cât se poate de propriu şi la fel de bine de obişnuit. Pentur noi creştinii ortodocşi războiul este o anomalie. Este dovada faptului că oamenii nu se mai pot înţelege şi la fel de bine nu mai au nci un fel de punct de comuniune. Războiul este un lucru rău fiindcă el ajunge să curme vieţi care nu mai pot să fie recuperate niciodată. Iată de ce trebuie să evităm războiul şi să cultivăm pacea. Pacea este un lucru care ne face să ne vedem de aceleaşi ocupaţii fără să facem rău altora. Trebuie să ştim că sunt oamenii în care răutarea domină şi ei nu se bucură să facă răul la scară personală ci ei doresc să facă răul la scară de masă de populaţie. Trebuie să evităm războiul şi să nu facem război fiindcă acest lucru nu aduce în cele din urmă un cştig pe termen lung. S-a spus de Hristos că „cel care ridică sabia de sabie va pierii." Iată de ce trebuie să fim cât se poate de atenţi cu violenţa şi războiul care sunt cât se poate de înrudite.

patriotism, interesele de stat murdare şi multe altele. Se găsesc în lumea noastră întotdeauna scuze pentru război şi violenţă. Acest lucru fiindcă ni se spune că în cele din urmă violenţa este necesară mai ales cu cei răi. Adevărul este că trebuie să ne învăţăm să îi evităm pe cei răi şi să fim cât se poate de obişnuiţi să căutăm compania oamenilor paşnici. Acest lucru fiindcă în cele din urmă cei răi dacă vor vedea că nu îi luăm în seamă ne vor lăsa în pace.[21]

Ceea ce trebuie să ştim este că violenţa nu este un lucru raţional. Ce să înţelegem prin această afirmaţie? Omul violent nu este condus se raţiune şi acest lucru este aşa fiindcă după cum am afirmat mai sus el este condus numai de instincte. Instinctul îi spune că îl lovească pe cel care îl contrezice, instinctul îi spune că îl lovească pe cel care nu i se pare simapatic, instinctul îi spune că lovească pe cel care nu se comportă cum vrea el, institutul îi spune să lovească atunci când este contrazis. În mare ceea ce mai mulţi psihologi au putut remarca este că omul violent este un om în care raţiunea nu există şi dacă există este forte puţină. Trebuie să ştim că violenţa şi raţiunea sunt două lucruri care în nici un fel nu sunt compatibile. Acest fapt fiindcă violenţa este ceea ce în cele din urmă ne face să fim cât se poate de reduşi. Violenţa în loc să ne lărgească orizonturile nu face decât să ne înrobească unei vederi cât se poate de limitate şi de înguste. Pentru acest lucru trebuie să evităm violenţa şi oamenii violenţi. Aceştie nu sunt oamenii care îşi folosesc mintea sau raţiunea. Nu spunem că toţi oamenii violenţi sunt iraţionali ci mai mult că sunt puţini cei care realmente ajung să gândească raţional şi logic atunci când sunt violenţi. Pentru acest lucru mai multe acte de violenţă ajungă să se termine în omor. Nu puţine sunt cazurile în care o simplă încrăieare dintr-un bar sau dintr-u club de noapte a ajung la omor. Aceasta este în cele din urmă o consecinţă ultimă a violenţei. Violenţa culminează în omor. Pentru acest lucru spunem că omul violent nu este în nici un caz un om care se bazează pe raţiune. Iată ce spunea în acest sens J. Muller: „pacea este capodopera raţiunii." Ce să înţelegem prin acest lucru? Prin acest lucru înţelegem că oamenii raţionali sunt adepţi ai păcii în timp ce oamenii iraţionali sunt adepţi ai violenţei.[22]

Prin urmare este bine să ştim că violenţei ajungem să îi opuem pacea care este un lucru ce auce binele în om. Acest fapt este aşa fiindcă omul care trăeieşte în pace este un om care ajunge să fie fericit şi bucuros. Omul care este violent este întotdeauna mănicat de ura care clocoteşte în el. Adevărul este că oamenii violenţi sunt cei care ascund ura care mocneşte în ei din dorinţa de a părea că nu sunt afectaţi de cei din jur. Acest lucru este numai aparent. În sine ura este un sentiment rău de purtat care pentru cel violent se manifestă într-o stare de continuă nelinişte şi tensiune. Ura este un sentiment care în nici un caz nu îi poate aduce celui care este stăpânit de ea pacea sufletească sau pacea sufeltului. Omul care este dedicat violenţei ajunge să trăiască numai intervale scurte de timp de pace şi de linişte sufletească. Este bine prin urmare să ştim care sunt pe termen lung consecineţele violenţei. În acest sens Henri Lacordaire spunea că: „pacea nu e orice bucurie, e bucuria calmă." Ce să înţelegem din acest lucru? Din acest lucru înţelegem că pacea este un lucru care aduce calm şi linişte sufletului în timp ce violenţa aruncă persoana într-o nelinişte continuă sau mai bine zis într-un clocot sufletul continuu. Trăim vremuri în care fără nici o îndoială avem nevoie nu numai de pace externă ci la fel de bine şi de pacea sufletească. Acest lucru fiindcă pacea sufletească este cea care în cele din urmă ajunge să ne facă să fim cât se poate

21 Tadei stareţul mănăstirii Vitovniţa, *Pace şi bucurie în Duhul Sfânt* (Editura Predania, 2017).

de liniştiţi şi de împăcaţi cu noi înşine. Omul violent este un om care în un caz nu poate să ajungă la starea de calm. Acest lucru fiindcă starea de calm este un lucru care se leagă de pacea sufletească. Cu alte cuvinte ceea ce este omul în sufletul său acea este ceea ce omul va manifesta şi în exterior. Chiar dacă el va căuta să îşi ascundă sentimentele în cele din urmă ele vor ajunge să îl trădeze. Este bine să ştim acest lucru mai ales în zilele noastre când sunt foarte mulţi care nu au nici un fel de orientare duhovnicească în viaţa lor. Omul care nu are nici un fel de preocupare spirituală este foarte clar că va ajunge în cele din urmă un adept al violenţei. Violenţa după cum am spus se exclude cu calmul. Nu poate să fie un om care are un comportament violent şi în acelaşi timp el să fie calm. Am spus că violenţii sunt cei care mimează calmul dar în sufletul lor adevărul este că ei clocotesc cele mai urâte sentimente şi gânduri. Iată de ce trebuie să ne ferim de violenţă fiindcă ea este cea care ne face să nu mai avea linişte, să ne pierdem sufleltul în cele din urmă.[23]

Sunt mulţi care susţin că pacea este un lucru care mult mai uşor de realizat decât violenţa. Acest lucru fiindcă în pace omul nu face nici un efort în timp ce în război el face mai multe efoturi. Să fie lucrurile chiar aşa? Adevărul este că lucrurile nu sunt aşa. În război se ajunge în situaţia de a lua viaţa duşmanului tău ori în pace trebuie să înveţi să ignori pe duşmanul său sau de ce nu după cum spune Hristos chiar să ajungi să îl iubeşti. Iată prin urmare că pacea este un lucru care se realizează şi se menţine cu eforturi. Acest lucru fiindcă pacea este ceea ce ne face să fim cât se poate de conştienţi că avem duşmani dar nu trebuie să le răspundem cu răutate. Este cea mai proastă alternativă ca unui duşman să îi răspunzi cu răutate fiindcă acest lucru nu te face cu nimic mai bun decât el. Iată de ce trebuie să ştim să avem în vedere că pacea este cu adevărat o disciplină severă. Ea te face să te ţii concentrat pe ceea ce te priveşte şi să nu mai acorzi importanţă celor care nu gândesc şi nici nu sunt de acord cu tine. Prin

---

22 Omul violent este prin urmare un om iraţional. Dacă ar fi raţional el şi-ar da seama că violenţa nu este rezolvarea la problemele lui. La fel de bine purtarea frumoasă şi cuvintele frumoase pot să rezolve situaţii conflictulale care se pot termina rău. Sunt puţini cei care ţin cont de acest lucru în zilele noastre fiindcă se conisderă că numai cei slabi ajung să practice pacea. Oamenii puternici sunt cei care trebuie să fie violenţi. Ei nu trebuie să judece sau să fie raţionali ci tot ceea ce trebuie să facă este să îşi impună propria personalitate prin putere sau forţă. Acesta este unul dintre motivele pentru care mai mulţi infractori în loc să se predea pentru a fi judecaţi şi condamnaţi la închisoare ajung să lupte cu forţele de oridine până la moarte. Este bine să ştim care este *psihologia violenţei.* omul violent în subconştientul lui este un om ahtiat după putere. El are un cult al puterii în sine chiar dacă nu este conştient de el. Acest cult al puterii este cel care îl face să considere că trebuie să fie cel mai puternic dintre toţi şi atunci când cineva i se opune el trebuie să fie oprimat. Trebuie să evităm prin urmare violenţa fiindcă ea este un lucru care ne aruncă în întuneric. Au fost mult prea multe războaie şi crime în trecutul umanităţii pentru ca să mai ajungem să fim susţinătorii agresivităţii şi a violenţei. A venit timpul să privim în spre ceea ce este cu adevărat folositor omului şi acest lucru este fără doar şi poate pacea. Avem nevoie de face fiindcă numai în pace putem construi şi nu distruge.

23 Evagrie Ponticul, *În luptă cu gândurile. Despre cele opt gânduri ale răutăţii şi replici împotriva lor* (Editura Deisis: Sibiu, 2006).

urmare este mult mai greu de a menţine pacea decât de a crea război. Acestea sunt fapte pe care trebuie să le înţelegem bine şi să le avem şi mai bine explicate pentru înţelegerea noastră. În acest sens Dorothy Thomson spunea că: „pacea nu este absenţa conflictului, ci prezenţa alternativelor creative pentru a răspunde la conflict - alternative la reacţii pasive sau agresive, alternative la violenţă.” Acest lucru ne spune că pentru cei care nu îşi folosesc mintea atunci când intră într-o divergentă de idei tot ceea ce fac şi tot ceea ce ajung să ducă la îndeplinire este violenţa. Omul violent este un om redus fiindcă el nu este învăţat să aibă opţiuni. Singura lui opţiune este violenţa. Acest lucru fiindcă violenţa este cea care îl face în cele din urmă să îşi rezolve problemele. Să fie ore violenţa o rezolvare a probelemelor pe care le avem? Cu siguranţă că nu. Ea este mai mult un fel de supapă psihologică care este formată din refulările pe care le simte omul în raport cu semenii lui. Violenţa nu rezolvă de fapt problemele noastre ci mai mult nu face decât să le accentuieze. Acest lucru fiindcă violenţa este o descăcare de negativitate. Cum poate să iese ceva bun din negativitate?[24]

Totuşi ceea ce trebuie să ştim este că în nici un fel nu putem să facem copromisuri atunci când facem sau lucrăm pacea. Acest fapt fiindcă pacea este un lucru care nu înseamnă compromis. Pacea este un lucru pe care îl facem din credinţă în Dumnezeu şi credinţa în Dumnezeu în nici un fel nu poate să fie un compromis. Este bine să ştim acest lucru în zilele noastre când sunt din ce în ce mai mulţi care fac compromisuri. Sunt mulţi care evident că fac compromisuri cu violenţa. Ei îţi spun: voi fi numai de această dată violent şi mai voi devebnii un om al păcii. Acets lucru este un compromis la un anumit nivel fiindcă violenţa este un lucru care poate să devină o deprinedere sau mai bine zis un obicei. Mai ales când vine vorba de credinţa noastră nu trebuie să facem nici un compromis. Acest lucru ni-s spunea şi Sfântul Maxim Mărturisitorul: „nu se ascunde adevărul credinţei de dragul păcii.” Prin acest lucru înţelegem că în probleme de credinţă nu trebuie să ne ascundem credinţa numai pentru a fi în pace cu cei care nu cred ca noi. Acest fapt fiindcă credinţa este un lucru care aunge să ne facă să fim cât se poate de activi în plan moral. Sunt şi unele mentalităţi

24 Sunt multe persoane care sunt predispuse la negativitate şi acest lucru le face să fie cât se poate de închise şi de ce nu reducţioniste. Negativitatea este un lucru care trebuie să fie combătut. Cu toţii avem stări de negativitate fiindcă ele sunt la un anumit nivel inerente fiinţei noastre care suferă consecinţele păcatului strămoşesc. Totuşi, cei care sunt înclinaţi spre negativitate pot la fel de bine să se opună aceste stări şi să fie cât se poate de eficemţi în acest lucru. Este adevărat că împotriva negativităţii putem să opunem credinţa în Dumnezeu. Omul trebuie să cultive credinţa în Dumnezeu care va ajunge să îl elibereze de tot ceea ce este negativ şi de tot ceea ce îl împotmoleşte în credinţa lui. Aceste fapt sunt prin urmare cele care ne spun că trebuie să fim cât se poate de atenţi cu sentimentele şi pronirile pe care le avem. Aceasta fiindcă numai prin atenţi vom putea să eliminăm negativitatea din sufletele noastre. Negativitatea este des întâlnită în zilele noastre când oamenii se insultă şi se jignesc recproc. Acest lucru este evident un lucru pe care trebuiie să îl evităm. După cum am spus în timp ce omul violent vede în semenii lui potenţiali duşmani care trebuie înlăturaţi, omul păcii sau omul nonviolenţei vede în jurul lui potenţiali prieteni. Trăim într-o lume a potenţialităţilor. În funcţie de ce potenţialităţi vom ajunge să cultivăm în cele din urmă vom ajunge să suportăm şi consecineţele.

bolnave după cum am spus care fac din credinţă pricină de violenţă. Aşa se face că sunt mai multe secte care uneori ajung să recurgă la violenţă pentru a îşi menţine doctrina în care cred. Acestea trebuie să ştim că sunt excepţii. Cu aceşti oameni trebuie să ştim că dacă vom intra în dialog nu vom ajunge niciodată la o soluţie. Pentru acest lucru trebuie să ştim să facem diferenţa dintre cei care aleg calea credinţei în Dumnezeu cu siceritate sau cei care sunt mânaţi de alte scopuri în acest sens. Trebuie să evităm persoanele care vin în lumea credinţei şi a religiei cu scopul de a crea tulburare şi conflict.[25]

Era odată, nu demult, într-un oraş de provincie, un preot. Şi era acel preot deosebit de prosper... Oamenii îl socoteau îngânfat şi pus pe căpătuială şi clătinau din cap rânjind când treceau pe lângă vila pe care şi-o ridicase, undeva aproape de centru... În curte strălucea o maşină nouă şi scumpă, iar preoteasa era mereu foarte elegantă... Părintele îşi petrecea, în fiecare an, concediul în străinătate şi făcea mereu mare caz, în conversaţii, de călătoriile şi cunoştinţele sale... După faţa prea intens vascularizată părea că se înţelege bine şi cu vinul, deşi nimeni nu-l văzuse beat... Era catalogat ca preot „de meserie”, uns cu toate alifiile birocratice şi administrative, care a prins o parohie bună şi s-a pus pe viaţă dulce... Şi iată că deodată, fără ca nimic să-i prevestească sfârşitul, părintele a închis ochii. Familia l-a înmormântat ca pe un om de seamă... Parohienii l-au mai bârfit o vreme: ca pe un om de nimic...Apoi vremea, precum frunzele toamnei, a început să îngroape şi amintirea lui...După vreo două săptămâni unul din oamenii din parohia acestui preot a mers la un pustnic. După ce şi-a mărturisit necazul, pustnicul l-a întrebat:

– Înainte de a veni la mine ai fost la preotul tău?

– Păi, n-am fost... Că preotul cel vechi abia s-a dus, iar cel nou încă n-a fost instalat... Iar răposatul nu era om duhovnicesc...

– Măi, creştine, i-a spus pustnicul cu ochi scăpărători.... Să nu mai spui aşa despre preotul acela pentru că, să ştii că el petrece acum în Rai, cu îngerii!

Omul a rămas cu gura căscată. După câteva clipe, revenindu-şi din uluială, a spus cu glas tremurat:

– Păi, cuvioase... Părintele era om lumesc, îi plăcea averea şi băutura... Iar dacă îl supărai cu ceva se mânia foarte tare şi te făcea albie de porci... Pe deasupra era foarte îngâmfat, îi plăcea să pară cel mai deştept .... Pe toţi ne trata de sus şi ne jumulea de parale....

– Măi, creştine... Asta aţi văzut voi... Dar, la marginea oraşului era o femeie văduvă, cu cinci copii, căreia , cu vre-o 10 ani în urmă i-a murit bărbatul... Şi a lăsat-o fără nici un venit şi fără casă, pentru că era ipotecată la bancă... Preotul vostru i-a plătit

25 Dumitru Stăniloae, *Rugăciunea lui Iisus şi experienţa Duhului Sfânt*, (Editura Deisis: Sibiu, 1995).

ipoteca şi i-a dat casa înapoi… Ba i-a şi întreţinut pe toţi până au crescut copiii şi au început să lucreze… Iar femeia a stat de vreo câteva ori în spital… Părintele i-a plătit operaţiile şi a angajat o femeie ca să stea cu copiii cât a lipsit ea…. Cu o săptămână înainte de moartea preotului, a murit această văduvă… Şi pentru că Dumnezeu a zis: „Faceţi-vă prieteni cu bogăţia nedreaptă, ca, atunci când veţi părăsi viaţa, să vă primească ei în corturile cele veşnice.” (Luca 19,9), aşa şi văduva cea credincioasă care cu suferinţele ei şi-a agonisit casă în cer, l-a primit pe părintele la dânsa… Căci cine are milă, are parte de milă…[26]

Prin urmare este foarte adevărat că pacea este un lucru care este cât se poate de greşit înţeles. Sunt mulţi care ajung să facă pace şi asemenea preotului din pilda de mai sus sunt consideraţi persoane ingrate. Pentru mai multă lume organismul Naţiunilor Unite este un lucru care ne face să fim cât se poate de sceptici. Este un organism care are rază de acţiune internaţională sau de ce nu globală. Sunt mulţi membrii ai Naţiunilor Unite care cu adevărat fac eforturi ieşite din comun pentru a menţine pacea în lume. Prin urmare nu trebuie să judecăm după aparenţe. Acest lucru fiindcă după cum se spune aparenţele pot să înşele. Acest lucru este bine să fie ştiu şi să îl cunoaşte. Binele este un lucru care se manifestă pe sine de multe ori nu la vedere şi acest lucru fiindcă după cum am afirmat şi cu alte ocazii binele este discret. Trebuie să ţinem la discreţia binelui şi să o avem în vedere în zilele noastre. Iată prin urmare care sunt implicaţiile de bază ale nonviolenţei în zilele noastre. Nu trebuie să aplicăm nonviolenţa pentru a fi văzuţi şi a fii aclamaţi de lume şi de mediul din jurul nostru. Prin urmare sunt unii care în realitate sunt oameni violenţi dar fiindcă nu vor să ofere o imagine negativă lumii din jurul lor ajung să fie cât se poate de liniştiţi în public. Acest gen de comportament este clar că este unul fariseic. Sunt mai mulţi farisei ai violenţei în zilele noastre. Pentru a nu fi desconsideraţi de lumea din jurul lor ei ajung să fie cât se poate de buni şi nonviolenţi. Totuşi la un anumit moment aceste persoane se vor da de gol şi

26 În această carte am ales să folosim mai multe pilde pentru a putea face mai pe înţeles sensurile mai profunde pe care dorim să le explicăm. Este adevărat că sunt mai mulţi care sunt de părere că parabolele şi pildele sunt folosite mai mult pentru copii. Atunci cînd am ales aceste parabole şi pilde am avut grijă ca ele să fie adresate adulţilor. Sunt adulţi care sunt mult mai predispuţi în spre lucrurile cu tâlc şi în spre ceea ce rezonează cu gândirea motivaţională. Prin urmare dacă Hristos a folosit pilde am ales săî găsim şi noi unele întâmplări cu tâlc pe care le să le folosim în această carte pentru cea ea să fie mai bine înţeleasă. După cum am spus, în cazul unei cărţi de religie sunt mai mulţi care consideră că gâdnirea discursivă poate la fel de bine să fie una care plictiseşte şi duce la sterilitate. Pentru a nu oferii un text steril am ajuns să folosim un limbaj cât se poate de adecvat ceinţelor omului din zilele noastre pe care evident că am ajuns să îl presărăm cu mai multe pilde. Este bine să ştim acest lucru fiindcă în zilele noastre sunt mulţi care doresc să găsească sens în ceea ce citesc şi acest sens este adus lor de pilde şi de ceea ce sunt pildele. Pildele sunt un lucru care ne fac să fim cât se poate de familiari cu sensurile profunde teologice. În acest sens cartea aceasta este o carte de popularizare a marilor adevăruri ale teologiei creştin ortodoxe.

este bine să ştim că oamenii violenţi pot să fie uşor recunoscuţi mai ales prin limbajul vulgar pe care ajung să îl folosească.[27]

Prin urmare ceea ce am ajuns să stabilim în rândurile de mai sus este faptul că violenţa intră pe raza de acţiune a războiului. Acest lucru fiindcă de la violenţă la război mai este numai un pas. Herodot spunea: „numai un nebun ar alege războiul mai degrabă decât pacea, pentru că în pace fiii îşi îngroapă taţii, iar în război, taţii - fiii.” Adevărul este că sunt mulţi care sunt iubitori de război în zilele noastre. Acest lucru fiindcă ei consideră că este bine să faci cât mai multe crime şi să fi cât mai rău. Să fie lucrurile chiar aşa? Răutatea este în cele din urmă o capcană în care cad cei mai mulţi. Este bine să ştim că trebuie să ne opunem răului fiindcă acest lucru este ceea ce ne face în cele din urmă să fim cât se poate de nepăsători faţă de sine. Sunt mulţi care orbiţi de puterea aparentă a răului consideră că vor putea să facă rău la nesfârşit fără să fie prinşi. Acest lucru se manifestă fără doar şi poate şi în violenţă. Violenţa este o realitate care în nici un caz nu este bună şi trebuie să ştim că ea provine din răutatea pe care omul ajunge să o cultive în sufletul lui. Violenţa este fără doar şi poate o schimbare a legilor fiinţei umane care tinde în spre înţelegere şi pace. Trebuie să cultivăm pacea şi înţelegerea fiindcă aceste lucruri sunt cele care ne vor face să fim cât se poate de mulţumiţi faţă de sinele nostru. Prin urmare războiul este o cultinare a violenţei care provine în cele din urmă din iad. Violenţa după cum am spus are o origine din josul existenţei din iad. Pentru acest lucru pentru a ajunge să rezistăm atacurilor ei care sunt din ce în ce mai multe în zilele noastre trebuie să fim cât se poate de ancoraţi în credinţa în Dumnezeu.[28]

După cum am evidenţiat în rândurile de mai sus timpul acestei vieţi este unul care ne este dat să facem diferenţă dintre violenţă şi nonviolenţă. Este adevărat că sunt unii care sunt bogaţi care nu ajung să facă violenţa cu mânile lor ci mai mult prin

27 Robert Pattison, *The triumph of vulgarity: rock music in the mirror of romaticism* (Oxford, 1987).

28 Numai o credinţă autentică în Dumnezeu ne poate ajuta în momentele în care ne confruntăm cu răul şi cu ceea ce implică el. Răul este un lucru care ne face să fim cât se poate de angajaţi în drumul care duce la iad. Cei care nu cred acest lucru fără doar şi poate se îmbată cu apă rece. Este bine să ştim prin urmare că sensul vieţii noastre pământeşti nu este în nici un caz o viaţă a violenţei şi a războiului. Este trist să unii găsesc sens în război şi acest lucru trebuie să ne dea de gândit. Pentru cei care se îndoiesc că cei violenţi nu vor merge în iad trebuie să spunem că raiul nu este în nici un caz un loc al violenţei. Acest lucru este ceea ce ne face să fim cât se poate de atenţi cu realităţile din jurul nostru. Trebuie să avem în vedere ceea ce ne spun sfinţii părinţi despre iad. Iadul este un loc definit de violenţă şi război fiindcă este mai mult o negare a fiinţei şi a ceea ce ţine de realitatea existenţei omului. Trebuie să fugim de iad şi facem acest lucru fugind de violenţă. Vom vedea că violenţa este cea care aduce foarte multă suferinţă şi durere în lumea noastră. Acest lucru fiindcă violenţa este cea care provoacă suferinţă şi durere de care trebuie să ţinem cont. Realitatea este că iadul este un lucru care ne face să avem în vedere tema suferinţei şi a violenţei. Sunt mulţi care după cum am spus se bucruă că le crează semenilor lor suferinţă şi durere. Acest lucru consideră ei că va dura veşnic şi chiar şi după moarte. Să fie locul în rai a unei persoane care toată viaţa a provocat suferinţă şi durere celor din jurul lui? Cu siguranţă că nu.

intermeidari. Ei plătesc bătăuşi sau uneori chiar asasini pentru a le duce la îndeplinire planurile. Iată de ce trebuie să fim cât se poate de atenţi cu oamenii din jurul nostru. Totuşi chiar şi cei care plătesc pentru a face acte de violenţă sunt la fel de bine vinovaţi de violenţa pe care o comit. Prin urmare ca şi creştini ortodocşi suntem chemaţi să luăm calea nonviolenţei şi la fel de bine să Îl avem ca modul pe Domnul Iisus Hristos care a fost un model deplin de nonviolenţă. La fel de bine toţi sfinţii au fost persoane ale nonvionţei. Acest lucru fiindcă sfinţii au ştiu că violenţa este calea care duce la iad. Nu trebuie să avem nici un fel de îndoială în acest sens şi trebuie să fim deplin încredinţaţi de acest lucru. Violenţa este un lucru care poate să ajungă o adoua natură în cel care o practică. Concepţia noastră de viaţă este una care trebuie să se opună violenţei şi a tot ceea ce ţine de ea. Acest lucru fiindcă în nici un fel violenţa nu poate să ne ofere satisfacţii de lungă durată. După cum am putut vedea Herodot unul dintre cei mai mari istorici şi înţelepţi ai lumii în numea nebuni pe cei care fac război. Câţi nu sunt în acest sens nebuni în lumea noastră? Sunt mult prea mulţi pentru ca să putem să îi enumerăm pe toţi aici. Acesta este motivul pentru care trebuie să evităm să fim persoane care au un comportament violent. Este adevărat că o lume fără de nici un fel de act de violenţă pare imposibilă. Acest lucru pare imposibil fiindcă sunt din ce în ce mai puţini cei care au credinţă în Dumnezeu. Fiind atotputernic Dumnezeu are puterea de a întoarce tot răul acestei lumi spre bine. A fost Iisus cel care ne-a mântuit prin cruce un instument care nici prin cap ne trecea că poate să fie folosit pentru a mântui omul.[29]

CAPITOLUL 2

PROBLEMA VIOLENŢEI DE AZI: TERORISMUL

Terorismul este un apogeu al violenţei. Acest lucru fiindcă în teorism omul violent ajunge să îşi manifeste deplin ura pe care o are faţă de semenii lui care uneori nu are nici un motiv bineântemeiat. Actul terorist este unul care este făcut pentru a produce suferinţă şi chiar moarte semenilor şi pentru acest lucru Biserica Creştin Ortodoxă condamnă terorismul. În zilele noastre terorismul este un lucru care este destul de practicat. Este greu să depistezi un terorist fiindcă aceştia acţionează incognito şi evident că fac uz de violenţă. Sunt multe situaţii în care terorismul este provocat de o răzbunare pe care cel în cauză doreşte să o facă unei anumite organizaţii sau unui anumit grup de persoane. Trebuie prin urmare să fim conştienţi că terorismul este o manifestare a violenţei care de multe ori nu are nici un fel de logică sau de raţionalitate. Sunt mai multe organizaţii teroriste în zilele noastre dintre care unele acţionează în numele credinţei în Dumnezeu. Este vorba de organizaţii teroriste cum au fost Alquida, Hamas, Isis sau Statul Islamic. Aceste organizaţii sunt în general motivate în acţiunile lor teroriste de ceea ce ei denumesc ca încălcări ale Coranului care trebuie să fie pedepsite. După cum îi spune numele terorismul este un lucru care ajunge să facă victime în rândul populaţiei civile şi la fel de bine să inducă o stare de teroare înb cadrul ei. Acesta fiindcă teroristul consideră că teroarea este cea care îi dă satisfacţie.[30]

29 Hristos Yannaras, *The enigma of evil* (Holy Cross Orthodox Press, 2008).

30 A induce teroare în semenii tăi este un lucru care la origini este diabolic. Acest lucru fiindcă şi diavoli unde şi-au făcut simţită prezenţa au ajuns să inducă semntimente de teroare şi de

Realitatea este că teroriştii sunt persoane care nu mai au nimic sfânt în ele şi în consecinţă dorinţa lor unică este de a produce cât mai multă suferinţă şi durere în jurul lor. Se cunosc mai multe atentate în zilele noastre cum ar fii cel din 11 septembrie 2001 din New York, atentatele de la metroul din Londra sau atentatele din gara din Madrid. Atunci mai multe persoane nevinovate au ajuns să îşi piardă viaţa. După cum am spus terorismul în sine este un act demonic şi trebuie foarte mult dibăcie pentru a ajunge să previi un atentat terorist. Teroriştii sunt persoane care s-au dedicat pe sine în întregime răului şi pentru ei a produce teroare este cel mai mare lucru. Luteranul norvegian Kjell Magne Bondevik spunea la un moment dat că “terorismul este dispreţul faţă de demnitatea umană.” Acest lucru fiindcă noi suntem fiinţe umane care am fost create de Dumnezeu după chipul şi asemănarea Lui. Teoristul este o persoană care doreşe să îşi distrugă semenii şi pentru acest lucru el este unul care nu mai are nici un fel de demnitate umană. Cu alte cuvinte teorirstul devine subuman. Acest fapt fiindcă terorisitul este unul care ajunge să vadă numai răul din această lume pe care doreşte să îl pună în aplicare. Teroristul este o persoană care ajunge într-un anume fel să instaureze iadul în această lume. Prin urmare este adevărat că la un anumit nivel teroristul este un agent al iadului. Acest lucru fiindcă el nu mai ţine la nici un fel de valoare umană şi evident că nu mai pune preţ pe viaţa umană. Pentur terorist viaţa umană este un lucru care trebuie să fie distrus. Cu alte cuvine verbul a fi nu mai există pentru el ci numai verbul a nu fi. Pentru acest lucru este adevărat că dintre toţi cei care sunt violenţi terorismul este lucrul care face cel mai mult rău. Scopul terorismului este în acest sens ca prin teroare să ajungă să instaleze în lumea noastră anarhia şi o lume fără de nici un fel de ierarhie. Este clar că teroriştii sunt anarhici. Ei nu doresc să stea la masa negocierilor ci dacă ar putea i-ar ucide şi pe cei care stau la masă pentru a negocia. În mare negocierile cu teroriştii au dus la şi mai mult teororism. Acest lucru fiindcă teoristul este o persoană care s-a dedicat pe sine răului şi nu mai vrea să ştie de nimic din valorile care îl fac uman sau mai bine zis om. Leiser spunea în acest sens că: „terorismul este folosit pentru a crea o atmosferă de disperare sau frică pentru a zdruncina încrederea cetăţeanului de rând în guvern şi în reprezentanţii săi.” Prin urmare teroristul este o persoană care ajunge să facă răul pentru a promova suferinţa şi anarhia în jurul lui. Sunt mai mulţi terorişti care ajung să moară în atentate

frică. Teroarea este sentimentul cel mai larg pe care teoriştii ajung să îl propage în rândul larg de oameni simpli. Prin urmare este adevărat că există un element diabolic în teorism care face victime doar de dragul de a vedea pe cât mai mulţi morţi. După cum am spus nu trebuie să căutăm nici o logică în terorism fiindcă mulţi terorişti sunt cei care fac acest lucru numai pentru a perpetua teroarea în jurul lor. În acest sens este una dintre cele mai grele misiuni de a combate terorismul. Acest lucru fiindcă teroriştii sunt persoane care atacă de obicei în locuri şi în momente la care lumea se aşteaptă cel mai puţin. Este bine să ştim că asemenea diavolilor teroristul este o persoană care doreşte să facă rău celor din jurul lui şi să îi rănească de multe ori fără o motivaţie sigură. Pentru acest lucru este evident că teroriştii sunt persoane care s-au dedicat pe sine total răului. Mai nou în lumea islamică ne confruntăm cu actul terorist sinucigaş în care un terorist ajunge să meargă într-o aglomeraţie mare de oameni unde se autodetonează pe sine cu mai multe materiale explosibile. Acest lucru pentru a face cât mai multe victime. Fără de nici o îndoială că atentatul sinucigaş este dovada unei boli psihice pe care o are teroristul în cauză.

sinucigaşe este adevărat pentru anumite scopuri fie sociale sau politice. Acest lucru nu ajunge în nici un fel să justifice terorismul şi acţiunile lui.[31]

Este cât se poate de adevărat că în timp ce unii doresc să construiască şi să facă cât mai multe lucruri bune pentru lume teroriştii sunt persoane care doresc chiar inversul: să distrugă şi să facă cât mai multe lucruri rele pentru cei din jurul nostru. Acesta este unul dintre motivele pentru care îl lumea noastră se duce o luptă acerbă cu terorismul. Terorismul este unul la care recurg de obicei oamenii slabi fiindcă dacă aceştia nu ajung să îşi ducă la îndeplinire scopruile pe cale amiabilă ajung să recurgă la acte de terorism. Teroristul este o persoană care trebuie să ştim că este bolnavă psihic şi are nevoie de un tratament consistent. Evident că nici un teorist nu recunoaşte că este bolnav psihic şi pentru acest lucru ei consideră că cei care nu sunt ca ei sunt bolnavi. După cum am spus teroriştii sunt persoane care recurg la folositea violenţei fiindcă acest lucru este ceea ce le aduce o satisfacţie de natură diabolică. Este bine să ştim că prin anumite acţiuni oamenii pot să trăiască sentimentele şi gândurile diavolilor. Lumea de azi este o lume în care putem vedea că din timp în timp au loc atentate teroriste care doresc să creeze cât mai multă panică şi confuzie persoanelor din jur.[32]

Un lucru pe care îl uită teroriştii din zilele noastre este faptul că fără de nici o îndoială terorismul este un lucur care ajunge să îi facă pe terorişti persoane care nu mai au nici un fel de demnitate umană. Ei ajung să facă rău şi să terorizeze pe cei care sunt la fel de ei: oameni şi sunt la fel de bine ca şi eu umani. La un anumit nivel cel care practică terorismul se consideră pe sine un om puternic fiindcă el ajunge să creeze teroare în jurul lui în timp ce el nu are nici un sentiment de teroare. Acest lucru este ceea ce îi face pe terorişti să se simtă puternici şi cât se poate de stăpâni nu numai pe viaţa lor ci şi pe a celor din jur. Totuşi, terorismul este la un anumit nivel o formă de autodistrugere. De ce spunem aceasta? Spunem aceasta fiindcă terorismul duce cu sine la pierderea demnităţii umane. Să nu fie aceasta o autodistrugere? Dacă Dumnezeu ne-a creat şi prin Domnul Iisus Hristos ne-a înfiat ca fii Săi nu înseamnă că omul are o anumită demnitate? Cu siguranţă că da. Ei bine teroristul nu mai ţine deloc la această

31 Bruno S. Frey, *Dealing with terrorism: stick or carrot?* (Massachusetts, 2004).

32 Este adevărat că nu toţăi teroriştii sunt identici. Sunt terorişti care fac terorismul din pură plăcere şi din dorinţa de a răpândi teroare dar sunt şi teorişti care acţionează în numele unor organizaţii şi pentru acest lucru ei ajung să facă ceea ce fac. În acest sens scriitorul Umberto Eco spunea: „obiectivul terorismului nu este acela de a ucide orbeşte, ci mai curând de a transmite un mesaj care să-l destabilizeze pe adversar.” Prin urmare este clar că sunt terorişti care au obiective pe care trebuie să le realizeze şi pe care trebuie să le ducă la îndeplinire. Teroriştii sunt din ce în ce mai prezenţi în ceea ce ştim în zilele noastre care şi disputele sau confliectele dintre diferite popoare. Pentru a induce frică şi teroare într-un stat rival de mai multe ori se recurge la terorism. Acest lucru fiindcă se consideră că în cele din urmă statul rival va începe să cedea. Este clar că sunt terorişti pentu care ceea ce fac este o formă de “patriotism sau chiar de naţionalism.” Acest lucru fiindcă terorismul este un lucru care ajunge să susţină interesele unui stat. Totuşi trebuie să ştim că statul care recurge la terorism nu face decât să joace un joc murdar care în nici un caz nu îi aduce cinste. În plan psihologic teriorismul este foarte mult o obsesie. Este o obsesie cu propriul tău adversar pe care doreşti să îl eradichezi şi în care doreşti să induci frica.

demnitate umană şi pentru acest lucru el va ajunge în cele din urmă să se autodistrugă. Iată ce spunea Terry Waite în acest sens: „terorismul îi distruge, în cele din urmă, pe cei care se dedau acestuia. Încet, dar sigur, pe măsură ce încearcă să stingă viaţa din alţii, lumina dinlăuntrul lor moare.” Trebuie să ştim că omul nu este numai trup ci la fel de bine el este şi suflet. Pentru acest lucru sufletul trebuie să fie unul care să trăiască în bine fiindcă binele este ceea ce îl luminează sau mai bine zis îl iluminează. Răul este cel care întunecă sufletul omului şi îl demonizează la un anumit nivel. Iată prin urmare că unii ajung să trăiască încă din această lume ceea este întunericul iadului. Terorismul este un lucru grav care face ca unele neînţelegeri temporale din această lume să primească conotaţii eterne care vor merge în lumea de apoi. Trebuie să ne ferim de terorism şi la fel de bine să ştim că el este o formă de boală psihică. Un teorist nu mai este o persoană normală în adevăratul sens al cuvântului. Prin urmare iată care sunt implicaţiile pe termen lung ale terorismului. Se ridică întrebarea: trebuie să ne apărăm în faţa terorismului? Adevărul este că având în vedere că teroriştii nu sunt persoane întregi la minte avem dreptul de a ne apăra. Nu trebuie să ne lăsăm viaţa luată de nişte bolnavi psihic. Aceasta fiindcă în cele din urmă Dumnezeu ne-a dat viaţa pentru a avea grijă de ea. Nu este nimci greşit dacă ne opuenm terorismului dar acest lucru evident că s-ar putea să facă victime şi între noi cei care ne opunem terorismului. Acest lucru fiindcă după cum am spus teroriştii sunt persoane care nu mai judecă normal şi nici nu mai un nici un fel de reper de normalitate în ei.[33]

Un alt lucru la care atentează terorismul prin violenţa şi teroarea lui este libertatea omului. Teroristul nu doreşte ca noi să fim liberi şi pentru acest lucru prin teroare ajunge să ne facă să nu mai simţim ceea ce este libertatea. Omul este o fiinţă care doreşte să fie liberă şi să nu fie constrânsă în nici un fel. Fiindcă libertatea este un lucru care ţine de fiinţa umană, teroristul care a căzut din fiinţa umană fără doar şi poate ajunge să nu mai respecte libertatea semenilor lui. Este adevărat în acest sens că sunt mulţi terorişti care sunt fanatici. Acest gen de fanatism poate să fie de natură religioasă cum este cazul islamului sau la fel de bine poate să fie de natură politică. Sunt mulţi terorişti care sunt fanatici politic şi ajung să îşi susţină cauzele lor chiar cu preţul de a curma vieţi nevinovate. Este evident în acest sens că terorismul poate să fie la fel de bine şi o luptă de gherilă. Teroriştii nu numai că sunt persoane slabe în plan moral dar ei sunt la fel de bine şi laşi. Acest lucru fiindcă teroriştii nu doresc să aibă o confruntare cu inamicii lor la câmp deschis ci la fel de bine sunt cei care „lovesc pe la spate.” Acest lucru nu poate în nici un fel să ne lase fără de replică. Ca formă de manifestare terorismul este o plagă a lumii moderne dar forme de terorism au existat şi în vechime. Mai multe popoare migratoare când au venit pe noi teritorii au ajuns să terorizeze populaţia care era deja stabilită acolo. Aceasta a fost fără doar şi poate o formă de terorism. Terorismul este un lucru care crează mari probleme statelor civilizate ale lumii de azi. Acest lucru fiindcă în nici un fel nu putem să clasificăm terorismul ca o formă de civilizaţie.[34]

33 Neil J. Smelser, Faith Mitchell, *Terrorism: perspectives from the behavioral and social sciences* (National Academies Press, 2002).

34 Există o categorie de teorişti care sunt împotriva civilizaţiei. Când apare o ţară sau un stat civilizat ei ajung să lupte împotriva lui cu tot ceea ce le stă în putere. Acest lucru fiindcă este clar că teroriştii nu sunt adepţii civilizaţiei. Acest aspect a ajuns să fie cunoscut destul de

După cium am afirmat teroriştii acţionează după o agendă proprie dar ceea ce este tipic pentru ei este de a crea confuzie. În acest sens Juergen Habermans spunea că: „nesiguranţa despre existenţa pericolului este esenţa terorismului.” Prin acest lucru trebuie să înţelegem că în cazul terorimsului nimci nu este sigur. Teroriştii sunt peroane care acţionează fără să ştim când, unde şi cum. Ne trezim cu o fabrică aprinsă, cu un palier al guvernului detonat în aer, cu o delegaţie guvernamentală ucisă şi enumerarea ar putea continua. Pentru a îşi duce la îndeplinire scopurile terorişti sunt cei care recurg la mai multe strategii care fără doar şi poate ne fac să nu ştim când şi de unde va venii lovitura. Pentru noi ca şi creştini ortodocşi trebuie să ştim că terorismul este un pericol fiindcă el este o luptă împotriva vieţii. În timp ce creştinismul ortodox este pentru o lume a vieţii, terorismul este pentru o luptă împotriva morţii. Acest lucru nu poate în nici un fel să fie o realitate de care să ţine cont: terorismul este cel care nu acceptă diversitatea de opinii; trebuie să existe numai o singură opinie, cea a teroristului. După cum am spus terorismul este o culminare a violenţei fiindcă el recurge la orice act de violenţă pentru a împrăştia teroarea în jurul lui. Lumea pe care ne-o propune teorismul este o lume sinistră: este o lume a terorii continue. Acesta este unul dintre motivele pentru care trebuie să condamnăm teroriştii şi să ne dăm seama de pericolul care îl reperezintă. Este adevărat că atunci când are loc un atac terorist ne simţim şocaţi. Totuşi acest şoc trece şi mai apoi putem să luăm măsuri pentru a ne apăra. Trebuie să ne apărăm împotriva teroriştilor fiindcă dacă nu o facem aceştia nu vor avea nici un fel de regret în a ne curma vieţile. Teoriştii după cum am spus sunt persoane care sunt într-un război cu civilizaţia. Acest lucru fiindcă ei nu vor să aibă nimic de a face cu ceea ce este civilizat, cu ceea ce este etic sau cu ceea ce este bine. Prin urmare trebuie să ştim că nu poate fi un terorist civilizat fiindcă dacă el ar fi civilizat nu ar mai fii terorist. Iată prin urmare care sunt cauzele pentru care trebuie să ştim că terorismul este o ideologie degenerată. Lumea civilizată este o lume care se bazează în acorduri şi pe convenţii. În terorism aceste acorduri şi convenţii nu mai există şi sunt într-un anume fel lăsate uitării.[35]

---

recent. Teroriştii sunt cei care nu cred în puterea minţii şi a educaţiei omului ci mai mult numai în puterea armei. Cine are cele mai multe şi mai performate arme fără doar şi poate este cel mai puternic şi acela face legea. Legea în terorism nu se face prin conştiinţa omului ci cu arma în mână. În acest sens este adevărat că lumea pe care ne-o propune terorismul este o lume înfiorătoare. Este o lume în care teroriştii sunt cei care acţionează ca preşedinţi. Cum ar arăta o ţară în care preşedinte ar fi un terorist? Ar fi o lume a violenţei şi a crimei continue. Pentru acest lucru terbuie să ştim că teroriştii sunt oameni ai violenţei care consideră că violenţa şi crima apot să rezolve orice probelmă. Devine evident că în timp ce lumea încearcă să evolueze, teoriştii invoulează. Ei se întorc nu la ceea ce este animal ci la ceea ce este demonic: a crea teroare şi frică în jurul tău. Acest lucru este fără doar şi poate o realitate care nu ne poate lăsa indiferenţi. Nu putem fii indiferenţi cu terorismul fiindcă el este o luptă împotriva civilizaţiei. Să vrea Dumnezeu o lume a terorii? Cu siguranţă că nu. Dumnezeu doreşte o lume a păcii şi a înţelegerii, dar iată că teroriştii sunt cei care contestă chiar şi pe Dumnezeu.

35 Tamar Meisels, *Trouble with terror: liberty, security and respose to terrorism* (Cambridge University Press, 2008).

Era prima aniversare a căsătoriei lor. Fotis voia să-i facă un cadou de valoare soţiei sale. S-a gândit însă să-i dea Ellisei libertatea de a alege.

- Iubirea ta mă emoţionează mult, i-a spus Ellisa soţului ei. Îţi mulţumesc pentru că îmi dai dreptul de a alege. Aş vrea să mergem la un magazin.
- Imediat cu mare plăcere, a răspuns Fotis.
- Dar unde mergem Ellisa? Aici unde mă conduci nu există magazine. Nu vezi ce case sărace sunt?
- Ai puţină răbdare şi vei înţelege.

Curând au ajuns pe un drum strâmt, care ducea la o casă de cărămidă. Au intrat înăuntru. Pe pat era întinsă o femeie tânără, slabă şi palidă. În jurul ei se aflau trei copilaşi.

- Doamnă Vasiliki cum vă merge azi? Am adus medicul, aşa cum am promis. Este soţul meu.
- Fotis, doamna Vasiliki suferă de mult timp. Şi-a pierdut soţul şi se luptă să crească trei copii.

Medicul la început a rămas uimit. Apoi şi-a revenit. A ieşit imediat afară şi a luat geanta din maşină. Apoi a exeminat-o pe bolnavă cu blândeţe.

- Doamnă Vasiliki voi venii în fiecare dimineaţă să vă consult, până ce o să vă faceţi bine. De medicamente mă voi îngrijii eu.
- Iar de copii o să am eu grijă completează Ellisa cu bunătate şi fericire.
- Da înţeleg acum de ce m-ai adus aici, spune medicul. Şi trebuie să te încredinţez Ellisa că ai ales cel mai bun cadou pentu aniversarea căsătoriei noastre.[36]

Întâmplarea de mai sus este una care este menită să ne spune că noi ca fiinţe umane trebuie să ne ajutăm unii cu alţii după puteri. Ei bine acest lucru nu există în cazul terorismului şi pentru acest lucru trebuie să evităm. În timp ce fiinţele umane au nevoie unele de altele pentru a îşi face o viaţă mai bună şi mai frumoasă teorismul este cel care distruge acest lucru şi nu lasă loc decât durerii şi suferinţei. Este trist dar terorismul este o realitate a lumii noastre.[37]

---

36 Danion Vasile, *Mângâiere pentru bolnavi* (Editura Egumeniţa: Galaţi, 2004).

37 În acest sens trebuie adăugat că terorismul este o negaţie a condiţiei omului şi a vieţii sale de comuniune. În timp ce omul este chemat să ducă o viaţă de comuniune terorismul este cel care ne face să nu mai ştim de semenii noştrii şi să nu îi mai vedem ca unii care sunt fraţii noştrii. Terorismul este un lucru care duce a înstrăinarea omului de către om şi pentru acest lucru nu este un lucru bun. Cei care practică terorismul sunt convinşi până la fanatism că ceea ce fac este un lucru bun. Acest lucru fiindcă ei consideră că sunt idealuri care sunt mai presus de viaţa umană. Să fie ceva mai presus de viaţa umană? Cu siguranţă că nu. Nu putem în nici un caz să anihilăm viaţa umană în numele unor scopuri murdare aşa cum face terorismul. Pentru acesta trebuie să rezistăm în faţa terorismului. Facem acest lucru mai ales prin nonviolenţă. Dacă teroriştii sunt persoane nonviolente noi vom fii nonviolenţi. Acest lucru nu înseamnă că teroriştii nu trebuie să fie aduşi în faţa justiţiei. Îi vom judeca pe terorişti cu dreptate pentru actele lor antiumane. Ceea ce s-a putut vedea este că într-un fel sau altul în cele din urmă teroriştii au fost aduşi îmn faţa justiţiei. Este adeăvrat că uneori acest proces a durat mai mult dar marii terorişti ai lumii au fost în cele din urmă găsiţi şi condamnaţi.

Sunt unii care susţin că terorismul este un act de disperare fiindcă teroriştii sunt oamenii care au fost aduşi de anumite împrejurări să acţioneze aşa cum o fac. Acest lucru nu este în nici un fel adevărat. Teroriştii sunt persoane care sunt dominate de fanatism şi ceea ce doresc să facă este să aducă pe alţii în pragul disperării şi uneori chiar reuşesc acest lucru. Sunt terorişti care găsesc o bucurie demonică de a aduce cât mai multă disperare semenilor lor. Acest lucru fiindcă prin disperare ei ajung să îşi îndeplinească scopurile. Terorismul de-a lungul timpului a recurs la toate formle de violenţă cunoscute de om. Aşa se face că teroriştii au răpit, au chinuit, au torturat, au detonat bombe şi dinamite în locuri publice, au jefuit şi au comis cele mai mari acte de violenţă. Avem de a face aici fără doar şi poate cu o forţă demonică care susţine şi perpetuează terorismul în lumea noastră. Scopul ultim al terosimului nu este numai anarhie ci la fel de bine să arunce lumea şi umanitatea în întuneric. Vorbim aici de un întuneric moral şi sufletesc. Acest lucru fiindcă în sens moral teroriştii sunt persoane ale întunericului. Ceea ce este mai trist este că sunt unele formaţiuni teroriste care mizează foarte mult pe un fel de aspect global al terorismului. Acest lucru fiindcă în cele din urmă terorismul este ceea ce susţine şi ceea ce perpetuiează întunericul moral din lumea noastră. Pentru un terorist este cât se poate de firesc să îşi împună punctele de vedere şi convingerile prin violenţă. Violenţa este cea care impune terorismul. Este adevărat că în cele mai multe situaţii nu pentruz lung timp. Este bine să ştim ceea ce implică terorismul pe termen lung şi în acest sens să ne dăm seama că terorismul este un pericol pentru natura umană în genere.[38]

În zilele noastre ceea ce s-a putut remarca este că foarte apar foarte multe mişcări de terorişti din statele musulmane. Acest lucru fiindcă din aceste state este cât se poate de adevărat că mulţi ajung să considere că jihadul poate să fie exprimat şi prin teorism. Acest lucru ne spune că într-un anume fel lumea musulmană este responsabilă pentru multe fapte de terorism pe care vedem că au loc în lumea noastră. Trebuie să ştim că musulmanii oficial nu sunt o religie teroristă dar sunt mulţi care aplică jihadul, doctrina războiului sacru în numele lui Mohamed prin terorism. În acest sens Otto Schily spunea: „ fatantismul este ceea ce nutreşte terorismul. Şi din această cauză clară musulmanii trebuie să joace un rol activ în ceremeonii bazate pe ură şi incitarea către terorism şi extremism în moscheele lor.” Trebuie în acest sens să ne întrebăm în sens generic: care este sensul moscheii: moschea este un loc care îi învaţă pe oameni terorismul sau frica şi credinţa în Dumnezeu? Dacă vom sta şi vom analiza mai bine vom vedea că în lumea musulmană acest lucru este confuz. Cum se face că sunt mai multe state în care nu au loc atât de multe atentate teroriste? La ştirile de la televizor putem vedea un fel de recurenţă a terorismului în lumea musulmană. În acest sens este adeăvrat că lumea musulmană este un adevărat focar de terorism. Este de înţeles că la nivel internaţional trebuie să fie făcute mai multe presiuni asupra statelor musulmane pentru a înceta terorismul. Acest lucru fiindcă după cum se poate vedea sunt mai multe ţări civilizate care nu îşi rezolvă problemele prin a recurge la terorism. Terorismul este o dovadă a incapacităţii lumii musulmane de a îşi rezolva problemele pe care omenească. Acest lucru nu trebuie în nici un fel să ne fie nesigur. Musulmanul este cel

38 Michael Jordan, *In the name of God: violence and destruction in world religions* (Sutton, 2006).

care atunci când vede că nu îşi poate realiza scopurile pe cale firească recurge la terorism.[39]

Ceea ce s-a putut vedea este că în zilele noastre există mai multe organizaţii care încearcă să creeze un fel de conecţie globală a organizaţiilor teroriste. Acest lucru fiindcă se consideră că dacă am intrat într-o epocă a globalismului la fel de bine trebuie să avem de a face cu un terorism global. Iată de ce este bine să ştim care sunt modalităţile prin care terorismul este un lucru ce nu face decât să îşi demonstreze propria lui răutate. Acest lucru fiindcă terorismul este fără doar şi poate o manifestrae a răutăţii. Sunt mulţi care consideră că terorimsul este un produs al sărăciei. Acest lucru fiindcă unii terorişti recurg se crede la terorism din cauza sărăciei. Acest lucru este fals terorismul nu are cum să fie o consecinţă a sărăciei fiindcă un om sărac ştie că dacă ia viaţa la mai multe persoane acest lucru în nici un fel nu îl va face bogat. Prin urmare este bine să ştim că terorismul nu este în nici un fel un lucru care este produsul sărăciei. El este mai mult în zilele noastre un fel de strigăt violent al lumii arabe de a ajunge să domine lumea. Fiindcă extremiştii arabi au ajuns la concluzia că în lume ei sunt o minoritate au ajuns să practice terorismul în încercarea disperată de a se impune ca majoritate. Noi ca şi creştini ortodocşi trebuie să condamnăm terorismul şi să ştim că în nici un fel terorismul nu poate să fie o soluţie la probemele cu care ne confrutăm. La fel de bine ceea ce mai trebuie să ştim este că terorismul nu este în nici un fel o formă de protest ci mai mult un act de violenţă absurdă şi ridicolă. Teroriştii sunt oameni ai absurdului fiindcă în ei nu mai există nici un fel de urmă de raţionalitate şi de gândire logică. În acest sens nu trebuie să ne fie frică de terorişti şi de terorisim fiindcă acest lucru nu va ajunge în nici un fel să ne afecteze sufletele. Iată ce spunea în acest sens Patti Smith: „nu îmi este frică de terorism deloc. Îmi este frică de pierderea libertăţii noastre, pierderea mobilităţii, pierderea frăţietăţii globale.” Iată prin urmare care sunt consecinţele terorismului. Terorismul este cel care doreşte să trăim într-o lume a urii şi a duşmăniei continue. Acest lucru fiindcă terorismul este cel care ne face să ne îndepărtăm unii de alţii şi să ne vedem ca duşmani. Pentru acest lucru trebuie să ştim că teroriştii caută să ne lovească acolo unde ne este cel mai scump punct: în libertatea noastră ca fiinţe umane. O lume care ar fi dominată de terorism este o lume

---

39 Fără nici o îndoială există o mare problemă a lumii musulmane prin care aceasta ajunge să se raporteze la exterior. Acest lucru fiindcă musulmanii nu sunt persoane rezonabile. Ei sunt persoane care cad în extreme: ori sunt prieteni ori sunt duşmanii cei mai de temut. Pentru acest fapt trebuie să ştim ceea ce sunt teroriştii şi modul în care se manifestă islamul. Deşi oficial islamul nu recunpoaşte că este o religie orientată în spre terorism, neoficial anual au loc mai multe atentate teroriste în ţările musulmane şi uneori chiar şi în afară de ele. Mentalitatea musulmană este una care are nevoie de un puternic factor psihiatric fiindcă nu se pot explica numai pe cale religioasă faptul că mai mulţi ajung să se arunce în aer pentru cauzele islamice. Să fie acest lucru o religie? Cu siguranţă că nu. Faptul că aici nu avem de a face cu lucări demonice este certificat de realitatea că sunt mai multe ţări în care nu există aruncări în aer a unor persoane din proprie iniţiativă. Prin urmare dacă sunt ţări în care detonările cu persoane cu bombe nu au loc cum se face că acest lucru are loc în lumea muslmană destul de obişnuit? Avem aici de a face cu o problemă a lumii musulmane pe care aceştia trebuie să o rezolve prin psihologi şi psihiatri care trebuie să le ofere consiliere celor care doresc să îşi ia viaţa în numele lui Alah.

care fără doar şi poate ar fii una în care nu ar mai exista libertate. Iată de ce trebuie să ne apărăm împotriva terorismului.[40]

Am ales să vorbim despre terorism în acest capitol fiindcă el este un lucru care ne face să fim cât se poate de atenţi cu violenţa şi cu modul în care se manifestă violenţa în societatea noastră. Violenţa este un lucru care în nici un fel nu poate să fie acceptată după cum nici terorismul care face uz de ea. Pentru un bolnav psihic cum este teroristul este adevărat că violenţa este o dovadă de putere. Este puterea de a domina, puterea de conduce, puterea de a controla şi puterea de a face tot ceea ce vrei fără să fi contrazis. Teroriştii apar nu fiindcă noi suntem vinovaţi pentru apariţia lor ci mai mult fiindcă ei nu vor să ţină cont de nici un fel de morală. La fel de bine teroriştii sunt rupţi de Dumnezeu sau mai mult decât atât nici nu vor să ştie de Dumnezeu. Este evident că dacă teroriştii ar fii oameni cu frică de Dumnezeu nu ar mai ajunge să practice ceea ce fac. Devine clar că terorismul este un lucru care duce la sepraţie de Dumnezeu şi acest lucru este ceea ce justifică violenţa. Omul violent sau teroristul este un om care nu crede în Dumnezeu ci singurul lucru în care crede este putearea de a face rău. În cele din urmă puterea de a face rău este un lucru care este iluzoriu. De ce este răul un lucru iluzoriu? Răul este un lucru iluzoriu fiindcă aşa după cum ne spun marii filosofi răul nu are o fiinţă proprie, el are un surogat al fiinţei care este despins din bine. Numai binele este ontologic sau mai bine zis are fiinţă. Prin urmare răul este o existenţă a iluziei, a umbrelor. Spunem că răul este o umbră a binelui fiindcă după cum am spus ontologic Dumnezeu a creat această lume bună şi prin urmare fiinţa a tot ceea ce există este un lucru bun. Totuşi, răul ajunge să deturneze fiinţa binelui de la destinaţia lui asemenea cum un grup de terorişti ajung să deturneze un avion pentru a îl duce la o altă direcţie decât cea stabilită. Aceasta este realitatea care se referă la terorism. Terorismul consideră că a face răul, a perpetua teroarea în rândul maselor nevinovate este un lucru bun fiindcă este ceea îl face pe terorist să se simtă bine şi în deplină stăpânire a celor terorizaţi. Iată de ce este bine să ştim care sunt implicaţiile pe termen lung ale terorismului.[41]

Terorismul este cel care prin violenţă şi vărsare de sânge ajunge într-un anume fel să creadă că va putea în cele din urmă să impună un fel de regim global de totalitarism. În acest sens terorismul este totalitar. El nu acceptă diversitatea de opinii şi de crezuri. Trebuie să ştim că teroriştii sunt persoane care se gândesc că singurul lucru să facă o lume totalitară este să practice terorismul. „Ca tactică terorismul este mult mai potrivit dictatorilor sau dicatorilor în devenire decât revoluţionarilor.” Acest lucru fiindcă este bine să ştim că terorismul este un lucru care ajunge să fie practicat de dictori. Este clar după cum am prezentat în rândurile de mai sus că teroriştii sunt persoane care pot să fie şi dictatori. Dictatorii nu acceptă în nici un fel diversitatea de opinii şi tot ceea doresc este ca opinia lor să devină un absolut pentru toată lumea. Dicatorul este la un anumit nivel un terorist mai mare. Dacă un simplu terorist ajunge să terorizeze o localitate sau o anumită regiune a lumii, este foarte adevărat că ditatorii sunt cei care ajung să terorizeze o ţară întreagă. Există în acest sens o altă dimensiune a terorii care este practicată de dictatori. Aceştia sunt persoane care consideră că dacă nu pot conduce prin voba bună pot să conducă prin teroare. Sunt mai mulţi dictatori ai lumii care au ajuns să îşi terorizeze propria populaţie fiindcă au voit să fie ascultaţi orbeşte de supuşii lor. Iată de ce este bine să ne opunem terorii care o impun dictatorii

40 Dawn Perlutter, *Investigating religious trerrorism and ritual crimes* (Florida, 2004).

fiindcă ei ajung în cele din urmă să ucidă pentru ca voia lor să fie realizată la modul absolut. În acest sens este clar că terorismul nu este în nici un fel o manifestare a unor revoluţionari. Sunt unii revoluţionari care pentru a ajunge să depună anumite guverne recurg la violenţă dar acest lucru nu putem în nici un fel să îl includem la capitolul terorism. Terorismul este un lucru cât se poate de greu de definit fiindcă după cum am spus el doreşte să creeze cât mai multă disperare. Acest lucru fiindcă trebuie să ştim că la rândul lor din lipsă de credinţă în Dumnezeu teroriştii sunt persoane care sunt disperate. Nu poate fi vorba de nici o îndoială. Nu se cunosc cazuri de terorişti care cred cu adevărat în Dumnezeu. Fără de Dumnezeu omul la un moment dat se simte pierdut în această lume. Aşa se face că au apărut teroriştii. Ei sunt persoane care ducând o viaţă fără de Dumnezeu ajung la un moment dat să se simtă disperaţi. O viaţă fără de Dumnezeu nu poate decât să ducă la disperare. Este vorba de disperarea pe care o simt teroriştii.[42]

Violenţa şi-a găsit în zilele noastre o nouă formă de manifestare. Este vorba de manifestarea teroristă. Acest lucru evident că nu poate să ne lase indiferenţi. Trebuie să luăm atitudine împtriva teorirsmului şi la fel de bine să fim convinşi că terorismul este o formă inferioară de viaţă şi de gândire. Prin urmare a fi terorist nu te face superior semenilor tăi ci la fel de bine te face inferior lor. Acest lucru fiindcă terorismul este un lucru care este anti-uman. El este cel care consideră că viaţa oamenilor nevinovaţi nu valorează nimic. Prin acest lucru terorismul este un lucru antiuman care nu are de a face nimic cu noţiunea de omenie. În acest sens Octave Birbeau spunea un lucru pe care trebuie să îl cităm: „cel mai mare pericol care stă într-o bombă a teroriştilor, constă în explozia de prostie care o provoacă.” Este o dovadă de prostiei a lua şi a curma vieţi de oameni nevinovaţi cu care teroristul eventual nu a avut niciodată de a face nimic. Acest lucru fiindcă teroristul crede că prin a curma vieţi nevinovate nu face decât să îi demonstreze superioritatea împotriva duşmanului său. Prin urmare este

41 Laureata premiului nobel Malala Yousafzai spunea la un moment dat că: „cu arme omori terorişti, cu educaţie omori terorismul.” Prin acest lucru înţelegem că terorismul nu este în nici un fel un lucru care este compatibil cu educaţia. Acest lucru fiindcă terorismul este un lucru care ne face să fim cât se poate de ignoranţi în ceea ce priveşte educaţia. Sunt foarte puţini terorişti educaţi. Acest lucru fiindcă terorismul este un lucru care nu are nevoie de educaţie. De ce educaţie are nevoie teroristul care apese pe trăgaci sau să detoneaze o bombă într-un aeroport internaţional? Nu trebuie multă şcoală pentru a fii terorist. Prin urmare dacă în ţările arabe s-ar pune mai mult accent pe educaţie este foarte adevărat că terorismul ar înceta să mai fie o problemă. Adevărul este că teroriştii sunt persone care sunt certate cu bunul simţ. Acest lucru se datorează în mare parte şi faptului că părinţii nu s-au ocupat de copii lor şi i-au adus în această lume fără să se îngjiească de ei. Marea majoritate a teroriştilor din lumea de azi provin din familii disfuncionale sau din familii cu probleme. Sunt mulţi care regurg la terorism fiindcă acest lucru este ceea ce pare cel mai uşor de făcut. Prin urmare ceea ce trebuie să ştim este că teroriştii nu se nasc terorişti ci mai bine zis ei devin terorişti. Acest lucru este bine să fie ştiut în zilele noastre când sunt mulţi care sunt interesaţi de terorism dar nu ştiu care sunt cauzele reale ale lui.

42 Eli Berman, *Radical, religious and violent: the new economics of terrorism* (The MIT Press, 2011).

adevărat că oamenii care recurg la terorism sunt cei care dau dovadă de prostie. Este o prostie să ajungi să terorizeţi oameni ca şi tine. Este adevărat că uneori terorismul este provocat fiindcă este adevărat există diferenţe de concepţii. Aceste diferenţe sunt cele care se ajunge la concluzia că nu pot să fie în nici un fel reconciliate una cu alta. Aşa se face că în cele din urmă se recurge la terorism.[43]

Prin urmare devine cât se poate de clar că sunt mai mulţi care ajung să practice terorismul fiindcă în ei sufletul lor a ajuns să se întunece de imoralitate şi nu mai doresc să facă binele. În acest sens terorismul poate să devină o adicţie. Dacă ţi-a reuşit un atentat terorist vei mai face încă unul şi încă unul acest lucru fiindcă este adevărat că a face răul ajunge la un anumit nivel să creeze o senzaţie a unei vieţi pline de sens. Să fie lucrurile chiar aşa? Ceea ce putem constata este că terorismul este o viaţă lipsită de sens şi care nu are nimic de a face cu viaţa duhovnicească. Nu există un sens al vieţii adevărat în terorism, ci mai mult un surogat al lui. Iată ce ne spunea în acest sens Keneth Eade: „terorismul este ca şi heroina – odată ce un suflet disperat şi singuratic a ajuns să depindă de ea devine fanatic – radicalizat după cum se spune – gata să moară pentru un paradis din ceruri care nu există prin a ajuta să ploaie pe pământ un iad pentru toţi cei care nu cred în el.” Iată prin urmare că pentru un terorist actul terorist poate să devină un fel de dependenţă. Cu cât faci mai mult rău cu atât dopreşti să faci şi mai mult, cu cât iei viaţa la oameni nevinovaţi cu atât doreşti să iei viaţa la şi mai mulţi oameni nevinovaţi. În aceste rânduri însă ceea ce am dorit să evidneţiem este legătura care există dintre terorism şi violenţă. Teorriştii sunt persoane care şi-au închinat viaţa violenţei şi nu poate să existe un lucru sau ceva mai superior decât violenţa. Lumea noastră este o lume care evident nu doreşte să aibă de a face cu terorişti care sunt mai mult decât cirminali ordinari dar iată că sunt şi unii care în loc să contribuie la faptul de a face o lume mai bună ajung să transforme această lume într-un iad. Pentur acest lucru trebuie să ne apărăm împotriva terorismului. Sunt mulţi care consideră că mentalitatea teroristului este una şi aceiaşi cu mentalitatea războinicului. În acest sens teroristul se vede pe sine ca un războinic pentru o cauză dreaptă. Toţi teroriştii îşi găsesc motive şi motivaţii care să îi facă să ducă la îndeplinire actele de

43 Adevărul este că în zilele noastre când îm mas media există foarte multă confuzie este foarte uşor pentru terorişti să îşi facă reclamă. Este adevărat că este o reclamă negativă dar în cele din urmă tot o reclamă este. Acest lucru este aşa fiindcă există în mas media din zilele noastre o preocupare cu tot ceea ce este negativ. Când un act terorist apare mas media este cea care ajunge să îi confere proproţii cât se poate de mari. Iată de ce este bine să ştim modul în care operează mas media şi la fel de bine cum trebuie să ajungem să ne opunem mas mediei care ajunge să promoveze spaima şi frica pe care o exercită teroriştii. Iată ce spunea în acest sens Bruce Schneider: „terorismul nu este o cirmă împotriva oamenilor sau a unei proprietăţi. Este o crimă împotriva minţilor noastre, folosindu-se de moartea celor nevinovaţi şi de distrugerea proprietăţii pentru a ne face să ne fie frică. Teroriştii se folosesc de mas media pentru a îşi magnifica acţiunile lor şi a răspândi şi mai multă frică. Şi când reacţionăm din frică, şi când ne folosim de poliţele noastre pentru a face o ţară mai puţin deschisă, teroriştii reuşesc –chiar dacă atacul lor este un eşec. Dar când refuzăm să fim terorizaţi, când nu putem să fim dominaţi de teroare, teroriştii eşuaiză – chiar dacă atacurile lor reuşesc.” Avem de a face aici cu un adevărat război psihologic. Teroriştii sunt cei care este clar că nu ne declară numai un război fizic ci la fel de bine şi unul psihologic prin care evident că încer să ne domine.

terorism. Aceste acte ne spun ei că sunt acte ale unor războinici. Teroriştii iubesc a se posta pe sine în postura unor războinici. Să fie teroriştii războinici cu adevărat? Vom vedea că teroriştii nu sunt nici măcar războinici. Acest lucru fiindcă un duşman ajunge să stea faţă către faţă cu duşmanul lui în timp ce teroristul este cel care atacă persoane nevinovate din dorinţa de a se răzbuna.[44]

În confruntarea noastră cu terorismul este adevărat că trebuie să opunem acestuia pacifismul. Este adevărat că acest lucru nu înseamnă în nici un fel a nu pedepsii pe cei care au omorât oameni nevinovaţi dar cee ace este cel mai important este 1. Să nu ne lăsăm contaminaţi de terorism şi 2 să nu fim speriaţi de terorism. Aceste două lucruri sunt cele care pot în cele din urmă să ne facă să fim cât se poate de nuli în ceea ce priveşte terorismul. Trebuie să ştim să ne ferim de terorism şi mai ales de războiul psihologic pe care ni-l declară. Este adevărat că teroriştii nu iau cursuri de psihologie dar sunt şi unii care ştiu cum funcţionează psihologia omului. Ei ştiun că omul se teme şi prin urmare fac orice ca să ridică în inima omului sentimente de frică şi de groază. Iată de ce trebuie să ştim că terorismul nu este deloc compatibil cu pacifismul. Acest lucru este aşa fiindcă un terorist nu poate în nici un fel să fie pacifist. Sunt terorişti care pot afirma verbal că ei sunt pacifişti dar în realitate adevărul este altul. Trebuie să fugim de terorism şi la fel de bine să cultivăm o viziune cât se poate de sigură şi de efectivă a pacifismului. Pacifismul este un lucru care în zilele noastre este asociat de mulţi cu mişcarea hippie care a apărut în Statele Unite în cea de a doua parte a secolului al XX-lea. Totuşi pacifismul este un lucur care poate să facă mai mult fapte bune pentru lumea noastră. Dacă mai multe guverne şi alianţe ajung să devină adepte ale pacifismului cu siguranţă că în cele din urmă pacifismul va ajunge să învingă asupra terorismului. Acest lucru fiindcă terorismul este distructiv în timp ce pacifismul este constructiv. Prin urmare dintre distructiv şi contructiv trebuie să iese învngător constructivul. Acesta este unul dintre motivele pe care am ales să vobim despre pacifism.[45]

A fi pacifist în zilele noastre este considerat o simplă banalitate. Pentru un terorist acest lucru nu este o banalitate fiindcă pacifişti sunt duşmanii teroriştilor. Aşa se face că în zilele noastre am putut vedea că au avut loc mai multe atentate teroriste cum sunt cel din Nyssa în Franţa, cel de la revista Charlie Habdo în Paris, cel din Bruxelles în Belgia, cel din Berlin în Germania sau în Stockholm în Suedia. Iată ce terorismul ajunge într-un anume fel să cuprindă mai multe state din zilele noastre şi acest lucru nu este bine. Teroriştii în mare nu prea vor să ştie unii de alţii decât numai atunci când ajung să se unească unii cu alţii pentru a produce suferinţă şi durere celor nevinovaţi. Sunt mai mulţi din orientul mijlociu care au declarat război occidentului nemusulman. Aşa se face că sunt mulţi terorişti în zilele noastre care îşi îndreaptă paşii în spre occident. Prezenţa teroriştilor în occident a ajuns să fie un lucru pe care nu îl putem trece cu vederea chiar atât de uşor. Actele teroriste din ziua noastră ne demonstrează cât de prostească este violenţa şi cât de înapoiaţi sunt cei care o slujesc. Acest lucru fiindcă teroriştii după cum am spus nu sunt persoane responsabile şi educate fiindcă dacă ar fi nu ar mai face ceea ce fac. Iată de ce este bine să ştim că terorismul este un lucru care consideră că violenţa este un lucru bun. Acest lucru este ceea ce face terorismul incompatibil cu creştinismul ortodox. Creştinsimul ortodox este o credinţă care ne

44 Nicolae Velimirovici, *Războiul şi Biblia: proorociri la început de veac* (Editura Sofia: Bucureşti, 2002).

spune că nu trebuie să reacţionăm cu violenţă împotriva celor care nu cred ca noi. Cel mai bine este să evităm aceste persoane şi să nu avem nimci de a face cu ele. Pentru acest lucru trebuie să învăţăm să nu practicăm în nici un fel violenţa şi să ne dăm seama că numai persoanele inferioare sunt cele care recurg la ea. După cum am spus, mas media din zilele noastre ajunge să ne facă adevărate servicii teroriştilor fiindcă ea îi prezintă maselor largi ca lucruri pe care trebuie să le aibă în vedere. În acest sens terorismul reuşete în lupta lui de a fărămiţa lumea. Este adevărat că sunt şi unii terorişti care au motive pentru a ajunge să facă ceea ce fac acest lucru fiindcă unii sunt patrioţi şi doresc să se apare în faţa marilor puteri ale lumii. Această afirmaţie nu înseamnă că sprijinim terorismul ci numai că sunt şi state care au ajuns să sufere din urma contactelor cu marile puteri ale lumii. Totuşi, acest lucru nu este un motiv pentru a ajunge să practici terorismul.[46]

Un om, prins în cumpenele cele mari ale vieţii, se gândea adânc: Cine oare mă va mângâia pe mine în ceasurile cele mai grele ale vieţii mele?! Şi cu acest gând adormi. În vis, îi apăru un bărbat strălucitor şi mândru, care-i zise:

- Eu te voi mângîia...
- Dar cine eşti tu?
- Eu sunt ştiinţa lumii acestea.
- Nu te pot urma fiindcă de mai multe ori ai ajuns să îmi otrăveşti sufletul.

Atunci venii o femeie glorioasă şi atrăgătoare şi îi spuse:

- Eu îţi voi putea aduce mângâierea
- Cine eşti tu?
- Eu sunt slava oamenilor.

Omul şi acoperii faţă să nu o mai vadă şi zise:

- O te-am ascultat de mai multe ori şi numai rău mi-ai făcut pleacă din faţa mea.

Atunci venii un bărbat puternic cu haine aurite şi care avea în mână un buzdugan cu pietre preţioase şi i-a spus:

45 Prin urmare pentru a putea contracara terorismul trebuie să fim adepţii pacifismului. Este pafcifismul cel care în cele din urmă ne face superiori. Acest lucru fiindcă în timp ce terorismul se defineşte prin violenţă, pacifismul de defineşte prin pace. Iată ce spunea în acest sens Peter Singer: „pacifiştii sunt cei care au pirvit folosirea violenţei ca fiind un rău absolut. Aceasta la fel ca şi alte interdicţii de tipul „indiferent ce s-ar întâmpla”, asumă validitatea distincţiilor dintre acte şi omisiuni. Fără această distincţie, pacifiştii care refuză să folosească violenţa când este singura metodă de a prevenii o şi mai mare violenţă, ar fi responsabilă de violenţa şi mai mare pe care ei eşuiază să o prevină.” Prin acest lucru înţelegem că dacă ne aflăm în stadiul unei ameninţări teroriste acest lucru nu înseamnă că noi ca pacifişti nu trebuie să ne apărăm de pericolul terorist. În lumea orientală devine din ce în ce mai obişnuit ca oamenii să fie obişnuiţi cu violenţa şi agresivitatea terorismului. Evident că acest lucru nu este firesc chiar dacă în orientul mijlociul este un lucru firesc. Trebuie în acest sens să ne luăm măsuri ca teroriştii să nu ajungă să ne distrugă atunci când ne aşteptăm cel mai puţin. Trebuie să ştim că terorişii pot veni din senin. Acest lucru nu trebuie să ne afectele pacea sufletească în nici un fel. Acest lucru fiindcă în cele din urmă ştim că terorişiti sunt fiinţe degenerate. Iată de ce trebue să evităm pe terorişti şi legăturile cu ei.

46 Andre G Fiala, *Practical pacifism* (Editura Algora, 2004).

- Eu te voi putea mâgâia.
- Cine eşti tu?
- Eu sunt banul, averea şi puterea.
- Piei din faţa mea fiindcă tu mi-ai adus cele mai grele suferinţe.
  După ce plecă apăru în faţa lui o femeie umilă dar îmbrăcată frumos care degaja lumină în jurul ei.
- Cine eşti tu?
- Eu sunt Credinţa şi glas bun îţi aduc de la Cel e m-a trimis: „Veni-ţi la Mine toţi cei necăjiţi şi împovăraţi şi eu vă voi odihnii pe voi, căci jugul Meu este dulce şi sarcina Mea este uşoară."
- Da pe tine singură te voi urma.
  Cu adevărat Credinţa a fost cea care i-a adus mângâiere omului şi a mers cu el şi în mormânt.

Am spus întîmplarea de mai sus fiindcă credinţa este cea care ne aduce alinare atunci când ne găsim în luptă cu violenţa. Este bine să ştim acest lucru fiindcă sunt foarte mulţi care consideră că fără nici o îndoailă credinţa este un lucru care nu poate în nici un fel să ne ajute în lupta împotriva violenţei.[47]

Credinţa în Dumnezeu este cea care poate să fie aplicată la fel de bine şi celor care au căzut victime terorismului. Acest lucru fiindcă numai credinţa în Dumnezeu este cea care ne mai rămâne atunci când ne confruntăm cu moartea pe care teroriştii o provoacă în jurul lor. Cei care aung să moară în urma atacurilor teroriste dintr-o regiune sau alta a lumii trebuie să avem credinţa în Dumnezeu că sunt fără doar şi poate în rai. Acest lucru este ceea ce în mod direct ar trebui să ne aducă un strop de mângiere. Problema terorismului se leagă foarte mult de problema răului de care Domnul Iisus Hristos ne spunea că trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu Tatăl să ne izbăvească: ci ne izbăveşte de cel rău." Prin acest lucru înţelegem că singuri nu putem să ieşim învingători împotriva răului. Trebuie să ştim că nu Dumnezeu este Cel care ia făcut pe terorişit terorişti ci ei s-au făcut singuri din propria lor libertate. Teroriştii putea să se facă altceva dar ei au

47 Este evident în acest sens că a ne opune violenţei înseamnă a ne opune şi împotriva terorismului. Acest lucru fiindcă terorismul este un lucru care în nici un fel nu poate să existe fără de violenţă. Totuşi, terorismul este un plan mult mai degenerescent decât simpla violenţă. Aceasta fiindcă omul violent nu ajunge să cruţe atât de multe vieţi cât o face teroristul. Teroirstul este cel care nu mai pune preţ pe viaţa altora decât pe a lui. El este un fel de „mic dumnezeu" care ajunge să decidă cine trăieşte şi cine moare. Este evidentă că nu poate să fie vorba de nici un fel de credinţă în Dumnezeu în cazul teroriştilor. În acest sens Dwight Macdonalt spunea că: „pentru mine pacifismul este o modalitate de a lupta activ împotriva nedreptăţii şi lipsei de umanitate; genul meu de pacifism poate să fie denumit ca: „rezistenţă nonviolentă." Prin acest lucru înţelegem că atunci când avem de face cu terorişti nu trebuie să lansăm şi noi atentate teroriste împotriva ţărilor lor de provenienţă ci mai mult trebuie să îi găsim pe cei care au fost implicaţi în actul terorist. Acest lucru fiindcă nu trebuie să devenim chiar noi terorişit în lupta cu terorismul. Pentru acest motiv sunt mai multe şcoli de pregătire antiterorism în zilele noastre care ne fac să ne luptăm cu cei care susţin răul şi teroarea. După cum am spus pentru a teroriza teroriştii se folosesc de orice mijloc pot. Acest lucru fiindcă ei găsesc satisfacţie în a crea teroare în jurul lor.

ales răul şi prin urmare trebuie să ştim că în consecinţă trebuie să sufere consecinţele alegerii lor.[48]

Fără doar şi poate este adevărat că sunt mai multe persoane în zilele noastre care sunt violente şi chiar aderă la violenţă dar acest lucru ajung să îl mascheze sub diferite forme. Acest lucru fiindcă se consdieră că violenţa trebuie să fie folosită numai în cazuri excepţionale. Cei care sunt lacomi şi care nu se mulţumesc numai cu teritorile din ţara lor cu siguraţă că vor ajunge la acte de violenţă şi uneori chiar de terorism. În acest sens Carl von Clausewitz spunea destul de convingător că: „cuceritorul este întotdeauna un iubitor de pace; el ar fii preferat să ne cucerească ţară fără nici un fel de opoziţie." Din acest lucru înţelegem că teroriştii sunt persoane care se consideră pe sine oameni de bine. Teroriştii musulmani nu ar mai comite nici un atentat terorist dacă lumea are trece direct la islam. La fel de bine alţi terorişti nu ar mai comite nici un alt act de terorism dacă lumea ar accepta convingerile lor. Acest lucru ne spune că teroriştii şi ei se prezintă ca persoane ale binelui. Există întotdeauna o justificare cât se poate de „serioasă" la problema terorismului. Acest lucru ne spune că în sine oamenii violenţi şi teroriştii sunt cei care sunt cu adevărat pervertiţi şi care pentru a îşi atinge scopurile se folosesc de orice mijloc este posibil. Este trist dar este o realitate a lumii în care trăim. Sunt unii care consideră că catul de terorsim este un act de virtute fiindcă nimeni nu s-ar încumeta să facă acest lucru dar iată că se găsesc şi oameni viteji care să mai facă şi fapte de terorism. Sunt multe fapte de terorism care au loc mai ales în aviaţie. Avione care pelacă cu o destinaţie sunt deraiate de terorişti spre o altă destinaţie pentru te miri cine ştie ce scop. Aceste lucruri sunt fapte care au loc în lumea noastră şi care nu spun că sunt mulţi care nu sunt ca noi şi au o cu totul altă gândire decât avem noi.[49]

---

48 Cynthia Hess, *Sites of violence, site of grace: Christian nonviolence and the tramutazised self* (Editura Lexinton, 2008).

49 Terorismul după cum am spus este arma laşilor care preferă să acţioneze din umbră fiindcă ştiu că ei sunt oameni inferiori ca formaţie şi ca suflet. În acest sens într-un terorist internaţional nu mai există nici un fel de conştiinţă. Fără să mai existe conştiinţă ei ajung să fie cât se poate de liber de a comite cât de multe crime vor şi a lua cât de multe vieţi nevinovate doresc. Acest lucru fiindcă după cum am spus din moment ce viaţa lor este atrofiată este clar că nu mai este nevoie de nici un fel de resticţie. Sunt mulţi care sunt antrenaţi special pentru a îşi distruge conştiinţa şi acest lucru are loc în primul rând fiindcă aceşti oameni nu beneficiază de eduicaţie şi eventul au provenit dintr-o familie dezmebrată. Pentru că ei au suferit la un anumit moment al vieţii lor consideră unii că avenit momentul răzbunării pe această lume crudă şi rece. Nu trebuie să negăm că terorismul este o manifestare a violenţei şi a criminalităţii. Doar că un terorist este mai periculos decât un criminal. El ajunge să trăiască numai pentru a îi vedea pe semenii lui că suferă şi sunt cât se poate de terorizaţi. Acest lucru este pentru un motivul numărul unu al existenţei. Terorismul este o realitate crudă a lumii în care trăimn şi în nici un caz nu putem să Îl învinovăţim pe Dumnezeu pentru existenţa Lui fiindcă Dumnezeu când a creat lumea nu a creat-o pentru terorişti. Totuşi sunt unii care doresc să schimbe sensul esenţial al existenţei lumii şi să o facă o lume a teroriştilor. Împtoriva acestora trebuie să ne apărăm şi să ne luăm măsurile de precauţie.

Un studiu psihologic care s-a efectuat asupra celor care au trăit prin ororile războiului au demonstrat că marea majoritate a celor care au luat parte la un război au ajuns să devină pacifişti. Acest lucru fiindcă au putut să vadă o latură a existenţei pe care puţini dintre noi am văzut-o. Războiul are în spatele lui mulşi teoreticeni care plănuiesc şi calculează datele şi câştigurile războiului dar aceştia nu ajung să trăiască direct ceea ce înseamnă o confruntare corp la corp pe câmpul de luptă. Războiul lasă un gust amar în spatele lui care uneroi nu mai dispare niciodată fiindcă cei care au pierit în război nu se vor mai întoarce niciodată. Prin urmare trebuie să ştim că marea majoritate a veteranilor de război au devenit pacifişti după ce au văzut ororile războiului modern.

Prin urmare este adevărat că orice act terorist este justificat de cei care îl practică fiindcă se consideră că teorismul este o sluţie la mai multe probleme dificile. Acest lucru duce la faptul că se consideră că în cele din urmă cazualităţile din cadrul terorismului sunt justificate şi ele. Este vorba aici de ceea ce am putea spune un fel de logică machaivelică ce ajunge să explice şi să raţionalizeze chiar şi cele mai groteşti manifestări ale omului. Este bine prin urmare să ştim care sunt implicaţiile pe termen lung ale terorimsului. Ele sunt cele care ar duce la o lume fără de scop şi fără de sens. În cele din urmă sunt unii care susţin că a fi terorist este cu adevărat o artă: trebuie să te îngrijeşti de locul unde vei plănui un atac, de bomba care o plase acolo, de grija de a nu fi prins, de fuga pe care trebuie să o faci de la faţa locului. Nu sunt toate aceste lucruri un efort major pe care îl face teroristul pentru a ajunge să îşi după la îndeplinire scopul? Cu siguranţă că nu. În cuvintele lui Kathe Kolllwitz: „pacifismul nu este în nici un caz o probemă de a privii cu calm la lucrurile din jurul tău; pacifismul implică muncă în adevăratul sens al cuvântului.” Este mult mai greu să menţii liniştea decât să fi terorist care ajungi să disturgi vieţi umane pentru totdeauna. Acest lucru este evident negat de cei care cred orbeşte în validitatea terorismului. Terorismul tinde să devină din nefericire în lumea noastră o modă. Este o modă a celor care nu vor să aibă nici un fel de regulă şi care nu vor să trăiască sub nici un fel de îndrumare. Este moda rebelilor absoluţi faţă de orice normă şi orice îngrădire.[50]

CCAPITOLUL 3

VIOLENŢA DOMESTICĂ: O MARE TRAGEDIE A ZILELOR NOASTRE

Familia după cum ştim este celula de bază a societăţii noastre. Ea este paoate cea mai importantă dintre toate structurile de bază ale lumii în care trăim. Prin urmare este aproape imposibil să ne gândim la o lume fără de familie. Ea este cea care ajunge să ne definească şi la fel de bine să se formeze ca persoane umane. Adevărul este că nu toate familile sunt la fel. Sunt familii în care părinţii se ocupă la modul serios de copii lor şi sunt familii în care părinţii sunt dezinteresaţi de copii lor. Prin urmare deşi pentru copii familia ar trebui să fie prima şcoală vom vedea că lucrurile sunt departe de a fi aşa. Familia este un lucru care trebuie să fie înţeles ca un loc în care copii se pot forma şi mai apoi semenea unor pui care pot să zboare îşi vor lua zborul şi vor ajunge să îşi formeze propria lor familie. Aşa se face că mai mulţi copii fiindcă părinţii lor nu se ocupă de ei ajung să deprindă de mici copii un comportament violent şi agresiv. Aceasta

50 Marchal B. Rosengerg, *Nonviolent communication: a language o life* (Editura Puddledancer, 2003).

fiindcă după cum am spus în familie părinţii trebuie să se ocupe de copii lor. Fiindcă părinţii fac copii numai ca să îndeplinească o obligaţie biologică se întâmplă ca părinţii copiilor să fie cei care sunt direct responsabili de modul în care au ajuns să trăiască copii lor. Violenţa este un lucru care după cum am spus unii copii o deprind din familia lor. Este trist dar adevărat. Prin urmare părinţii sunt cei care au menirea ca până la vârsta de 18 de ani să se ocupe de copii lor. Copilul trebuie să fie educat într-un duh de pace şi în nici un caz în violenţă şi agresivitate.[51]

Adevărul este că din momentul naşterii cu toţii avem anumite înclinaţii şi este bine să ştim că aceste înclinaţii ajung să crească sau să scadă în funcţie de importanţa pe care le-o atribuim. În orice om la nivel de comportament se găsesc unele inclinaţii rele care vin din cauze externe persoanei şi care ţin de ceea ce am putea dneumii ca bagajul genetic al omului. Prin urmare este bine să ştim că aceste înclinaţii ale omului sunt lucruri care nu sunt sesizate numai după un deplin tratament psihologic. În cazul copiilor sunt unele înclinaţii rele care se pot vedea din personalitatea lor. Acest lucru se poate manifesta prin faptul că copilul chinuie animalele şi găseşte acest lucru ca provocându-i bucurie, că este destul de bătăuş cu colegii săi de şcoală, că preferă să privească multă violenţă pe micul şi marele ecran. Acest lucru ca să enumerăm numai câteva dintre formele prin care copilul ajunge să îşi manifeste înclinaţiile rele pe care le are în sine. Aceste înclinaţii rele dacă nu sunt controlate la timp este adevărat că pot să se amplifice ducând al profilul viitorului delicvent. Pentru mai mulţi dintre cititori această afirmaţie ar putea să fie una mult prea radicală. Cum pot să fie unele înclinaţii din copilărie cele care vor forma portretul viitorului infractor? După cum am spus copilăria şi adolescenţa ajung să fie perioade definitorii pentru mai mulţi dintre noi. În funcţie de ceea ce cultivăm în copilărie şi în adolescenţă vom ajunge în cele din urmă să fim în viaţa de zi cu zi atunci când vom fi adulţi. Pentru acest lucru este bine să fim conştienţi de toate impulsurile noastre şi de tot ceea ce ajunge să ne definească la un numit nivel ca persoane. Devenim persoane şi în funcţie de ceea ce am fost în copilărie. Prin urmare este adevărat că în copilărie este o vârstă a inocenţei dar acest lucru nu este valabil pentru toţi. Sunt unele grupuri de oameni în care fumatul ajunge să devină

51 Este foarte adevărat că în zilele noastre când lumea are de a face cu delicvenţi în general tinde să îi facă pe aceştia responsabili în mod direct de violenţa lor. Lucrurile nu stau chiar aşa. Pentru un delicvent tânăr la fel de bine şi familia este un lucru care ajunge să contribuie la facerea lui ca delicvent. Iată de ce trebuie să ştim că în copii sunt persoane care sunt reponsabile de creşterea copiilor. Viitorul delicvent va manifesta în exterior ce educaţie a primit de acasă. Acest lucru fiindcă famila este cea care la un anumit nivel a ajuns să îl formeze ca om. Cum se poate întâmpla ca nişte părinţi care nu sunt delicvenţi să aibă de a face cu copii care sunt delicvenţi? Acest lucru are loc fiindcă părinţii sunt cei care nu s-au ocupat de copilul lor destul de mult. Părinţii după cum am spus au menirea de a îşi forma copilul mai ales în cei 7 ani de acasă. Mai apoi un alt factor care poate duce la formarea copilului ca viitor delicvent este anturajul în care copilul ajunge să intre. Sunt copii care sunt buni dar fiindcă ajung să se înhaite cu delicvenţi în cele din urmă vor devenii şi ei delicvenţi. Este bine să ştim cum stau lucrurile în creşterea copiilor şi să avem în vedere că nu în toate cazurile părinţii sunt vinovaţi de comportamentul copiilor. Anturajul copiilor este un lucru care la fel de bine poate să contureze viitorul delicvent. În acest sens părinţii trebuie să fie atenţi în ce fel de anturaj ajunge copilul să asume.

o ocupaţie încă din copilărie. Prin urmare copilăria nu este o vârsă atât de nevinovată. Trebuie să ştim acest lucru şi să îl avem în vedere în zilele noastre când sunt mulţi care cred că în copilărie nu poate exista nimic rău. Este bine să credem în nevinovăţia copilăriei dar acest lucru nu la nivel absolut. Coplăria poate ascunde multe lucruri care dacă vom sta şi vom analiza devin cele care formează portretul viitorului delicvent.[52]

Este adevărat prin urmare că sunt unii care au deprinderi rele dar consideră că atunci când de vor căsătorii se vor shcimba. Acest lucru fiindcă ei cred că fără doar şi poate căsătoria este un lucru magic. În realitate în căsătorie are loc tocmai opusul: prin căsătorie omul ajunge să îşi amplifice preocupările sau persoanlitate pe care o are deja. În acest sens Sydney J. Harris spunea că: „căsnicia nu ne face nici mai buni, nici mai răi, ci doar intensifică la bine şi la rău ceea ce se gădeşte deja în noi." Iată prin urmare că cei care aşteaptă miracole de pe urma căsătoriei nu vor ajunge să le găsească. Acest lucru fiindcă în nici un fel căsătoria este un lucru care ne face să fim cât se poate de buni. Căsătoria este un lucru care foarte mulţi ajung în zilele noastre ajung să îl facă ca o simplă formalitate. Ei au un fel de idee că nu este bine să fie singuri şi prin urmare ajung să se căsătorească fără să îşi ridice semne de întrebare dacă acest lucru este ceea ce îşi doresc cu adevărat. Sunt mulţi care se căsătoresc dintr-o inerţie fiindcă i-au văzut pe prietenii lor că au făcut acest lucru sau fiindcă la fel de bine au făcut şi prietenii lor. Prin urmare ei nu doresc să se căsătorească cu adevărat în sufletul lor dar în cele din urmă ajung să facă acest pas pe care mai târziu vor ajunge să îl regrete. Deşi se presupune că în orice caz căsătoria să fie făcută din iubire, este adevărat că pentru mulţi căsătoria nu înseamnă mare lucru ci este numai o convenienţă. Acesta fiindcă în cele din urmă aşa face toată lumea. Aceste familii sunt cele care vor ajunge la ceea ce cunoaştem în zilele noastre ca violenţa domestică.[53]

---

52 Ilie Moldovan, *Adolescenţa preluadiu la poemul iubirii curate* (Editura Reîntregirea: Alba Iulia, 2014).

53 Familia este un lucru care fără de nici o îndoială ajunge să definească societatea în care trăim. Acest lucru fiindcă familiile sunt cele care se aseamănă între ele. Trebuie prin urmare să ştim că familia este un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere şi de care să ţinem cont. Familia este o realitate care defineşte societatea în care trăim. Trebuie să ştim că nu poate exista o societate umană fără de familie. Iată de ce trebuie să ştim că familia este un lucru de care trebuie să ţinem cont şi pe care la fel de bine să ne bazăm. În acest sens Charles Colson spunea că: „familia este cea mai elementară formă de organizare. Fiind prima de care se ataşează o persoană, cât şi prima autoritate sub care acesta învaţă să trăiască, familia este cea care stabileşte valorile fundamentale ale unei societăţi." Iată de ce este bine să ştim ceea ce este familia şi la fel de bine modul în care se formează ea. Familia este un lucru de care avem nevoie şi în care luăm contact cu lumea din jurul nostru. Prin urmare trebuie să punem preţ pe familie şi să ne dăm seama de importanţa ei. Iată de ce este bine să ştim că familia este un lucru de care avem nevoie şi pe care trebuie să nu îl excludem. În zilele noastre sunt din ce în ce mai puţini cei care pun accent pe familei fiidncă a fi preocupat de familie este considerat un lucru mult prea filosofic. Trebuie să fim cât se poate de atenţi cu familia şi cu tot ceea ce ţine de ea. Prin urmare este adevărat că dacă dorim să devenim familişti trebuie să fim cât se poate de atenţi cu familia. Trebuie să avem cât mai multe familii sănătoase fiindcă ea este celula de bază a lumii noastre. Ce ar fi o lume fără de familii?

Adevărul este că puţini dintre noi suntem cu adevărat interesaţi de famişie şi de ce ţine şi reprezintă ea în cele din urmă. Acest lucru fiindcă familia este un fapt care a avut de suferit mult în timpurile moderne. Sunt din ce în ce mai puţini cei care vorbesc de familie ca un lucru care vine de la Dumnezeu. Prin urmare trebuie să ştim că famila este un lucru pe care l-a voit Dumnezeu şi care este definit de existenţa lui Dumnezeu. Fiindcă Dumnezeu a instituit în lume familia este adevărat că noi trebuie să păstrăm familia aşa cum a voit-o Dumnezeu şi să ne dăm seama că ea este sursa de bază a societăţii noastre. În funcţie de ceea ce cultivăm în familie în cele din urmă vom ajunge să definim din ce este formată societatea noastră. Este adevărat în acest sens că există o legătură dintre societatea umană şi viaţa de familie. În acest sens Charles Colson spunea că: „nici o altă structură nu poate înlocui familia. Fără ea copii sunt lipsiţi de orice temeilie morală. Fără ea ei devin nişte anaflabeţi morali a căror unică lege este eul.” Pentru mai mulţi viaţa nu se reduce la comuniune ci la propria lor persoană. Sunt în acest sens mulţi părinţi care odată ce au dat naştere unui copil ajung să îl abandoneze fiindcă îşi dau seama că copilul nu este ceea ce şi-au dorit. Iată de ce este bine să ştim moralitatea este un lucru care se deprinde din familie. Acest lucru fiindcă familia este o realitate de care trebuie să ţinem cont şi pe care trebuie să o punem pe primul loc în viaţa noastră după Dumnezeu. Familia este însă în zilele noastre supusă la multe crize şi acest lucru face ca societatea noastră umană să decadă. Ea poate decade atât de mult că sunt din ce în ce mai multe familii în care violenţa este un lucru care se deprinde de la părinţi. După cum am spus oamenii violenţi ai zilelor noastre ajung să fie aşa fiindcă acest lucru l-au preluat de la părinţii lor. Părintele care este violent aşa va ajunge să îşi crească şi copilul. Copilul violent este aşa fiindcă el ştie că părinţii lui au fost şi ei violenţi. Familia violentă este un fel de modă pe care o putem vedea pe micul şi pe marele ecran. Acest lucru fiindcă se consideră că familia trebuie să fie dezinhibată de toate inhibiţiile trecutului şi să ajungă într-un anume fel să fie cât se poate de „eliberaţi” de moralitatea creştină care spune că violenţa este un lucru rău. În acest sens Leone Battista Alberi spunea că: „părinţii trebuie să ştie că copii virtuoşi le procură la orice vârstă bucurie şi adâncă mulţumire, fiindcă în preocuparea atentă a părinţilor stă stă izvorul de bune însuşiri ale copiilor.” Prin urmare nu putem să ne cerem copiilor să nu aibă un comportament violent dacă părinţii lor şi la fel de bine profesori din şcoală nu i-au îndrumat în spre acest lucru.[54]

Pentru mai mulţi ar părea ciudat că am ajuns să asociem noţiunea de famile cu cea de violenţă. Cum pot să fie aceste două lucruri asociate care aparent nu au nici un fel de legătură? Adevărul este că familia se leagă de violenţă. Acest lucru fiindcă sunt mai multe familii în zilele noastre care sunt adepte ale violenţei. Violenţa este un lucru care ne face să fim cât se poate de atenţi cu cei din jurul nostru care aparent trăiesc în familii liniştite. Acest lucru este însă numai aparent. Sunt mai multe familii care consideră că problemele sociale cu care se confruntă ţara lor pot să fie soluţionate numai prin violenţă. Aşa se face că violenţa ajunge să se nască în sânul familiei la fel cu şi războiul se naşte la fel. Este evident că trebuie să ştim care este diferenţa dintre cele două dar în acelaşi timp nu trebuie să le spearăm la nivel absolut. După cum am spus sunt părinţi care ajung să îşi crească şi să îşi educe copii lor într-un spirit violent. Acest lucru are loc mai ales prin violenţa pe care părinţii o manifestă supra copiilor. Este

54 Georgiana Virginia Bonea, *Violenţa între parteneiri cuplului heterosexual* (Editura Sigma, 2016).

evident că dacă un copil a crescut într-o familie violentă şi el la rândul lui va ajunge să fie violent. Prin urmare este adevărat că violenţa se naşte în sânul familei. Sunt puţine cazurile de persoane violente care nu au deprins violenţa din familie. Sunt părinţi care consideră că copii pot să fie oricum doresc fiindcă spun ei că îi iubesc mult. Atunci când copilul devine violent aceşti părinţi nu fac nimic pentru a stopa accestele de violenţă ale copilului şi prin urmare copilul devine şi la marutitate un exmeplu de violenţă fiindcă acest lucru este ceea ce a deprins din copilărie.[55]

Totuşi, trebuie să ştim că în societatea noastră sunt mai multe familii de genul „războinic." Acest lucru fiindcă se consideră că numai în acest mod se va ajunge ca familia să fie ascultată în vremurile noastre. Guvernele ne fac multe promisiuni, preşedinţii ne mint, politicienii măresc taxele pentru a câştiga şi ei mai mult şi iată că în cele din urmă trebuie să ne nască „familia de tip războinic" care este cea ce în cele din urmă va ajunge să se impună pe plan social. Pe de o parte este de înţeles o asemenea reacţie din partea la multe familii din timpurile noastre dar ceea ce trebuie să ştim este că familia nu trebuie să fie în război cu societatea din jur fiindcă sociatatea este un lucru care este menită să fie o extensie a familiei. Sunt părinţi care îşi educă copii într-un sprit violent fiindcă spun ei că numai în acest fel vor putea ajunge să se descurce când vor avea de a face cu greutăţile vieţii. Să fie lucrurile chiar aşa? Cu siguranţă că nu. Nu trebuie să îi creştem pe copii noştrii în violenţă fiindcă acest lucru nu este în nici un caz folositor copiilor. Copii noştrii trebuie crescuţi în pace şi în înţelegere fiindcă acesta sunt buuirile cele mai de preţ. Totuşi, mai ales taţii din zilele noastre consideră că a îşi bate copii atunci când greşesc este un lucru cât se poate de firesc şi de bun fiindcă copilul numai aşa se poate maturiza. Sunt părinţi care sunt de părere că maturizarea este un lucru care se realizează prin bătaie. Cu cât copilul ia mai multă bătaie cu atât mai mult el va ajunge să se maturizeze. Această concepţie este eronată. Copilul trebuie să se maturizeze prin educaţie şi prin experienţa de viaţă şi nu prin bătaie. Este adevărat că bătaia îşi are şi ea la un numit nivel loc în educaţia copiilor mai ales când aceştia fac prostii. În termeni generali însă trebuie să ştim că bătaia nu este

---

55 Mai ales în cultura asiatică este adevărat că copii sunt crescuţi într-un fel de mentalitate a războinicului. Fiindcă tatăl se consideră pe sine un războinic prin urmare şi copilul va ajunge să fie un războinic fiindcă aşa a fost învăţat de tatăl său. Iată cum lanţul slăciunilor se perpetuiază şi în cele din urmă ajungem să trăim într-o societate infestată de violenţă. Spunem „infestată" fiindcă violenţa nu este un lucru firesc pentru natura umană. Acest lucru fiindcă omul doreşte să trăiască în mod normal într-o lume a păcii. Totuşi, se găsesc destul de mulţi adepţi ai violenţei care fac să ne simţim în largul nostru atunci când lumea se manifestă violent. Este adevărat că sunt multe familii în care duhurile necurate pot să influenţeze în spre violenţă comportamentul lor generic. Ce este de făcut în această situaţie? În această situaţie este bine să ne rugăm, să postim şi nu în cele din urmă să avem încredere în mila lui Dumnezeu. Duhurile necurate sunt cele care inspiră pe multe familii moderne la acte necugetate de violenţă. Acest lucru este tristă fiidncă sunt destule persoane care nu cred în existenţa duhuruilor necurate şi a influenţei lor nefaste pe care o au asura lumii noastre. Pentru acest lucru este bine să ştim că există o lume nevăzută care poate să îşi facă simţită prezenţa. În familia în care totul pare să nu fie în regulă şi lucrurile duc din orice la violenţă este adevărat că acolo este cât se poate de posibil ca un duh necurat să îşi facă simţită prezenţa. Pentru acest lucru este bine ca acea familie să intensifice rugăciunea şi postul.

în nici un fel o metodă de a ne educa copii. Este trist că sunt destul de multe familii în care părinţii consideră că trebuie să îâşi bată de cât mai multe ori copii pentru ca în acest fel să aibă parte de o „educaţie completă.” După cum am spus nu negăm că atunci când copii fac o boacănă ei nu trebuie bătuţi, dar această bătaie este un lucru pedagogic şi în nici un caz un fapt de viaţă. Iată de ce trebuie să evităm să ne batem copii. Sunt părinţi care îşi bat copii cu rost şi fără de rost. Acest lucru este trist dar adevărat.[56]

Se spune că într-o familie nora nu se putea înţelege cu soacra ei. Fără să mai suporte reproşurile şi mustrările sacrastice ale socrei nora s-a dus la un vraci.

- Ce vrei de la mine? A întrebat-o vraciul.
- Nu ai cumva o otravă cu care să o omor pe soacrea mea?
- De ce?
- Fiindcă simt că nu mai suport. Este una care mereu mă găseşte vinovată de tot ceea ce are loc în familie.
- Ar fi o plantă care ar putea să te ajute.
- Dă-mi-o te rog.
- Uite cum este, a spus vraciul, care i-a întins un fel de ceai de plante, această plantă omoră treptat. Trebuie să i-o pui soacrei tale în mâncare în fiecare zi şi în acest fel ea va murii încet.
- Foarte bine. O vreau.
- Dar mai este un lucru.
- Ce mai este?
- Pentru ca lumea să nu ajungă să te bănuie pe tine că i-ai făcut vreun rău încearcă să te porţi frumos cu soacra ta până va murii. În acest mod nimeni nu o să te bănuiască pe tine.
- Aaa....am înţeles. Aşa am să fac.

Nora a luat ceaiul de plante şi a plecat. În fiecare dimineaţă îi dădea soacrei să bea şi a devenit foarte amabilă cu ea. Ca răspuns soacra s-a schimbat şi ea, îi vorbea frumos, o înţelegea şi chiar o lăuda pentru progresele făcute. Au trecut câteva săptămâni după care nora a venit din nou la vraci.

- Am venit la tine fiindcă m-am răzgândit.
- Ce anume?
- Nu mai vreau ca soacra mea să moară. Am ajuns la concluzia că ne putem să ne înţelegem bine şi fără să ne certăm.
- Şi ce pot să fac eu?
- Vreau să îmi dai un leac ce să anuleze pe cel otrăvit pentru ca soacra mea să nu mai moară.
- Să stai liniştită că nu este nevoie.
- De ce?
- Vezi tu leacul care ţi l-am dat este un ceai aromat. Otrava a fost însă în sine, în sufletul tău şi acum ai ajuns să o scuipi. Mergi în pace soacra ta nu va murii.[57]

---

56 Pânişoara Georgeta, *Psihologia copilului modern* (Editura Polirom: Iaşi, 2011).

57 Konstatin V. Zornin, *Dacă puterile sunt pe sfârtşite. Războiul şi pacea omului cu el însuşi* (Editura Sofia: Bucureşti, 2015, pp. 20-21.

Întâmplarea de mai sus este una cât se poate de tipică pentru lumea de azi. Sunt mai muţi membrii ai unei familii care la un moment dat ajung să nu se înţeleagă unii cu alţii. Acest lucru fiindcă aceştia consideră că ei şi numai ei au dreptate şi restul membrilor familiei ajung să îi nedreptăţească. Prin urmare vedem cum în această întâmplare nora a ajuns să o urască atât de mult pe soacra ei că a dorit să găsească o metodă să o omoare. Acest lucru fărăr doar şi poate are loc în zilele noastre. Se poate întâmpla ca în familiile noastre neînţelegerile să ajungă un lucru obişnuit şi atunci apar şi impulsurile spre violenţă. Este trist când în familie se naşte violenţa dar numai având o viaţă duhovnicească vom reuşii să trecem peste aceste momente. Acest lucru fiindcă viaţa duhovnicească este cea care ne face să ne lăsăm în grija lui Dumnezeu. Adevărul este că în zilele noaste sunt din ce în ce mai puţine familii care se lasă în grija lui Dumnezeu fiindcă de ce să nu spunem că Dumnezeu nu face parte din ecuaţia vieţii zilnice. Dumnezeu doreşte să fie prezent în familiile noastre şi pentru acest lucru Biserica ne cere să ne rugăm zilnic. Iată de ce trebuie să avem în vedere că atunci când ne confrutăm cu probleme în familie cel mai rău lucru este să recurgem la violenţă sau după cum a făcut nora din întâmplarea de mai sus chiar la dorinţa de a ucide. Este trist uneori că crimele apar chiar între membrii familiei care au ajuns la un asemenea grad de ură că nu se mai pot suporta unii pe alţii. Cu toţii am auzit de un caz de crimă pasională în familie. Ceea ce trebuie să ştim este că este mai bine ca familia să se destrame decât să se ajungă la crimă fiindcă crima este un mare păcat. Realitatea este că neînţelegerile sunt inerente în viaţa de familie însă ele nu trebuie să se sfârşească în violenţă. Acest lucru este bine să fie înţeles şi la fel de bine să fie conştientizat de cât mai multe persoane din timpurile noastre.[58]

Prin urmare este adevărat că părinţii sunt cei care sunt reponsabili de comportamentul copiilor şi acest lucru este bine să fie ştiut mai ale în zilele noastre când sunt din ce în ce mai puţini cei care ajung să ofere grijă familiei şi copiilor. În acest sens Platon spunea că: „copiilor trebuie să le lăsăm o frumoasă moştenire de conştiinţă mai degrabă decât aur.” Realitatea este că în zilele noastre sunt multe familii materialiste care îşi cresc copii într-un fel de grijă materialistă pentru tot ceea ce priveşte existenţa. Acest lucru este atât de înverşunat în unele părinţi ale lumii că copiilor le este spus că pentru averi şi pentru bani trebuie să facă orice chiar să aibă un comportament violent. Omul materialist nu îi pasă în cele din urmă dacă ajunge să se îmbogăţească prin violenţă sau nu ci idealul este ca el să se îmbogăţească. Ceea ce putem vedea este că familia înseamnă mult mai mult raportat la violenţă decât am putea să credem. Sunt multe ţări ale lumii care le imprimă famililor lor un comportament cât se poate de violent fiindcă în acest mod se consideră că se va demosntra puterea acelei ţări. Devine cât se poate de clar că violenţa nu este în nici un fel exclusă din viaţa de familie. Trebuie în acest sens să ne protejăm de tot ceea ce este rău şi de tot ceea ce este violent care ar putea să ne afecteze familia. Sunt membrii ai familiei care fiindcă sunt materialişti devin violenţi cu cei care reprezintă un pericol pentru ei. La fel de bine în lumea noastră sunt mai mulţi care consideră că justiţia nu trebuie să o facă poliţia ci trebuie să o facă ei. Acest lucru fiindcă după cum am spus violenţa este un lucru care se transmite pe care de familie. Sunt mulţi părinţi care au probleme cu legea şi în loc să îi înveţe şi pe copii lor să nu devină ca şi ei le spun că nu

58 Epifanie Teodoropulos, *Familiei ortodoxe cu smerită dragoste* (Editura Evanghelismos: Bucureşti, 2003).

este nici un fel de problemă să ai probleme cu legea. Violenţa este adevărat că este un lucru care se deprinde în cele mai multe cazuri din familie.[59]

Este adevărat că sunt copii care nu au nici un fel de recunoştinţă faţă de părinţii lor şi ajung să fie cât se poate de răi cu părinţii lor. În acest sens Vauvenargues spunea că: „nerecunoştinţa cea mai urâtă dar cea mai obişnuită şi mai veche, este nerecunoştinţa copiilor faţă de părinţi.” Aceasta fiindcă copii trebuie să fie recunoscători părinţilor fiindcă le-au dat viaţă. La fel de bine ştim că una dintre proruncile pe care Dumnezeu le-a dat lui Moise pe Muntele Sinai a fost: „cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta.” Adevărul este că sunt mai mulţi copii care nu s-au bucurat de o educaţia aleasă din partea părinţilor şi când copii ajung să fie maturi doresc să se răzbune. Această răzbunare poate să fie şi una de natură violentă. Trebuie să ştim că chiar dacă părinţii noştri nu s-au ocupat atât de mult de noi ca şi copii trebuie să fim convinşi că răzbunarea nu este o soluţie. Sunt copii care deabea aşteaptă să crească pentru a se putea răzbuna pe părinţii lor. Este vorba aici fără doar şi poate de o realitate tristă dar care există în unele familii din zilele noastre. După cum am spus, fiecare familie are libertate de la Dumnezeu să se manifeste aşa cum doreşte dar ceea ce trebuie să ştim este că cele mai de succes familii sunt familiile care au credinţă în Dumnezeu. Acolo unde în familie există credinţă în Dumnezeu este foarte adevărat că acest lucru duce la înţelegere şi acceptare reciprocă. Ceea ce trebuie să ne gândim când suntem inspitişţi de violenţă este că la fel cum Dumnezeu ne tolerează pe noi la fel de bine şi noi trebuie să ajungem să tolerăm pe membrii familiei noastre. Numai dacă tolerăm vom ajunge în cele din urmă să fim toleraţi. Aceasta este calea creştină. Sunt din ce în ce mai puţine familii creştine în zilele noastre şi acest lucru duce ca în societatea noastră să avem de a face cu o cultură a violenţei. Acest lucru fiindcă violenaţa este cea care ajunge să definească sensul şi semnificaţia vieţii. Viaţa noastră de familie nu a fost lăsată de Dumnezeu pentru ca ea să devină un loc al luptelor şi al violenţei dar mentalitatea anticreştină din zilele noastre ajuge să o facă tocmai contrariul. Este evident în acest sens că în familiile noastre putem să facem exerciţii ne nonviolenţă. Atunci când o situaţie ne apare în viaţă în familie care ne poate duce la

---

59 Este adevărat în acest sens că pentru un copil părinţii sunt primul exemplu pe care îl urmează şi ei vor fii afectaţi de modul în care au fost crescuţi de părinţii lor toată viaţa lor. Prin urmare părinţii trebuie să fie conştienţi de responsabilitatea pe care o au faţă de copii lor. Thales din antichitate spunea că: „aşa cum îţi tratezi părinţii aşa o să te trateze şi copii tăi.” Adevărul este că în ceea ce priveşte violenţa în familie sau violenţa domestică sunt mai mulţi copii care ajung să îi bată pe părinţii lor odată ce au crescut. Acest lucru poate să aibpă mai multe motive, dar în orice caz dacă părinţii nu sunt purtat bine cu copii lor aceştia în cele din urmă vor devenii cât se poate de agresivi cu ei. Copii la fel de bine pot să devină violenţi cu părinţii lor şi nu puţine sunt cazurile în care acest lucru are loc. Este aşa fiindcă odată ce au ajuns maturi sunt mai mulţi copii tineri care apucă pe calea răului. Prin urmare este bine să ştim că copilul în nici un caz nu poate să fie deplin scuzat atunci când ajunge să îşi agreseze părinţii. Este o realitate tristă dar una care ajunge să aibă loc în zilele noastre. Sociologii vorbesc şi de un anumit „conflict internegeraţional” prin care trebuie să înţelegem că generaţia tânără ajunge să aibă cu totul alte concepţii decât cea bătrână şi acest conflict ajunge să se termine în violenţă. Iată de ce este bine ca orice copil să ştie că a îşi trata părinţii lui cu violenţă este un lucru rău.

nonviolenţă este cât se poate de bine să fim atenţi să nu ajungem la violenţă şi acest lucru îl putem face prin rugăciune. În lupta cu violenţa este clar că rugăciunea ne poate ajuta foarte mult. Trebuie să vedem în familia noastră indiferent de ce context şi de situaţie o „şcoală a nonviolenţei." Prin urmare este bine să ştim că nonviolenţa este un lucru pe care putem să îl dreprindem din familie.[60]

Violenţa domestică este un subiect care nu preocupă pe mulţi dar el este o realitate a lumii noastre. Sunt mulţi care eventual s-ar putea întreba de ce am ales să vorbim despre violenţa domestică? Acest lucru fiindcă este un subiect nepopular şi fără de mari sensuri. În acest sens Russel Wilson spunea că: „cu cât mai multe alegem să nu vorbim despre violenţa domestică, cu cât mai mult ne ruşinăm să o facem, cu atât mai mult avem de pierdut." Prin urmare nu este bine să evităm acest subiect. Totuşi trebuie să ne întrrebăm: cum se face că două persoane care se iubesc şi ajung să se căsătorească la puţin timp uneori de la momentul căsătoriei ajung să recurgă la violenţa domestică? Cum este posibil ca doi oameni care se iubeau să ajungă la un moment dat să se lovească şi să se bată unul cu altul? Răspundem prin a evidenţia că timpul este cel are îi schimbnă pe oameni. În cadrul căsniciei sunt mai mulţi care evident că doresc să nu aibă nici o problemă dar realitatea este că în timp ei ajung să îşi schimbe comportamentul. La fel de bine violenţa domestică are loc acolo unde familia se confruntă cu mai multe probleme fie de natură sentimentală sau fie de natură financiară. În mare victimele violenţei domestice ajung să fie femeile. Aceasta fiindcă ele sunt partea mai slabă şi evident că bărbaţii sunt cei care în cele din urmă vor profita de acest lucru.[61]

Ceea ce trebuie să evidenţiem aici este că nu trebuie să păstrăm tăcerea în ceea ce priveşte violenţa domestică. Acest lucru fiindcă sunt mulţi care sunt victime ale violenţei domestice şi când ajung să mărturisească în public acest lucru ajung să se ruşineze. Nu trebuie să ne ruşinăm atunci când avem o problemă cu violenţa domestică

60 *Familia creştină azi* (Editura Trinitas: Iaşi, 1995).

61 Trebuie spus aici că pentru mai multe persoane a îţi bate soţia este un lucru normal şi firesc. Acest lucru fiidncă se considră că numai aşa soţia poate să înveţe o lecţie. Iată de ce avem de a face cu violenţa domestică în zilele noastre mai ales la cei care nu sunt educaţi şi care au o concepţie retrogradă despre viaţa de cuplu. Julie Johnson spunea la un moment dat că: „timpul când violenţa domestică devine cel mai rău este atunci când victima încearcă să părăsească situaţia." Prin acest lucru înţelegem că sunt multe femei care ajung să fie victime ale violenţei domestice şi doresc să îşi părăsească bărbatul dar ajung să nu o facă fiindcă acesta le ameninţă cu şi mai multă bătaie. Iată cum sunt mai mulţi bărbaţi care sunt cât se poate de violenţi în familie cu soţiile lor. Pentru unele soţii acesta ajunge să fie un lucru firesc. Realitatea este că violenţa domestică nu este un lucru firesc şi femeia trebuie să ceară ajutor din exterior. Nu poate să mai existe iubire acolo unde există violenţă domestică şi pentru acest lucru trebuie să evităm persoanele violente din familie. Aici este probabil una dintre cele mai dureroase părţi ale procesului de stopare a violeţei domestice. Această parte constă în a cere ajutor specializat. Bărbatul care ajunge să îşi bată soţia fie din obişnuinţă sau din gelozie trebuie să ştim că nu o mai iubeşte. El o vede ca un obiect de care are nevoie pentru a îşi realiza lucruri pe care altfel el nu le-ar putea face: cineva să îi gătească, cineva să îi spele hainele sau cineva care să îi crească copii. În nici un caz în asemenea situaţie nu mai există iubire.

ci mai mult trebuie să fim conştienţi că ne facem un bine vorbim în public despre violenţa domestică. Iată ce spunea în acest sens Honor Blackman: „violenţa domestică poate fi atât de uşor ignorată de oameni, după cum se întâmplă uneori fără de nici un martor şi este uneori mult mai uşor să nu ajungi să te implici. Totuşi vorbind public despre violenţa domestică, împreună putem schimba atitudinile împotriva violenţei în casă şi putem să arătăm că violenţa domestică este o crimă şi nu numai de neacceptat. Avem aici cât se poate de bine evidenţiat ceea ce are loc în marea majoritate a cazurilor. Sunt mulţi care deşi sunt victime ale violenţei domestice se ruşinmează şi nu vor să vorbească în public despre ea." Aceasta nu este bine şi trebuie să ştim că nu rezolvăm nimic dacă în loc să cerem şi să căutăm ajutor specializat din partea celor care pot să îl ofere, ajungem să tăce chitic şi să nu spunem nimic. Violenţa domestică este o mare plagă a zilelor noastre care în mare parte dintre cazuri are loc fiindcă persoanele în cauză nu sunt educate. Lipsa de educaţie este cea care îl face pe soţ să creadă că dacă îşi bate soţia acest lucru este o dovadă că „le este bărbatul în casă" sau „el este capul familiei." Femeile care ajung victima ale violenţei domestice nu trebuie să ţină tăcerea în acest subiect şi trebuie să îşi dea seama că în momentul în care apare violenţa domestică familia este compromisă. Sunt multe femei care din dragoste pentru copii pe care i-au născut ajung să suporte bătaia unui soţ violent fiindcă ele consideră că în acest fel copilul nu va fi ferit de iubirea paternă. Totuşi, aici trebuie să ne întrebăm: ce iubire paternă mai poate exista acolo unde soţul ajunge să îşi bată soţia în mod regulat? Cu siguranţă că nu se mai poate vorbii de nici un fel de iubire paternă. Acesta este motivul pentru care femeia care ajunge să fie victima violenţei domestice trebuie să divorţeze. Ea trebuie să ştie şi să fie ferm convinsă că nu se poate ca iubirea şi violenţa să coexiste în aceiaşi persoană şi în aceiaşi familie.[62]

Devine cât se poate de evident că violenţa domestică pe care mai multe femei o îndură este o formă de abuz. Acest lucru fiindcă violenţa domestică este o realitate care ne face să fim cât se poate de sălbatici. Este vorba cu adevărat de sălbăticie în acest caz care ajunge să pună stăpânire peste bărbatul violent. Trebuie să ştim că animalele sălbatice nu dau dovadă de violenţă domestică fiindcă sunt puţine cele care ajung să îşi bată sau să îşi rănească partenera de viaţă. Aceasta este una dintre faptele pentru care trebuie să ştim că persoana care ajunge să practice violenţa domestică este mai inferiroară decât animalele. Trebuie să ştim că bărbaţii nu sunt întotdeauna violenţi ci de cele mai multe ori ajung să practice acest lucru când sunt beţi. Beţia este o altă cauză a violenţei domestice. În momentul în care bărbatul consumă alcool el ajunge într-un anume sens să îşi manifeste toate snetimentele negative pe care le-a cumulat pe parcursul unei perioade de timp mai lungi sau mai scurte. Acest fapt este fără doar şi poate ceea ce face ca el să simtă nevoia de a se „descărca." Această „descărare" poate să aibă loc asupra soţiei. Sunt mulţi bărbaţi care fiindcă nu au nişte standarde morale cât de cât onorabile ajung ca în parcusul unei anumite perioade de timp să cumuleze în ei mai multe sentimente negative. Aşa se face că ei îşi manifestă nemulţumirea prin a îşi bate soţia. Soţia poate să nu fie de multe ori nevinovată cu nimic dar fiindcă bărbatul simte nevoie să bată pe cineva va ajunge să se lege de soţia lui. Pentru unii bărbaţi bătaia soţiei este o formă de descărcare. În acest sens Miya Yamanouchi spunea că: „un abuzator nu este abuziv 24/7. Ei demonsterază marea majoritate a timpului

62 Janette Cooper, Arlene Vetere, *Domestic violence and family safety: a systematic approach to working with violence in families* (Philadelphia, 2006).

trăsături de caracter pozitive. Aceasta este ceea ce face abuzul atât de confuz când are loc şi ceea ce face părăsirea şi mai dificilă."[63]

Este cât se poate de clar că violenţa domestică este un abuz şi pentru acest lucru vitimele violenţei domestice trebuie să îşi ia măsuri de protecţie. O familie nu mai este o familie în adevăratul sens al cuvântului acolo unde se ajunge la violenţă domestică. Acest lucru fiindcă este cât se poate de clar că violenţa nu este sub nici formă compatibilă cu familia. Familia este o instituţie a iubirii şi a comuniunii. Acolo este violenţa ajunge să îşi facă simţită prezenţa este clar că nu mai poate să fie comuniune. Sunt prin urmare sunt bărbaţi care îşi bat soţiile sistematic şi uni care o fac ocazional. Acest lucru fiindcă aceste persoane sunt degenerate. Violenţa în familie este fără doar şi poate o dovadă de degenerării umane. Ea nu poate în nici un fel să fie justificată. Bărbaţii sunt cei care se justifică prin faptul că femeia este găsită vionovată de mai multe lucruri dintre care cel mai des este faptul că este suspectată de infidealitate. Chiar dacă o femeie este infidelă într-o familie problema nu se rezolvă prin violenţă ci prin divorţ. Sunt unii bărbaţi care susţin că alternativa bătăii este mult mai de preferat decât cea a divorţului. Cum poţi să mai iubeşti pe cineva pe care simţi nevoia să îi baţi? Mai poate fii vorba de iubire? Pentru unii bărbaţi degeneraţi iubirea şi bătaia sunt sentimente compatibile. Acest lucru fiindcă ei sunt persoane care nu au o ierarhie a valorilor foarte bine pusă la punct. Aşa se face că un bărbat degerarat ajunge să o prindă pe femeie într-un laţ al slăbiciunilor prin care el îi spune că un bărbat îşi manifestă bărbăţia prin violenţă şi bătaie. Unele femei fiindcă sunt mai slabe psihic ajung să intre într-un fel de lanţ al slăbiciunilor în care cel mai prezent sentiment este că nu pot să iese din el, că sunt prinse ca într-o cuşcă. Marea majoritate a femeilor care ajung să fie victime ale violenţei domestice ar dorii în inimile lor să divorţeze dar fiindcă bărbaţii ajung să le domine psihologic nu mai fac acest lucru. Este clar în acest sens că femeia care este victima violenţei domestice are nevoie de ajutor şi la fel de bine de consiliere psihologică. Nu este normal şi nici nu este firesc ca o femeie să fie victimă a violenţei domestice şi acest lucru trebuie să fie înţeles. Deşi femeile abuzate sunt conştiente că acest lucru nu este firesc ele nu găsesc puterea sentimentală şi de

63 După cum am spus sunt multe soţii care dei ajung să fie abuzate de soţii lor prin bătaie le este frică să îl părsească pe soţ fiindcă se tem că acesta ar putea venii şi ar putea să le facă şi mai mult rău. Frica de a pleca de lângă soţul abuziv este un lucru care le ţine pe soţii cât se poate de nesigure referitoare la statutul lor. Soţia trebuie să ştie că nu trebuie să devină victima unor bătăi sistematice pentru a ajunge să îşi părăsească soţul. Legea nu poate obliga nici o femeie să stea lângă un soţ abuziv, din contră, legea le apără pe femeiel abuzate. Acesta este unul dintre principalele motive pentru care femeile abuzate nu trebuie să le fie frică în a îşi părăsi soţul abuziv. Acest lucru fiindcă au fost cazuri în care abuzul a mers şi mai departe şi a ajung la crimă. Bărbaţii violenţi sunt cei care susţin că dacă sunt violenţi în nici un caz nu vor ajunge şi la crimă dar acest lucru nu poate să îl garanteze nimeni. Iată de ce o femeie care devine victima violenţei domestice trebuie să ştie că următorul pas în această situaţie este crima. Sunt mai multe cazuri în care soţul abuziv a ajuns să curme viaţa parteneri lor de viaţă fiindcă s-au enervat prea atare. Cu alte cuvinte ceea ce dorim să evidenţiem este că de la violenţă la crimă este o distanţă destul de mică. Cine poate să ne garanteze că într-o zi soţul abuziv nu va ajunge să îşi omoare soţia în bătaie? Adevărul este că în asemenea situaţii nu avem nici un fel de garanţie.

gândire să se desprindă odată pentru totdeauna de soţul lor abuziv. Aceasta mai ales dacă au ajuns să aibă şi copii cu el.[64]

Iată prin urmare cum femeia ajunge să fie prinsă într-un lanţ al slăbciunilor din care îi este foarte greu să scape. Acesta este motivul pentru care femeia care a ajuns să fie victimă a violenţei doemstice trebuie să caute ajutorul psihologului şi în cele din urmă să poată să se desprindă de soţul abuziv. Acesta fiindcă după cum am spus iubirea şim violenţa nu pot să coexiste în aceiaşi familie. La fel de bine dacă femeia are copii ea trebuie să se gândească la faptul că a sta cu copii ei în nici un caz nu poate să le facă bine acestora. Acest lucru fiindcă copii suferă atunci cînd văd violenţa domestică la ei în casă. Aceasta duce în cele din urmă la ample traume psihologice pe care copii ajung să se resimtă atunci când văd că sunt martorii violenţei dintre părinţi. Prin urmare mama trebuie să se se gîndească şi la sănătatea morală a copiilor ei. Iată de ce o mamă care realmente îşi iubeşte copii nu va accepta să îi ţină pe aceştia într-un mediu viciat. De ce să nu spunem că sunt multe situaţii în care copilul este cel care devine victima violneţei domestice şi acest fapt duce în cele din urmă la frica de a părăsii pe tatăl violent. Sunt mai mulţi bărbaţi care din lipsă de educaţie sau din lipsă de maniere consideră că o familie trebuie condusă cu violenţă. Acest lucru fiindcă aşa li se pare lor că este o familie normală. Evident acest lucru este fals. În nici un caz violenţa nu este proprie familiei. Familia trebuie să fie o exprimare genuină a iubirii şi a înţelegerii. Prin urmare este bine să ştim că violenţa domestică se poate manifesta şi prin limbaj şi la fel de bine prin dominaţie psihologică. Iată ce spunea în acest sens Asa Dan Brown: „violenţa domestică este orice comportament care implică abuzul fizic, psihologic, emoţional, sexual sau verbal. Este orice formă de agresiune care inteţionează să rănească, pericliteze sau chiar să ucidă o persoană intimă.” Prin urmare devine cât se poate de evident că abuzul este o noţiune mult mai largă.[65]

Adevărul este că sunt mulţi brăbaţi care îşi bat soţiile fiind treji dar marea majoritate fac acest lucru când sunt beţi. Alcoolul este cel care trezeşte în bărbat mai

64 Nicka Ali Jackson, *Encyclopedia of domestic violence* (Routhledge, 2007).

65 Sunt unele femei care fiindcă sunt creştin ortodoxe consideră că este bine să sufere toate abuzurile şi violenţa bărbaţilor fiindcă aşa a făcut şi Hristos. Ceea ce trebuie să ştim este că una a făcut Hristos care a dorit să îl mântuiască pe om şi alta este ceea ce facem bărbatul care ajunge să îşi abuzeze soţia. Este bine să ştim prin urmare că trebuie să ne ferim de soţii abuzivi fiindcă acest lucru este cel mai firesc. A te considera că eşti ca Iisus pe cruce atunci când soţul te bate este un lucru prea exagerat. Acest lucru fiindcă după cum am spus Dumnezeu a intenţional ca familia să fie o şcoală a iubirii. În familie soţii sunt chemaţi să trăiască „dimanica iubirii” şi nu să se suporte reciproc. Prin urmare nu există nici un fel de motivaţie creştină atunci când o soţie consideră că este bine să stea cu soţul agresiv. Acest lucru fiindcă sunt bărbaţi care nu prea au conştiinţă şi chiar se bucură că femeile lor nu reacţionează atunci când sunt victimele violenţei domestice. Pentru acest lucru femeia trebuie să ştie foarte bine ce este familia şi care este restul familiei. După cum am spus oamenii se schimbă în această viaţă şi sunt mai multe situaţii în care ei ajung din soţi iubitori să fie bătăuşi înfocaţi. Este cât se poate de clar că aici nu mai poate să fie vorba de iubire şi a gingăşie. Ce iubire este acea în care soţul ajunge să îi bată soţia în mod sistematic? Cu siguranţă că nu este în nici un caz nici un fel de iubire.

multe sentimente de revoltă şi de la ură care trebuie să fie exteriorizate aupra femeii. Aşa se face că atunci când se îmbată bărbatul devine violent cu soţia lui. Acest lucru are loc destul de des mai ales în viaţa rurală. Pentru unii este cât se poate de firesc ca la beţie soţia să primască mai mulţi pumni şi mai multe palme. Acest lucru fiindcă se spune în popor că: „bătaia este ruptă în rai." Cu alte cuvinte bărbatul beat o bate pe soţie fiindcă ţine să îi amintească de puterea şi de tăria lui. La fel de bine viaţa de familie este mult prea plictisitoare pentru unii care să nu fie şi bătăi în ea. Trebuie să fugim prin urmare de alcool care duce în astfel de cazuri la fapte pe care mai apoi le vom regreta. Sunt familii în care la beţie nu numai bărbatul se bate ci la fel de bine lupta se duce pe ambele fronturi: bărbatul şi femeia. Acest lucru este trist. Familia care a fost instituită de Dumnezeu ca o expresie a iubirii ajunge să fie o manifestare de violenţă. Prin urmare în unele familii este cât se poate de la modă ca bărbatul şi femeia să ajungă să se bată la beţie. După ce beţia trece totul este uitat şi se aşteaptă o nouă beţie. Iată de ce este bine să ne ferim de beţie şi de tot ceea ce înseamnă ea fiindcă ea este cauza la cele mai multe acte de violenţă domestică. După cum am spus în marea majoritate a cazurilor este adevărat că bărbatul este cel care ajunge să îşi bată soţia dar sunt şi situaţii în care bătaia este un lucru reciproc. Acest lucru fiindcă sunt femei care consideră că dacă bărbatul este violent în nici un fel ele nu trebuie să se lase mai prejos de bărbat. Pentru multe familii bătaia dintre soţ şi soţie devine un lucru obişnuit chiar dacă ea se termină uneori cu vânătăi. Este clar că o asemenea familie în nici un fel nu se poate înscrie în normalitate. Moarala creştin ortodoxă ne spune foarte clar că nu poate să fie în nici un fel violenţă domestică acolo unde soţii se iubesc. Aceasta fiindcă după cum am spus şi mai sus iubirea şi violenţa sunt lucruri incompatibile. Prin urmare o familie în care violenţa domestică devine un lucru firesc încetează să mai fie o familie. Ea este doar o imitaţie a familiei dar în sine în fapt a încetat de mult să mai fie o familie. Iată de ce este bine ca familiile în care se ajunge la violenţă domestică să se despartă. Acest lucru fiindcă în cele din urmă o familie violentă nu ajunge să fie de folos nimănui.[66]

Un tânăr, care se străduise foarte mult timp să înveţe să se roage, îşi dădu seama că experienţa rugăciunii nu avea niciun efect asupra lui. Ba mai mult, rugăciunea i se părea precum apa care se strecoară printre degete şi care nu poate fi oprită. Fiind descurajat, voia să abandoneze rugăciunea. Dar auzi de la un prieten de existenţa unui înţelept în pustiu, care era un maestru al rugăciunii. Deci se hotărâ să pornească la drum spre acest înţelept. Ajuns aici, îi spuse:

– De mult timp m-am apucat de rugăciune, dar n-am simţit niciun efect în viaţa mea. Şi, auzind că eşti un maestru al rugăciunii, am venit la tine să-mi dai un sfat. Spune-mi, te rog, cum trebuie să mă rog ca să simt plinătatea rugăciunii?

-Bine, prietene! Ia te uită! La cca. 100 m se vede un râu. Ia acest coş de nuiele, chiar dacă este murdar, şi adu-mi-l plin cu apă".

Tânărul se duse la râu, umplu coşul, dar până să ajungă la înţelept, coşul se goli. Tânărul a fost trimis încă o dată, dar şi de data aceasta se întâmplă la fel. Fiind rugat să meargă pentru a treia oară, tânărul îi spuse înţeleptului:

-Maestre, tu vezi doar că nici un pic de apă nu se poate căra cu un asemenea coş. Coşul a rămas precum a fost.

---

66 Charlotte Chistliger Bruhn, *Everything you need to lnow about breaking the cycle of domestic violence* (Editura Rosen, 1997).

-Prietene, îi replică înţeleptul, acum coşul este curat. Tot aşa se întâmplă şi cu rugăciunea. Când te rogi, ai impresia că rămâi cum ai fost înainte, dar în realitate nu este aşa, pentru că rugăciunea curăţă. Ea curăţă sufletul omului.

Este foarte adevărat că pentru cei care se confruntă cu violenţa domestică nu se consideră că Dumnezeu mai poate intervenii cu o soluţie. Ei se gâsesc la un anumit nivel ca şi acest tânăr care dorea ca rugăciunea să fie vie şi lucrătoare în el. De multe ori ruăgciunea este cea care ajunge să repare o familie. Sunt mai multe femei care prin rugăciune au ajuns să îşi întoarcă soţii lor de la calea violenţei şi a băuturii la credinţă şi la viaţa duhovnicească.[67]

După cum am spus violenţa domestică este un lucru care ajunge să fie cât se poate de mult un fel de război psiholoigc. Este vorba de un război psihologic pe care bărbatul îl duce pentru a îşi domina femeia lui. Prin urmare sunt bărbaţi care nu se mulţumesc numai cu faptul de a îşi domina psihologic femeile lor ci la fel de bine ajung să le domine şi psihologic. Acest lucru fiindcă se consideră că femeia este inferioară bărbatului. Să fie lucrurile chiar aşa? Adevărul este că am depăşit de mult etapa istorică în care bărbatul era superior femeii suntem acum într-o etapă în care bunul simţ ne spune că bărbatul şi femeia sunt egali. Pentru acest lucru bărbatul nu are nici un drept să îşi abuzeze soţia. Aceste cuvinte sunt în van pentru mulţi bărbaţi care consideră că adevărata bărbăţie se manifestă prin a îşi domina soţia cu bătaia. Iată de ce este bine să evităm violenţa domestică fiindcă ea este un lucru care nu are nimic de a face cu creştinismul ortodox. Iată ce spunea în acest sens Lundy Bamncroft: „partenerul tău abuziv nu are nici o problemă cu mânia lui; el are o problemă cu mânia ta. Unul dintre drepturile primare pe care el îl ia de la tine, este dreptul de a fi mânioasă pe el. Indiferent cât de rău te tratează, el crede că vocea ta nu trebuie să strige şi sângele tău nu trebuie să clocotească. Privilegiul mâniei este rezervat numai lui singur. Când mânia ta începe să se manifeste – după cum se întâmplă cu orice femeie abuzată din timp în timp – este cât se poate de probabil că el va încerca să te facă să nu mai ai asemenea reacţii. Mai apoi el va încerca să folosească mânia ta împotriva ta pentru a te face să să îţi dai seama ce persoană iraţională eşti. Abuzul

---

67 Este advărat că astfel de cazuri sunt mai puţine. Sunt femei cu adevărat excepţionale care şi-au dat seama că un duh rău este cel care îi face pe soţii lor să devină violenţi şi în cele din urmă au ajuns să se roage pentru ei şi să plătească slujbe la biserică sau la mănăstire pentru ei. Ştim că biserica face mai multe rugăciuni pentru înţelegerea în familie. Acest lucru fiindcă familia este un lucru care are nevoie de rugăciune. Este şi rugăciunea este o soluţie dar trebuie să ştim că sunt puţine cazuri de bărbaţi violenţi care ajung să se schimbe în urma rugăciunii. Acest lucru bărbaţii violenţi în nici un fel nu consideră că trebuie să creadă în Dumnezeu. Prin urmare violenţa şi credinţa în Dumnezeu sunt două lucruri cât se poate de incompatibile. Este bine să ştim că nu trebuie să ne bazăm numai pe rugăciune atunci când avem de a face cu un partener violent. O femeie care a fost victima violenţei domestice spunea la un momet dat că s-a simţit ca şi cum ar intra în iad cu cheia iadului în mână şi mai îniante de a intra pe uşa care urma să se închidă a aruncat cheia afară. Aşa se îântâmplă că în multe familii care la început s-au iubit încet, încet violenţa îşi face simţită prezenţa. Nu trebuie să avem nici o îndoială despre faptul că violenţa domestică ajunge să se instaleze treptat în familie. Nici o familie nu s-a băutut din prima zi de căsătorie. Acest lucru fiindcă violenţa domestică este un lucru care nu se instalează dintr-o dată într-o familie.

poate să te facă să te simţi fără de nici un ajutor. Ai putea să începi să dezvolţi reacţii fizice şi emoţionale pentru a îţi putea înfrânge mânia cum ar fii depresie, coşmaruri, indiferenţă emoţională sau probleme cu mâncatul şi dormitul pe care partenerul tău poate să le folosească pentru a te domina în continuare sau pentru a te face să te simţi nebună."[68]

După cum am spus bărbaţii care practică violenţa domestică sunt cei care doresc să fie sigur că îşi domină psihologic femeile pentru a le face să considere că nu mai merită în nici un fel să iese din acest cerc vicios. Acest fapt este unul care se manifestă printr-un profund sentiment de dependenţă. Dependeţa psiholoigcă este cea care este menită să o aducă pe femeie la concluzia că merită să trăiască în violenţă. Acest lucru fiindcă numai brăbatul este cel care are deprate şi cel care trebuie să fie ascultat. Bărbaţii sunt în acest sens cât se poate de ipocriţi fiindcă ei ajung să fie cei care practică violenţa dar le fac pe femei să se simtă vinovate de ea. Ceea ce psihologii au putut remarca este că din 1000 de cazuri numai un caz este cel în care o femeie ajunge să îşi bată soţul. Prin urmare este cât se poate de clar că în aceste situaţii bărbatul este cel care este vinovat pentru violenţa domestică. Acest lucru fiindcă ei consideră că au toate drepturile peste femeie. Morala creştin ortodoxă ne spune că în nici un fel un bărbat nu are dreptul să îşi bată soţia. Aceasta fiindcă el trebuie să îşi iubească soţia şi să o considere ca o extensie a propriului său trup. Violenţa domestică este o realitate tristă a lumii în care trăim şi care face ca mai multe familii uneori chiar cu copii să ajungă să se destrame. Acest lucru fiindcă cel care practică violenţa domestică dă dovadă că este o fiinţă inferioară care nu ştie exact care sunt valorile moralei creştine. Violenţa domestică este la fel de bine şi un lucru imoral care ajunge să facă de ruşine natura umană în genere. Prin urmare cei care practică violenţa domestică trebuie să simtă un profund sentiment de ruşine.[69]

După cum am spus sunt foarte puţine cazurile în care o femeie ajunge să fie cea care să poată face să schimbe comportamentul bărbatului. Acest lucru fiindcă bărbaţii violenţi sunt cât se poate de greu de schimbat. Ei ajung să îşi încătuşete soţia lor pe care o reduc la statutul unei slave care este menită să le poarte de grijă. Iată de ce o femeie în nici un caz nu trebuie să se bazeze pe cuvintele şi pe promisiunile bărbatului

---

68 Lundy Bancroft, *Why does he do that? Inside the minds of angry and coltrolling men* (Editura Berkley, 2003).

69 După cum am spus bărbatul care practică violenţa domestică este o persoană care doreşte să dispună psihologic de soţia lui care nu mai este tratată ca o soţie ci ca o sclavă. „Un abuzator poate să se simtă în mare nevoie emoţională. Poţi să ajugi să fi prinsă într-o capcană de a avea griă de el, încercând să umpli o fântână fără fund. Dar el nu este atât de mult în nevoie cât este privilegiat, aşa că indiferent cât de multe îi oferi el nu va fii niciodată mulţumit. El va continua să vină cu şi mai multe cerinţe fiindcă consideră că nevoila sale sunt responsabilitatea ta, până ajugi să te simţi secătuită total" Lundy Bancroft, *Why does he do that? Inside the minds of angry and coltrolling men* (Editura Berkley, 2003). Din acest lucru înţelegem cel bărbatul care ajunge să îşi abuzeze soţia este cel care se consideră centrul a toate şi prin urmare soţia lui nu are nici un drept. Pentru aceasta este ajunge să o domine psihologic pe soţia lui care fiindcă este femeie şi este mai slabă ajunge să nu se mai simtă pe sine şi să se considere total legată de soţul ei. Iată de ce astfel de bărbaţi sunt cun adevărat persoane periculoase şi este bine ca femeia să ajungă să îi părăsească cât mai repede. Femia are într-o familie drepturi al fel cum are şi bărbatul. Acest lucru nu trebuie în nici un fel să fie ignorat. Trebuie să ştim că bărbatul nu are în sens deşin nici un drept asupra femeii dacă femeia nu îşi dă acordul în acest sens pentru acest lucru.

violent. Sunt mulţi bărbaţi care atunci când sunt treji şi nu sunt beţi consideră că în viitor se vor schimba. Imediat ce ajung să se îmbete din nou ei vor ajunge în cele din urmă să facă aceleaşi fapte rele de violenţă domestică. Violenţa domestică este un lucru care există în zilele noastre şi deşi suntem în secolul al XXI-lea pentru mulţi ea face parte din configuraţia acestui secol. Violenţa domestică este un care fără doar şi poate o desconsideră pe femeie transfomându-o la nivelul unui simplu obiect. Acest lucru fiindcă este cât se poate de clar că femeia nu poate în nici un fel să fie egală cu bărbatul. Pentru bărbatul violent femeia este cea care trebuie să aibă grijă de toate neovile lui şi în nici un fel nu poate să existe un revers al situaţiei. Iată de ce este bine să ştim că nonviolenţa este un lucru care în nici un caz nu există în cazul violenţei domestice. Bărbaţii care doresc să se schimbe trebuie să fie cât se poate de ancoraţi în nonviolenţă. Acest lucru fiindcă nonviolenţa este cea care îi aduce pe linia de plutire. Este adevărat că sunt şi bărbaţi care ajung să practice violenţa domestică şi care doresc să se schimbe. Ei vor reuşii acest lucru numai prin a ajunge să deprindă nonviolenţa. Nonviolenţa este un lucru care necesită timp dar în cele din urmă nu este imposibil de învăţat. Iată de ce este bine să ştim că nonviolenţa este cea care trebuie să fie aplicată atunci când un brăbat simte că devine violent. „Granatul siguranţei într-o relaţia problematică nu poate niciodată să se bazeze pe promisiunile celui violent. Acest garant trebuie să se bazeze pe capacitatea protecţiei de sine a victimei. Până ce victima nu a dezvoltat un plan de contingenţă realist şi detaliat şi nu a demonstrat capacitatea ei de a merge înainte, victima rămâne în pericolul ca abuzul să se repete.”[70]

CAPITOLUL 4

MÂNIA: CAUZĂ PRIMĂ A VIOLENŢEI

Adevărul este că ceea ce stă la baza oricărei forme de violenţă este mânia. Mânia şi violenţa sunt două lucruri care se aseamănă dar nu sunt identice. Mânia este starea care precede violenţa. În acest sens este posibil ca un om să fie mânios dar să nu fie violent. Iată de ce este bine să ştim care este distincţia dintre mânie şi violenţă. Mânia însă de cele mai multe ori duce la acte de violenţă fiindcă ea este o patimă care ajunge să se manifeste în exterior distuctiv. Prin urmare pentru a eradica violenţa care există în unii dintre noi trebuie să fim conştienţi de ceea ce este mânia şi la fel de bine cum se poate vindeca ea. Mânia este un lucru care poate devină o patimă. Omul mânios este un om care se înfurie din orice şi fără de nici un motiv. Aşa se face că cu foarte mare greutate reuşim să avem relaţii de pace şi de înţelegere cu omul mânios. Fondul generic al mâniei este nemulţumirea. Nemulţumirea mâniosului se poate lega de mai multe lucruri: de semeni din jur, de acţiunile acestora, de anumite situaţii şi contexte sau de anumite evenimente pe care mâniosul ajunge să le vadă sau să le experimenteze. Sfântul Vasile cel Mare spunea că „mânia este o nebunie de scurtă durată.” Acest lucru fiindcă omul mânios nu mai ajunge să judece raţional.[71]

---

70 Judith Lewis Herman, *Trauma and recovery: the aftermath of violence: from domestic abuse to plitical terror* (Basic books, 1997).

71 Este bine să părecizăm aici că nu poate în nici un fel să existe o legătură dintre mânie şi raţionalitate. Acest lucru fiindcă mânia nu este în nici un fel un lucru raţional. Ajungem să ne

După cum ne spun sfinţii părinţi ai ortodoxiei mânia dacă nu este controlată poate să devină o patimă. Prin acest lucru înţelegem că în creştinismul ortodox mânia este o patimă care se înscrie între cele 7 păcate capitale pe care le poate face un om: 1. Lăcomia pântecelui, 2, iubirea dexcesivă de bani şi de averi, 3. desfrânarea, 4, invidia, 5. Lenea sau trândăvia, 6. mânia şi 7, mândria sau slava deşartă. Prin urmare mânia şi starea de a fi mânios este un lucru care nu este pe palacul lui Dumnezeu. Totuşi există şi o formă pozitivă de mânie. Această formă pozitivă de mânia apare în momentul în care un om se mânie pe păcatele pe care le face şi ajunge să nu mai păcătuiască. Mânia pe păcat şi pe ceea ce este rău este un lucru bun. În nici un caz nu este un lucru bun mânia faţă de familia noastră sau faţă de colegii de muncă. În general ceea ce s-a putut remarca este că persoana mânioasă ajunge să fie evitată de cei care trăiesc cu ea fiindcă în momentele în care această persoană nu se mai poate controla ea poate să ajungă se manifeste şi vioelnt. În acest sens omul mânios poate ajunge să spargă, să rupă şi să distugă obeictele din jurul lui. Iată cum mânia poate duce fără doar şi poate la violenţă. Violenţa este forma ultimă a mâniei fiindcă ea este cea care nu mai ţine cont de nici o restrişte şi de nici o normă morală. Aşe se poate face ca o persoană care ajunge să fie stăpânită de mânie să ajungă chiar la omor. Acest lucru nu est exclus fiindcă după cum am spus omul mânios este o persoană care nu mai judecă raţional. Fiindcă nu este raţională ci este contextuală mânia este un lucru împotriva căruia trebuie să luptăm şi la fel de bine să ne opunem ei. Acest lucru fiindcă mânia nu trebuie să ajungă să ne stăpânească toată personalitatea. Când mânia ne stăpâneşte ajungem ca din orice să găsim motive de mânia: fie că mâncarea este prea caldă sau este prea rece, fie că vremea afară nu este cum am vrea noi, fie că o persoană nu a reacţional la un anumit lucru aşa cum am dorit noi, fie că la televizor nu ajung să fie televizate emisiunile pe care le avem noi, fie că avem prea mult de lucru şamd. Aceste lucruri sunt cele care ajung să determine comportamentul omului mânios. Cu omul mânios este foarte greu să stabileşti pritenii fiindcă fiind prietenul lui poţi să devini foarte uşor obiectul mâniei sale. Omul mânios şi care este stăpânit de mânie este un om care deşi îşi face prieteni nu ajunge să menţină cu ei relaţii sau legături de lungă durată.[72]

---

mâniem pe cei din jurul nostru fiindcă nu ne dau dreptate sau nu fac ceea ce dorim noi. Dacă vom sta şi vom analiza lucruriule la rece vom putea vedea că mânia este un sentiment nociv. La fel de bine trebuie să ştim că sunt mai multe temperamente care sunt mai pornite în spre mânie decât altele. Unele temperamente sunt iuţi şi cât se poate de mânioase în timp ce altele sunt mai melancolice şi mai liniştite. Totuşi, mânia este un lucru care poate să îl scoată pe om din minţi acesta mai ales dacă el este un temperament mai iute şi mai coleiric. Iată de ce este bine să ştim că mânia poate să ajungă o formă de manifestare obişnuită în viaţa omului ceea ce nu este normal. Trebuie să ştim că omul care este stăpânit de mânie numai ajunge să judece singur ci mai mult se lasă controlat de impulsurile mâniei care după cum am spus nu sunt raţionale. Mânia nu este raţională fiindcă ea nu îl lasă pe om să îşi folosească mintea atunci când este mânios. Iată de ce este bine să evităm mânia şi atunci când suntem cuprinşi de ea să nu ajungem să luăm decizii pe care mai apoi le vom regreta.

72 Gabriel Bunge, *Mânia şi terapia ei după Ava Evagrie Ponticul sau vinul dracilor şi pânie îngerilor* (Editura Deisis: Sibiu, 1998).

Ceea ce este cât se poate de adevărat este că omul mânios se poate mânia pe orice şi uneori chiar pe Dumnezeu. Acest lucru fiindcă mânia este o realitate care ţine foarte mult de deprinderea cu care s-a obişnuit omul. Omul mânios când este mânios ajunge să Îl învinovăţească pe Dumnezeu de toate nimicurile. Iată în acest sens ceea ce ne spunea Sfântul Antonie cel Mare: „mânia este semnul vădit al celor ce nu cinstesc pe Dumnezeu." Prin acest lucru înţelegem că omul mânios este o persoană care în nici un caz nu ajunge să Îl cintească pe Dumnezeu din moment ce el se mânie pe El. Este trist dar unii cred că au toate motivele din lume să se mânie pe Dumnezeu. Acest lucrurile mai ales dacă în viaţa lor nu au ajuns să aibă loc după cum aşteptau ei sau după cum credeau ei. Pentru acest lucru este bine să evităm mânia şi să ne dăm seama că ea nu poate să ne fie de folos. Este adevărat că atunci când este mânios omul nu mai ţine cont de nimic şi trăieşte o stare de rebeliune totală faţă de orice şi de oricine. Acest lucru este cu adevărat unul care trebuie să ne îngrijoreze. Iată ce spunea în acest sens Esop: „trebuie să fim îngăduţitori şi să nu ne mâniem peste măsură, căci din mânie se nasc adesea pagube mari pentru cei care se mânie." Multe pritenii ajung să se frângă din pricina mâniei cu la fel de bine multe familii se dezmembrează din cauza violenţei. După cum am spus sunt şi persoane care se mânie fără să devină violenţi dar ceea ce trebuie să ştim este că mânia este un lucru care de duce la pierzanie şi la tot ceea ce este răul. Unul dintre cele mai rele lucruri pe care le face mânia este violenţa. Violenţa de la mânie este declanşată de o ură furibundă. Unii ajung să distrugă tot ceea ce văd în jurul lor. Este trist dar trebuie să o spunem că în zilele noastre există un sport care ajunge să cultive mânia. Este vorba despre box. Deşi boxul este considerat mai mult un fel de sport fairplay, în realitate el nu este. Boxul este un lucru care cultivă mânia şi violenţa nu numai în cei care îl practică ci la fel de bine şi în cei care în privesc.[73]

Prin urmare este foarte adevărat că boxul este un sport care se bazează pe violenţă şi pe mânie. Aceste lucruri sunt ceea ce constituie punctul central al acestui sport negru. Pentru acest lucru cei care devin fani ai boxului sunt cât se poate de mult persone care cred că mânia şi violenţa sunt două forme de exprimare ale spiritului omenesc. Este evident că o asemenea opinie este eronată. Boxcul nu are cum să fie un lucru care să îl îndemne pe privitor la linişte şi pace fiindcă adversatul trebuie să fie răpus sub o formă sau alte. Pentru omul mânios lumea în care trăieşte este plină de

73 Trebuie să ne aducem aminte din antichitatea romană că în Imperul Roman erau foarte la modă jocurile de gladiatori. Gladiatorii erau doi războinici are erau puşi să se lupte pe viaţă şi pe moarte acesta în extazul unor mulţimi însetate de sânge. În zilele noastre luptele de gladiatori nu mai există dar nu aceasta a fost realitatea şi în antichitate când luptele de gladiatori erau o modă în lumea romană. Iată un alt sport care ajungea să adore mânia şi violenţa. Acest lucru fiindcă mânia şi violenţa erau considerate în antichitate adevărate virtuţi. Grecii antici aveau un zeu al războiului Ares care ne spune că a fi războinic era considerat în antichitate o adevărată virtute. Prin urmare este adevărat că nu numai în zilele noastre mânia şi violenţa ajung să fie lăudate de lume ci la fel de bine acest lucru avea loc şi în antichitate. Poate că antichitatea romană era mult mai curdă în ceea ce priveşte manifestarea mâniei şi a violenţei. Lucrurile nun sunt prea diferite fiindcă în mai multe ţări ale lumii există ceea ce se cunoaşte ca Federaţia de Wrestling. Aceasta este o federaţie care are mare rază de acţiune mai ales în Statele Unite ale Americii. Iată cum sub o formă sau alte mânia a ajuns să domine lumea noastră şi chiar sunt unii care au un cult al mâniei. Acest lucru evident că nu este bine şi trebuie să fie evitat.

adversari. Este un adeversar chelnărul care nu aduce la timp mâncarea comandată la restaurant, este un adeversat cei de la compania de cablu care doresc taxe pe ceea ce emit, sunt adversari politicenii care nu fac ceea ce trebuie, sunt adversari vecicnii care comentează prea mult referitor a accesele de furie şamd. Iată prin urmare că omul mânios este un om care trăieşte într-o lume a adversităţii în care adversarii sunt la tot pasul. Numai prin mânie, prin urlete, violenţă şi ameninţări uneori cu moartea se poate răzbii în această lume. Omul mânios trăieşte într-o lume a unui confliect continuu în care apar noi şi noi adversari care trebuie răpuşi. Vedem că în lumea noastră mai multe confliect politice ajung să se sfârşească în violenţă. Guvernul vrea una şi populaţia alta şi iată că a început conflictul. Se ajunge la violelenţă de stradă cu forţele de ordine şi la alte lucruri care sunt cât se poate de reprobabile. Devine prin urmare evident că nu putem să rămânem indiferenţi cu mânia din lumea noastră mai ales fiindcă aceasta ajunge să se manifeste în violenţă. Violenţa este partea cea mai tragică a mâniei care ajunge să îl orbească pe om. În vechime Menandru spunea că „vei duce o viaţă foarte bună dacă îşi vei stăpânii mânia.” Este clar că trebuie să ne stăpânim mânia fiindcă ea este una care în orice caz de duce în spre violenţă. Sunt mulţi care la mânia ajung să se manifeste ca şi nebuni şi nu se mai poate vorbii nimic omeneşte cu ei. Acest lucru fiindcă mânia este cea care îl aruncă pe om într-o stare anormală. Este o stare în care toţi cei din jur sunt priviţi ca duşmani şi ca inamici. Pentru acest lucru este bine să se stăpânim mânia şi să ne dăm seama că nu avem nimic de câştigat de pe urma ei. Iată de ce mânia este un lucru care trebuie să fie controlat de noi şi nu trebuie să ne lăsăm purtaţi de ea fiindcă ea este un lucru care este lipsită de judecată.[74]

Iată prin urmare că am ajuns să ne dăm seama care este cauza violenţei din lumea noastră: este vorba de mânie. Mânia este după sfinţii părinţi un sentiment care este inspirat în om de diavoli. Pentru sfinţii părinţi diavolul este cel care ajunge să îi inspire sentimentul de mânie omului care poate să ajungă unul cât se poate de nefast fiindcă mai multe crime au fost comise din mânie. Omul care este condus de mânie în nicin un caz nu mai ajunge să fie în controlul propriei lui persoane fiindcă diavolul mâniei este cel care îl controlează. Atunci mia putem să spunem că mânia este un păcat? Dacă diavolul mâniei este cel care ajunge să îl controleze pe om cu mai putem să spunem că omul este vinovat de păcatul mâniei? Adevărul este că omul este vinovat de păcatul mâniei la fel cum este vinovat şi de păcatul violenţei fiindcă diavolul mâniei nu poate să vină în om dacă omul nu îi permite acest lucru. Cu alte cuvinte diavolii nu pot să ne încalce libertatea pe care ne-a dat-o Dumnezeu. Aşa se face că un om mânios va ajunge la următorul pas care este violenţa. Violenţa este o continuare firească a mâniei care ne face să fim cât se poate de nemulţuimit cu ceea ce găsim în jurul nostru. Este adevărat că după ce capitolul mâniei trece cei violenţi ajuns să la pară rău de ceea ce au făcut: că au spart, au rupt, au învineţit sau au distrus tot ceea ce era în jurul lor. Prin urmare violenţa şi mânia sunt două lucruri care se prespun reciproc numai că violenţa este un pas înainte în comparaţie cu mânia. Omul violent este un om în care domină mânia şi în care mânia este la ea acasă. Cum putem să stăpânim mânia şi violenţa? Acest lucru se face prin autocontrol. Sfântul Ioan Hrisostom spunea că: „împărat adevărat, acela-i împărat adevărat care stăpâneşte peste mânie, invidie şi plăcere.” Prin

74 Jessalyn Woodruff, *Anger management best practice handbook* (SUA, 2008).

urmare pentru a ieşii din raza de incidenţă a mâniei trebuie să învăţăm să ne autocontrolăm.[75]

Sfinţii părinţi au un termen propriu pe care îl folosesc în ceea ce priveşte nonviolenţa. Ei îl denumesc ca şi blândeţea. Blândetea este cea pe care trebuie să o opunem în faţa mâniei şi a violenţei. Omul care ajunge să deprindă blândeţea este un om nonviolent care deşi poate să se mânie nu va ajunge niciodată la violenţă. Iată ce ne spune în acest sens prăintele bulgar Serafim Alexeiev: „blândeţea sufletului după omul cel lăuntric, este înfrânarea mâniei, îmblânzirea iuţimii şi a nu căuta răzbunare când îl supără cineva, chiar dacă are putinţă şi să primească batjocurile fără să batjocorească la rândul său. Blândeţea înseamnă a nu vătăma pe cineva nici cu cuvântul, nici cu fapte, nici cu porunca, ci a câştiga inima fiecăruia prin puterea ta." Din acest lucru înţelegem că sunt mai mulţi care consideră că a te mânia este o dovadă de adevărată putere. Când te mânii strigi, urlii şi chiar devii violent fiindcă acest lucru este ceea ce înseamnă pentru mai multă lume o manifestare a puterii pe care o ai şi la fel de bine o impunere a propriei persoane. Să fie lucrurile chiar aşa? Cu siguranţă că nu. Lucrurile nu sunt chiar aşa fiindcă omul care este mânios în nici un fel nu dă dovadă de putrere fiindcă el se lasă stăpânit de demonul mâniei. Prin urmare adevărata putere este să te fereşti de acest demon al mâniei şi a nu îl lăsa să vină să se stabilească în tine. Iată prin urmare o putere care ne spune că mânia este doar o iluzie a puterii fiindcă omul mânios este controlat de un demon. Este cu adevărat putere a ceea ce a face ca acest demon să nu ajungă să ne ia în tâpânire şi pentru a face acest lucru este clar că trebuie să avem o viaţă duhovnicească. Demonul mânei fuge de viaţa duhovnicească fiindcă ea vine de la Dumnezeu. Prin urmare mai are putere este blândeţea decât mânia care în nici un fel nu ajunge să rezolve probelemele cu care ne confruntăm după cumnm am fi tentaţi să credem. Trebuie să ne opunem mâniei prin a cultiva blândeţea şi a ne da seama că mânia de obicei se termină în violenţă şi agresivitate lucruri care lasă un gust amar semenilor din jurul nostru. Aceste lucruri este bine să fie ştiute de cei care se confruntă

75 Autocontrolul este cel care pleasează raţiunea şi mintea ca li cea care conduce omul şi acţiunile lui. Dacă ne vom uita în jurul nostru vom vedea că sunt mulţi care nu sunt conduşi de raţiune şi de minte. Acest lucru fiindcă impulsurile mâniei sunt cele care la un anumit nivel îi dictează omului ce să facă şi ce fel de decizii şi de hotărâri să ia. Este bine în acest sens să ne dăm seama că satisfancţie pe care ne-o conferă mânia este un lucru de scurtă durată. Aceasta fiindcă satisfacţie pe care o avem de pe urma mâniei este numai una aparentă. Când suntem mânioşi lovim, dăm cu pumnii şi cu palmele, în alte cuvinte suntem violenţi. După ce mânia trece ne putem, da seama că am făcut de multe ori un lucru care nu se mai poate remedia. Oamenii pe care i-am agresat la violenţă sunt persoane care în nici un fel nu ne vor uita şi unii ne vor ţine minte toată viaţă pentru ceea ce am făcut. Este adevărat că nu toate accesele de furie duc la violenţă dar mare parte din accesele de furie duc la violenţă. La fel de bine în mai multe cazuri mânia este un lucru care se manifestă prin înjurături şi blesteme. Ni se spune că la mânie înjurăturile sunt o formă de descărare de tensiune neervoasă care ne-a cuprins. Acest lucru este numai aparent. Înjurătura pe care o spunem când suntem mânioşi este o dovadă a prezenţei diavolului care ne-a cuprins în momentul mâniei. Acesta fiindcă după cum ne spun sfinţii părinţi mâmnia este inspirată în noi de diavoli.

cu patima mâniei şi la fel de bine ei trebuie să ştim că prin post şi prin rugăciune mânia în cele din urmă poate să fie înfrântă.[76]

Se spune că noi tineri s-au căsătorit fiindcă se iubeau. Totul a decurs bine în relaţia lor până într-o zi în care femeia s-a îmbolnăvit. A fost dusă la spital. Ea era slăbită şi nu mai putea să stea pe picioare. Au fost aduşi cei mai buni medici. Nici un rezultat. Nu se cunoaştea boala de care suferea femeia. Într-o zi a venit să o consulte un medic foarte bun care ştia şi foarte multă psihologie. După ce a consultat-o i-a spus soţului:

- Aş vrea o vorbă cu tine între patru ochi.
- Bine domnule doctor.

  Cei doi au ieşit pe culoar după care doctorul i-a spus:
- Să şti că am consulatat-o pe soţia ta şi cred că ştiu care este cauza bolii ei.
- Care este cauza bolii? Fiindcă au fost atât de mulţi medici care au consulatat-o.
- Este o cauză simplă.
- Vă rog spuneţi mai repede. Aş da orice să ştiu de ce soţia mea este bolnavă.
- Este bolnavă fiindcă nu mai are pofta de a trăi, ceva o face să nu mai găsească sens să trăiască.
- Ce vreţi să spuneţi?
- Exact ceea ce aţi auzit: sunt oameni care la un moment dat nu mai mai doresc să trăiască sau mai bine spus nu au motive să trăiască.

Soţul a simţit un acces de furie. Cum se putea una ca asta? Cum tocmai lui să i se întâmple una ca aceasta? Îşi dădu seama că furia şi mânia lui nu rezolvau nimic. S-a dus în salnul soţiei şi i-a spus acesteia:

- Vrei să fi atentă la mine.
- Ce este? A răspuns soţia cu o voce slăbită.
- Tu trebuie să trăieşti.
- De ce să trăiesc?
- Fiindcă eu am nevoie de tine.
- De ce nu ai spus aşa de la început?

Întâmplarea ne spune că din acel moment soţia a început să se simtă mai bine şi în câteva zile s-a însănătoşit şi a păşit pe picioarele ei afară din spital. Ceea ce avea ea nevoie era de o motivaţie pentru a trăi. Ea îşi pierduse motivaţia a de mai trăi dar acum ştia că avea una: trebuie să trăiască pentru soţul ei.[77]

Avem mai sus o întâmplare care ne spune că trebuie să nu reacţionăm în situaţii limită cu mânie şi cu uz de violenţă fiindcă acest lucru nu ne ajută cu nimic. În situaţii grele şi dificile fără doar şi poate că mânia nu poate să ne fie de nici un folos. Acest lucru fiindcă din contră mânia este cea care ne face vulnerabili. Dacă soţul din întâmplarea de mai sus ar fii avut un acces de mânie faţă de soţia lui probabil că acest lucru ar fii dus la o moarte mult mai rapidă a soţiei lui. El a găsit puterea să îşi stăpânească mânia într-o situaţie limită în care puţini dintre noi am putea să ne autocontrolăm şi iată că acest lucru a fost ceea ce avea nevoie soţia lui: soţia lui avea nevoie să ştie că trăieşte pentru un scop bine întemeiat, că viaţa ei nu este absurdă, că există sens şi continuitate în existenţa ei. Câţi dintre noi am reuşii să ne menţinem calmul într-o astfel de situaţie? Credem că foarte puţini. Întâmplarea de mai sus este

---

76 Daniel de la Rarău, *Patima mâniei şi a zavistiei. Dezbinarea la români* (Editura Panaghia, 2012).

una care ne spune că mânia în nici un fel nu poate să ne salveze din situaţiile limită. Sunt mulţi care când trec printr-o situaţie limită ajung să concluzioneze că numai un act disperat de mânie ar mai putea să îi salveze. Adevărul este că în situaţiile limită nu ne salvează mmânia ci mai mult raţiunea, minte sau mai bine zis gândirea.[78]

Realitatea este că trăim într-o lume în care blândeţea nu este în nici un fel un lucru care să ne facă plăcuţi pentru cei din jurul nostru. Acest lucru fiindcă omul blând este considerat în zilele noastre un *fraier.* Cine sunt cu adevărat oamenii care sunt cât se poate de adulaţi de omaneii din jurul nostru sunt personalităţile agresive fiindcă se consideră că aceştia sunt oameni care ştiu ce vor de la viaţă. Nu este oare întâmplător că marea majoritate a filmelor pe care le vizionăm în zilele noastre sunt pline de personaje cât se poate de agresive? Nu este oare adevărat că pentru unii violenţa este o adevărată modă? Este o modă pentru unii care evident sunt oameni de rea credinţă a îşi rezolva probleme vieţii de zi cu zi prin violenţă şi agresivitate. Acest lucru fiindcă violenţa şi agresivitatea sunt cele care au ajuns să definească etosul lumii moderne. Totuşi paradoxul este că nimeni nu doreşte să fie victima agresivităţii şi a violeţei ci mai mult omul doreşte să fie cel care exercită violenţa şi agresvitatea. Este clar că aici nu putem să avem nici un fel de revers al situaţiei. Eu sunt cel care trebuie să fie violent şi agresiv şi nu cei cu care am eu de a face; dacă ei sunt violenţi şi agresivi acest lucru este unul care îmi displace. Iată prin urmare cât de multă ipocrizie găsim în lumea noastră în ceea ce priveşte violenţa şi agresvitatea. Adevărul este că în mafie şi în lumea gansterilor violenţa şi agresivitatea sunt la ele acasă. Acest lucru fiindcă se consideră că adevărata bărbăţie este una care se face cu arma în mână cu cu cartuşe care sunt îndreptate în spre cei care se opun nouă. Trăim într-o lume în care se practică traficul de arme, în care sunt ţări în care legea se face cu grenada în mână. Iată prin urmare că violenţa are adepţii ei. La fel de bine omul mânios ajuge să ocupe funcţii de stat. Poate unul dintre cele mai cunoscute exemple este germanul Adolf Hitler care după cum se ştie era un om iute la mânie. Iată cum omul mânios a ajuns în unele ţări să fie ridicat pe cel mai înalt postament social. Acest lucru nu poate să ne lase indiferenţi

77 Adevărul este că în zilele noastre sunt mai m ulţi care se confruntă cu lipsa de sens în viaţa lor. Viaţa ajunge să fie o monotonie care nu are nici un fel de sens şi care se reperă zilnic la fel. Lipsa de sens este un lucru care îi duce pe mulţi dintre noi la sentimentul că nu mai trebuie să trăim şi la fel de bine că a trăi nu mai are nici un sens. Sunt de exemplu oraşe care la un moment dat erau prospere şi în ele erau mulţi oameni care erau plini de viaţă. Odată cea lovit o criză economică acest oraş oamenii ajung să nu mai dorească să trăiască fiindcă toate speraneţele lor le-au fost năruite. Trăim într-o lume în care mulţi ajung să nu mai aibă nici un sens în viaţa lor fiindcă nu mai au nici un fel de speranţă. Acest lucru este cu adevărat trist şi trebuie să îl evităm. Lipsa de sens face multe victime în lumea noastră şi ceea ce este cel mai trist şi punctul cel mai nevralgic este că sunt din ce în ce mai mulţi care ajung să îăşi curme viaţa fiindcă pentru ei viaţa nu mai înseamnă nimic. Trebuie să avem mare înţelegere cu aceşti oameni şi să ne dăm seama că şi ei sunt oameni ca şi noi care aun ajuns să îşi piardă speranţa în existenţă. Este bine să evităm acest lucru: cât putem trebuie săa ducem speranţă în jurul lor pentru ca şi noi la rândul nostru să putem să primim speranţă.

78 Rober Puff, *Anger at work: how to express your anger and still be kind* (Editura Well Spring, 2002).

şi trebuie să ştim că omul mânios şi iute la mânie ân nici un caz nu poate să fie un lider. Cum se face că mai mulţi lideri ai lumii noastre nu dau dovadă de cea mai elementară formă de autocontrol? Aceste lucruri ar trebuie să ne pună pe întrebări.[79]

Este bine să ştim că atât mânia cât şi violenţa sunt lucruri care trebuie să fie înţelese în plan spiritual. Acest lucru fiindcă ele au o cauză materială. Tot ceea ce există în lumea materială are o cauză dar în ceea ce priveşte omul acest cauze nu sunt în nici un fel de natură materială ci la fel de bine sunt mai multe care au o cauză spirituală sau duhovnicească. Viaţa duhovnicească este un lucru care ne face conştienţi de realităţi pe care simple raportare la lumea materială nu poate să le explice. De ce sunt unii oameni violenţi în timp ce alţii nu sunt violenţi? Este un lucru care ţine de viaţa duhovnicească. Prin urmare este bine ca omul să fie conştient de existenţa unei realităţi spirituale care ajunge să influenţeze viaţa noastră materială. Iată ce spune în acest sens Sfântul Antim Ivireanul: „ce folos este ca trupul să fie deşert de păcate iar sufletul a îl umplea cu păcate? Ce folos este a fi galbeni şi ofiliţi de post, iar de pizmă şi ură să fim aprinşi? Ce folos este a nu bea vin şi a fi prinşi de veninul mâniei? Ce folos este a nu mânca carne şi cu hulele a rupe carnea fraţilor noştrii? Ce folos este a ne oprii de cele ce sunt uneori slobode şi a face cele ce nu sunt nidiodată slobode? Că Dumnezeu pe aceia îi iubeşte şi îi cinsteşte, care se feresc de cele orpite.” Prin urmare este adevărat că sunt unii care nu beau alcool şi nici nu se îmbată dar sunt extrem de iubţi la mânie. Prin urmare trebuie să ştim că sunt unii care fac unele lucruri bune dar ajung să le piardă prin păcate fiindcă nu se ştiu să se controleze. Este bine să ştim că mânia acolo unde ajuge să se stabilească aduce cu sine un fel de dereglare completă a fiinţei celui care este stăpînit de ea. Ea nu numai că îl face mânios ci la fel de bine îl face să nu mai ştie de ceea ce este liniştea adevărată. Omul mânios este un om care nu mai are nici un fel de linişte şi nici nu mai ştie ceea ce este să fie un om liniştiti. Pentru acest lucru este bine să ştim că trebie să facem toate efoturile pentru a ne ferii de mânie şi a nu intra sub incidenţa ei. Mânia şi violenţa sunt două lucruri care sunt prezenţe în viaţa umanităţii din cele mai vechi timpuri. Aceste lucruri au ajuns ca în unele epoci ale istoriei să fie

79 După cum am spus mânia este un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere în zilele noastre când sunt mulţi care consideră că mânia este unul dintre virtuţile umaniste. Sunt mai mulţi umanişti care ne spun că ceea ce susţine creştinismul ortodoxă că există un demon al mâniei este o simplă ficţiune. Acest lucru fiindcă mânia este un fapt care este cât se poate de natural omului. Omul este o fiinţă care se mânie şi prin urmare nu trebuie să fie nici un fel de autocontrol în acest sens. Mânia este o realitate a zilelor noastre şi prin urmare trebuie să fim conştienţi de acest lucru pentru a putea să ne protejăm de ea. Mânia prin urmare trebuie să fie controlată şi cel mai bine facem acest lucru prin a ne orienta în spre Dumnezeu. Când suntem mânioşi trebuie să ne aducem aminte că Dumnezeu consideră acest lucru ca fiind un păcat, un lucru care ne separă de El. Nu există mânie în Dumnezeu care este întru totul sfânt. Prin urmare este bine să fim cât se poate de angajaţi în ceea ce ţine de eliberarea noastră de demonul mâniei şi intrarea noastră sunt voia lui Dumnezeu. După cum am spus de la mânie la violenţă este numai un pas. Pentru mulţi violenţa este un lucru firesc fiindcă ei nu cred că greşesc cu nimic când sunt mânioşi împotriva lui Dumnezeu. Violenţa nu are cum să îi placă lui Dumnezeuz fiindcă după cum am putut vedea în rândurile de mai sus ea este un lucru care este proprie diavolilor din iad. Trebuie să ştim că violenţa este un lucru care ne duce în spre faptul de a devenii inconştienţi faţă de realitatea că mânia provinde din lucrarea demonilor.

mai puternice în timp ce în unele epoci să fie mai slabe. Totuşi ceea ce putem vedea este că mânia şi violenţa sunt o constantă a lumii noastre.[80]

Violenţa este o faptă care decurge din mânie şi prin urmare pentru a putea să stopăm mânia trebuie să ne autocontrolăm pe noi înşine. Tema autocontrolului este una sensibilă care în zilele noastre se consideră că ţine numai de psihologie. Realitatea este că psihologia nu poate să ne ajute cu prea multe lucruri în ceea ce priveşte bolile spirituale de care suferă un om. Este adevărat că psihologia îşi are şi ea rolul şi semnificaţia ei dar în cele din urmă ceea ce trebuie să ştim este că mânia este un lucru care provine din lucrarea diavolească. Diavolii sunt fiinţe mânioase şi acest lucru ei îl fac în mod continuu. Mânia diavolilor este în primul rând pe Dumnezeu a cărui loc au dorit să îl ia. Pentru acest lucru diavolii sunt cei care încearcă să îl aducă pe om la mânie faţă de Dumnezeu. Adevărul este că omul mânios nu mai poate să ducă o relaţie firească şi nomală cu Dumnezeu fiindcă în permanent el este supărat de mânie pentru te miri cine ştie ce. Ceea ce este important pentru noi este că am descoperit care este cauza ultimă a violenţei: mânia. Mânia este cea care îl face pe om violent şi prin urmare aceste două lucruri nu pot să existe unul fără de altul. Totuşi pentru omul care cultivă blândeţea în cele din urmă violenţa poate să fie eradicată. Acest lucru fiindcă blândeţea este o virtute care îl face pe om să gândească obiectiv sau mai bine spus să privească lucrurile în realitatea lor generică. Iată ce spunea în acet sens părintele Serafim Alexeiev: „blândeţea sufletului după omul cel lăuntric, este înfrânarea mâniei, îmblânzirea iuţimii şi a nu căuta răzbunare chiar când îl supără cineva, chiar dacă are putinţă să primească batjocurile fără de batjocuri pe cineva. Blândeţea înseamnă a nu batjocorii pe cineva nici cu cuvântul, nici cu fapta, nici cu porunca, ci a câştiga inima fiecăruia prin puterea ta.” Din acest lucru înţelegem că trebuie să ne contrplăm mânia fiindcă dacă nu facem acest lucru ea va ajunge să se sfârşească în violenţă. Violenţa după cum am spus este o faptă mai gravă de mânia sau mai bine spus o mânie mai mare.[81]

---

80 Laura L. Finley, *Encyclopedia of juvenile violence* (Greenwood, 2006).

81 Fără nici o îndoilaă mânia este motorul violenţei şi aceste două lucruri sunt legate una de alte foarte bine. Trebuie să fim cât se poate de atenţi cu ceea ce înseamnă mânia pentru noi în zilele noastre când sunt destul de mulţi oameni mânioşi. Toţi oamenii mânioşi îşi justifică mânia prin anumite motive care consideră ei că sunt cele care îi fac să fie îndreptăţiţi să fie mânioşi. Trebuie să ştim că această logică există şi în cazul cirminalilor care consideră că sunt îndreptăţiţi să ia viaţa cuiva. Pentru acest lucru este bine să ne ferim de mânie fiindcă mai multe accese de mânie au dus la crimă. După cum am arătat în rândurile de mai sus opusul mâniei este blândeţea. Blândeţea este cea care ne face să avem o vedere realistă a situaţiei în care ne aflăm şi ea la fel de bine este cea care ne spune că mânia nu este o soluţie în marea majoritate a cazurilor ca să nu mai vorbim de violenţă. Este trist că lumea de azi nu prea pune mare preţ pe blândeţe care este o virtute creştin ortodoxă. Omul de azi crede că îşi poate rezolva problemele cu care se confurntă numai printr-un comportament agresiv şi prin multă violenţă. Acest luru fiindcă se consideră că omul este limitat de timp şi de spaţiu şi prin urmare trebuie să ăşi ducă la îndeplinire scopurile prin orice mijloc. Sunt din ce în ce mai mulţi în zilele noastre care consideră că „scopul scuză mijloacele.” Prin acest lucru înţeleg că trebuie să îşi ducă la îndeplinire toate scopurile lor indiferent de metoda pe care o folosesc.

Violenţa nu este o soluţie la problemele noastre fiindcă ea este un lucru care ne coboară la nivelul unor interlopi sau a unor locuitori de gheto. Trebuie să ştim că violenţa este ceva care îl dezonorează pe om fiindcă ea îl face să fie cât se poate de limitat în opţiunile lui. Violenţa este prin urmare cea care trebuie să fie evitată şi în locul ei trebuie să fie cultivată blândeţea. Acest lucru nu înseamnă că un om blând trebuie să fie considerat un papălapte. În mare aceasta este opinie referitor la blândeţe în zilele noastre. Numai cei fără de personalitate puternică sunt adepţii nonviolenţei. Adevărtul este că pentru a ajuns le nonviolenţă trebuie să cultivăm blândeţea. Nonviolenţa şi blândeţea sunt două lucruri care se presupun una pe alta. O persoană blândă este o persoană nonviolenţă. Ce facem atunci cu persoanele care fac în deadins răul pentru noi? Se cuvine să luăm o atitudine împotriva lor? Adevărul este că sunt mai multe situaţii în lumea noastră când cei care sunt partenerii noştiri ajung să ne descoscindere şi să ne ia drept proşti. Ceea ce trebuie să ştim este că atunci când cineva ne ia drept proşti nu mai trebuie să avem de a face cu acea persoană sau mai bine zis cel mai bun lucru este să o evităm. Sunt mulţi care sunt dominaţi de o dorinţă de a face rău chiar şi celor care sunt legaţi de ei prin diferite legături de prietenie. Este adevărat în acest sens că între prietenie şi violenţă nu poate să fie nici un fel de legătură. Prin urmare este bine să să ştim că un prieten care încearcă în deadins să ne facă mânioşi şi să ne provoace la violenţă este clar că este un fals prieten pe care cel mai bine este să îl evităm. Sunt mulţi care se dau prietenii noştiri până la proba contrară. Acest lucru fiindcă se consideră că numai printr-o falsă prietenie poţi să îl loveşti pe cel de lângă tine. Sunt mulţi care se folosesc de aşa zisa prietnie pentru a lovi şi pentru a face cât mai mult rău în jurul lor. Cel mai bine este să ne ferim de astfel de persoane.[82]

Este adevărat că sunt persoane care sunt cuprinse de mânie doar pentru o perioadă scurtă de timp după care ele revin la blândeţe. Acest lucru fiindcă astfel de persoane nu au ajuns să fie cuprinde total de mânie. Sunt prin urmare mai multe nivele ale mâniei şi nivelul ultim al mâniei este violenţa şi crima. Pentru a putea să prevenim accesele de violenţă este nevoie prin urmare să pevenim mânia sau mai bine zis să luptăm împotriva mâniei. Nu există om care să nu se fi mâniat în această viaţă dintr-un motiv sau altul. Totuşi, acest lucru nu înseamnă că dacă ne-am mâniat la un moment dat pe o persoană sau pe o anumită situaţie acest lucru face să fim cuprinşi de patima mâniei. Realitatea este că patima mâniei nu se stabileşte dintr-o dată într-un om. Există o dialectică a mâniei care se manifestă într-un un mod treptat. Mânia este un lucru care nu se impune într-un om dintr-o dată ci gradual. Aşa se face că în cele din urmă omul respectiv nu se mai poate controla şi ajunge la violenţă. Este adevărat în acest sens că violenţa este culmea cea mai de sus a mâniei. Iată ce ne spunea în acest sens Sfântul Paisie Aghioritul: „ascultaţi, atunci când celălat este mânios, orice i-ai spune nu îi poţi face nimic. Este mai bine ca în clipa aceea să taci şi să te rogi. Prin rugăciune acela se va calma, se va linişti şi după acea te vei putea înţelege cu el. Uită-te şi la pescari! Ei nu merg la pescuit dacă marea nu este liniştită, ci fac răbdare până ce se va linişti vremea.” Din aceste cuvinte înţelegem că pentru a combate mânia în noi şi la fel de bine în semenii noştiri avem nevoie de răbdare. Omul violent este un om care nu are în el nici un fel de răbdare. El vrea totul şi îl vrea acum, el nu are nici un moment de aşteptat. Pentru acest lucru când el nu ajunge să intre în posesia a ceea ce doreşte

82 Sell Collen, *Miracolul prieteniei* (Bucureşti, 2013).

devine violent şi agresiv. Trebuie să fugim de violenţă şi să ne dăm seama că de multe ori ceea ce pare că se poate rezolva prin ea de fapt se rezolvă prin răbdare.[83]

Prin urmare este foarte adevărat că pentru a ajunge să practici nonviolenţa este bine să ştim că mânia este cea care ne face să fim cât se poate de opuşi la tot ceea ce înseamnă ea. Acest lucru după cum am spus nonviolenţa îl face prin a cultiva răbdarea. Răbdarea este cea care ne duce la autocontrol şi a vedea lucrurile obiectiv ceea ce eradichează mânia din noi. După cum am spus mânia este un fapt care nu se bazează pe răbdare ci este mai mult o izbungnire nefirească a firii umane în spre tot ceea ce este negativ şi rău. Este bine să ştim cum se manifestă mânia şi la fel de bine să ne dăm seama că ea nu poate în niciu fel să fie o rezolvare a problemelor noastre. Din contră, mânia nu face decât să creeze şi mai multe probleme. Acest lucru fiindcă după cum am spus mânia este cea care nu ne lasă să gândim la rece lucrurile cu care ne confruntăm în această viaţă. Mânia este cea care poate să ne facă să uităm esenţialul şi să ajungem să vedem detaliile ca esenţialul. Acest lucru fiindcă după cum am spus în mânia omul nu mai vede lucrurile obiectiv. Este bine să vedem lucrurile obiectiv şi să ne dăm seama de toate implicaţile ei. Nonviolenţa este un lucru care evident combate mânia şi ea face acest lucru prin răbdare. Omul nonviolent trebuie să ştie că dacă doreşte să se opună mâniei va putea să facă acest lucru prin răbdare. Adevărul este că răbdarea este un lucru care nu se prea găseşte în lumea noastră. Aceasta fiindcă sunt mulţi care doresc să realizeze totul dintr-o dată şi fără de nici un fel de efort. Omul vrea totul dintr-o dată şi consideră că răbdarea este un lucru care îl loc să îl apropie de obiectul de care are nevoie mai mult îl separă de el. Iată de ce spunem că mânia este un fapt care îl aruncă pe om în superficialitate. Omul mânios este un om superficial fiindcă el nu stă să judece lucrurile din jurul lui la rece ci le vede subiectiv din ceea ce i se pare lui o realitate favorabilă. Prin urmare pentru a devenii nonviolenţi avem nevoie de două lucruri: 1. Răbdarea şi 2. Blândeţea. Aceste două lucruri sunt cele pe care dacă ajungem să ne cultivăm în noi vom reuşii să anulăm mânia şi violenţa. Realitatea este că lumea nu poate să aparţină celor violenţi şi mânioşi fiindcă aceştia nu au capacitatea de a gestiona realităţile din jurul lor la rece. Nonviolenţa este un lucru care ne spun că din

83 Răbdarea este un lucru care se opune violenţei. Acest lucru fiindcă răbdarea este cea care ne permite luxul de a gândirii lucrurile la rece. Trebuie să vedem lucrurile la rece fiindcă în acest mod în cele din urmă ne vom da seama de ce avem de făcut. Pentru omul care este stăpânit de mânie este cât se poate de evident că într-o astfel de situţaie cee ace poate să rezolve problemele noastre este violenţa. În timpă ce omul blând este răbdător, omul mânios este violent. Violenţa după cum am spus este o rezolvare de lungă durată a problemelor cu care ne confruntăm în lumea noastră. Acest lucru fiidcă ea ne face doar să ne consumăm fără nici un fel de motiv. Dacă vom sta şi vom analiza lucrurile la rece vom găsii poate o mie de alte soluţii în faţa mâniei. Pentru acest lucru trebuie să ajungem să cultivăm răbdarea şi să ne dăm seama de ceea ce implică ea şi de modul în care se manifestă ea. Răbdaresa este cea care ne face să fim realişti şi să nu ne consumăm energiile peroice fleac sau nimic. Omul care este mânios prin fire ajunge să se enerveze din orice şi pentru orice. Este cât se poate de evident că acest lucru nu foloseşte la nimic. Trebuie să ne ferim de mânei şi prin urmare în acest fel vom ajunge să evităm şi violenţa. Violenţa este prin urmare un lucru pe care trebuie să îl considerăm unul care nu face decât să înjoasească natura umană. Acest lucru fiindcă Dumnezeu doreşte să trăim în această lume uniţi ca fraţii şi nu pe un câmp de război ca duşmanii.

start trebuie să ştim că violenţa nu este o soluţie la problemele cu care ne confruntăm. Trebuie să evităm violenţa fiindcă ne este un lucru care atunci când ne domină ne separă de Dumnezeu. Prin Domnul Iisus Hristos care a îndurat patima şi răstignirea pe cruce Dumnezeu Tatăl ne spune că nu trebuie să ne mâniem şi nici să recurgem la violenţă când ni se pare că semenii noştrii nu ne fac dreptate. Acest lucru fiindcă în cele din urmă există un Dumnezeu care vede şi ştie toate. Iată de ce nu este bine să ne bazăm pe violenţă ca o soluţie la probleme noastre.[84]

Violenţa este un lucru care după cum am vorbit ajunge să îl dezumanizeze pe om. Acest lucru findcă numai animalele din junglă atunci când au de rezolvat ceva o fac prin violenţă. În general în junglă se aplică regula că domină cel mai puternic fizic. Aşa este la un anumit nivel şi cu mânia în cazul oamenilor. Pentru cei care sunt conduşi de mânie şi de violenţă este cât se poate de adevărat că totul ajunge să se soluţioneze prin forţă şi violenţă fizică. Să ne aducema minte în acest sens de celebrul pasaj din Vechiul Testament cu primii doi fraţi din istoria lumii: Cain şi Abel. Ambii au adus jertfă lui Dumnezeu doar că în timp ce Abel a adus jertfă din tot ceea ce avea mai bun Cain a adus jertfă din ceea ce îi prisosea. Dumnezeu a privit spre jertfa lui Abel şi acest lucru l-a făcut invidios pe Cain. Aşa se face că într-un acces de furie Cain l-a ucis pe fratele său Abel. Iată că mânia este cea care duce la violenţă care poate să aibă loc chiar şi împotriva membrilor familiei noastre. Acest lucru ne spune că trebuie să fim cât se poate de atenţi cu efectele mâniei asupra psihicului omenesc. Dacă Cain nu ar fii fost un om mânios el ar fi stat şi ar fii judecat lucrurile la rece şi şi-ar fi dat seama că ar fii avut timp ca la următoarea jertfă să aducă o jertfă din tot ceea ce avea el mai bun. Iată că fără doar şi poate Cain era o persoană stăpânită de mânie şi ea a fost cea care i-a dictat în cele din urmă că trebuie să ia viaţa fratelui său Abel.[85]

Un alt lucru pe care îl aduce violenţa în om este lipsa de iubire. Nu poate exista iubire acolo unde omul este violent şi cât se poate de mânios. Trebuie să ştim că iubirea este un sentiment de care sufletul omului are nevoie. În iubire sufletul se simte liniştit şi fericit în timp ce în ură el ajunge să se epuizeze de toate energiile pozitive pe care le

84 Paul Grifiin, *Mânia…: cum îi faci faţă?* (Elpis, 2009).

85 Sfântul Ioan Casian spunea că: „izgonind patima mâniei din inimă, trebuie să sădim în locul ei virturea răbdării, care stăvileşte pronirile ticăloase ale inimii şi izvorăşte blândeţea." Prin urmare trebuie să ştim că atunci când nu mai suntem mânioşi devenin oameni ai blândeţii. Blândeţea este cea care ne face să fim cât se poate de raţionali şi să judecăm lucrurile la rece. Acest lucru este ceea ce duce lumea înainte. Trebuie să ştim că nu violenţa este cea care duce lumea înainte ci nonviolenţa. Acest lucru fiindcă nonviolenţa este cea care îl face pe om să fie superior. Sunt lucruri care îl înaltă pe om şi lucruri care îl coboară sau mai bine spus îl înjosesc. Trebuie să ştim că blândeţea este un lucru care fără doar şi poate este benefică pentru om. În blândeţe omul este lider şi fără să fie supus presiunii. Adevărul este că sunt mulţi care devin violenţi din propria lor vină fiindcă doresc funcţii mari pe care nu pot să le stăpânească. Aşa se face că aceste persoane devin cât se poate de violente. Violenţa pare o soluţie la mai multe probleme dar pe termenul lung ea nu este fiindcă îl face pe o să se îmbolnăvească în sufletul său. Sufletul unui om violent este un suflet bolnav care ajunge să vadă la fel ca şi Cain numai duşmani. Trebuie să fim realişti şi să vedem lucrurile la rece fiindcă în acest fel în cele din urmă vom ajunge să fim persoane duhovniceşti.

posedă. Pentru acest lucru este bine să ştim că iubirea şi violenţa sunt două lucruri incompatibile şi care nu au nimic de a face una cu alta. Violenţa este fondată pe sentimentul urii care este opusă iubirii. Iubirea este un sentiment care îl înnobilează pe om în timp ce ura este un sentiment care din contră în dezumanizează pe om. Prin urmare depinde de noi ceea ce dorim să alegem: dorim să fim persoane iubitoare şi care să manifestăm iubire în jurul nostru sau din contră: dorim să fim persoane ale unrii şi care să răspundim numai violenţă în jurul nostru? Acest lucru ţine foarte mult de alegerea noastră. Sfântul Ioan Damaschinul ne spunea că: „felurile mâniei sunt trei: iritarea, resentimentul şi ura. Când mânia începe şi se porneşte, se numeşte iritare. Resentimentul este atunci când iritarea stăruie; resentimetnul se numşete şi ranchiună. Ura este mânia care pândeşte timp de răzbunare.” Acestea sunt prin urmare principalele forme ale mâniei care ajunge să stăpânească foarte multe suflete. Violenţa este adevărat că ajunge să se manifeste şi prin răzbunare. Sunt mulţi care cumulează în ei multă ură fiindcă sufletul lor este unul înclinat spre rău şi spre negativitate şi în cele din urmă va ajunge să răbufnescă. Acest lucru efectiv se va face prin violenţă. Este adevărat că în acest sens există o legătură cât se poate de strânsă dintre violenţă şi răzbunare. Aceasta fiindcă răzbunarea este cea care ne face să fim cât se poate de violenţi. Sunt unii care aşteapăt ani de zile pentru a se putea răzbuna. Este clar că în tot acest timp în ei ura a ajuns să se dilate şi să prindă şi mai multe proprţii. Trebuie să fim cât se poate de atenţi cu ura şi cu tot ceea ce înseamnă ea. Ura este un sentiment negativ care nu poate să accepte nonviolenţa. Nonviolenţa este privită în zilele noastre ca şi o formă de manifestare a celor slabi. Oamenii puternici se răzbună fiindcă dacă nu o fac drepturile lor vor fi încălcate şi pe viitor. Iată de ce este bine să fim cât se poate de necruţători cu mânia. Aceasta fiindcă după cum am spus răzbunarea este un lucru care izvorăşte din mânie. Este bine să ştim aceste lucruri fiindcă fondul spiritual al lumii noastre este confuz şi sunt din ce în ce mai ulţi care nu ştiu unde se situează. Omul puternic cu adevărat este un om care atunci când i se face rău nu se răzbună dar evident nu mai are nimic de a face cu cel care i-a făcut răul fiindcă dacă continuă să aibă de a face cu el acela îi va face şi mai mult rău.[86]

Se spune că erau doi agricultori care aveau pământul unul lângă altul. Unul dintre agricultori era un om bun, în timp ce altul era un om rău. Într-o zi ei s-au întâlnit pe câmp la treieratul grâului.

- Bună să îţi fie inima, a spus ţăranul cel bun.
- Şi ţie.
- Este destul de cald.
- Aşa este dar nu contează.
- De ce?
- Important este să ne facem treaba.
- Asta aşa este.
- Văd că grâul s-a făcut frumos.
- Se pare că vom avea o recoltă bogată.
- Cu siguranţă.

Cei doi şi-au continuat munca şi ţăranul cel bun a terminat primul. El a lăsat pentru a dou azi să vină să încarce grâul. Ce şi-a spus agricultorul cel rău:

---

86 Janis A Spring, *How can I forgive you? The courage to forgive and freedom not to* (William Morrow, 2005).

- Ce ar fi să fur din grâul vecinului meu? Oricum nu îşi va da seama.

Pentru ca să poată fura agricultorul cel rău a intrat pe proprietatea vecinului său unde a acoperit grâul pe care dorea să îl fure cu mai multe pături ca venind la noapte să ştie de unde să fure.

- Aşa sigur am să îşi dau seama la noapte de unde să fur.

Din întâmplare agricultorul cel bun a venit şi el pe arie şi a văzut păturile puse peste grâul lui. Atunci şi-a zis:

- Ce om bun este vecinul meu. A pus pături peste grâul meu pentru ca nu cumva să îl ploaie.
  Mai apoi el a stat şi s-a gândit:
- O să îi răsplătesc vecinului mei bunătatea lui mutând păturile pe grâul lui. Aceasta fiindcă este mai bine ca grâul meu să fie plouat decât al lui. O să îi fac o supriză.

Agricultorul cel bune s-a dus şi a luat păturile de pe grâul lui şi le-a pus pe grâul vecinului. A venit şi seara şi agricultorul cel rău a venit să îşi înhaţe prada. A văzut păturile puse pe arie şi a mers şi a furat tot grâul fără să îşi dea seama că fură din grâul lui. Dimineaţa însă şi-a dat seama că tot ce a făcut a fost să îşi fure din propriul grâu.[87]

Întâmparea de mai sus nu numai că este nostimă dar este una care ne spune că atunci când suntem răi cu ceilalţi în primul rând suntem răi cu noi înşine; acest lucru fiindcă răutatea pe care o arătăm faţă de cei din jurul nostru este una care iasă din sufletul nostru şi evident că ajunge să îl infesteze şi să îl contamieze pe cei din jur. Prin urmare idea pe care o are omul este că atunci când este rău consecineţe răutăţii le va suferii numai cel asupra căruia el se mânie şi devine violent. Acest lucru este fals fiindcă răutatea este un lucru care iasă din sufletul omului. Făcând mai multe acte de răutate ajungem în acest fel ca în cele din urmă să ne infestăm propriul nostru suflet. Trebuie la fel de bine să ştim că sufletul nostru nu rămâne imun la răutate ci la fel de bine el este afectat de ea. Răutatea este un lucru care fără doar şi poate se va sfârşii în violenţă. Acest fapt fiindcă violenţa decurge logic din ea. Din bine întotdeauna va ieşii nonviolenţa care este cea care ne spune că nu vom câştiga nimic dacă vom ajunge să fim violenţi. Violenţa are din ce în ce mai mulţi adepţi în zilele noastre fiindcă după cum am spus sunt mulţi care în loc să cultive o lume a frăţietăţii ajung să cultive o lume a urii şi a neînţelegerii. În acest sens Sfântul Maxim Mărturisitorul spunea: „ce mai am nevoie de biruit sunt patimile iuţimii decât a părţii poftitoare. De aceea a şi dat Domnul ca o doctrorie tare împotriva ei, pornca dragostei. Este clar că dragostea este un lucru care ajunge să se manifeste în exterior prin nonviolenţă. Nu putem să spunem că suntem persoane ale dragostei şi la fel de bine să ajungem să ne batem cu toţi cei dragi. Este clar că dragostea şi nonviolenţa sunt două lucruri cât se poate de înrudite şi pe care în nici un fel nu putem să le trecem cu vederea. Dragostea este un lucru care atunci când este cultivată ajunge să îl stabilizeze pe om în virtutea nonviolenţei. Avem nevoie de cânt mai multă nonviolenţă fiindcă în acest fel vom ajunge în cee din urmă să facem ca iubirea să fie cea care să domine lumea noastră. Iată de ce este bine să ştim ceea ce este nonviolenţa şi modul în care se manifestă ea.[88]

87 Iosif Trifa, *600 de istorii religioase* (Editura Oastea Domnului: Sibiu, 2007), p. 118.

88 Robert L. Helvey, *On strategic nonviolent conflict: thinking about the fundamentals* (The Albert Einstein Institutio, 2004).

Prin urmare în această lume este clar că oamenii care au iubire sunt cei care devin nonviolenţi în timp ce oamrnii plini de ură sunt cât se poate de plină de violenţă. Ura este un lucru care îl poate scoate pe om din minţi fiindcă ea este la fel de bine produsă de multe ori de invidie. Invidia este cea care îl face pe om să îşi agreseze pe proprii lui prieteni. Aceasta fiindcă după cum am spus omul prin de ură este un om care nu mai judecă normal. Aceste lucruri sunt cele pe care trebuie să le înţelegem mai ales în zilele noastre când sunt din ce în ce mai puţini preocupaţi de viaţa duhovnicească. Viaţa duhovnicească este o viaţă a nonviolenţei fiindcă omul duhovnicesc ştie că nu rezolvă nimic cu violenţa. Violenţa este în mare un lucru a celor superficiali şi care nu au nici un fel de orientare duhovnicească în viaţa loc. Aceasta fiindcă ei au privire de faţadă referitor la ceea ce este bine şi la ceea ce este rău în lumea noastră. Prin urmare pentru omul violent această viaţă este un lucru care este plin de duşmani. Aceasta fiidncă trebuie să ştim că omul violent este o persoană care ajunge să aibă o viziune îngustă despre viaţă. Iată ce ne spune în acest sens Sfântul Maxim Mărturisitorul: „să iubim pe tot omul, din suflet; dar să nu ne punem nădejdea în nici unul dintre oameni. Căci câtă vreme ne susţine Domnul, ne înconjoară mulţime de prieteni şi toţi vrăjmaşii noştiri sunt fără de putere. Când însă ne părăseşte Domnul atunci ne părăsesc toţi prietenii şi vrăjmaşii dobândesc putere împotriva noastră. Dar şi cel ce îndrăzneşte, bizuindu-se pe sine, va cădea cu cădere jalnică. Cel ce însă se teme de Domnul iar se v-a înălţa.” Prin acest lucru înţelegem că atunci când trăim cu dumnezeu nu trebuie să ne facem griji referitor la duşmanii noştrii. Aceasta fiindcă Dumnezeu este Cel care v-a avea grijă de duşmanii noştrii într-un fel sau altul. Ceea ce trebuie să ne îngrijoreze este momentul în care nu mai suntem în comuniune cu Dumnezeu şi suntem la un anumit nivel de capul nostru. Acesta este momentul în care ajungem să fim biruiţi de duşmanii noştrii. Tottuşi nu trebuie să ne pierdem speranţa fiindcă părin pocpinţă putem din nou să fim în comuniune cu Dumnezeu.[89]

Este evident prin urmare că omul violent trăieşte într-o lume care este plină de vrăjmaşi, în timp ce omul nonviolent trăieşte într-o lume în care este înconjurat numai de prieteni. Din acest lucru este fără doar şi poate adevărat că violenţa şi nonviolenţa sunt două lucruri care izvorâsc din sufletul omului. Trebuie să ştim că sufletul omului nu este imun la actele de violenţă pe care le face omul. Acest lucru fiindcă dacăp sufletul omului nu ar fi cuprins de energii negative el nu ar mai fii în nici un fel violent.

89 Este foarte adevărat că mânia şi violenţa ne fac să nu mai avem nici un fel de comuniune cu semenii noştrii. Acest lucru fiidncă ura şi violenţa în loc să ne deschidă spre semenii noştrii din contră nu face decât să ne închidă şi mai mult faţă de el. Omul mânios ajunge la un moment să fie prieten cu alţii care şi ei sunt firi mânioase dar acest lucru nu va dura mult fiindcă cu foarte mare greutate putem să vorbim de prietenie în rândul celor mânioşi. Aceasta fiindcă oamenii mânioşi nu pot să menţină prietenii lungi. Este bine prin urmare să ştim că nu putem să facem prietenii de lungă durată cu oamenii mânioşi fiindcă la un moment dat aceştia de cele mai multe ori din senin vor ajunge la concluzia că nu mai vor să fie prietenii noştrii fiindcă îi irităm. După cum am spus mai sus oamenii mânioşi se irită din orice şi sunt cât se poate de încărcaţi de energii negative pe care dacă ajungem să le experimentăm ne vom contamina şi noi din ele. Este bine să evităm mânia fiindcă ea poate să devină un lucru contagios. După cum am spus mânia este cea care oferă o satisfacţie de scurtă durată celui care ajunge să fie cuprins de ea. Acest lucru fiindcă devenind o patimă mânia este recurentă şi ajunge să se manifeste aproape zilnic. Iată de ce este bine să fugim de mânie şi să căutăm calea nonviolenţei.

Violenţa este cea care aduce în discuţie fără doar şi poate problema duşmanilor sau mai bine spus a vrăşmaşilor. Părintele Arsenie Boca spunea că: „când Mântuitorul porunceşte iubirea de vrăjmaşi, El nu o face ca să te îngenunghieze în faţa celui rău, ci ca să te elibereze de răul din tine şi în fdelul acesta să îl limiteze.” Este clar prin urmare că trebuie să ducem o luptă cu răul. Acest lucru este mai presus de faptul de a ne manifesta ura faţă de semenii noştrii. Este bine să ne dăm seama de acest lucru mai ales în zilele noatre când sunt mai ulţi care văd în semenii lor o personificare a răului. Întotdeauna omul caută să vadă răul în ceilalţi dar niciodată în sine. Acest lucru fiidcă în sinea noastră cu toţii ne considerăm mai buni decât restul. Iată de ce este bine să ştim că pentru a ajunge să fim nonviolenţi trebuie să eradicăm răul din sufletul nostru. Acest rău de multe ori stă mocnit şi ajunge să explodeze în accese de furie faţă de semenii noştrii. Trebuie să evităm tot ceea ce este rău şi prin urmare în acest fel vom ajunge în cele din urmă să înţelegem de ce duhovnicia creştin ortodoxă este una care se defineşte prin nonviolenţă. Există mult prea multă violenţă în lumea noastră ca să nu căutăm să facem ceva în acest sens. Realitatea este că cu cât devenim mai duhovniceşti cu atât mai mult vom ajunge să fim mai liberi de violenţă şi de ură. De ce să trăim într-o lume a urii când putem să facem o lume a iubirii? Aceste lucruri sunt cele care fac să ne dăm seama că trebuie să iubim cât mai mult pentru ca în cele din urmă să ajungem la o stare de nonviolenţă.[90]

CAPITOLUL 5

NONVIOLENŢA CA FORMĂ DE REZISTENŢĂ A SFINŢILOR ÎMPOTRIVA VIOLENŢEI

Sunt foarte mulţi în ziele noastre care susţin că sunt oameni practici şi care dacă ar vedea unele exemple de nonviolenţă şi el ar devenii nonviolenţi. Acest lucru fiindcă spun ei că deşi Biserica predică nonviolenţa în lumea noastră se poate vedea destul de multă violenţă. Prin urmare mai poate să fie predica Bisericii una credibilă? Adevărul este că predica Bisericii care este făcută în favoarea nonviolenţei este una credibilă. Acest lucru fiindcă au existat epoci în care predica Bisericii a nonviolenţei s-a dovedit cât se poate de eficentă. Poate unul dintre cele mai cunoscute cazuri este rezistenţa pe care primii creştini au opus-o păgânismului. Păgânsimul era o credinţă cât se poate de degenerescentă care se închina la mai mulţi zei şi la idoli cioplіţi din piatră şi din lemn. Acest lucru era manifestat de multe ori şi printr-o concepţie imorală a existenţei. Creştinii care L-au acceptat pe Iisus Hristos au fost cei care s-au opus păgânismului antic. Acest lucru fiindcă ei au realizat că păgânsimul antic era o formă de credinţă denegerată. Acesta a fost motivul pentru care primii creştini au luat atitudine împotriva păgânismului.[91]

90 Walter Wink, *Jesus and nonviolence: a third way* (Editura Fortress, 2003).

91 Păgânsimul antic era o credinţă în care de multe ori zeii ajungeau să îşi dispute superioritatea în fucnţie de naţiunile păgâne. În acest sens în timpul lui Alexandru Macedon zeii în care credeau grecii au ajuns să fie impuşi tututor popoarelor cucerite. Acest lucru fiindcă se considera că zeii grecilor sunt mai puternici. După ce s-ar rudicat romanii s-a ajuns la concluzia că zeii romanilor sunt mai puternici şi zeii greci au fost uitaţi şi au ajuns să fie impuşi zeii

Prin urmare mai ales în imperiul roman s-a declanşat un adevărat conflict între păgâni lşi creştini. Păgânii erau cei care îi învinovăţeau pe creştini de toate calamităţile naturale pe care imperiul le suferea fiindcă se considera că zeii au lăsat aceste calamităţi pentru a îi pedepsii pentru existenţa creştinilor. Aşa se face că imediat ce avea loc o calamitate naturală creştini erau aruncaţi în coloseum sau în alte anfitriatre la lei sau la alte animale sălbatice pentru a fi mâncaţi de vii. Se şi ajunsese la dictonul că atunci când apărea o calamitate naturală să se spună: creştinii la lei. În acest sens primele persecuţii anticreştine au început cu Nero în jurul anului 53 după Hristos când au fost martirizaţi sfinţii Petru şi Pavel. De la Nero şi până la Diocleţian ultimul împărat persecutor întâlnim o lungă listă de creştini care au suferit printre cele mai grele chinuri şi torturi: au fost aruncaţi la lei sau alte animale sălbatice, li s-a turnat fier înroşit în gură, au fost puşi să umble cu sandale în care erau bătute cuie, au fost biciuiţi, au fost scrijelţiţi cu unghii de fier sau decapitaţi. Aceasta numai ca să enumerăm câteva dintre chinurile la care au fost supuşi creştinii. Creştini au ajuns prin urmare să fie cât se poate de persecutaţi în imperiul roman unde îşi duceau viaţa. Toaet aceste persecuţii anticreştine au durat aproximativ 250 de ani. Numărul creştinilor persecutaţi şi care au fost omorâţi pentru credinţa lor creştină a fost de ordinul miilor şi în calendarul creştin ortodox au fost trecuţi numai dintre cei mai semnificativi matriri creştin ortodocşi. Este de amintit aici că aceşti creştini în nici un caz nu au răspuns violent celor care îi persecutau. Mai mult ei s-au dovedit cât se poate de nonviolenţi şi nu au recurs şi ei la violenţă. Acest lucru poate să fie denumit ca prima revoluţie nonviolentă din istoria creştinismului ortodox. Primii creştini şi-au dat seama că dacă răspund la violenţă cu violenţă nu rezolvă nimic. Mai mult decât atât dacă răspund la violenţă cu violenţă acest lucru înseamnă că ei nu sunt cu nimic mai buni decât persecutorii lor. Odată cu persecuţia anticreştină persecutorii şi-au dat pe faţă arama după cum am spus mai sus sau mai bine spus au demosntrat de ce sunt capabili. Acest lucru fiindcă din ce ştim creştinii nu i-au obligat să se convertească la credinţa lor însă persecutorii au găsit o plăcere sadică [sadică puţin spus ci mai mult diabolică] de a le face rău creştinilor pentru credinţa lor. Acest lucru evident că nici pe noi cei de azi nu poate să ne lase indiferenţi. De ce au găsit prsecutorii antici atât de periculos creştinismul? Creştinismul predica pacea şi toleranţa, atunci cum se face că atât de mulţi creştini au fost găsiţi vinovaţi cu moartea?[92]

---

romanilor. Acest lucru ne spune că problema credinţei în lumea antircă era destul de relativă şi ea ajungea să fie disputată în funcţie de superioritatea unor popoare sau imperii asupra altora. Acest lucru ne spune că anticii politeişti erau fără de nici o îndoială imorali. Acest lucru fiindcă numai un om imoral ajunge să Îl schimbe pe Dumnezeu în funcţie de puterea statală a regiunii sale. Devine clar că pâgânii nu erau persoane persevertente în credinţa lor lucru care nu poate să fie afrimat despre creştinii care erau ancoraţi în credinţa în Mântuitorul Hristos. Iată de ce este bine să ştim toate implicaţiile problemei păgânismului antic. Păgânsimul este un lucru care duce la ceea ce poate spune un fel de „cult al puterii” dar nu orice putere ci mai mult puterea fizică. Este bine să fugim de o astfel de putere fiindcă ea în nici un fel nu ajunge să definească tot omul ca fiinţă aşa după cum credeau păgânii antici.

92 John Laursen Christian, *Beynd persecutin society: religiosu tolerance before the enlightment* (University of Pennsylvania Press, 1998).

Pentru a răspunde la această întrebare trebuie să ştim că deşi creştinii nu se manifestau violent ei au denunţat public mai multe minciuni ale păgânilor printre care este bine să menţionăm: 1. Că idolii sunt simple statui şi nu au nici o putere [ceea ce era opusul a ceea ce susţineau păgânii], 2. Că sclavia era un lucru rău şi trebuia abolită, 2, că există un singur Dumnezeu şi nu mai mulţi dumnezei cum susţineau păgânii, 3. Că jocurile de gladiatori erau imorale, 4. că prostituţia în numele unor zeităţi ca Afrodita nu era în nici un fel un lucru care putea să fie acceptat din punct de vedere creştin, 5. Că unii împăraţi [cum a fost Domiţian] au ajuns să se autodivinizeze şi să se considere dumnezei pe pământ. Acestea au fost mari adevături pe care creştinii le propovăduiau şi care evident că au atras ura păgânilor. Poate una dintre cele mai violente persecuţii care a existat în istoria lumii a fost cea anticreştină ce a durat din secolul I până în secolul al IV-lea după Hristos. Iată prin urmare că şi aici avem de a face cu o „violenţă motivată religios.” Au fost mai mulţi păgâni care au considerat că zeii lor trebuie respectaţi cu violenţa. Prin acest lucru păgânii nu au făcut decât să se dea de gol fiindcă un Dumnezeu adevărat nu crează oameni pentru a îi peresecuta şi a îi ucide. Atunci mai bine nu îi crează. Creştinii au fost conştienţi de acest lucru: lumea avea să vadă ceea ce fac păgânii şi prin urmare vor judeca ei cu propria lor minte cine are dreptate. Cum poate să fie adevărat un cult al unui dumnezeu care cere moarte celor care nu ascultă de el? Să fie Dumnezeu atât de radical în cerinţele Sale că nu le mai permite oamenilor nici un fel de libertate? Adevăratul Dumnezeu este un Dumnezeu care le oferă oamenilor libertate şi pentru acest lucru păgânii s-au dat de gol. Acesta a fost şi motivul pentru care păgânismul a devenit o credinţă care a fost sortită pierzaniei.[93]

Cei 250 de ani de persecuţie anticreştină este un lucru care nu poate să ne lase indferenţi. Aici avem de a face cu un caz extrem de grav care a avut motive de ordin religios. După cum am spus creştinii au fost cei care au demascat că în spatele zeilor şi idolilor păgâni se ascundeau diavoli şi prin urmare păgânii care erau fanatici după demonolatria lor au ajuns să se pornească cu o ură furibundă împotriva creştinilor. Acest lucru ne face conştienţi de un mare adevăr care este valabil pentru toate timpurile: că violenţa este instigată în om de diavoli. Este adevărat că omul poate să facă violenţă şi prin prorpria lui alegere dar la fel de bine diavolii sunt entităţi violente

93 Păgânismul a fost o credinţă falsă fiindcă ea nu se baza pe un adevăr fundamental: că nu există mai mulţi dumnezei ci un singur Dumnezeu. Acest lucru este un fapt care era negat de păgâni şi prin urmare a devenit clar că creştinii au luat atitudine împotriva minciunii păgânilor. La fel de bine faptul că păgânii se manifestau violent cu cei care nu erau de acord cu credinţa lor ne spune că este adevărat faptul că păgânismul a fost inspirat de diavoli. De fapt de ce să nu o spunem de faţă păgânismul antic a fost un fel de demonotratrie. Prin acest lucru înţelegem că păgânii în loc să Îl adore şi să Îl recunoască pe Dumnezeu ei au ajuns să îi recunoască pe diavoli ca şi dumnezei. Acesta a fost şi motivul pentru care păgânii au vorbit de mai mulţi dumnezei fiindcă realitatea este că sunt mai mulţi diavoli. Iată prin urmare care a fost cauza pentru care păgânii au ajuns să se manifeste violent cu creştinii fiindcă creştini şi-au dat seama că încinarea la dioli era un fel de demonolatrie sau mai bine zis închinare la diavoli. Acest lucru nu putea să treacă chiar atât de uşor pentru păgâni care după cum am spus au declanşat mai multe persecuţii anticreştine. Păgânii simţeau că creştini sunt un pericol şi ei aveau să le spună maselor mari de oameni că adevărul este că ei nu se închinau la mai mulţi dumnezei ci la mai mulţi diavoli. Iată care au fost în mare cauzele psersecuţiei anticreştine din antichitate.

şi uneori chiar letale. Pentru acest lucru nu câştigăm nimic dacă ne închinăm la diavoli la fel cum au făcut păgânii antici care evident că au făcut acest lucru din proprie iniţiativă şi din proprie voinţă. Diavolii sunt cei care evident că nu au nici un fel de renmuşcare în ceea ce priveşte victimile lor fiindcă ele sunt persoane ale răului absolut. În lumea umană nu poate să existe rău absolut fiindcă omul este o fiinţă limitată într-un anume fel de prorpia umanitate. Diavolii sunt cei care ajung să se manifeste violent în lumea noastră şi după cum ne spun sfinţii părinţi fiindcă ei sunt autorii morali la mai multe războie care există în lumea noastră. Răutatea diavolilor se manifestă după cum vom vedea prin violenţă. Un caz celebru de acest fel avem din viaţa Sfântului Antonie cel Mare care pe când se ruga într-o seară a fost atacat de diavoli care au luat chip de scorpioni, de fiare sălbatice şi de şerpi şi au început să îl bată pe Sfântul Antonie cel Mare. După mai mult timp de bătaie Sfântul Antonie cel Mare a căzut ca mort la pământ. A mai avut puterea să se roage lui Dumnezeu pentru ajutor când dintr-o dată s-a făcut o lumină în chilia lui şi a apărut Hristos. Sfântul Antonie cel Mare l-a întrebat pe Hristos unde era atunci când se lupta cu diavolii la care Hristos i-a răspuns că era alături de el urmărindu-i lupta. Întâmplarea ne spune că din acel moment Sfântul Antonie cel Mare nu a mai fost bătut de diavoli.[94]

Este evident că avem aici de a face cu caz de excepţie pe care l-a suferit Sfântul Antonie cel Mare. Acest sfânt după cum putem să înţelegem a fost atacat de diavoli în persoană care l-au bătut mai mult timp. Ce a făcut Sfântul Antonie cel Mare? El nu a răspuns cu violenţă ci la foarte mult prin nonviolenţă. Este puţin probabil că Dumnezeu v-a lăsa ca în cazul nostru diavolii să vină să ne bată în persoană dar iată că în cazul Sfântului Antonie cel Mare acest lucru a avut loc ceea ce ne spune ce atitudine să avem şi noi când suntem în poziţia de a ne confrunta cu diavolii. Nu trebuie să le răspundem diavolilor cu violenţă ci mai mult trebuie să fim nonviolenţi în ceea ce îi priveşte sau mai bine spus să fim nepăsători în ceea ce îi priveşte. Dacă atunci când eventual suntem atacaţi de diavoli le răspundem acestora cu şi mai multă violenţă nu facem decât să le aruncăm gaz pe foc fiindcă acesta este ceea ce doresc diavolii: să intărm în jocul lor. Jocul lor este unul murdar şi al violenţei. La fel de bine când avem de a face cu oamenii care sunt instigaţi de diavoli la acte de violenţă este bine să nu răspundem cu violenţă fiindcă noi ca oameni duhovniceşti ne putem da seama că ei se află sub o influenţă demonică. Trebuie să ştim că demonicul este întotdeauna violent. În timp ce angelicul este cel care se manifestă prin pace şi lumină, demonicul se manifestă prin violenţă şi război. Acest lucru ne spune că demonicul este inferior fiindcă violenţa este proprie unei mentalităţi inferioare şi cât se poate de pervertite. Pentru aceasta când avem de a face cu demonicul cel mai bine este să avem o atitudine de nonviolenţă. Acest lucru l-a făcut şi Hristos în timpul patimii. Dacă ne aducem aminte din ceea ce ne-a relatat Noul Testament Hristos nu a făcut nimic pentru a se opune celor care Îl răstigenau fiindcă ştia că puterile demonice au fost cele care au dorit să realizeze acest lucru. Trebuie să ne fie acest lucru cât se poate de clar. Diavolii sunt mai slabi faţă de Dumnezeu fiindcă consideră că vor câştiga lupta împotriva lui Dumnezeu prin violenţă.[95]

Primii creştini însă nu au fost primii care au suferit din cauza unor persecuţii iraţionale. La fel de bine au existat mai mulţi prooroci ai Vechiului Testament care au

---

94 Atanasie cel Mare, *Viața cuviosului părintelui nostru Antonie*, (traducere de Pr. Dumitru Fecioru în colecția PSB (Părinți și scriitori bisericești) 16, E.I.B.M., București, 1988).

fost persecutaţi. Poate unul dintre cele mai cunsocute exemple de persecuţie a unui prororoc a fost cel al Sfântului Isaia care a fost tăiat cu un fierăstrău. Iată prin urmare că au existat mai multe persecuţii şi în vechime mai înainte de apariţia creştinilor. Acest lucru evident că ne spune că persecuţia religioasă a devenit un fel de constată în lumea noastră. Cum se face că sute de ani sau uneori chiar mii de ani mai mulţi au găsit întemeiat să îi persecute pe alţii avândul pe Dumnezeu ca şi motivaţie? Să fie acest lucru un fapt care vine de la Dumnezeu? Sfântul Ilie a fost persecutat de regele Ahab şi de regina Isabela fiindcă i-a mustrat pe aceştia că pentru că erau idolatrii. Avem aici un alt caz de persecuţie religioasă care a avut loc mai înainte de persecuţia anticreştină din secolele I-III. Aceste lucruri ne spun că cu siguranţă trebuie să fie o cauză supraumană în ceea ce priveşte persecuţia religioasă. Este bine să ştim că după cum am văzut din viaţa Sfântului Antonie cel Mare această persecuţie religioasă este întotdeauna una care a fost inspirată de diavoli. Diavolii sunt cei care pe parcursul istoriei au fost cei care au instrigat spiriele la persecuţie. Ce putem să facem în acest sens? După cum am putut vedea atunci când Sfântul Antonie cel Mare a fost atacat de diavoli nu a răspuns violenţei acestora cu violenţă ci din contră a dat dovadă de nonviolenţă. Acest lucru trebuie să fie un model pentru noi. Este puţin probabil că Dumnezeu v-a îngădui diavoilor să ne atace la fel cum au făcut cu Sfântul Antonie cel Mare dar Dumnezeu a lăsat acest lucru pentru ca noi să putem să învăţăm ceva folositor din toate acestea. Acest lucru este faptul că dacă diavolii sunt violenţi nu trebuie să fim şi noi violenţi. Este bine să ştim prin urmare că acest lucru dacă este avut în vedere ne va face să trecem mult mai uşor peste încercările acestei vieţi care nu duc la violenţă şi la fel de bine şi peste cei care ne provoacă la violenţă.[96]

Se spune că un preot nou a venit într-o parohie. Era plin de încredere în misiunea care îi stătea înainte. La fel de bine se gândea ce frumos este să slujeşti între oamenii

95 Am spus în rândurile de mai sus că violenţa este modul de a fi al diavolilor care sunt definiţi de ea. Dacă ajungem să devenim violenţi nu facem decât să slujim demonilor. Acest lucru fiindcă demonii sunt cei care ajung să creadă că se pot impune prin violenţă. Acesta este unul dintre motivele pentru care putem să spunem că diavolii sunt iraţionali, ei nu ţin cont de nici un fel de raţionalitate şi puţinul de raţionalitate pe care îl au îl folosesc pentru a face cât mai mult. Cu alte cuvinte raţionalitatea diavolilor este una a vicleniei. fiind fiinţe căzute diavolii nu mai sunt capabili de o raţionalitate sănătoasă şi acest lucru ne face superiori în lupta cu ei. Viclenia diavolilor nu este în nici un fel raţionalitate. Acest lucru fiindcă raţionalitatea implică cu sine bunul simţ lucru pe care diavolii nu îl mai au de multă vreme. Prin urmare trebuie să ştim că din moment ce sunt violenţi diavolii ne sunt inferioari nouă oamenilor. Acest lucru evident dacă nu devenim şi noi violenţi. Violenţa este un lucru care după cum am spus nu are cum să fie compatibilă cu raţionalitatea. Acest lucru fiindcă un om raţional îşi dă seama că un conflict poate să fie rezolvat şi pe cale paşnică. Nu trebuie să fim violenţi cu proce preţ pentru a ajunge să ne realizăm scopurile. Aceste lucruri este bine să le ştim fiindcă într-un fel sau altul cu toţii vom avea de a face cu diavolii care se leagă de orice om s-a născut pe acest pământ. Iată de ce este bine să ştim că nonviolenţa este un lucru care nu este pe palcul diavolilor. Ei doresc să ne rănim şi să ne batem unii cu alţii ca şi chiorii fiindcă acest lucru este pe placul lor.

96 David Brakke, *Demons and the making of the monk. Spiritual combat in Early Christianity* (Harvard, 2006).

din această parohie. A venit duminica şi preotul s-a dus la slujbă. Spre mirarea lui nu a venit nimeni la slujbă. Preotul a rămas cât se poate de indignat. S-a dus mai apoi pe la casele oamenilor să îi întrebe ce s-a întâmplat. Nimeni nu i-a spus nimic. În cele din urmă o femeie s-a încumetat să intre în dialog cu el.

- Doamnă de ce nu vine nimeni aici la slujbă?
- Părinte nu v-aţi dat seama?
- Nu doamnă.
- Fiindcă aici biserica a murit de mult timp.
- Biserica a murit?
- Da părinte.
- Şi nu mai putem să facem nimic să o aducem la viaţă?
- Nu părinte.
- De ce?
- Fiindcă nu mai are rost. Oamenii de aici nu mai sunt interesaţi de biserică.
- Prin urmare Biserica a murit.
- Aşa este părinte. Nu are rost să vă strufocaţi prea mult.

Părintele a stat şi s-a gândit mai mult ce să facă. În cele din urmă i-a venit o idee. A dat de veste prin parohia sa că duminica viitoare va avea loc slujba de înmormântare a bisericii. Duminica viitoare biserica era plină de mulţi oameni care au venit să vadă slujba de înmormântare a bisericii. Au putut vedea în mijlocul bisericii un sicriu peste care părintele a făcut o mică slujbă de înmormântare. După ce a terminat le-a spus celor din parohie:

- Acum veniţi să daţi mortului sărutatea cea de pe urmă.

Oamenii mai mult curioşi au venit să vadă ce era în mijlocul sicriului. Spre surpinderea lor în sicriu era pusă o oglindă mare în care fiecare se putea vedea aproape în întregime.

- Ce este asta? Au întrebat oamenii nedumeriţi.
- Este semnul că fiecare dintre voi sunteţi responsabili pentru moartea acestei parohii şi biserici. Fiecare vă puteţi vedea în sicriu.

Din acel moment oamenii au început să vină la biserică. Ceea ce şi-au dat seama a fost că vina a fost numai a lor pentru moartea parohiei.[97]

Prin urmare primii creştini au fost cei care şi-au dat seama prin descoperire de la Dumnezeu că păgânii erau demonolatrii sau el în loc să Îl adore pe Dumnezeu îl adorau pe diavol şi pe slujitorii lui. Acest lucru a fost descoperit în mai multe scrieri creştine

97 Pentru noi ca simplii creştini ortodocşi parohia este locul unde în mod obişnuit ar rebuie să ne găsim mântuirea. Acest lucru fiindcă parohia este cea care le leagă de Hristos. Sunt mai multe secte creştine care susţin că viaţa creştin ortodoxă nu trebuie să se manifeste sub forma unei parohii fiindcă acest lucru nu este în nici un fel o realitate care ne uneşte cu Hristos. Adevărule este că Hristos este centrul oricărei parohii. Este bine să ştim acest lucru în zilele noastre când sunt din ce în ce mai mulţi care simt că parohia creştin ortodoxă nu mai corespunde cu nevoile ei. Parohia este un lucru pe care noi creştinii ortodocşi trebuie să îl menţinem în viaţă. Acest lucru fiindcă parohia şi viaţa de rugăciune din parohie este cea care în cele din urmă ne mântuieşte. După cum am spus şi cu alte ocazii nu toţi pot să asume viaţa de mănăstire dar este cât se poate de adevărat că viaţa de parohie este un lucru pe care îl putem asuma. Pentru acest motiv este bine să ştim că la un anumit nivel mântuirea noastră depinde de viaţa de parohie. Ţine de noi în parte să facem viaţa de parohie cât mai frumoasă.

din vechime. Acest lucru i-a făcut pe primii creştini să îşi dea seama că dacă acceptă martirul se vor mântui. Nu era de nici un folsos a primii creştini să aibă o manifestare violenţă împotriva păgânilor care îl sjujeau pe diavol. Hristos a făcut cât se poate de clar că nu există nimic între El şi diavol sau mai bine spus că Hristos l-a învis pe diavol. A te manifesta violent în faţa diavolului înseamnă să îi faci jocul fiindcă el doreşte să te arunce în violenţă. Dacă în faţa diavolului te manifeşti violent înseamnă că nu eşti mai bun ca el. Este adevărat că faţă de diavol ne putem într-un anume fel să ne apărăm. Ne apărăm prin rugăciune, prin post, prin participarea la slujbele Bisericii şi prin spevedanie şi împărtăşanie. Aceste lucruri sunt cele care ne pot să ne apare de diavol. Prin urmare este bine să ştim că viaţa noastră duhovnivcească este una care este bazată pe nonviolenţă. Suntem nonviolenţi fiindcă dacă am devenii violenţi am fi ca şi diavolii care fac din violenţă scopul existenţei lor.[98]

Nonviolenţa este o formă de rezistenţă împotriva atacurilor diavoleşti şi acest lucru este bine să fie ştiut. Nonviolenţa este o realitate care trebuie să definească universul nostru spirtual. Acest lucru fiindcă violenţa în faţa diavolilor nu are nici un sens. După cum am spus de multe ori diavolii îi pot instiga pe cei din jurul nostru la violenţă şi pentru acest lucru trebuie să ştim că dacă vom răspunde cu violenţă în nici un fel nu vom realiza nimic. În faţa diavolilor poate să acţioneze numai rugăciunea şi cerea ajutorului lui Dumnezeu. Prin urmare este foarte adevătat că sfinţii lui Dumnezeu au fost persoane nonviolente. Acest lucru este aşa fiindcă este foarte adevărat că sfinţenia este o noţiune care nu este în nici un fel compatibilă cu violenţa. Nu putem să ne imaginăm că un sfânt poate să fie violent fiindcă sfinţii sunt persoane ale înţelegerii şi ale păcii. Totuşi, în cazuri extreme sfinţi au fost şi uni care au mai lovit. Se ştie că la primul sinod ecumenic de la Niceea din anul 325 a participat şi Sfântul Nicolae al Mirelor Lichiei care după ce ereticului Arie i-au fost exprimate toate docmele creştin ortodoxe când se poate se simplu şi de pe înţeles Arie a spus că nu renunţă a erezia lui că Fiul lui Dumnezeu Domnul Iisus Hristos este o creatură a lui Dumnezeu Tatăl şi nu fiul Său. Această încăpăţânare a atras mânia Sfântului Nicolae care i-a dat lui Arie o palmă. Palma dată de Sfântul Nicolae şi care a rămas celebră în istoria Bisericii Creştin Ortodoxe nu trebuie văzută ca un act de violenţă ci mai mult ca o dorinţă de înderptare a lui Arie. Acest lucru nu a avut loc în cazul lui Arie care era un eretic orgolios şi care nu accepta să fie contrazis. Adevărul este că în lumea noastră sunt mai multe persoane de acest fel. Sunt mulţi care consideră că ei nu trebuie să menţină concepţiile Bisericii Creştin Ortodoxe referitoare la Hristos ci trebuie să creadă ceea ce consideră ei că este cel mai potivit.[99]

Din vieţile sfinţilor ceea ce putem vedea este că sfinţii nu au făcut aproape deloc uz de violenţă deşi ar fii avut foarte multe motive să o facă. Sfinţii s-au impus ca modele de nonviolenţă într-o lume a violenţei. Sunt sfinţii care au fost aspru persecutaţi dar au reuşit să învingă toate persecuţiile lor prin credinţă şi prin răbdare. Sfinţii creştin ortodocşi au fost exemple de nonviolenţă fiindcă ei au devenit conştineţi că nu pot în nici un fel să rezolve nimic dacă sunt violenţi. Am spus că sfinţii au avut multe de suferit din partea violenţei în timpurile lor. În secolul al VII-lea Sfântul Maxim Mărturisitorul s-a confruntat cu erezia monotelită care susţinea că în Domnul Iisus Hristos a existat numai o singură voinţă: voinţa dumnezeiască. Sfântul Maxim a respins aceste învăţături şi a susţinut că în Hristos au existat două voinţe: una omenească şi una dumnezeiască.

98 Richard Alderson, *Primii creştini* (Editura Făclia: Oradea, 2004).

Pentru acest lucru Sfântul Maxim şi-a atras ura oponenţilor lui care nu numai că îl vor exila ci pentru a îl face să nu mai propovăduiască ortodoxia i-au tăiat mâna dreaptă şi limba. Cu o putere supraumană Sfântul Maxim a suportat aceste chinuri şi a reproşat nimănui nimic. Acest lucru fiindcă el ştia că erezia monotelită a fost o scornire a diavoilor şi diavolii erau cei care doreau să îi facă rău. Iată cum Sfântul Maxim a suferit fără să răspundă cu violenţă. Acest lucru este adevărat că puţini dintre noi am putea să îl facem. Un alt caz de nonviolenţă a dat dovadă de această dată Sfântul Ioan Damschin. Acesta a fost cel care a apărat cultul sfintelor icoane. La un moment dat împăratul iconoclast [care respingea cultul iconelor] Leon Isaurul a susţinut că icoanele sunt idoli. Sfântul Ioan Damschinul l-a contrazis pe împărat care s-a mâniat pe el şi a dat ordin să îi fie tăiată mâna dreaptă pentru a nu mai putea să scrie tratate care să apare sfintele icoane. Sfântul Ioan Damaschin a luat mâna tăiată şi s-a dus cu ea la icoana Sfintei Maria unde a pus-o la locul ei şi a rugat-o pe Sfânta Maria să îi pună mâna la loc. Mâna s-a lipit la loc prin rugăciunile Sfântului Ioan Damaschinul şi el a continuat să scrie în apărarea sfintelor icoane. Avem aici un caz de nonviolenţă care s-a sfârşit în mod fericit. Este cât se poate de clar că Sfântul Ioan Damaschinul a fost un exmeplu de nonviolenţă. Nu trebuie să fim violenţi cu nimeni atunci când ştim că Dumneuzeu este de partea noastră.[100]

Trăim într-o lume care este destul de fragmentată. Acest lucru poate să fie văzut din mai multele războaie care există în lumea noastră. La fel de bine în lumea noastră există mai multe conflicte: conflictul dintre orient şi occident, conflictul dintre generaţia mai tânără şi cea mai bătrână, conflictul dintre diferite etnii sau conflictele politice. Aceasta ca să enumerăm numai câteva dintre confliectele care există în lumea noastră. Aceste conflicte sunt cele care ajung uneori să se termine în violenţă. Violenţa poate să fie văzută destul de bine în zilele noastre şi mai ales consecinţele ei. Pentru acest lucru trebuie să ştim că în plan religios există la fel de bine multă diviziune. Sunt mulţi care

---

99 În zilele noastre se militează pentru un fel de „democratizare” a Bisericii în care nu mai trebuie acceptate dogmele şi învăţăturile ei ci mai mult ele trebuie să fie acceptate numai dacă poporul din biserică le acceptă. Trebuie să ştim că Biserica este o instituţie menită pentru oameni dar nu trebuie să ne facem prea multe iluzii în ceea ce priveşte aportul la dogmele Bisericii a populaţiei din biserică sau a laicilor. Dogmele din Biserică sunt formulate de teologi şi sunt trăite de sifnţii creştin ortodocşi. Acest lucru ne spune că deşi Biserica este o insitituţie a poporului sau mai bine zis a laicilor în cele din urmă laicii sunt chemaţi să fie supuşi sau mai bine zis ascultători faţă de ierahiei Bisericii. Ştim că ierahia Bisericii este alcătuită din episcopi, preoţi şi diaconi. Prin urmare deşi biserica este în adminitarea ei o democraţie în învăţăturile ei este o ierarhie. Prin acest lucru înţelegem că trebuie să ţinem la învăţăturile sfinţilor părinţi în probleme de credinţă mai mult decât la propria noastră opinie. Sunt mulţi care ţin la opiniile lor în probleme de credinţă creştin ortodoxă mai mult decât la orice şi evident că acest lucru nu este bine. Trebuie să fim ancoraţi în Dumnezeu şi să învăţăm ceea ce inspiră Dumnezeu şi nu ceea ce credem noi că este bine. Numai aşa vom putea să fim creştini ortodocşi autentici. Realitatea este că sunt mulţi creştini ortodocşi numai nominali care nu au nici un interes să aprofundeze viaţa creştin ortodoxă.

100 Helene Arjakovsky-Klepinine, *Iubirea nebuna de aproapele. Viața și învățăturile Maicii Maria Skobțova (1891–1945)* (Editura Desis: Sibiu, 2000).

în loc să unifice lumea prin credinţa în unul şi acelaşi Dumnezeu ajung să dezbine şi mai mult această lume. În această lume a diviziunii şi a fragmentării trebuie să existe şi un factor împăciuitor. Acest factor nu poate să fie altul decât creştinismul ortodox. Creştinismul ortodox este cel care predică pacea şi reconcilierea în lumea noastră. Iată de este bine să ştim că un creştin ortodox trebuie să fie un exemplu de nonviolenţă. În nici un fel în lumea noastră creştinul ortodox nu trebuie să ajungă să se impună pe sine şi convingerile noastre. Este adevărat că de multe ori creştinii au avut de suferit din pricina nonviolenţei lor. De exemplu mai recent în Statele Unite ale Americii în statul Oregon un psihopat a intrat înarmat într-o universitate şi i-a întrebat pe studenţii dintr-o sală de curs care îşi aşteptau profesorul: sunteţi creştini? Aceştia au răspuns că da. Atunci psihopatul a deschis focul şi i-a ucis pe toţi cei care erau în sala de curs. Avem de a face aici cu un exmeplu de violenţă cruntă care izovăreşte dintr-o afecţiune psihică. Este adevărat că dacă constatăm că cel care ne ameninţă este bolnav psihic este bine să căutăm să ne apărăm dar în mare trebuie să ştim că cu bolnavii psihici niciodată nu o vom scoate la cap. Acest lucru fiindcă bolnavii psihici nu mai judecă oemeneşte sau mai bine spus ei nu mai sunt sănătoşi la cap.[101]

Într-un anume fel creştinul ortodox este asemenea unui peşte care este pus să înoate împotriva valului. Dacă totul din această lume ajunge să ducă la fragmentare, violenţă şi agresivitate, ei bine creştinul ortodox vine cu o altă viziune. Este vorba fără doar şi poate de calitatea nonviolenţei. Creştinul ortodox nu se impune în această lume după cum cred unii prin violenţă ci mai mult prin lipsa de agresivitate şi nonviolenţă. Pentru cei care sunt întregi la minte fără doar şi poate ceea ce face creştinul ortodox în această lume este un act de mult eroism. Aceasta fiindcă marea majoritate dintre noi ajungem să ne rezolvăm problemele prin agresivitate. Câţi dintre noi atunci când suntem nedreptăţiţi ajunge să fim nonviolenţi? Foarte puţini fiindcă marea majoritate dintre noi dacă nu reacţionam prin violenţă cu siguranţă vom reacţiona prin violenţă verbală sau alte fapte urâte cum sunt mai ales înjurăturile. Înjurăturile sunt lucruri pe care cei care le practică nu ştiu că sunt forme de manifestare ale agresivităţii. Când

101 Ţinem să tragem atenţia cu această ocazie că omul care devine violent din orice şi cu oricine poate să fie la fel de bine afectat psihic. Pentru acest lucru nu puţine sunt cazurile în care el trebuie să caute ajutor specializat. Acest lucru fiindcă violenţa nu are logică şi după cum am arătat mai sus nici raţiune. Iată de ce este bine să ştim că din violenţă nu avem prea multe de cîştigat în plan psihic. Viaţa noastră pishică ajunge să se îmbolnăvească atunci când sutem violenţi fiindcă acest lucru este ceea ce are nevoie cel mai mult omul. Sunt mai mulţi terorişti care după cum am spus practică terorismul pe un fond psihic sau mai bine spus fiindcă sunt bolnavi psihic. Prin urmare practica regulată a violenţei poate să îl înnebunească pe om. Sunt mai multe cazuri de acest fel. În sine nici un bolnav psihic care se manifestă violent nu consideră că este bolnav dar acest lucru poate să fie văzut din modul în care se comportă. Atunci când avem de a face cu bolnavii psihici trebuie să ştim că numai cămaşa de forţi mai poate să ne fie de ajutor. Aceasta fiindcă bolnavul psihic în mai toate cazurile a fost violent. La fel de bine mai mulşi nebuni ajung să se manifeste pe sine violent şi cu mare agresivitate. Agresivitatea şi violenţa sunt două lucruri care sunt cât se poate de proprii nebunilor care nu mai găsesc nici un fel de linişte când nu sunt violenţi. La fel de bine trebuie să ştim că nu toate bolile psihice se manifestă prin violenţă dar multe dintre ele sunt agresive. Acest lucru ar trebuie să dea de gândit celor care practică violenţa în lumea noastră.

înjurăm pe cineva care ne-a nedreptăţit nu facem decât să ne manifestăm agresivitatea verbală. La ea se mai pot adăuga insultele, calomniile, aneminţăriile sau terfelirea numelui celui aflat în cauză. Iată prin urmare că violenţa nu este numai fizică ci la fel de bine ea este şi una verbală. Trebuie să fugim de agresivutatea verbală fiindcă acest lucru ajunge să fie o deprindere rea care ne face să ne legăm de orice şi de orice fără de un motiv bine întemeiat. În acest sens în contextul unei lumii bulversate creştinul ortodox trebuie să fie un model de toleranţă şi de nonviolenţă. Nu se aşteaptă din partea creştinului ortodox să ia parte al actele de huliganism sau de valdalism public pe care anumite grupuri sau minorităţi etnice ajung să le facă în societatea noastră. Creştinul ortodox trebuie să se roage atunci când simte că nu mai poate reziste în comunitatea în care trăieşte şi prin rugăciune cu siguranţă că în cele din urmă va putea să reziste până la capăt chiar dacă se află într-o comunitate de oameni care practică violenţa.[102]

Prin urmare creştinul este o persoană care este conştientă că violenţa din lumea noastră este exercitate de fiinţe extremundane care sunt diavolii. Diavolii sunt cei care ajung să îi facă pe oameni să se încaiere unul cu altul sau eventual chiar să se bată. Realitatea este că sunt şi cazuri în care violenţa este praticată din propria alegere a celor care ajung să considere că doresc să se răzbune. În acest în aproape toate situaţiile violenţa este o formă de exprimare a răzbunării. La fel de bine un lucru pe care este bine să îl ştim este că la nivel generic violenţa nu este una care ajută pe om. Iată ce spunea în acest sens Thomas A. Edison: „nonviolenţa este cea care duce la cea mai înaltă etică care este socpul evoluţiei. Până în momentul în care ne vom oprii să facem rău restului fiinţelor din jurul nostru nu suntem decât nişte primitivi.” Este în acest sens adevărat că nonviolenţa este un lucru care loc să îl ducă pe om în spre evoluţie din contră îl face să fie cât se poate de primitiv. Fără doar şi poate că violenţa este o dovadă de primitivism. Acest lucru fiindcă un om evoluat este o persoană care consideră că nu mai are nevoie de violenţă pentru a îşi rezolva confliectele prin care trece. Pentru acest lucru trebuie să devenim susţinători ai nonviolenţei în lumea noastră fiindcă ea este cea care ne face să evoluăm. Omul este chemat în această lume să evolueze, acest lucru nu în sensul evoluţiei din maimuţă a lui Charles Darwin ci mai mult în sensul evoluţiei în civilizaţie şi cultură. Este adevărat că nu trebuie să idolatrizăm evoluţia şi cultura ci mai mult trebuie să ştim că civilizaţia şi cultura sunt forme elevate de existenţă umană în care violenţa nu îşi are locul.[103]

Sunt mai multe persoane care apără violenţa în jurul nostru fiindcă ei ne spun că atunci când cineva ne greşete cu siguranţă el trebuie pedepsit. Prin urmare este clar că violenţa este o metodă de a pedepsii. Realitatea este că au fost multe victime ale violenţei în lumea noastră. Iată ce spune în acest sens Mark Kurlansky: „pentru orice cruciadă sau revoluţie sau război civil au existat întotdeauna cei care au susţinut cu mare claritate că violenţa nu numai că este imorală ci la fel de bine este una care a fost mai puţin efectivă în a obţine rezultate lăudabile.” Acest lucru este ceea ce ne spune că violenţa este un lucru care ne face mai mult să ne animalizăm şi să pierdem dramul din umanitate din noi. Omul este chemat să fie o fiinţă nobilă care să formeze o frăţietate sau de ce nu o echipă cu semenii din jurul lui. În cele din urmă prin violenţă omul nu face decât să se sălbăticească. Sunt mai multe cazuri în care cei care sunt adepţii forţei fizice nu se deosebesc de animalele de pradă. Iată prin urmare că violenţa este o cădere

102 Paisie Aghioritul, *Despre rugăciune* (Editura Evanghelismos: Bucreşti, 2013).

din umanitate şi la fel de bine din nobleţe. Nu trebuie să avem nici un fel de îndoială în acest sens. Omul violent este un om care uită ce înseamnă să fi nobil, ce înseamnă să fi o persoană delicată. Realitatea este că sunt multe mentalităţi groteşti în zilele noastre care ne fac să fim cât se poate de inferiori în plan uman. Trebuie să afirmăm aici că în timp ce nonviolenţa este un plus de umanitate, nonviolenţa este un plus animalizare a omului. Prin urmare ce dorim să facem: să înnobilăm omul prin nonviolenţă sau să ajungem să îl animalizăm prin violenţă? Este clar că oamenii de bine se vor gândii la ceea ce este bine pentru om şi mai bine spus la alernative nonviolenţei. Acest lucru fiindcă în cele din urmă nonviolenţa este cea care ne face să fim cât se poate de deschişi în spre religie şi este adevărat că sunt mai multe religii care propovăduiesc nonviolenţa. Aceste religii însă nu au susţinere în ceea ce priveşte pe întemeitorii lor. Să luăm de exemplu numai cazul islamului. Să fie fost Mohamed o persoană neviolentă? Mohamed a dus mai multe războaie în timpul vieţii sale şi a învăţat că războiul este un lucru care trebuie să fie practicat. Avem de a face aici cu un caz clar de violenţă care se pretinde că are valenţe religioase. Prin urmare creştinismul ortodox este cel care susţine nonviolenţa ca şi un mod de viaţă care ne face să ne dăm seama că nonviolenţa este un lucru care este spre binele noastru şi spre prosperitatea noastră.[104]

Iată prin urmare că am arătat că logica generică a acestei lumi este un care este întoarsă pe dos. În lumea de azi marea majoritate a oamenilor cred că cei puternici sunt cei violenţi sau mai bine spus „războinicii." Acest lucru fiindcă după cum am spus este cât se poate de adevărat pentru mai muţi din zilele noastre că numai cei puternici pot să dea dovadă de violenţă. Dacă vom sta şi vom analiza mai mult vom vedea că în realitate cei care sunt nonviolenţi sunt cu adevărat puternici. Acest lucru fiindcă ei ajung să îşi controleze violenţa. Nonviolenţa presupune că omul în cauză ştie să se autocontroleze. Acest lucru are loc mai puţin în lumea noastră. Sunt unii care nu ştiu de „războiul nevăzut" pe care îngerii îl dau cu diavolii pentru sufletele noastre. În acest sens în timp ce îngerii sunt modele de nonviolenţă, diavolii sunt cei care nu se dau

103 În zilele noastre a spune că războiul este o metodă înapoiată de a rezolva problemele şi confliectele cu care ne confruntăm este fără doar şi poate un lucru care seamănă mai mult cu un secnariu science fiction. Acest lucru fiindcă sunt oameni în lumea noastră care în nici un fel nu pot să îmnţeleagă calea nonviolenţei. Nonviolenţa este o practică pe care este adevărat că numai oamenii puternici, oamenii spirituali pot să o practice. În zilele noastre sunt din ce în ce mai puţini astfel de oameni. Trebuie să fim nonviolenţi într-o lume a violenţei fiindcă acest lucru este ceea ce ne face în cele din urmă persoane responsabile. Este greu să ne imaginăm că în viitor când omul va avansa şi va evolua el va mai ajunge să îşi rezolve conflictele şi neînţelegerile pe calea violenţei. Acest lucru fiindcă războiul este un lucru care se manifestă pe sine prin violenţă. Credem că pe viitor este posibil să trăim într-o lume în care omenii ăşi vor da seama că violenţa nu este cea mai bună soluţie la problemele noastre. Acest lucru un bun creştin îl ştie foarte bine dar el nu poate forţa lumea din jurul lui la nonviolenţă. Acest lucru fiindcă un bun creştin este cel care respectă libertatea celor din jurul lui. Prin urmare din acest lucru trebuie să înţelegem că nonviolenţa este un lucru care trebuie să se nască din libertate şi nu din constrângere.

104 Lauren B. Wilcox, *Bodies of Violence: Theorizing Embodied Subjects in International Relations* (Oxford, 2015).

înapoi de la orice formă de violenţă. Prin urmare este bine să ştim acest lucru şi să îl avem foarte bine clarificat. Nu eşti în orice caz un om puternic dacă nu şti să ierţi. Acest lucru fiindcă cu adevărat iertarea este un lucru care ne face să fim cu adevărat superiori. Omul violent este un om care la un anumit nivel a rămas la legea talionului care spune dinte pentru dinte şi ochi pentru ochi. Acest lucru este o realitate pe care trebuie să o avem în vedere. Trebuie să fim persoane ale nonviolenţei. Acest lucru fiindcă fără doar şi poate omul este o fiinţă care trebuie să fie definită de bine şi de ceea ce sunt virtuţile. Prin urmare în această viaţă suntem chemaţi să ne opunem mentalităţii violenţei care este practicată de cei mai mulţi dintre noi. Pentru acest lucru trebuie să ne exersăm să rezistăm în faţa violenţei. Trebuie să rezistăm în faţa celor care sunt violenţi fiindcă acest lucru este ceea ce ne face în cele din urmă oameni în adevăratul sens al cuvântului. Nu de definim umanitatea prin a lovii şi a face cât mai multe victime în jurul nostru. Nu acesta este calea pe care trebuie să o alegem.[105]

După cum am afirmat în rândurile de mai sus este cât se poate de adevărat că violenţa este un lucru care se leagă foarte mult de răzbunare. Dacă cineva mi-a făcut un rău mă voi răzbuna prin a chema alţii cu care să bat acea persoană. Această logică este una inferioară. Este inferioară fiindcă putem să evităm acea persoană ce ne-a făcut un anumit rău. Se întâmplă de mai multe ori ca răul pe care ni l-a făcut o anumită persoană să fie un simplu accident. Omul violent nu doreşte să ştie de accidente ci mai mult numai de momente în care să se poată răzbuna. După cum se spune în popor: „răbunarea este arma prostului.” Acest lucru este aşa fiindcă numai cel violent ajunge să creadă şi să considere că poate să se răzbune. La fel de bine din răzbunare au început mai multă războiae care au dus la pierderi largi de vieţi omeneşti. În această viaţă suntem chemaţi mai mult să iubim decât să ne răzbunăm. Dacă vom sta şi vom analiza vom vedea că răzbunarea este un lucru de care nu prea avem prea mult timp în viaţa naostră. Aceasta fiindcă răzbunarea este un consum de ură. Ea este cea care ne face să ne urâm fără de nici un motiv. La fel de bine dorinţa de răzbunare este la fel de bine legată de dorinţa de ură. Există mult prea multă ură pentru a ajunge să ne alăturăm şi noi căii urii din lumea noastră. Trebuie să ne dăm seama că prin violenţă

105 După cum am spus în acestă lume ca şi persoane ale nonviolenţei suntem chemate să facem un test de rezistenţă. Iată ce spune în acest sens Dan Millman: „durerea un fenomen relativ fizic şi obiectiv, suferinţa este rezistenţa noastră psihologică la ceea ce are loc în jurul nostru. Eveimentele ar putea să creeze durere fizică, dar ele în sine nu crează suferinţă. Rezistenţa este cea care crează suferinţa. Stresul apare când mintea noastră rezistă la ceea ce are loc în jurul nostru. Singura problemă în mintea ta este rezistenţa minţii tale faţă de viaţa care se desfăşoară înaintea ta.” Din acest lucru înţelegem că atunci când suntem persoane ale nonviolenţei ajungem într-un anume fel să ne confuntăm cu suferinţa acest lucru fiindcă cei violenţi ajung să se facă să suferim. Dacă în mintea noastră sau mai bine zis în sufletul nostru nu am căzut de la idealul nonviolenţei am ajuns în cele din urmă să ne dăm seama de ceea ce este nonviolenţa. Acest lucru fiindcă nonviolenţa este un lucru care iese din sufletul nostru. Este bine să ştim prin urmare că trebuie să ne opunem violenţei sub orice formă există ea fiindcă nonviolenţa este calea morală pe care trebuie să păşească omul. După cum am afirmat violenţa este de cele mai multe ori un lucru care ne face să ne răzbunăm, să ne descărcăm nervii care am pute asă nu îi avem de fapt. În cele din urmă nonviolenţa este ceea ce ţine de moralitatea creştin ortodoxă.

ajungem să facem un test de rezistenţă împotriva urii din lumea noastră. Ura din lumea noastră a fost cea care l-a pus pe Iisus pe cruce, ura din lumea noastră a fost cea care i-a ucis pe sfinţii apostoli, ura din lumea noastră a fost cea care l-a omorât cu pietre pe Sfântul arhidiacon Ştefan, ura din lumea noastră a fost cea care i-a aruncat la animale sălbatice pe primii creştini pentru a fi mâncaţi. Aceste lucruri ne spun că ura din lumea noastră este activă. Creştinii s-au confruntat cu ura lumii din cele mai vechi timpuri fiindcă ura a ajuns să fie considerată în lumea noastră o virtute. Este evident că ura este o falsă virtute. Îna ceastă viaţă suntem chemaţi ca şi creştini ortodocşi să facem un exerciţiu de rezistenţă împotriva urii. Acest fapt fiindcă ura este cea care în cele mai multe cazuri ajunge să se manifeste prin violenţă. Nu poate să existe violenţă fără de ură şi ură fără de violenţă. Aceste două noţiuni sunt cât se poate de legate una de celalată. Pentru acest lucru trebuie să ne punem urii şi contracarând ura în cele din urmă vom ajunge să înfrâmngem şi violenţa.[106]

Se spune că era un agricultor care nu credea în Dumnezeu. Acest lucru l-a spus şi la vecinii lui. Aşa se face că într-un ajun al crăciunului soţia lui a luat copii să meargă cu ei la Biserică.

- Nu vi şi tu? L-a întrebat soţia pe soţul ei necredicios.
- În nici un caz.
- De ce?
- Cum poţi să crezi tu în crăciun?
- Fiindcă a avut loc.
- A avut loc? Cum poţi să crezi că Iisus s-a făcut om, El care era fiul lui Dumnezeu a ajuns să se pogoare la nivelul nostru? Se poate aşa ceva?
- Bine fie cum vrei, a spus soţia care a luat pe cei doi copii ai săi şi a mers cu ei la biserică.

Bărbatul a rămas acasă lângă sobă. Afară ningea liniştit. La un moment dat s-a lovit de geam un lucru. S-a dus să vadă ce este dar nu a văzut nimic. Mai apoi s-au auzit mai multe lovituri în fereascā dar nu a văzut nimic. Bărbatul s-a dus afară să vadă ce este. A putut vedea pe jos un stol de găşte sălbatice care fuseseră lovite de furtună. Se pare că ele mergeau în spre ţările calde. Bărbatul a voit să le ajute aşa că s-a dus şi a deschis uşa fermei sale pentru ca gâştele să intre. Dar gâştele nu au înţeles mesajul. Atunci agricultorul s-a dus şi a luat nişte bucăţi pe pâine pe care le-a pus fărămituri în spre ferma lui. Nici de data aceasta gâştele nu au înţeles mesajul şi stăteau în zăpadă tremurând de frig. Agricultorul s-a gândit mai mult şi mai apoi şi-a zis:

- Ştiu ce voi face. Voi merge şi voi lua o gâscă de a mea din fermă şi o voi pune între celelate gâşte sălbatice. Ea se va duce de frig în fermă şi cu siguranţă că o vor urma şi restul.

El a pus în practică planul său şi a văzut că funcţionează. Văzând gâsca domestică că merge în fermă gâştele sălbatice s-au dus toate după ea. După care agricultorul a închis uşa.

- Ei acum gâştele sunt la loc sigur, şi-a zis în sine agricultorul.

El a început să mediteze despre ceea ce a avut loc cu gâştele. Mai apoi şi-a adus aminte ce i-a spus soţiei lui: că el în nici un fel nu poate să creadă în crăciun. Cum adică fiul lui Dumnezeu să se facă om? Dintr-o dată mintea i s-a deschis.

106 Klaus Kenneth, *Două milioane de kilometrii în căutarea adevărului* (Agnos, 2008).

- De ce S-a smerit Dumnezeu pe Sine atât de mult să vină să trăiască în trup de om?

Dintr-o dată totul se lega şi avea sens. Oamenii au fost ca gâştele: orbi, pierduţi, disperaţi. Dumnezeu ne-a trimis pe fiul Său ca să ne arate calea, ca să ne salveze.

- Acum înţeleg de ce soţia mea merge la biserică.

  Anii de îndoieli s-au rispit dintr-o dată şi agricultorul a căzut în genunchi şi s-a rugat:
- Îţi mulţumesc Doamne că ai venit şi ne-ai scos din furtună![107]

Sunt unii care s-ar putea întreba în acest moment cu ce se leagă pilda de mai sus cu gâştele cu tema nonvioleţei? Asemenea gâştei domestice pe care agricultorul a pus-o în mijlocul gâştelor sălbatice trebuie să fim şi noi creştinii ortodocşi. Noi trebuie să fim modele de nonviolenţă într-o lume violentă. Iată de ce rolul pe care îl joacă creştismul ortodox în lumea noastră este extrem de important. Creştinul ortodox trebuie să fie în această lume un model de nonviolenţă fiindcă numai în acest fel el va ajunge să schimbe lumea. Se vorbeşte mult în zilele noastre de faptul că lumea trebuie să se schimbe în spre mai bine. Deşi se vorbeşte mult sunt foarte puţini cei care iau această chemare de a schimba lumea în serios. Prin urmare este adevărat că putem să schimbăm lumea însă ceea ce trebuie să ştim este că lumea nu se va schimba prin violenţă. Violenţa este cea care ne face să fim asemenea unor primitivi care stăm cooţaţi în copaci cu ciomegele în mână gata să ne dăm unii la alţii în cap. Să fie aceasta lumea pe care o dorim noi? Credem că nu. Dacă vom sta şi vom analiza noi dorim mai mult o lume în care să mavem prieteni cu care să putem ieşii la iarbă verde, să avem timp să merge pe stadion să vedem un meci de fotlbal în care fanii nu ajuns să îşi crape capetele unii altora, să mergem la cinematograf unde să vedem filme care să expună frumuseţea iubirii şi a marilor adevăruri ale umanităţii. Iată care este pe scurt lume pe care orice om sănătos la minte şi-o doreşte.[108]

Este prin urmare cât se poate de adevărat că Iisus din Nazaret este pentru noi creştinii ortodocşi exemplu suprem de nonviolenţă. Acest lucru fiindcă El i-a fericit pe făcătorii de pace: „fericiţi făcătorii de pace, ca aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema" (Matei 5, 9). Prin urmare trebuie să ştim că a face pace este un lucru pe care l-a propovăduit Iisus. Trebuie să evităm în zilele noastre violenţa acest lucru fiindcă Iisus ne-o cere. Sunt mulţi în zilele noastre care consideră că Gandhi este modelul suprem de nonviolenţă. Alţii cred că mari filosofi ca Platon şi Aristotel au fost modele supreme de nonviolenţă. Alţii cred că mari scriitori ca Shakespeare sau Hemingway au fost modele

---

107 Întâmplarea de mai este este cât se poate de validă pentru mai mulţi dintre noi care eventual nu am ajuns să înţelegem sensul şi deplinătatea creştinsmului ortodox. Domnul Iisus Hristos este singurul care ne poate mântui de diavol şi de iad şi pentru acest lucru trebuie să avem cerdinţă în El. Este evident că Hristos doreşte să ne mântuim fiindcă dacă nu ar fi voit acest lucru El nu s-ar mai fii întrupat. Prin urmare întruparea lui Hristos ne spune că el doreşte mântuirea tuturor. Însă şi noi trebuie să avem aportul la propria mântuire prin faptele bune pe care le facem. Dacă Hristos este Cel care s-a întrupat pentru noi la fel de bine şi noi suntem datori să facem unele lucruri pentru Hristos. Acestea sunt faptele bune care pot să ne ducă la mântuire. Iată prin urmare care este sensul pildei de mai sus.

108 Radu Teodorescu, *Răul în marile religii ale lumii* (Pennsylvania, 2002).

supreme de nonviolenţă. Toate aceste lucruri sunt cât se poate de mult neadevăruri. Modelul suprem de nonviolenţă este Hristos fiul lui Dumnezeu cel înviat din morţi. Trebuie să ştim că El este Cel care toată viaţa lui pământească a propovăduit faptul că omul trebuie să fie un om al păcii şi al înţelegerii, în alte cuvinte un om al nonviolenţei. Filosofii şi scriitorii acestei lumi este adevărat că au şi ei partea lor de adevăr dar ei nu pot să fie consideraţi exmeple supreme de nonviolenţă fiindcă ei nu au fost crucificaţi ca Iisus pe cruce. Iată de ce Iisus va rămâne cât va fii această lume ca exemplul suprem de nonviolenţă. Pentru acest lucru noi suntem chemaţi să urmăm lui Iisus în nonviolenţă.[109]

Am vorbit în aceste rânduri că nonviolenţa este o formă de rezistenţă în lumea noastră. Rezistenţă faţă de ce? În primul rând faţă de răutatea şi de pervertirea care vedem că există în jurul nostru. Am fii îndreptăţi să credem că violenţa este cea care ar putea să rezolve problemele vieţii noastre din această lume dar ceea ce s-a putut constata este că în nici un caz violenţa nu este o rezolvare pe termen lung a marilor probleme cu care ne confruntăm în lumea noastră şi n viaţa de zi cu zi. Acest lucru fiindcă violenţa nu face decât să ne arunge într-o lume a egoismului. De ce spunem o lume a egoismului? Spunem că este o lume a egosimului fiindcă a răspunde cu violenţă în faţa violenţei este în cele din urmă un act egosit care în nici un caz nu poate să ne definească. Egoismul se poate manifesat prin violenţă. Este vorba de violenţa produsă de faptul că interesele noastre limitate sunt încălcate sau neglijate. Iată de ce este bine să fim cât se poate de bine ancoraţi în nonviolenţă. Ca şi creştini ortodocşi nonviolenţa este un lucru ce ne face mult mai deschişi în spre lumea din jurul nostru. Acest lucru fiindcă lumea din jurul nostru doreşte să vadă un model şi un reper în viaţa creştinului ortodox. Iată cum se face că nonviolenţa ne deschide şi mai mult în spre lume şi ne face să vedem lumea din jurul nostru cu alţi ochi. Omul violent vede lumea ca şi un lucru pe care trebuie să îl domine şi uneori chiar să îl terorizeze. Nu este adevărat că în jurul oamenilor violenţi se poate simţii un sentiment de frică şi uneori chiar de teroare? Nu este adevărat că noi în sine nu dorim să avem cu astfel de persoane? Este cât se poate de adevărat că viaţa creştinului ortodox este o viaţă care ne face să ne dăm seama că oamenii nonviolenţi sunt cei care duc lumea înainte. Nu sunt cei violenţi care ne duc la progres şi la evoluţie fiincă aceştia din contră cu comportametul lor nu fac decât să ne tragă înapoi. În această lume creştinul este chemat să prezinte o altă alternartivă: este

109 Realitatea este că trebuie să fim deplin convinşi că violenţa nu este un lucru care poate să ducă umanitatea înainte. Trebuie să ştim prin urmare că deşi mai multe religii ajung să propovăduiască nonviolenţa ele nu o propovăduiesc în vederea mântuirii. Un creştin ortodox ştie că trebuie să fie nonviolent în această lume fiindcă aceasta este calea pe care a deschis-o Iisus pentru a ne putea mântui. Trebuie în acest sens să fim cât se poate de ancoraţi în nonviolenţă şi să ne dăm seama şi să fim siguri că ea este calea pe care trebuie să păşim în această lume. Nonviolenţa este un lucru care ne face să fim cât se poate de ancoraţi în pricipiile creştin ortodoxe care ne spun că nu trebuie să răspundem la violenţă cu violenţă. Creştinismul ortodox se defineşte pe sine ca o credinţă a nonviolenţei. Nonviolenţa este în creştinism o faptă bună pe care o facem în vederea mânturii noastre. Sunt din ce în ce mai puţini cei care în zilele noastre sunt interesaţi de nonviolenţă fiindcă aceşti oameni nu cred că viaţa noastră continuă şi dincolo de moarte. Dacă nu credem în viaţa de după moarte este foarte adevărat că totul trebuiie să se încheie în această lume. Iată de ce trebuie să răspundem la violenţă cu violenţă fiindcă numai în acest fel ajungem să tărim într-o lume a echităţii. După cum am spus, dacă este să ne bazăm numai pe o mentalitate a violenţei am crea o lume a urii continue şi nu a iubirii.

vorba de nonviolenţă. Lumea secularizată este o lume a violenţei, a luptelor, a urii şi a dezbinării. Creştinul ortodox dimpreună cu parohia lui este chemat să prezinte o altă viziune a lumii şi un alt mod de a vedea existenţa din jurul nostru. Este vorba de viziunea care se defineşte prin nonviolenţă şi la fel de bine prin rezistenţa împtoriva urii care există în lumea noastră. Trebuie să fim realişti să violenţa şi ura sunt două lucruri care ajung să domine lumea din jurul nostru. Creştinul ortodox este cel care vine cu alternativa nonviolenţei, cu crezul că nu violenţa şi răzbunarea sunt soluţiile ultime la care trebuie să recurgă această lume.[110]

CAPITOLUL 6

DUHOVNICIA CREŞTIN ORTODOXĂ CA FORMĂ DE NONVIOLENŢĂ

Viaţa creştin ortodoxă nu se poate să nu ajugă la duhovnicie. Duhovnicia este spiritualizarea creştinului ortodox. Sunt în acest sens mai multe lucruri pe care un creştin ortodox trebuie să le facă pentru a se înduhovnicii. În primul rând el trebuie să ştie că a te înduhovnicii este un lucru bun. În general când vorbim despre înduhovnicire lumea se gândeşte mai mult la faptul că preotul este cel care spovedeşte fiindcă a primit darul duhovniciei. În sens generic noţiunea de duhovnicie este mult mai largă fiindcă ea include mai multe aspecte ale vieţii creştin ortodoxe. A te înduhovnicii este un lucru care se leagă de procesul duhovnicesc de creştere spirituală. În acest sens toţi duhovnicii creştin ortodocşi sunt persoane nonviolente. Aceasta fiindcă ei ştiu că nonviolenţa este o lege a Duhului Sfânt a lui Dumnezeu. Prin urmare procesul de înduhovnicire este unul pe care creştinul ortodox îl resimte pe măsură ce devine nonviolent. Este advărat că viaţa duhovnicească este un lucru care exclude violenţa şi mai mult ea este cea care ne face să fim cât se poate de liberi de orice sentiment de agresiune. Nonviolenţa este un lucru care începe în sufletul omuui fiindcă de acolo ies cele bune şi cele rele. Prin urmare este bine să ştim că o persoană pentru a fi nonviolenţă trebuie să aibă un suflet curat. Pentru acest lucru acea persoană trebuie să recurgă la duhovnic. Relaţia fiu duhovnicesc duhovnic este una care se bazează pe nonviolenţă şi la fel de bine trebuie să fie un model de viaţă duhovnicească.[111]

Duhovnicia creştin ortodoxă este o realitate care implică cu sine reciprocitate. Este vorba de legătura care se stabileşte la spovedanie dintre fiul duhovnicesc şi duhovnic. În acest sens acest gen de relaţie este o relaţie nonviolentă care poate să fie un model de urmat pentru toţi cei violenţi. Trebuie spun că duhovnicul trebuie să crească duhovniceşte împreună cu fiul lui duhovnivcesc şi această relaţie nu este numai una în care duhovnicul are numai de oferit către fiul lui duhovnicesc ci la fel de bine trebuie ca el să şi ofere. Prin urmare în sens duhovnicesc între duhovnic şi fiul său duhovnicesc trebuie să fie o legătură echitabilă. Iată de ce este bine să înţelegem care este legătura dintre fiul duhovnicesc şi duhovnicul lui. Între cei doi ajunge să se stabilească o relaţie sau mai bine spus o legătură duhovnicească ce trebuie să fie menţinută de rugăciune. Este adevărat că rugăciunea este o armă împotriva violenţei. Când un om simte că este violent el trebuie să recurgă la rugăciune. De ce este rugăciunea un lucru care ne face să simţim că putem să fie efectivi prin ea în combaterea violenţei? Violenţa şi comportamentul agresiv este un lurcru care începe în

110 Vasile Leb, *Biserica în acţiune* (Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2001).

om prin gânduri. Aceste gânduri sunt denumite în creştinismul ortodox ca şi „gânduri rele." Sunt mulţi care fiindcă au un temperament mai aprins sunt dominaţi de gânduri rele. Gândurile rele dacă nu sunt date uitării ajung să fie concretizate în fapte. În acest sens pentru a dezrădăcina gândurile de violenţă din inima şi din sufletul unei persoane acea persoană trebuie să recurgă la rugăciune. Rugăciunea este o faptă care ajunge să purifice şi la fel de bine să cureţe mintea omului de tot ceea ce este rău sau mai bine zis de gândurile rele. Realitatea este că sunt puţini cei care atunci când sunt bântuiţi de gânduri rele ajung să se roage lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă se consideră că rugăciunea nu poate să fie efectivă în nici un sens în lupta cu gândurile rele.[112]

Prin urmare trebuie să ştim că legătura dintre duhovnic şi fiul său duhovnicesc este în creştinismul ortodox un lucru care se bazează pe înţelegere şi pe nonviolenţă. Atunci când omul a ajuns să se înduhovnicească el devine desprins de orice gând şi intenţie violenţă. Cu alte cuvinte duhovnicia creştin ortodoxă se manifestă printr-o nonviolenţă totală. Iată de ce este bine să ştim că viaţa duhovnicească este un lucru pe care trebuie să îl înţelegem ca o experienţă a nonviolenţei. Pentru persoanele violente viaţa duhovnicească nu poate să fie înţeleasă în nici un fel. Aceasta fiindcă fiul duhovnicesc este singurul cel care merge şi ascultă pe povăţuirile părintelui duohvnicesc. Pe măsură ce fiul duhovnicesc ascultă de părintele lui duhovnicesc este adevărat că el se înduhovniceşte şi la fel de bine o persoană a nonviolenţei. Se spune că la un moment dat nişte hoţi s-au gândit să fure bunurile din chilia unui călugăr. Hoţii au dat buzna în chilia călugărului şi au luat tot ceea ce le-a căzut în mâini. Când au dat să plece călugărul care era bătrân şi cu multă experienţă duhovnicească i-a oprit şi le-a spus: hei aţi uitat şi vasul acela. Când au auzit hoţii una ca aceasta au rămas uimiţi. Bătrânul călugăr nu părea să fie afectat deloc de fapta lor ci din contră îşi păstra liniştea duhovnicească. Atunci au returnat tot ceea ce au furat de la călugăr fiindcă ei când furau erau obişnuiţi să inducă frică în inimile celor de la care furau. Avem aici de a

111 Este adevărat că numai în creştinismul ortodox există o relaţie dintre duhovnic şi fiu duhovnicesc fiindcă în catolicism nu există aşa ceva şi la fel de bine acest lucru a fost şters din protestantism. Duhovnicul trebuie să fie cât se poate de versat în viaţa duhovnicească şi să ştie că ea în nici un caz nu este un lucru care duce la violenţă. În acest sens duhovnicul creştin ortodox este un „pedagog al nonviolenţei." Iată ce spunea în acest sens Sfântul Paisie Aghioritul: „cât de des trebuie să se împărtăşească şi cât de des trebuie să postească cineva înainte de împărtăşanie, acestea nu intră într-un şablon. Duhovnicul va rândui cu discernământ cât de des se va împărtăşi şi cât de des va postii, potrivit cu puterea ce o are. În paralel îl va povăţui şi la postul duhovnicesc, la abţinerea de la patimi, potrivit cu sensisbilitatea lui duhovnicească, adică potrivit cu cât îşi simte greşala sa şi având în vedere răul ce îl poate face vrăjmaşul luptând cu un suflet sensibil, ca să nu-l aducă la deznădejde." Din acest lucru înţelegem că atât duhovnicul cât şi fiul duhovnicesc trebuie să fie centraţi pe viaţa duhovnicească ce este o opoziţie cu lucrarea celui rău sau a diavolului. Este adevărat că în plan duhovnicesc mai multe dintre intenţiile la violenţă ale omului vin de la cel rău sau diavolul. Acest lucru nu poate fi negat şi pentru acest lucru omul care simte tedinţe spre violenţă în viaţa sa are mai mari şanse să scape de ele dacă le spovedeşte.

112 Sofronie Saharov, *Rugăciunea: experineţa vieţii veşnice* (Editura Deisis: Sibiu, 2007 reeditare).

face cu un exmeplu de nonviolenţă. Acest lucru fiindcă dacă acel călugăr bătrân ar fii avut o atutudine de frică faţă de hoţi cu siguranţă că lucrurile s-ar fi terminat altfel. Marii călugări au fost persoane care au ajuns să îşi păstreze nonviolenţa chiar şi în cele mai grele situaţii. Acest lucru ei au reuşit să îl facă fiindcă au ajuns avansaţi în viaţa duhovnicească. Este bine prin urmare să ne dăm seama că pe cum avansăm în viaţa duhovnicească pe atât de mult avansăm şi în nonviolenţă.[113]

Devine evident că acolo unde este prezent Duhul Sfânt al lui Dumnezeu nu poate exista violenţă. Acest lucru fiindcă violenţa nu este un lucru care îi este propriu lui Dumnezeu. În acest sens cei care fac violenţă în numele lui Dumnezeu sunt nişte micinoşi care evident vor să îşi realizeze cu orice mijloc scopurile murdare. Trebuie să ştim prin urmare că omul duhovnicesc în această viaţă se poate întâlnii cu situaţii în care violenţa ar putea să fie justificată dar el nu recurge la ea fiindcă ştie că nu este cea mai bună soluţie. După cum am spus, sunt puţini cei care îşi dau seama că viaţa duhovnicească este un lucru care se manifestă prin nonviolenţă fiindcă de multe ori noi trăim într-un fel de amorţire duhovnicească sau mai bine zis într-un fel de stare în care nu mai ştim ceea ce este diferenţa dintre agresivitate şi nonviolenţă. Acest lucru fiindcă suntem tentaţi să credem că toţi oamenii din jurul nostru sunt nonviolenţi. Dacă îi putem pe oamenii din jurul nostru într-o situaţie mai delicată vom vedea că ei sunt departe de a fi nonviolenţi. Acest lucru fiindcă ei vor simţii nevoia să se manifeste violent şi la fel de bine să îşi demonstreze suprematia faţă de cei din jurul lor. În ţările creştin ortodoxe aproape toate lumea susţine că este nonviolentă dar dacă ne vom uita mai bine la buletinele de ştiri din ţările ortodoxe vom putea vedea destul de multă violenţă. Cum se poate ca în cadrul popoarelor creştin ortodoxe să existe atât de multă violenţă fiindcă toţi susţin că sunt creştini ortodocşi? Realitatea este că sunt mulţi creştini ortodocşi numai cu numele care trăiesc într-un fel de inerţie dintre crăciun şi paşti care nu iau în serios viaţa duhovnicească. Aceştia nu sunt conştieţi deplin că există o disciplină a nonviolenţei în creştinismul ortodox care se manifestă prin a nu răspunde la provocări şi a îţi menţine liniştea chiar şi în cele mai grele situaţii. Iată prin urmare că nu trebuie să ne bazăm prea mult pe masa amrofă de creştini ortodocşi ai

113 Nonviolenţa este legată de viaţa duhnicească fiindcă odată ce omul simte păzenţa Duhului Sfânt al lui Dumnezeu în inima lui. Este cât se poate de adevărat că el ajunge să fie eliberat de mentalitatea acestei lumi. Mentalitatea duhovnicească este una care ne face să fim mult mai profunzi şi mult mai cu luare aminte la viaţa duhovnicească. Acest lucru fiindcă viaţa duhovnicească este una care se duce în primul rând în sufletul omului. Din suflet viaţa duhnicească se manifestă şi în exterior prin mai multe lucruri: blândeţe, delicateţe, iubire faţă de toată lumea, înţelegere şi iertare. Avem prin urmare două concluzii, că: viaţa violentă care este un fel de prezenţă a celui rău sau a diavolului în această lume şi în al doilea rând viaţa nonviolenţa care un fel de expresie a omului ce este în comuniune cu Dumnezeu. Când omul este din comuniune cu Dumnezeu el îşi dă seama că a ajuns la o viaţă cât se poate de superioară şi în acest sens una care nu mai ajunge să fie tulburată de gânduri de violenţă. Omul duhovnicesc îşi să seama că violenţa nu este o soluţie la problemele cu care se confruntă şi în acest sens este liber de orice gând sau intenţie de violenţă. În spre acest lucru trebuie să tindem şi noi ca oameni duhovniceşti. În această lume se poate să ne întâlnim cu borfaşi sau cu huligani care are merita acte de violenţă dar când suntem oamenii duhovniceşti ajungem să fim nonviolenţi cu ei şi să ne dăm seama că cel mai bine în contactul cu ei este nonviolenţa.

zilelor noastre ci mai mult trebuie să fim ancoraţi la nivel personal în viaţa duhovnicească şi în nonviolenţă. Numai prin efortul personal vom ajunge în cele din urmă să înţelegem calea nonviolenţei. Creştinismul ortodox este o cale a nonviolenţei care ne face să fim cât se poate de eliberaţi de intenţiile violente pe care le pune lumea îmn faţa noastră. Trăim într-o lume care teoretic afirmă că este nonviolentă dar dacă ne uităm la câte protestate antiguvernamentale există în lumea noastră ajungem să ne schimbăm opinia.[114]

Totuşi, duhovnicia creştin ortodoxă ne spune că deşi omul nu este într-o stare de luptă violentă cu lumea din jurul lui acest lucru nu înseamnă că nu există o luptă în sufletul lui. Această luptă se duce mai bine spus pentru sufletul omului. Diavolii sunt cei care duc o luptă pentru toate sufletele noastre şi acest fapt în nici un fel nu poate să fie negat. Iată ce ne spune în acest sens Antim din Chios: „lupta spirituală trebuie dusă cu zel. Zelul şi nepăsarea sunt două mijloace puternice. Unul ne uneşte cu Dumnezeu şi celălalt ne separă. Zelul este unul fie încins, nepăsarea este una fie rece: oricât de tare ai lovii fierul se răceşte, nu poate face ceva din el; pe când fierul încins este uşor de modelat.” Din acest lucru înţelegem că viaţa duhovnicească este cea care ne face să fim cât se poate de deschişi în spre Dumnezeu şi persoane care suntem capabile să fim modelate după viaţa în Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. Prin urmare este adevărat că deşi un creştin ortodox este nonviolent în exterior acest lucru nu înseamnă că în sufletul lui nu se dă o luptă dintre bine şi rău. Marea majoritate a creştinilor oortodocşi pot să simtă această luptă pentru sufletele lor. Ea se poate manifesta prin gânduri, intenţii şi deprinderi. Ceea ce este cât se poate de adevărat este că în fiecare dintre noi există o luptă dintre păcat şi virtute. Această luptă după cum am spus şi mai sus nu se manifestă prin violenţă fizică ci mai mult prin violenţă spirituală. În sens duhovnicesc trebuie să ştim că diavolii sunt violenţi. Ei ne asaltează prin gânduri cu tot felul de ispite care sunt menite să ne arunce în deznădejde şi în descumpănire. Iată de ce este bine să fim ancoraţi în viaţa duhovnicească ce este o pavăză împotriva gândurilor cu care ne asaltează diavolii.[115]

Prin urmare în sufletul omlui să dă un război nevăzut care este provocat de violenţa diavolilor. Fiindcă diavolii sunt fiinţe spirituale lor nu le este îngăduit de Dumnezeu să ducă o luptă fizică cu omul şi când o fac după cum am văzut cazul Sfântului Antonie cel Mare, o fac în puţine cazuri. Fiindcă diavolii sunt fiinţe ale violenţei depline şi totale, este foarte adevărat că ei încearcă prin toate metodele şi toate mijloacele pe care le au să îl facă pe om să facă răul. Acest lucru este după cum ne spunea Sfântul Nicodim Aghirotul *un război nevăzut.* Realitatea este că nu putem să vedem războiul nevăzut cu diavolii dar la fel de bine îl putem simţii. Îl poate simţii beţivul care simte impusul să înceapă să bea din nou, îl poate simţii lacomul la mâncare căruia gândurile îi spun să înceapă să mănânce din nou, îl poate simţii desfrânatul căruia gândurile îi spun să se desfrâneze din nou sau în cele din urmă îl poate simţii violentul când gândurile îi spun să înceapă desfrânarea din nou. Acestea sunt dovezi că diavolii sunt cei care doresc să ne manipuleze şi să ne facă să fim oameni dedaţi răului. Prin urmare trebuie să ştim că deşi „războiul nevăzut” nu este unul fizic care se manifestă prin vioelnţă fizică el există şi nu trebuie să avem în acest sens nici un fel de îndoială în privinţa lui. Totuşi, este posibil să cedăm în acest răboi al gândurilor, putem să cedem odată sau de două ori dar acest lucru nu înseamnă că am pierdut războiul cu

114 Arsenie Boca, *Lupta duhovnicească cu lumea, trupul, diavolul* (Făgăraş, 2009).

diavolii. Iată ce ne spunea în acest sens mărturisitorul Dumitru Bordeianu: „nu eşti înfrânt atunci când ai căzut la pământ, ci atunci când ai renunţat la luptă.” Din acest lucru înţelegem că trebuie să ne opuen diavolilor care se războiesc în mintea noastră şi la fel de bine să fim cât se poate de atenţi cu gândurile noastre. Este clar că diavolii vor ca noi să fim oameni violenţi. În general în toate manifestările diavolilor din vieţile sfinţilor aceştia au fost violenţi. Violenţa este un lucru care îl caracterizează pe diavoli printre alte lucruri rele. Faptul că diavolii sunt violenţi nu înseamnă că şi noi trebuie să fim violenţi. Iată de ce este bine să fugim de violenţă fiindcă ea ne face asemenea diavolilor. Iată prin urmare că am ajuns la cauza ultimă a violenţei şi la ceea ce sconteză ea în cele din urmă: distrugerea definitivă a rasei umane. Aceste lucruri sunt cele pe care trebuie să le avem în vedere şi trebuie să le credem ca fiind adevărate.[116]

„Am nevoie de untdelemn” a spus un călugăr cândva, așa că a plantat un puiet de maslin.

-Doamne, se ruga el, măslinul are nevoie de ploaie pentru că plăpândele-i rădăcini să soarbă apă și să crească. Trimite o ploaie blândă!.

Și Domnul a trimis o ploaie blândă.

-Doamne, se ruga călugărul, copacul meu are nevoie de soare. Trimite soare, Te rog.

Și soarele a strălucit, poleind norii care mai picurau încă.

-Acum niște ger, Domnul meu, ca să-i întărească țesuturile a strigat călugărul.

Și iată, copăcelul scânteia de chiciură, dar spre seară muri. Atunci călugărul s-a dus la chilia unui confrate și i-a povestit pățania lui neobișnuită.

-Uite am plantat un măslin fiindcă am nevoie de ulei.

-Aşa şi?

---

115 Iată ce spunea în acest sens Părintele Amfilohie Makris din Patmos: „lupta duhovnicească trebuie să fie pecetluită cu dragoste sinceră şi cu smerenia. Căci numai cel ce este îmbrăcat cu acestea nu ţine seama nici de greutăţile acestei vieţi, nici de ura lui satan, nici de răutatea pe care o manifestă slugile lui.” Prin urmare este adevărat că deşi un om nu se manifestă violent în exterior nu acest lucru se poate spune despre interiorul lui. Sunt mulţi care în sufletele lor duc un adevărat război cu duhurile necurate. Aceste duhuri speculează orice moment pentru a ne face să cădem în violenţă. Prin urmare trebuie să ducem un proces de înduhovnicire pentru a scăpa total de duhurile necurate. Ele sunt cele care se bucură când cineva a ajuns să fie curpins de violenţă fiindcă în cele din urmă acea persoană va ajunge să fie şi mai violentă. Ceea ce este adevărat este că prin gânduri şi prin intenţii duhurile necurate încearcă să ne manipuleze. În sine duhurile necurate ne urăsc şi ne vom moartea deplină dar fiindcă sunt viclene se folosesc de orice gând şi de orice intenţie pe care o are omul pentru a îl putea manipula, pentru a putea să îl ducă la acte de violenţă şi chiar de omor. Aceasta este lucararea duhurilor necurate care se manifestă în cazul nostru. De ea trebuie să fim conştienţi şi la fel de bine şi de faptul că duhurile necurate nu pot să treacă peste voinţa noastră sau mai bine zis peste liberul nostru arbitru. Când un om ajunge să facă o faptă rea el o face prin acordul lui urmând sugestiile duhurilor necurate.

116 Sfântul Nicodim Aghioritul, *Războiul nevăzut* (Editura Egumeniţa, 2008).

-Păi l-am rugat pe Dumnezeu să îi idea ploaie pentru rădăcini. A venit ploaia. Mai apoi m-am rugat pentru soare şi soarele a a venit. Apoi m-am rugat pentru nişte ger şi gerul a venit.

Şi ce este cu asta?

-Păi spre seară măslinul s-a ofilit.

-Și eu am plantat un copăcel, răspunse acesta, și uite! Îi merge bine. Însă eu mi-am încredințat copacul Dumnezeului său. El, care l-a creat, știe mai bine decât unul ca mine ce-i trebuie unui pom. Nu am pus nici o condiție, nu am stabilit metode sau mijloace. „Doamne, m-am rugat, trimite-i ceea ce-i trebuie: furtună sau soare, vânt, ploaie sau îngheț. Tu l-ai făcut și Tu îl cunoști."

Realitatea este că ajungem uneori să fim extrem de tehnici când vine vorba de legătura noastră cu Dumnezeu. Acest lucru fiindcă în cele din urmă dorim ca lucrurile să iese aşa cum dorim noi şi nu cum le rânduieşte Dumnezeu. Aceasta a fost şi greşala călugărului de mai sus. El dorea ca măslinul pe care l-a semănat să crească cum vrea el şi nu cum a lăsat Dumnezeu felul măslinilor. Prin urmare ce judecată să credem mai mult: a lui Dumnezeu sau a noastră?[117]

Este evident că există o încleştare de forţe în ceea ce ne priveşte de care noi am devenit conştienţi numai prin descoperirile pe care noi am ajuns să le avem de la sfinţii lui Dumnezeu. Calea violenţei este un lucru pe care orice om violent recunoaşte că este una rea şi care trebuie să fie evitată dar când vine momentul de violenţă omul nu mai poate să se abţină şi ajunge să devină violent. Numai printr-o viaţă duhovnicească riguroasă vom ajunge în cele din urmă să fim cât se poate de capabili de autocontrol. Avem neovie de autocontrol şi acest lucru în nici un caz nu este un fapt pe care trebuie să îl trecem cu vederea. Acest autocontrol ne vine când am ajuns să fim cu adevărat oameni duhovniceşti. Prin urmare viaţa duhovnicească este un lucru care ne face să ne dăm seama că impulsurile la violenţă pe care le resimt unii sunt manipulări ale diavolilor care trebuie să fie ignorate. Iată de ce este bine să avem aceste lucruri bine definite şi să ştim care este sensul vieţii duhovniceşti. A fi un om duhovnicesc nu impune a nu fi tu un om violent ci la fel de bine a fi un model de nonviolenţă în

117 Deşi nu o spun sunt mai multe persoane care consideră că judecata lor este mai bună decât a lui Dumnezeu. Acest lucru iasă în general din egoism. Nu există egoism în Dumnezeu şi pentru omul egoist judecata lui care a ieşit de la Dumnezeu ajunge să se autonomizeze şi să nu mai aibă nimic de a face cu Dumnezeu. Prin urmare trebuie să ne bazăm mai mult pe judecata lui Dumnehzeu decât a noastră fiindcă Dumnezeu Tatăl ştie mult mai bine ceea ce este bine pentru noi. Sunt mulţi care consideră că în unele situaţii este bine să fie violenţi fiindcă acest lucru este o rezolvare a problemelor cu care se confruntă. Trebuie să ştim că în nici un caz violenţa nu este o rezovare a problemelor noastre. Acets lucru fiindcă ea nu face decât să adâncească alte probleme şi mai mari pe care le avem. Viaţa duhovnicească este un lucru care trebuie să se bazeze pe judecata lui Dumnezeu. Diavolii sunt cei care pot să inspire în noi unele judecăţi care să pară cât se poate de echitabile şi de bune şi noi să le considerăm ca fiind ale noastre. Pentru acest lucru ortodoxia ne recomandă ca atunci când ne spovedim să ajungem să ne mărturisim gândurile rele sau gândurile despre care nu suntem siguri duhovnicului. Diavolii sunt cei care după cum am spus pot să arunce în noi gânduri rele şi noi fără să fim atenţi să le considerăm ca fiind bune. Este clar că avem de a face aici cu un război duhovnicesc. Numai bazându-ne pe judecata lui Dumnezeu vom reuşi să câştigăm acest război.

comunitatea ta. Sunt mulţi care simt adevărate impulsuri spre violenţă şi nu ştiu de unde vin acestea. Dacă este un om moral el îşi va da seama că gândurile violente nu îi sunt proprii celui ce crede în Dumnezeu şi prin urmare va ajunge să demaşte lucrarea diavolilor. După cum am spus în ceea ce îl priveşte pe creştinul ortodox diavolii nu lucrează niciodată pe faţă ci din umbră sau mai bine spus din ascundere. Acest lucru pentru ca omul duhovnicesc să nu îşi dea seama de originea lucrării diavoleşti.[118]

Iată prin urmare că omul duhovnicesc este o persoană a nonviolenţei. Avem nevoie din ce în ce mai mulţi oameni nonviolenţi fiindcă numai în acest fel lumea va ajunge să se realizeze pe sine. Sunt multe situaţiile în care sunt puşi în faţa unor fapte contradictorii în care primul impuls al nostru este să ne facem dreptate singuri. De ce să nu spunem că sunt destui în zilele noastre care sunt de părere că dreptatea se face cu pumnul dacă nu chiar cu arma în mână. Omul care doreşte dreptate în această lume v-a ajunge să meargă în spre factorii în cauză: autorităţile civile. Aceste autorităţi de multe ori nu pot să fie chiar atât de expeditive după cum ar dorii omul de rând. Aşa se face că în cele din urmă omul de rând va anunge să fie o persoană care să considere că trebuie să îşi facă dreptate singur. Acest lucru fiindcă dreptatea trebuie să fie făcută oricum. Să fie lucrurile chiar aşa? Realitatea este că în lumea noastră sunt destui cei care ajung să îşi facă dreptate singuri. Acest lucru fiidncă omul ajunge să nu mai creadă în instituţiile statului. Aşa se face că în sistemul juridic există foarte multă violenţă. După cum am spus omul are o sete înnăscută după dreptate acest lucru fiindcă orice persoană doreşte să trăiască într-o lume a dreptăţii. Totuşi, dreptatea nu este un lucru arbitrar şi ea trebuie să fie făcută de persoane competente. Prin urmare nu orice şi oricum poate să facă dreptate. Agenţii hasoului sunt cei care susţin că numai violenţa singură poate să facă dreptate în această lume. Să fie lucrurile chiar aşa? Poate să fie violenţa cea care să asigure dreptatea în lumea noastră? Sunt mulţi care cred că da, dar ceea ce ne spune creştinsimul ortodox este că în nici un caz nu trebuie să ne bazăm pe violenţă pentru a ne face dreptate. Trebuie să ne bazăm pe organele aflate în cauză.[119]

---

118 Sofian Boghiu, *Smerenia şi dragostea însuţirile vieţii creştin ortodoxe* (Bucureşti, 2002).

119 Când un om este nedreptăţit el simte că vrea să izbugnească, că vrea să urle sau de ce nu că vrea să lovească. Acest sentiment a fost foarte bine descris de mari autori literari dintre care poate cel mai bine a făcut-o francezul Alexandre Dumas în romanul său Contele de Monte Cristo. Monte Cristo pe numele lui adevărat Edmund Dantes este victima unei înşelăciuni plănuite de nişte aşa zisi prieteni ai lui care se sfârşeşte prin condamnarea lui Monte Cristo pe o insulă într-o închisoare de maximă siguranţă. După mai bine de 13 ani de temniţă Monte Cristo reuşete să evadeze. În cele din urmă el îi va căuta pe cei care i-au înscenat închiasorea şi îi va ucide. Avem de a face aici cu ceea ce am putea spune *dorinţa de dreptate* a omului. Orice om suferă atunci când este nedreptăţit. Acest lucru fiindcă dorinţa de dreptate este o realitate care ţine de viaţa sufletului omului. Ceea ce trebuie să ştim este că dacă dorinţa de dreptate a omului este subiectivă de cele mai multe ori se ajunge la violenţă. Acest lucru fiindcă violenţa este un fapt care ne face să simţim că cu adevărat s-a făcut dreptate. Totuşi, ceea ce s-a putut constata este că unii oameni au un simţ mai profund al libertăţii în timp ce alţii nu îl prea au. Aşa se face că cei care au înclinaţii înspre dreptate ajung să studieze dreptul. Iată de ce este bine să ştim că trebuie să lăsăm persoanele avizate să facă dreptate şi să ne controlăm impulsurile spre violenţă atunci când sunte nedreptăţiţi.

După cum am spus violenţa este un lucru care izvorăşte din sufletul omului şi în momentul în care omul nu mai este o persoană duhovnicească şi la fel de bine nu mai este preocupat de viaţa duhbovnicească este adevărat că el este dedicat deplin violenţei. Prin acest lucru înţelegem că diavolii au ajuns să câştige definitiv acel suflet. Iată ce spunea în acest sens mărturisitorul Valeriu Gafencu: „pacea izvorăşte din biruinţa binelui asupra răului. Aici se află şi sensul războiului nevăzut al asceţilor şi sensul apocaliptic al istoriei.” Prin urmare pentru a fi liberi de sentimentul de violenţă trebuie să avem o conştiinţă împăcată. Aceasta fiindcă conştiinţa este cea care atunci când omul este nonviolent este liniştită şi conştiinţa este neliniştită atunci când omul este violent. Realitatea este că sunt mulţi care ajung să fie violenţi nu fiindcă acest lucru le place ci din teribilism. Sunt mulţi care iubesc senzaţiile tari şi fac orice pentru a avea parte de el. Un comportament violent poate să ofere senzaţii tari. Cu toţii se poate să fi ajuns în acest sens să întâlnim persoane teribiliste care consideră că violenţa este o adevărată virtute. Omul teribilist este un om care în loc să se ruşineze de actele lui de violenţă ajunge să se laude cu ele. Acest lucru fiindcă aceste acte de violenţă sunt cele care îl definesc pe el ca o persoană importantă şi de mare curaj. Setea de teribilism este larg întâlnită în lumea noastră şi trebuie să ştim că teribilistul este o persoană care practică violenţa fiindcă ea îl face mai diferit decât restul. Experienţa a dovedit că închisoarea este cea care face ca dorinţa de violenţă să dispară în teribilist. Acest lucru fiindcă închisoarea este considerată ca un loc rău famat şi care în nici un fel nu este demnă de teribilist. Sunt mulţi teribilişti pe care vorba bună nu a ajuns să îi schimbe ci numai închisoarea. Este adevărat că închisoarea este o rezolvare destul de eficentă la violenţa care are loc în zilele noastre. Acest lucru fiidncă închisoarea este un loc în care violentul se poate întâlnii cu unii care sunt şi mai violenţi decât el. Ceea ce trebuie să ştim este că în închisoare ajung foarte rar oameni duhovniceşti fiindcă aceştia sunt în mare oameni care sunt morali, drepţi şi buni. Sunt unii care nici nu vor să audă de viaţa duhovnicească ce li se pare o pierdere de vreme. Este bine să ştim că omul duhovicesc este unul care trece prin judecata de apoi mai înaite ca ea să aibă loc fiindcă el se judecă pe sine mereu ca o parte din viaţa duhovnicească.[120]

Prin urmare este foarte adevărat că nonviolenţa este un lucru care se naşte din nevoia de dreptate a omului. Omul vrea să trăiască într-o lume a dreptăţii. Deşi mai toţi oamenii sunt persoane care doresc să li se facă dreptate sunt puţini cei care doresc să facă dreptate. Acest lucru fiindcă în lumea noastră dreptatea tinde să fie un lucru subiectiv. Trebuie să căutăm dreptatea dar la fel de bine trebuie să ştim că în creştinismul ortodox dreptatea nu este niciodată una violentă şi nici una care se bazează pe frică. Dreptatea trebuie să vie ca un lucru firesc şi la fel de bine ca o metodă prin care să ajungem să eliminăm confliectele dintre noi. Iată ce spunea în acest sens Wally Nelson: „nonviolenţa este conştiinţa constantă a demnităţii şi a umanităţii proprii şi a altora; ea caută adevărul şi dreptatea; ea renunţă la violenţă în metodă cât şi în atitudine; este o acceptare curajoasă a iubirii active şi a bunei voinţe ca un instrument prin care să biruim răul şi a te transforma pe tine şi pe alţii. Este voinţa de a suferi mai mult suferinţa decât de a o aduce altora. Exclude retalierea şi fuga.” Iată prin urmare o bună definiţie a nonviolenţei în sensul creştin ortodox. Sunt mai mute persoane care sunt adepte a conceptului că atunci când cineva ne aduce suferinţă trebuie să răspundem prin a aduce şi noi la fel de multă suferinţă. Această logică a aducerii

120 Serafim Alexeiev, *Judecata de apoi. Viaţa după moarte* (Editura Sofia: Bucureşti, 2012).

suferinţei peste cei din jurul nostru este una care nu ne face mai buni decât ei. Din contră, ne arătăm superioritatea de caracter prin faptul că atunci când cineva ne face să suferim nu răspundem cu aceiaşi monedă. Acest lucru este ceea ce ne face ca în cele din urmă să fim cât se poate de echitabili.[121]

Prin urmare în această viaţă una dintre întrebările la care trebuie să oferim răspuns este: de partea cui suntem: a violenţei sau a nonviolenţei? În mare până la proba contrarie toţi afirmă că sunt de partea nonviolenţei. Când însă omul trece printr-o situaţie mai dificilă în care îi este testată răbdarea este clar că de multe ori el ajunge la violenţă. Sunt mulţi care susţin că ei sunt oameni de acţiune şi pentru acea ajung să aleagă violenţa ca un mod de viaţă fiindcă nu există nici un fel de „acţiune" în noviolenţă. Să fie lucrurile chiar aşa? Adevărul este că nonviolenţa dacă o luăm în serios este un lucru care implică cu sine multă acţiune. Iată ce spune în acest sens Gene Sharp: „acţiunea nonviolentă este o metodă de luptă la fel cum este războiul. Ea implică cumpătarea în ceea ce priveşte forţele şi putarea unei „bătălii"; cere o strategie înţeleaptă şi tactică şi le cere soldaţilor ei „curaj", disciplină şi sacrificiu. Acest punct de vedere a acţiunii nonviolente ca şi o tehnică de luptă activă, este dimaetral opusă opiniei populare că cea mai puternică acţiune nonviolentă constă în convingerea raţională a oponentului şi de cele mai multe ori constă din acceptarea pasivă. Acţiunea nonviolentă este ceea ce spune: acţiune care nu este nonviolentă şi nu lipsa de acţiune. Această tehnică constă nu numai din cuvinte ci dintr-un protest activ, necooperare şi intervenţie. În mod surprinzător este este o acţiune de grup sau de masă." Din acest lucru înţelegem că la fel cum unii se mobilizează pentru război noi creştinii ortodocşi ne mobilizăm pentru nonviolenţă. Acest lucru presupune mai multe acţiune pe care trebuie să le facă o întreagă colectivitate şi nu numai un simplu creştin ortodox. Trebuie să fim prin urmare înţelegători cu faptul că la fel cum unii fac antrenamente pentru a fi cât mai eficenţi în actele de violenţă la fel de bine şi noi facem cât mai multe acţiuni şi acte care să extindă nonviolenţa în lumea noastră. Pentru a deprinde nonviolenţa la nivel profund avem nevoie de multă răbdare şi de a fi ancoraţi în viaţa duhovnicească. Omul trebuie să aibă nu numai o motivaţie de ordin psihologic pentru a fi nonvbiolent ci la fel

121 Nonviolenţa este calea omului duhovnicesc prin această lume. Acest om ajunge să sădească iubire acolo unde este ură, înţelegere acolo unde este neînţelegere, nonviolenţă acolo unde este violenţă, pace acolo unde este război şi linişte acolo unde este nelinişte. Deşi nu spus marii duhovnici creştin ortodocşi din toate timpurile au fost persoane ddicate nonviolenţei. Trebuie să fim cât se poate de nonviolenţi cu lumea din jurul nostru fiindcă lumea nu se va putea schuimba în mai bine prin violenţă. Violenţa este o soluţie eronată în faţa agresivităţii din lumea zilelor noastre. Prin urmare este bine să ne opunem violenţei şi să ştim că acest lucru este un fapt bun. Trebuie să evităm violenţa ca şi una care nu face decât să ne strice ca persoane umane. Acest lucru fiindcă în rai nu există violenţă. Lumea noastră trebuie să fie o lume care să se asemene cu raiul. Din moment ce în rai nu există violenţă este clar că nici în lumea noastră nu ar trebuie să fie. Acolo unde este trebuie să ajungem să ne dăm seama că numai viaţa duhovnicească autentică poate să o stârpească. Viaţa duhovnicească este una care se bazează pe nonviolenţă şi la fel de bine este cea care ne duce la concluzia că omul violent este un om ce trebuie compătimit fiindcă el nu vede o altă rezolvare duhovnicească a problemelor lui decât violenţa. Violenţa trebuie să fie un lucru care în nici un fel să nu preocupe lumea din zilele noastre. Acest lucru fiindcă închisorile noastre suntn pline de oameni agresivi şi violenţi.

de bine el trebuie să fie motivat şi în sens duhovnicesc. Viaţa duhovnicească ne spune că Iisus a fost exemplul suprem de nonviolenţă dincolo de care nu mai găsim nici un alt model de nonvioelnţă. El ne-a spus că nu trebuie să răspundem răului cu rău, violenţei cu şi mai multă violenţă şi nedreptăţii cu nedrepate. Din contră, noi ca şi creştini ortodocşi suntem chemaţi să fim cât se poate de activi în viaţa noastră duhovnicească şi să ne dăm seama că din moment ce am ales să fim omeni duhovniceşti am ales să ducem o viaţă de nonviolenţă.[122]

Sunt mai mulţi care sunt de părere că pentru a ajunge să impunem nonviolenţa în această lume trebuie să folosim orice mijloace. Ar fi cu adevărat trist dacă am ajungem să impunem nonviolenţa în lumea noastră prin violenţă. Sunt mulţi care deşi aparent susţin că sunt persoane nonviolente când vine problema de a impune nonvioelnţa susţin că trebuie să fim la fel de bine violenţi. Putem să ne mai numim aunci oameni ai nonviolenţei? Cu siguranţă că nu. Iată ce spunea în acest sens Maica Tereza de Calcuta: „nu avem nevoie de arme şi bombe pentru a aduce pacea. Avem nevoie de iubire şi de compasiune.” Este exlus prin urmare să impunem nonviolenţa în această lume prin război fiindcă acest lucru implică cu sine că ne contrazicem pe noi înşine. Trebuie să oferim un exemplu de nonviolenţă prin propria noastră viaţă care să ne facă să fim apreciaţi şi urmaţi de cei din jurul nostru. Lumea noastră este prinsă în multe războiaie dintre care unele au motivaţii cât se poate de nule. În faţa acestui exod al războiului trebuie să fim cât se poate de atenţi să ajungem să fim şi noi contaminaţi. Războiul este o manifestare deplină a violenţei. Este adevărat că sunt unii care ajung să suporte războiul decât să îl creeze. Acest lucru fiindcă cei care doresc să cuceerască cu siguranţă că vor ajunge să creeze război. Acest lucru ne spune că în plan duhovnicesc standardele noastre morale sunt destul de scăzute. Un om duhovnicesc poate să îşi rezolve problemele pe care le are şi fără de război. Este foarte tristă că unii consideră războiul singura soluţie de rezolvare a problemelor lor.[123]

---

122 Petre Vintilescu, *Spovedania şi duhovnicia* (Alba Iulia, 1995).

123 Fără doar şi poate că sunt mulţi care crează război pentru a îşi manifesta violenţa şi spiritul de violenţă. Acest lucru fiindcă se consideră că violenţa este un lucru care în cele din urmă ne face mai puternici. În acest sens este bine să nu răspundem provocărilor la război ale celor violenţi fiindcă oamenii care sunt biolenţi tind să fie schimbători. Ei nu pot să fie violenţi tot timpul şi pentru acest lucru ajung să se schimbe. Războiul este un lucru care trebuie să fie evitat cu orice preţ şi numai în momente extreme el trebuie să fie acceptat. Aceasta fiindcă din război foarte rar se ajunge la înţelegere. Sunt mulţi care se consideră „persoane de război.” Aceştia sunt persoane care în orice moment şi în orice timp sunt gata să facă şi să creeze război. Războiul este un lucru care ajunge să îl înjoasească pe om fiindcă el se bazează în mare pe mentalitatea că cel mai puternic câştigă. Trebuie să ne dăm seama că cei care îăşi definesc exisstenţa prin război sunt persoane inferioare. Acest lucru fiindcă războiul nu trece de proba duhovniciei. Nu poţi să fi un om duhovnicesc şi în acelaşi timă să fi şi un om gata de război în orice moment sau mai bine zis un om de război. Trebuie să ne opuem războiului fiindcă numai în acest fel vom demonstra că nonviolenţa este mia puternică. Nonviolenţa este o realitate care trebuie să definească întreg spectrul existenţei noastre. Acest lucru fiindcă nonviolenţa este cea care ne permite să fim duhovniceşti.

Războiul este una dintre cele mai mari probleme ale zilelor noastre şi este bine să ştim că numai prin nonviolenţă vom ajunge să fim cât se poate de efectivi în ceea ce priveşte războiul. La fel de bine la scară majoră trebuie să ne dăm seama ceea ce este mai bine pentru umanitate: este mai bună pentru umanitate războiul sau nonviolenţa? După cum am spus nonviolenţa este o formă de manifestare a păcii şi este adevărat că în timp ce războiul face victime nonviolenţa aduce fericirea pentru oamenii din jurul nostru. Iată ce spunea în acest sens Marianne Williamson: „puterea nonviolenţei nu ţine foarte mult de circumstanţe. Este la fel de aplicabilă problemelor cu care ne confruntăm acum şi la fel de bine se aplică şi problemelor cu care s-au confruntat generaţiile din trecut. Nu este un medicament sau o soluţie cât mai mult un proces de vindecare. Este sistemul spiritual imun, activ al umanităţii." Iată prin urmare că trăim în mijolocul unei umanităţi care are nevoie să se vindece. Să se vindece de ce? Să se vindece de violenţa care face uneori atât de multe victime şi uneori îi lasă pe semenii noştrii ciungi şi desfiguraţi. Acest lucru ne spune că avem nevoie în lumea noastră de nonviolenţă după cum avem nevoie de viaţa duhovnicească. Sunt din ce în ce mai puţini cei care aosciază viaţa duhovnicească cu nonviolenţa. Acest lucru fiindcă se consideră că un om poate să fie violent şi la fel de bine în acelaş timp şi spiritual. Este posbil acest lucru? Cu siguranţă că nu. Nu poţi să spui că eşti un om duhovnicesc şi în acelaşi timp să te baţi în toate cluburile de nopate sau în discoteci. Nonviolenţa este un lucru care ne spune că trebuie să fim cât se poate de duhovniceşti pentru a putea rezista cu brio la provocările pe care ni le adresează lumea din jurul nostru. Sunt mulţi care după cum am spus au păşit pe calea violenţei şi nu mai sunt multe şanse că ei se vor întoarce de la această cale. Totuşi trebuie să ştim că sunt şi mulţi care sunt agresivi şi ajung să îşi dea seama cât de ridicol este acest lucru. Istoria a demonstrat că au fost mulţi care au fost însetaţi de sânge. De la jocurile de gladiatori din antichitate la arderile pe rug din evul mediu şi la atentatele teroriste din zilele noastre ceea ce putem constata este că există un fel de preocupare cât se poate de constantă a omului cu violenţa. Violenţa există din antichitate dar pe parcursul timpului s-au modificat numai formele de exprimare.[124]

Prin urmare este adevărat că nonviolenţa este un lucru care are profude implicaţii sociale. Acest lucru fiindcă acolo unde nu este violenţă comunităţile sunt mai unite şi mult mai organice. Viaţa socială este un lucru care are numai de câştigat de pe urma noviolenţei. Nonviolenţa este cea care ne face să fim cât se poate de deschişi în spre Dumnezeu. Violenţa este un lucru care nu face decât să ne închidă în noi. Acest lucru fiindcă nu poate să fie vorba de deschidere în spre alţii în violenţă. Omul violent se consideră pe sine unic şi fără de nici un fel de egal. Acest lucru fiindcă este adevărat că în orice act de violenţă se ascunde şi un gram de mândrie. Este mândria care îşi spune că tu eşti mai superior decât semenul tău şi pentru acest lucru poţi să îl loveşti. Oricum ceea ce trebuie să ştim este că nonviolenţa este un act concret şi ea nu se definşte prin vorbe goale. Iată ce spune în acest sens Dave Dellinger: „avantajele majore ale nonviolenţei nu au venit de la oameni care au privit nonviolenţa ca un scop în sine ci mai mult de la oameni care au încercat din toate răsputerile să se elibereze de nedreptatea socială." Sunt mulţi care este adevătrat că ajung să ne nedreptăţească şi am dori să îi lovim pentru răul pe care ni-l cauzează. În cele din urmă ne dăm seama că trebuie să fim ancoraţi în viaţa suhovnicească şi să ne dăm seama că nu rezolvăm nimic la a răspunde la violenţă cu şi mai multă violenţă. Acest lucru fiindcă violenţa trebuie să

124 Farzaneh Pahlavan, *Comportamentul agresiv* (Institutul european, 2011).

fie privită cu ochi duhovniceşti. Când omu este duhovnicesc cu sigurană că Dumnezeu îl va inspira la lucruri şi metode prin care să evite violenţa. Realitatea este că la un anumit novel cu toţii avem de a face cu violenţa în această viaţă la un nivel sau altul. Acesta a fost şi unul dintre motivele pentru care am puerces la scrierea unei astfel de cărţi. Viaţa duhovnicească este cea care ne face să ăprivim violenţa ca şi o armă a celor slabi. Omul care este violent cu siguranţă că nu este pe placul lui Dumnezeu. La fel de bine trebuie să ştim că îmn această viaţă trebuie să facem ceea ce este pe placul lui Dumnezeu şi nu ceea ce este pe placul nostru sau al semenilor. Sunt unii care trăin într-un mediu contaminat moral ajung să devină violenţi fiindcă acest lucru este ceea ce îi face plăcuţi celor din jurul lui.[125]

Violenţa este un lucru care atunci când ajungem să o practicăm ne atrege într-un cerc fără de ieşire. Acest lucru fiindcă violenţa este cea care ne face să fim cât se poate de centraţi pe propria noastră persoană. Dacă propria noastră persoană este lezată atunci vom lovii şi vom bate pe oricine. Nu este acest lucru o dovadă că violenţa ne închide în noi şi ne reduce pe noi înşine numai la noi înşine? Iată ce spune în acest sens Toni Morrisson: „dacă o să tragi pe cineva în jos trebuie să vezi şi reversul acţiunii: ajungi să fi îngrădit de propria ta opresiune.” Iată prin urmare un lucru de care trebuie să ţinem cont. Nu putem să ne opunem violenţei cu altă violenţă fiindcă acest lucru ne face şi pe noi violenţi. Prin urmare în faţa violenţei trebuie să opunem nonviolenţa. Aceasta este singura metodă şi singura strategie care funcţionează. Nonviolenţa este un lucru care ajunge să fie efectivă atunci când avem de face cu situaţii limită fiindcă omul poate să ajungă la potenţialul său deplin numai prin nonviolenţă. Violenţa este ceea ce îl înjosteşte pe om şi îl aseamănă cu animalele sălbatice după cum am spus. Nonviolenţa este un lucru care din contră îm potenţiază pe om şi îl eliberează de unele constrângeri nefolositoare. Iată ce spunea îmn acest sens Johann Wolfgand von Goethe: „tratează-i pe oameni ca şi cum ei ar fii ceea ce s-au cuvenii să fie şi în acest mod îi vei ajuta să devină ceea ce sunt capabili să fie.” Orice om poate să fie nonviolent printr-un

125 După cum am spus violenţa este un lucru care îl înjoseşte pe om. Iată ce spunea în acest sens Paul Feire: „orice relaţie de dominare, de exploatare, de opresiune este prin definiţie una violentă, indiferent dacă sau nu violenţa este exprimată prin metode drastice. Într-o astfel de relaţie, dominatorul şi dominatul sunt reduşi la a fi simple obiecte – primul dezumanizat printr-un exces de putere, al doilea din lipsa acestui exces de putere. Şi adevărul este că obiectele nu pot iubii.” Iată prin urmare cum violenţa ajunge să îl transforme pe om într-un simlu obiect. Să fie oare omul un simplu obiect? Cu siguranţă că nu. Omul este mai mult decât un simplu obiect. Sunt mulţi care nu sunt violenţi pe persoanele din jurul lor ci mai mult pe obiectele din jurul lor. Unii ajung să spargă televitorul când pierde echipa lor favorită un meci de foltbal. Este clar că avem şi aici de a face cu o formă de violenţă care apare din lipsă de viaţă duhovnicească. Este bine să ştim că violenţa faţă de lucrurile care sunt în jurul nostru este un simptom că nu suntem oameni duhovniceşti. Acest lucru fiindcă fiind oameni duhovcniceşti ajunge la ceea ce am putea spun eun fel de stare de echiliru cu cei din jurul nostru şi la fel de bine cu noi înşine. Psihologii au emis de multă vreme dictonul că în multe situaţii cel mai matre duşman al tău nu sunt semenii ci tu însuşţi. Eşti un duşman al tău atunci când te enervezi şi loveşti computerul, radioul, moblila sau propriul autoturism. Aceste lucruri sunt aşa fiindcă fiecare dintre noi credem că suntem persoane care avem libertatea de a ne manifesta cum dorim. Trebiuie să ne masnifestăm cum dorim dar trebuie să ne manifestăm nonviolent.

mic de efort. Atunci când îi tratăm pe cei violenţi cu nonviolenţă de fapt noi nu facem decât să îi ajutăm: le oferim posibilitatea să fie şi ei ca noi şi le demonstărăm că există posibilitatea de a fii nonviolent pentru a îţi rezolva problemele. Aceste lucruri sunt simple dar sunt din ce în ce mai puţini cei care ţin cont de ele.[126]

Se spune că în vechime era un boier care avea multe pământuri. El avea mulţi argaţi pe pâmânturile lui. Cu aceştia intrase într-o dispută. Pentru a aduna cât mai repede şi cât mai mult recoltele sale boierul le cerea argaţilor să lucreze şi duminica.

- Boierule nu se poate una ca aceasta.
- Ce să nu se poată?
- Să lucrăm duminica.
- De ce să nu lucraţi duminica?
- Fiindcă duminica este o zi de sărbătoare.
- Ei....este pentru babele de la biserică nu şi pentru noi.
- Boierule să şti că Dumnezeu o să te pedepsească.
- Lăsaţi aceasta în grija mea.
- Bine aşa să fie.

În duminica următoare argaţii boerului au venit şi au muncit pe câmp la adunatul recoltelor. Le mai rămăsese doar o arie de grâu care era lângă conacul boierului.

- Ei vedeţi? A început boierul către argaţii care se întorceau obosiţi de la muncă.
- Ce să vedem?
- Aţi muncit în zi de duminică şi nu s-a întâmplat nimic.
- Asta nu înseamnă că nu o să se întâmple.
- Nu se va ântâmpla nimic. Vă asigur eu.
- Noi plecăm, au spus argaţii dispărând pe stradă.

Ce s-a întâmplat chiar în acea duminică? Boierul avea doi copii care le plăcea să se joacă cu pisică. Pentru a o speria copii au legat de coada pisicii mai multe hârtii la care le-au dat foc. Pisica speriată pentru a se ascunde de copii au fugit în lanul de grâu. Acolo focul s-a extins repede. În câteva minute i-a ars tot lanul de grâu al boierului şi era să îi ia foc şi conacul numai că boierul a chemat ajutoare care au stins focul ce se extindea cu găleţile cu apă. Atunci boerul şi-a zis în sine:

- Argaţii au avut dreptate argaţii, nu trebuie să lucrez în zi de duminică.[127]

Sunt mulţi care asemenea boierului din pilda de mai sus sunt de părere că pot să fie violenţi cu cei din jurul lor fiindcă nu li se va întâmpla nimic. Totuşi Dumnezeu este sus şi vede tot. Este posibil ca Dumnezeu să vine atunci când ne aşteptăm cel mai puţin. De ce trebuie să fim noi conştienţi este că violenţa nu este pe placul lui Dumnezeu.[128]

Este prin urmare cât se poate de adevărat că omul duhovnicesc ajunge să îşi dea seama că violenţa nu este un lucru care vine de la Dumnezeu şi prin urmare va face tot ceea ce poate să o evite. Sunt în acest sens mai multe valori pe care omul trebuie să ne respecte în această viaţă şi de care trebuie să ţină cont. În nici un caz printre ele se află violenţa. Acest lucru fiindcă violenţa este un fel de lucru care îl desacralizează pe om. După cum am spus există o modă a violenţei în zilele noastre: artele mariţiale, filmele cu bătăi, romanele de război în care ni se descriu cu lux de amănunte unele detalii picante ale loviturilor pe care şi le aplică protagoniştii; ei bine toate aceste lucruri nu

---

126 Filoteos Farou, *Dialogul în psihoterapia ortodoxă* (Editura Sofia: Bucureşti, 2008).

127 Iosif Trifa, *600 de istorioare religioase* (Editura Oastea Domnului, Sibiu, 2007). p. 229.

fac decât să îl desacralizeze pe om sau mai bine spus să îl ducă pe om departe de viaţa duhovnicvească. Sufletul omului este cel care îşi găseşte hrana în Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. Acest lucru fiindcă Duhul Sfânt este ceea ce am putea spune existenţa spirituală a lui Dumnezeu. Fiindcă este creat de Dumnezeu la fel de bine şi sufletul omului tânjeşte după o viaţă spirituală care să îl ducă la starea de autocontrol. După cum Dumnezeu este în atutocontrolul propriei Lui persoane la fel de bine acest lucru îl doreşte şi omul. Omul însă nu ajunge să se autocontroleze în violenţă fiindcă după cum am spus în acel moment al violenţei el încetează să mai fie duhovnicesc. Prin urmare este bine să ştim că omul duhovnicesc este opusul omului violent şi agresiv.[129]

Este un mare adevăr că atunci când suntem provocaţi într-un fel sau altul cu foarte mare greutate ajungem să ne controlăm. În evul mediu erau la modă duelurile care aveau loc prin provocăpri. Duelurile erau un fel de apărare a onoarei care pentru medievali era un lucru sfânt. Scriitorul Isaac Asimov era de părere că „violenţa este ultimu refugfiu al celui incompetent.” Din acest lucru înţelegem că oamenii violenţi sunt persoane inferioare fiindcă ei nu pot să îşi rezolve problemele personale. Acest lucru fiindcă după cum am spus incompetenţii nu doresc să se perfecţioneze. Omul este o fiinţă care a fost creată de Dumnezeu pentru a se perfecţiona. Perfecţionarea omului nu este un lucru care are loc numai în plan material sau tehnic ci la fel de bine este un lucru care are loc şi în plan moral. În acest sens morala creştină ne spune că violenţa este imorală în timp ce nonviolenţa este morală. Am dorit prin urmare să evidenţiem că nonviolenţa este o temă la fel de bine care ţine şi de moralitatea creştin ortodoxă. Sunt multe personalităţi ale lumii noastre care vorbesc despre nonviolenţă ca şi desptre un lucru care ţine foarte mult de propriile lor experienţe. De ce să nu spunem că în jurul celor care au ajuns la un anumit stadiu de nonviolenţă s-a şi făcut un fel de halou de sfinţenie din partea opiniei publice. Să fie lucrurile chiar aşa? După cum am spus încă de la începuturile sale de acum 2000 de ani creştinismul s-a definit pe sine ca şi o religie şi o credinţă a nonviolenţei. Realitatea este că sunt mulţi care de-a lungul istoriei au împărumutat conceptele generice ale nonviolenţei creştine şi le-au prezentat ca fiind propriile lor creaţii şi propriile lor experienţe. Prin urmare este bine să ştim că *nonviolenţa este calea creştin ortodoxă.* Este posibil să fie în viitor mai mulţi care vor

---

128 Pentru unii faptul că Dumnezeu pedepseşte este o dovadă a violneţei lui Dummezeu. Cum se face că de exmeplu Dumnezeu a pedepit în vechiem Sodoma şi Gomora pentru imoralitate? Nu este aceasta o dovadă de violenţă? Adevărul este că dumnezeu nu este violent dar la fel de bine nici nu este indiferent cu ceea ce loc în lumea noastră. Dumnezeu este Unul care răsplăteşte pe cei buni şi pedepseşte pe cei răi. Acest lucru nu poate să fie în nici un fel negat. Prin urmare faptul că Dumnezeu pedepseşte pe unii de exemplu cu moarte năprasnică nu înseamnă că acest lucru demonstrează că Dumnezu este violent. Nu există nici un fel de violenţă în Dumnezeu. Violenţa este opera celui rău sau a diavolului. Un părinte duhovnicesc spunea la un moment dat că cea mai mare pedeapsă a lui Dumnezeu este să Îl lase pe om de capul să şi să nu îi mai pese de el. Prin urmare este adevărat că trebuie să fim cât se poate de siguri că pedepsele lui Dumnezeu nu sunt acte de violenţă ci mai mult acte de dreptate. Dumnezeu este bun dar la fel de bine El este şi drept. Acest lucru ne spune că trebuie să vedem pedepsele lui Dumnezeu ca şi răsplată pentru faptele omului.

129 Calire M. Renzetti, *Encyclopedia of interpersonal violence* (Sage publications, 2008).

ajunge la această concluzie dar nu trebuie să ferim creştinismul ortodox de originalitatea lui.[130]

Prin urmare ceea ce am dorit să evidenţiem şi ceea ce am dorit să clarificăm este că în zilele noastre pentru a nu fi luaţi de val în faţa propagandei media şi mas medie a agresivităţii şi a violenţei trebuie să fie oameni duhovniceşti sau mai bine spus să fim extrem de bine ancoraţi în creştinsimul ortodox. Aşa vom ajunge să vedem că sfinţii creştini ortodocşi nu au ajuns la sfinţenie prin violenţă ci mai mult prin lipsa de violenţă şi prin iubirea de semeni. Încet, încet ajungem să trăim fără să ne dăm seama într-o lume a urii şi a războiului fiindcă violenţa ajunge să ne fie o a doua natură. Nu mai avem timp să ne iubim unii pe alţii în Hristos fiindcă ajungem să constatăm că difereneţele de personalitate sunt atât de mari între noi că în nici un fel nu mai putem să ne reconciliem unii cu alţii. Acest lucruri fără doar şi poate nu pot să ne lase indiferenţi. Este bine să ne putem toate resursele şi toate puterile noastre în a stârpii violenţa din lumea noastră. Acest lucru fiindcă numai în acest fel vom putea să facem o lume mai bună. Aceasta este chemarea noastră: să facem o lume mai frumoasă şi mai bună, o lume în care diversitatea să nu ne ducă la violenţă ci la iubire reciprocă. Este bine să ştim acest lucru mai ales în zilele noastre când la drept vorbind există o „cultură a violeţei.” Sunt mulţi care se delectează privind lupte şi bătări fiindcă violenţa le produce o plăcere pe care nu şi-o pot explica. Aceste lucruri trebuie să le ştim şi să le avem în vedere în zilele noastre când din ce în ce mai mulţi ajung să fie cât se poate de agresivi. Lumea nu va avansa şi nu va evolua prin violenţă. Acest fapt trebuie să fie cât se poate de bine înţeles. Violenţa este o regresiune a omului care nu a reuşit să ajungă la o concepţie superioară despre viaţă şi despre existenţă. Trebuie să evităm violenţa şi la fel de bine vom putea să facem acest lucru numai în măsura în care vom devenii oameni duhovniceşti. Dacă vom sta şi vom judeca lucrurile la rece ceea ce vom putea vedea este că violenţa este o realitate care a tras umanitatea înapoi. A venit vremea să ne dăm seama de acest lucru şi să încercăm să fim oameni duhovniceşti responsabili. Numai în acest mod vom putea să fim nonviolenţi cu adevărat.[131]

---

130 Este adevârat că la un anumit nivel sunt unii care copie creştinismul şi comceptele creştine şi le adaugă la mai multe doctrine şi ideologii sincretice. În sine creştinismul nu este sicretic ci este ortodox. Nu poate să fie nici un fel de sincretism în creştinismul ortodox care este o cale spre mântuire. Acest lucru fiindcă mântuirea nu este sincretică în cele din urmă. Dumnezeu nu ne va întreba la judecată câte amestecuri de învăţături şi doctrine am făcut ci mai mult câte fapte bune am făcut. Este clar prin urmare că nu trebuiem să confundăm creştinismul cu mai multe mişcări sincretice ale timpurilor noastre cum sunt bahaiul, harekrişna sau newage-ul. La fel de bine creştinismul nu este numai nesincretic ci el este original. Prin acest lucru afirmăm că el a fost fondat de Hristos pe temeilia proorocilor. Prin urmare la un anumit nivel creştinismul nu are nevoie de aportul nostru de originalitate ci mai mult are nevoie de trăirea noastră duhovnicească. Aceasta este mult mai importantă decât propria noastră originalitate în ceea ce priveşte creştinismul. În zilele nostre a devenit o modă a face filme despre Iisus Hristos şi a ajunge să îşi dai seama de care este cel mai original Iisus. Iisus nu a avut nevoie de originalitate fiindcă El a avut alte lucruri mai importante de făcut. Printre ele a fost poate cel mai important mântuirea omului. Această lucrare chiar dacă a fost originală nu a fost în nici un fel originală în deadins.

CONCLUZII

În această carte am dorit să adresăm o tomă care este mai puţin cunoscută şi la fel de bine una care este este abordată mai mult în momente de criză: nonviolenţa. Am dorit să arătăm că în această viaţă omul poate să ajungă să se confrunte cu situaţii limită în care violenţa poate să pară un lucru judestificat. Realitatea este însă departe de a fi aceasta. Omul violent este un om care într-un anume fel s-a dedicat răului, aceasta fiindcă violenţa este o manifestare a răului. Prin urmare datoria creştinului ortodox este să lupte împotriva violenţei şi la fel de bine să facă din violenţă un lucru cât mai rar întâlnit. Trebuie să ştim astfel că oficial creştinsmul ortodox condamnă violenţa şi în acest sens nu există nici un fel de justificare în creştinismul ortodox pentru ea. Totuşi sunt mai mulţi în zilele noastre care ajung să justifice violenţa şi uneori să îi confere chiar unele valenţe religioase cum este cazul extremiştilor musulmani. Prin urmare violenţa este un lucru care este actual pentru zilele noastre. După cum am demonstrat în aceste rânduri, violenţa a fost o constantă a lumii noastre. Acte de violenţă s-au înregistrat din antichitate şi până în timpurile noastre. Acest lucru nu înseamnă că violenţa este justificată şi nici că se poate vorbii de o evoluţie a violenţei.[132]

După cum am spus orice om de bine din această lume ştie că violenţa este un lucru rău. Totuşi este mai greu de a avea de face cu violenţa fiindcă ea este un lucru care iasă din ordinea normală a valorilor. După cum am spus în subcultură există în zilele noaste o modă a violenţei. Acest lucru fiindcă cei care nu au o cultură sănătoasă ajung să considere că violenţa este ceea care îi face să fie cât se poate de respectaţi ca persoane. Adevărul este că respectul ca persoană trebuie să fie un lucru care să se bazeze pe meritele prorpii ale persoanei şi nu pe violenţă. Este trist dar veste o

131 Ieroteos Vlahos, *Vremea lucrării. Chipul lăuntric al tradiţiei ortodoxe: teologie şi viaţă* (Editura Sofia: Bucureşti, 2014).

132 Realitatea este că orice om are o motivaţie de a realiza unele lucruri mari în viaţa lui. Omul este motivat prin urmare la acţiune. Totuşi sunt unii care fiindcă nu au reuşit să facă lucruri măreţe în viaţa lor ajung să se recurgă la violenţă. Prin urmare omul violent are o motivaţie de a acţiona dar această motivaţie este plasată în mod greşit. Nu putem să comparăm pe un om care face acte filatropice cu unul care este violent fiindcă deşi ambii au o motivaţie puternică acţiunile lor sunt cât se poate de diferite. Prin urmare trebuie să ştim că omul violent este un om care deşi iubşte acţiunea ajunge să o activeze acolo unde nu trebuie. La fel de bine trebuie să avem o motivaţie foarte bine definită atunci când dorim să facem un act ieşit din comun. Pentru mulţi violenţa este un act care te face ieşit din comun, care te departajează de ceilalţi sau de masa amorfă de oameni. Omul violent ştie în acest sens că se deosebeşte de restul fiindcă nu este ca ei. Violenţa este ceea ce îl face să fie diferit. Este cât se poate de trist că pentru unii a ieşii în relief sau mai bine spus a nu fii ca restul este un lucru care se face prin violenţă. Aceasta fiindcă violenţa în cele din urmă nu are nici un fel de logică şi nici un fel de valoare în sine. Omul de valoare este departe de a fi un om violent. Valoarea este un lucru care în nici un fel nu poate să fie definită de violenţă. În sine toţi cei violenţi se cosindieră că sunt oameni de valoare care trebuie să îşi apare propria persoană şi propriile interese. Acest lucru evident că nu este bine. Valoarea nu se manifestă prin violenţă ci prin nonviolenţă.

realitate că toţi cei violenţi se consideră pe sine ca persoane importante şi unice. Acest lucru fiindcă în subconştietul omului violent există o puternică nevoie de valoare. Omul violent se vede pe sine ca şi unul unic şi irepetabil şi prin urmare pentru a îşi apăra propria lui persoanlitate şi pentru a o impune celorlaţi care sunt ignoranţi se ajunge la violenţă. Violenţa devine un lucru care demarchează valoarea de non-valoare. În acest sens nu am dorit ca în această carte să scriem o istorie a violenţei ci mai mult care este persepectiva creştin ortodoxă faţă de actul de violenţă. Aceasta fiindcă după cum am putut vedea sunt mai mulţi adepţi ai violenţei în lumea noastră. Trebuie să ştim şi la fel de bine să ne ferim de violenţă şi de compania oamenilor violenţi fiindcă aceştia sunt persone nesigure şi care nu au nici un fel de siguranţă. În acest sens este adevărat că omul violent nu poate să fie niciodată compatibil cu creştinismul ortodox fiindcă creştinismul ortodox este o credinţă a păcii şi a înţelegerii. Prin urmare nu există loc pentru violenţă în creştinismul ortodox. Trebuie să fugim de violenţă fiindcă acest lucru în nici un fel nu poate să ne definească ca fiinţe umane. Sunt mulţi care din nefericire ajung să fie definiţi de violenţă şi evident că acest lucru nu este bine. Trebuie să să dăm seama prin urmare că violenţa nu este o rezolvare la problemele noastre sau la problemele cu care ne confruntăm. Acest lucru fiindcă violenţa în plan psihologic nu face decât să arunce sufletul nostru în întuneric. Iată de ce soluţia violenţei deşi pare una facilă este în realitate una eronată.[133]

În această situaţie am vorbit despre faptul că atunci când un om se alfă într-o situaţie limită de cele mai multe ori violenţa poate să pară un lucru justificat. Acesta fiindcă nonviolenţa este ceea ce pare să fie o soluţie imediată la problemele noastre. Să fie lucrurile chiar aşa? Cu siguranţă că nu. Nonviolenţa este cea care ca practică ajunge să îl facă pe om să fie calm. Când omul este clam el poate la fel de bine să găsească mai multe alternative la ceea ce părea că poate să fie soluţionat numai prin violenţă. Adevărul este că violenţa este de obicei aplicată de oameni care nu au calm. Aceasta fiindcă noi trăim într-o lume a alternativelor. Nu trebuie să fim numai violenţi pentru a ne da seama că putem să rezolvăm conflictul sau situaţie limită şi prin alte metode şi mijloace decât violenţa. Prin urmare este bine să ştim că nonviolenţa este un lucru care se leagă de starea de clam. Este cu adevărat un mare exercţiu duhovnicesc ca într-o situaţie limită să ajungi să îţi păstrezi clamul. Când suntem confruntaţi ci situaţii limită este foarte adevărat că tendinţa noastră este să nu mai fim calmi. Aceasta fiindcă simţim că trebuie să venim cu măsuri cât se poate de radicale în ceea ce priveşte noile circumstanţe. Să fie lucrurile chiar aşa? Adevărul este că violenţa este într-un anume fel o privire cât se poate de îngustă referitoare la ceea ce are loc în jurul nostru. Este cea mai proastă opţiune de a reacţiona la violenţă cu şi mai multă violenţă. Acest lucru fiindcă noi în loc să diminuăm violenţa nu facem decât să o mărim şi mai mult.[134]

Prin urmare trebuie să ne întrebăm care este motorul pe care se bazează nonviolenţa? Nonviolenţa este un lucru care se bazează pe iubire şi mai presus pe iubirea creştin ortodoxă. În timp ce violenţa este un lucru care se bazează pe ură este cât se poate de adevărat că nonviolenţa este un lucru care se bazează pe ură. Sunt mai multe tipuri de ură în lumea noastră şi trebuie să ştim că acest lucru în nici un fel nu poate să ne ajute ca fiinţe umane. Ura este cea care pune în mişcare violenţa şi evident că atât ura cât şi violenţa nu au nimic de a face cu iubirea. Iată ce spunea în acest sens

133 Mark P. Mattson, *Neurobiology of agression: understanding and preventing violence* (Humana Press, 2003).

psihologul. B. F. Skinner: „de abea am ajuns să înţelegem puterea iubirii fiindcă de abea am ajuns să înţelegem slăbiciunea forţei şi a agresiunii." Din acest lucru înţelegem că iubirea este o putere mai mare decât agresiunea. Cel care este violent este o persoană care evident crede că violenţa este cel mai puternic act prin care se poate impune împotriva celor din jurul lui. Realitatea este că iubirea este mai puternică decât violenţa. Trebuie să ne bazăm existenţa mai mult pe iubire decât pe violenţă fiindcă în cele din urmă atunci când este pusă în practică violenţa nu face decât să lase un gol în sufletele noastre. Sunt mulţi care consideră că din contră nu poate exista putere mai mare în această lume decât puterea pe care o are violenţa. Acest lucrcu fiindcă fără doar şi poate violenţa este cea care te face mai prompt în a rezolva o situaţie de criză. Să fie lucrurile chiar aşa? Vom vedea că nu. Violenţa este cea care în primul rând manifestă incapacitatea de a iubii a celui care este violent. Nu poţi să fi un om al iubirii şi în acelaşi timp să fi şi un om al violenţei fiindcă credem că este clar pentru toată lumea că nu există nici un fel de legătură dintre iubire şi violenţă. Prin urmare omul violent este o persoană incapabilă de iubire. Incapacitatea de iubire este o dovadă de slăbiciune şi în nici un fel o dovadă de putere. După cum am putut vedea toţi cei care sunt violenţi vor prin violenţă să îşi demonstreze puterea lor. Acest lucru findcă în sine ei consideră că numai puterea poate să facă o distincţie clară între cei superiori şi cei inferiori din lumea noastră. Aceast judecată este eronată. Este eronată fiindcă lumea nu are nevoie de seapraţie ci mai mult de unificare. În timp ce violenţa separă, iubirea unifică. Este bine să ştim acest lucru mai ales în zilele noastre când umanitatea este atât de divizată. Realitatea este că trebuie să găsim cât mai multe punct de unire în umanitate decât sî găsim punct de divergenţă care duc fireşte la violenţă.[135]

Este prin urmare cât se poate de evident că violenţa când devine o formă de viaţă care denotă că persoana în cauză nu are nici un fel de legătură cu Dumnezeu. Aceasta

---

134 În lumea politică şi a relaţiilor interstatale este cât se poate de adevărat că violenţa este una dintre cele mai facile soluţii. Acest lucru fiindcă se consideră că în faţa agresiunii violente trebuie să răspundem cu aceiaşi monedă. Este bine prin urmare să fugim de un răspuns violent într-o situaţie violenă. Aceasta mai ales dacă am ajuns la o stare de autocontrol care ceea ce este drept lipseşte în zilele noastre. Trebuie să ştim că este o soluţie slabă a răspunde violenţei cu violenţă. Acest lucru fiindcă în nici un fel violenţa nu poate să ne facă să fim mulţumiţi de noi înşine şi de alternative pe care am ales-o. Violenţa trebuie să fie un lucru pe care să îl acceptăm doar în situaţii extraordinare. În acest sens fiindcă atunci când avem de a face cu un maniac cel mai bine este să nu recurgem la violenţă şi să nu îl luăm în considerare. Acest lucru poate să funcţioneze. Este mai bine să răspundem violenţei cu nepăsarea fiindcă este o soluţie mult mai bună. Este adevărat că pentru cei care sunt nişte firi mai temperamentale calmul în faţa violenţei nu poate în nici un fel să fie atins. Aceasta fiindcă omul violent este un om iute la mânie. Prin duhovnicia creştin ortodoxă ajungem într-un anume fel să ne autocontrolăm şi la fel de bine să ne păstrăm calmul în faţa violenţei. Calmul în faţa violenţei este cel care ne spune că un om violent este o persoană slabă fiindcă el nu ştie să menţină nonviolenţa care este cerută de creştinismul ortodox. Iată de ce este bine să fim cât se poate de nonviolenţi şi să ne dăm seama că în faţa violenţei cel mai bine este să ne păstrăm calmul.

135 Ron Leifer, *Vinegar into honey: seven steps to understanding and transforning anger, aggresion and violence* (Snow Lion, 2008).

fiindcă violenţa nu este un lucru care este pe placul lui Dumnezeu. Realitatea este că trăim într-o lume a energiilor psihologice. Sunt unii care ajung să se umple de energii negative şi prin urmare ajung să fie fie cât se poate de a motivaţi la violenţă. În plan psihologic este adevărat că energia neagtive este cea care duce imediat la violeneţă. Noi trebuie să fim cât se poate de opuşi violenţei fiindcă violenţa nu este în nici un fel o rezolvare a problemelor pe lungă duartă. Este adevărat că omul care este plin de energii pozitive în sufletul lui nu poate în nici un fel să fie violent. Acest lucru ne spune că trebuie să fim cât se poate de atenţi cu cel fel de nergii ne umplem sufletul. În lumea noastră sufletele noastre sunt un fel de receptive de energie. Energia poate să fie pozitivă sau negativă. În acest sens trebuie să ne umplem sufletele de energie pozitivă şi prin acest fapt vo reuşii să combatem violenţa din sufletul nostru. Muzica este un lucru care umple sufletul nostru de energii. În acest sens atunci când asculătm o muzică liniştită sufletul nostru se umple de energii pozitive. Ceea ce s-a putut vedea este că mai ales când cineva asultă muzică rock sufletul lui se umple de energii negative şi acea persoană este mult mai dispură la violenţă. Prin urmare trebuie la un anumit nivel să fim conştienţi de ce muzică ascultăm fiindcă dacă ascultăm o muzică nerozească acest lucru ne va împinge spre violenţă. După cum muzica este făcută din armonie la fel de bine şi în sufletul nostru trebuie să existe armonie.[136]

În această carte am vorbit despre faptul că sunt în special două forme de violenţă care nu trebuie să fie ignorate sau mai bine zis trecute cu vederea: este vorba despre violenţa domestică şi despre terorism. Trebuie să avem în vedere că aceste două forme de violenţă fac cele mai multe victime în lumea noastră. Trebuie să ştim prin urmare că nu avem nici un fel de câştim de pe urma terorismului care este destul de practicat în zilele noastre. Aceasta fiindcă violenţa după cum am spus este o realitate care nu face decât să în degradeze pe om sau mai bine spus să îl facă să fie cât se poate de inferior. Sunt mulţi care susţin că violenţa este o formă superioară de manifestare a omului dar acest lucru este fals. Violenţa este cea care în termenii unui proverb roman nu face

136 Sunt mai mulţi care trăiesc cu opinia că trebuie să se schimbe. Dorinţa de schimbare este adevărat că uneori este un lucru bun şi alteori din contră este un lucru rău. Aceasta fiindcă omul care doreşte să se schimbe trebuie să ştie în ce vrea să se schimbe. Dorinţa de a te aschimba este una care la unele persoane se manifestă într-un fel de nevoie de a te schimba total sau mai bine spus fundamental aceasta mai ales fiindcă omul de azi tinde să fie din ce în ce mai neîncrezător în propria persoană. Prin urmare trebuie să ştim că fundamental nu ne putem schimba. Trebuie să modificăm numai lucrurile din noi care sunt negative. În sine nici un om nu este rău la modul absolut aceasta fiindcă omul nu este o fiinţă absolută. Trebuie însă se schimbăm ceea ce este rău din noi mai ales în zilele noastre când sunt din ce în ce mai mulţi care spusţin că trebuie să ne schimbăm fundamental. A te schimba fundamental atunci când nu ai comis acte de atrocitate extremă este la un anumit nivel o formă de violenţă împtoriva propriei persoane. Trebuie să avem în vedere că sunt mulţi care dintr-o părerea proastă de sine ajung să îşi facă singuri rău. Acest lucru fiindcă există două extreme: în timp ce unii au o părere foarte bună despre sine, alţi au o părere foarte rea despre sine. În acest sens automutilarea este un lucru care este văzut ca un lucru rău de morala creştin ortodoxă. Trebuie să ne schimbăm dar acest lucru nu înseamnă că trebuie să devenim violenţi cu noi înşine. Sunt mai mulţi care din dorinţa de a se schimba ajung să fie violenţi cu prorpria lor persoană. Aecst lucru nu este bine şi este respins de creştinismul ortodox.

decât să-l degardeze pe om la nivelul unui animal. Iată ce spunea în acest sens proverbul roman: homo hominis lupus, omul pentru om este animal. Din aceasta înţelegem că nu trebuie să ajungem ca animalele să ne vânăm unii pe alţii şi să ne facem rău unii altora ci mai mult trebuie să ne ajutăm unii pe alţi. Acest lucru fiindcă numai prin ajutorul unora faţă de alţii vom reuşii în cele din urmă să facem o lume mai bună. Facem o lume mai bună prin faptul că ajungem să fim realişti în ceea ce proveşte lumea. Sunt mulţi care tind să creadă că în această lume pot să ajunge să trăiască ca în rai. Din contră, alţii se simt aici ca într-un fel de iad. Este cât se poate de clar că trebuie să ne ferim de extreme. Îna cest sens cea mai bună alternativă este să fim realişti. Suntem realişti şi acest lucru este ceea ce ne face să vedem lucrurile aşa cum sunt ele. Realitatea este că nu trebuie să supraapreciem şi nici să subapreciem lumea noastră. Acestea sunt cele două extreme în care poate să cadă omul. Trebuie să facem o lume mai bună şi acest lucru este ceea ce ne face să fim cât se poate de ancoraţi în realitatea din jurul nostru. Iată ce spunea în acest sens Stefan Molineux: „cu cât mai mare golul dintre percepţie şi realitate, cu atât mai mare este agresiunea asupra celor care încearcă să ne facă conştieţi de acest gol.” Nu vom face în nici un fel o lume mai bună prin violenţă şi război. Acest lucru fiindcă aceste două lucruri sunt distructive. Sunt mulţi care critică violenţa din lumea noastră şi pentru acest lucru au ajuns să fie suprimaţi. Nu trebuie să îi suprimăm pe cei care sunt angajaţi împotriva violenţei fiindcă acest lucru este ceea ce duce în cele din urmă la binele lumii în care trăim. Dacă dorim să tărim într-o lume mai bună trebuie să le oferim mai mult loc celor care sunt nonviolenţi fiidncă ei vor face realitatea din jurul nostru mai frumoasă.[137]

Se spune că un rege al Persiei a chemat pe cinci dintre cetăţenii cei mai de vază în sala tronului şi le-a spus:

- Pe mâna mea sunt cinci inele. Vă voi da la fiecare câte unul dacă îmi spuneţi sincer ce credeţi despre mine?
- Eu cred că suteţi ilustru, a spus primul cetăţean.
- Eu cred că sunteţi genial, a spus al doilea cetăţean.
- Eu cred că sunteţi extraordinar, a spus al treilea.
- Eu cred că sunteţi uimitor, a spus al patrulea.

  Regele le-a dat la fiecare câte un inel. Al cincilea cetăţean însă tăcea şi refuza să vorbească.
- Şi tu ce crezi despre mine? A întrebat curios regele.
- Eu am o altă părere despre tine mărite rege.
- Ce părere?
- Eu cred că toată puterea pe care o ai ţi-a fost dată de Dumnezeu şi trebuie să o foloseşti pentru binele poporului fiindcă va trebui să dai seama de felul cum ai folosit-o în faţa lui Dumnezeu.
- Şi eu cred aşa. Fiindcă ai fost sincer te voi pune sfetnicul meu şi vei fi alături de mine.

  Cei cinci cetăţeni de vază au plecat dar primi patru s-au întors a doua zi la rege.
- Maiestate, nu se poate una ca asta!
- Ce să se poată?

137 John Docker, *Origins o violence: religion, history and genocide* (Cichago, 2008).

- Am fost la un bijutier şi ne-a spus că toate diamantele din inelele pe care ni le-ai dat sunt false.
- Ştiu că sunt false. Sunt false fiindcă toate cuvintele de laudă pe care mi le-aţi spus ieri sunt false.

Această întâmplare am spus-o fiincă am dorit să evidenţiem nevoia de realism şi de contactul cu realitatea care trebuie să existe în lumea noastră. Marea majoritate dintre noi credem că trăim într-o lume frumoasă şi bună. Lucrurile nu sunt chiar aşa. Sunt mai multe lucruri rele în lumea noastră şi unul dintre ele este violenţa. [138]

Este prin urmare adevărat că nicodată nu trebuie să răspundem la violenţă cu violenţă fiindcă acest lucru nu face decât să mărească şi mai mult violenţa din lumea noastră. Trebuie să ştim căp în lumea noastră sunt mai multe mentalităţi bolnave care doresc să transforme tot pământul într-un fel de ţinut al violenţei. Acest lucru nu este bun şi trebuie să ne ferim de el. Violenţa nu este o rezolvare pe termen lung a problemelor cu care ne confrutăm . Acest lucru fiindcă violenţa nu face decât să ne întunece sufletele. Sunt prin urmare lucruri pe care atunci când omul le face ele au consecinţă în sufletele noastre. În timp ce nonviolenţa este un fel de lumină pentru sufletele noastre violenţa este un un întuneric. Sufletul nostru percepe lumina şi întunericul care nu sunt de o natură materială ci de una spirituală. Prin urmare trebuie să ştim că trebuie să facem lucruri care în orice caz luminează sufletul nostru. Sufletul nostru are nevoie de lumină şi de o lumină spirituală. Această lumină este cea care uneşte sufletul cu Dumnezeu. Este evident în acet sens că în timp ce nonviolenţa este un lucru care ne uneşte cu Dumnezeu violenţa este o realitate care ne separă de Dumnezeu. În cele din urmă avem libertatea de a a lege ceea ce dorim să facem cu viaţa noastră. Este cât se poate de trist că sunt din ce în ce mai mulţi care ales violenţa pentru a îşi rezolva probleme din această viaţă. Marile probleme ale vieţii şi ale lumii nu le vom rezolva niciodată cu violenţă. Aceasta fiindcă violenţa nu poate să fie nici un fel de soluţie. Violenţa demonsterază micime de caracter şi nu poate să fie în nici un fel rezolvarea. În acest sens sociologul grec Kyriakos Markides spunea: „sunt mai multe legi duhovniceşti în lucrare despre care marea majoritate a oamenilor nu ştiu nimic. Aşa se face că atunci când cineva ne loveşte tendinţa noastră este de a lovi înapoi fiindcă considerăm că numai în acest fel ajungem să ne apărăm. Realitatea este că ne lovim pe noi înşine... Ceea ce considerăm o apărare justificată a drepturilor noastre nu face nimic altceva decât să ne arunce într-un cerc vicios care poate submina chiar temeia vieţii noastre duhovniceşti. Reacţionând în faţa agresiunii cu agresiune nu facem

138 După cum putem să ne dăm seama violenţa este o realitate care se leagă de liberul arbitru al omului. Fiind o fiinţă liberă omul poate să îşi folosească libertatea după cum doreşte. Aşa se face că pentru violenţa din lumea noastră în nici un fel nu putem să îl facem pe Dumnezeu responsabil. Sunt mulţi care spun că dacă Dumnezeu ar exista El nu ar lăsa să existe violenţă în lumea noastră. Ceea ce trebuie să ştim este faptul că Dumnezeu respectă libertatea omului. Omul este o fiinţă liberă şi are libertaeta dată ca un dar de la Dumnezeu. Prin urmare este cât se poate de adevărat că violenţa este cea care se naşte din libertate. Trebuie să fim cât se poate de atenţi cu libertatea pe care o avem fiindcă ea trebuie să fie folosită pentru a face binele şi nu răul. În aceste rânduri am clarificat faptul că violenţa este un lucru rău chiar dacă unii o prezintă ca o faptă bună.

decât să pierdem ocazia de a beneficia spiritual din această ocazie. Acest lucru explică de ce sfinţii când erau loviţi întorceau şi celălalt obraz."[139]

Prin urmare este cât se poate de adevărat că deşi uneori trebuie să ne dăm seama că violenţa împotriva celor răi este un lucru bun există o viaţă duhovnicească ce ne face să fim cât se poate de suepriori în ceea ce priveşte nevoia de violenţă. Este un lucru demonstrat că violenţa în ceea ce îi priveşte pe cei răi şi violenţi nu este cea mai bună soluţie. Cea mai bună soluţie este să nu îi luăm în considerare pe cei care sunt răi şi violenţi. Cineva spune la un moment dat că ingoranţa este cea care dacă este practicată în colectiv îl poate face ce cel asupra căruia ignoraţa este destinată să se întrebe dacă el mai există cu adevărat. Prin urmare este cât se poate de adevărat că nu trebuie să răspundem la violenţă cu violenţă ci mai mult cu ingorarea. Trebuie să ne purtăm cu cei care sunt violenţi ca şi cum nu ar exista. Acest lucru în mod normal dacă sunt oameni cu un bum simţ elementar îi va face să înţeleagă că ceva nu este în regulă cu ei. Adevărul este că cu un om violent nu ne prea putem înţelege ca şi cu un om normal fiindcă acesta caută din orice momente în care să devină violent. Acesta este şi motivul pentru care cei violenţi ajung să fie izolaţi din societate şi închişi în închisori. Omul violent este un om care se folsoeşte de orice situaţie pentru a rănii şi a face cât mai mult rău. Trebuie să evităm acest lucru şi să nu facem uz de violenţă fără de nici un scop.[140]

Realitatea este că violenţa este o problemă a lumii noastre. Fie că este inspirată de diavoli sau fie că este practicată din libera alegere a omului violenţa s-a manifestat pe sine grotesc prin mutilări, vânătări, molestare sau în cele mai rele cazuri prin omor. Am vorbit în rândurile de mai sus că în multe cazuri distanţa de la violenţă a crimă este foarte mică. Sunt mulţi care au murit în bătaie. Ceea ce părea o simplă bătaie a ajuns să se termine în omor. Iată prin urmare cât de departe poate să meargă violenţa şi la fel de

139 Kyriacos C. Markides, *The mountain of silence: search for orthodox spirituality* (Editura Image, 2002).

140 Este prin urmare adevărat că avem dreptul de a ne apăra de cei violenţi dar acest lucru nu înseamnă că avem dreptul de a fi violenţi şi agresivi. Sunt mai mulţi care atunci când se apără împotriva celor violenţi ajung la un anumit nivel să prindă gustul violenţei. Aceasta fiindcă în această lume nimeni nu se naşte violent. Prin urmare nu ne naştem violenţi ci devenim violenţi. Pentru acest lucru este bine să ştim că a fi sau a nu fi violent este un fapt care ţine foarte mult de propria noastră persoană. Trebuie să evităm violenţa fiindcă după cum am spus în această viaţă nu avem nici un drept să o practicăm. Sunt evident cei care ajung să îşi justifice violenţa prin mai multe motiv pe care ei le găsesc cât se poate de fireşti. Cum se poate că deşi motivele pe care le avem sunt fireşti acţiunile noastre sunt nefireşti? Acest lucru fiindcă violenţa este un lucru care în nici un fel nu este firească. Este adevărat că violenţa este o ieşire din firescul omului care nu a fost creat de Dumnezeu pentru a fi violent. Violenţa este un accident în lumea lui Dumneze sau mai bine spus o acţiune care nu face parte din planul lui Dumnezeu ci mai mult din planul omului cu această lume. În aecastă viaţă este cât se poate de adevărat că omul trebuie să fie mai mult atent la ceea ce ajunge să îl unească cu Dumnezeu şi nu al ceea ce îl separă de Dumnezeu. Violenţa practicată ca o obişnuinţă duce la separarea omului de Dumnezeu. Acest lucru fost cerificat de toţi sfinţii lui Dumnezeu. Acesta a fost şi motivul pentru care am vorbit de faptul că sfinţii lui Dumnezeu au fost persoane ale nonviolenţei.

bine cât de nefaste sunt consecineţele ei. Am vorbit de faptul că prin viaţă duhovnicească şi uneori prin terapie psihologică omul violent se poate vindea de această deprindere nocivă. În acest sens am evideţiat că spiritualitatea creştin ortodoxă este o cale a nonviolenţei. Spiritualitatea creştin ortodoxă este cea care ne spune că violenţa nu poate în nici un fel să fie o rezovare a problemelor cu care ne conftuntăm fiindcă ea nu face decât să creeze ale probleme şi mai mari. Este adevărat că atunci când o persoană este violenţă în mod regulat sufletul acelei persoane se întunecă şi la fel de bine se înrăieşte. Este vorba aici de o întunecare care are loc prin faptul că omul iasă din raza de influenţă a luminii sprirituale a lui Dumnezeu şi intră sub incidenţa întunericului celui rău sau a diavolului. Prin urmare pentru a ieşii de sub raza de influenţă a diavolului omul trebuie să devină o persoană duhovnicească şi un om care să îşi dea seama că viaţa duhovnicească este un lucru superior faţă de violenţă. Nu trebuie să recurgem al violenţă decât în cazuri extreme. Acest lucru fiindcă după cum am spus multa violenţă este cea care generează şi mai multă violenţă. Lumea de azi este cea care dacă nu se manifestă în situaţii limită prin violenţă ajunge să promoveze în viaţa socială un mod de viaţă agresiv. Se consideră că agresivitatea este un lucru cât se poate de firesc prin care omul trebuie să îşi realizeze scopurile sale egoiste. Iată de ce omul este chemat în această viaţă fiindcă înduhovnicirea este cea care îi va deschide alte perspective care sunt mult mai bine de urmat decât violenţa. Violenţa este un lucru care după cum am spus nu face decât să îl coboare pe om de la demnitatea lui de fiu al lui Dumnezeu. Acest lucru este un fapt care orice creştin ortodox ar trebuie să îl ştie. Nu putem să ne numim pe noi fii al lui Dumneuzeu în Domnul Iisus Hristos şi în acelaşi timp să fim şi persoane ale violenţi. Aceste două lucruri nu sunt în nici un fel compatibile.[141]

141 Toma de Kempsis, *Urmarea lui Hristos* (Timişoara, 1991).